

Årsrapport 2015

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embetets hovedtall	Side 6
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 9
IV - Styling og kontroll i embetet	Side 19
V - Vurdering av framtidssikter	Side 20

I - Fylkesmannens beretning

Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er landets største fylkesmannsembete, med vel 300 ansatte, deriblant to lærlinger. Våre to fylker er Norges mest folkerike, med til sammen 1,2 millioner innbyggere, og begge er i stadig vekst.

I 2015 har embetet levert tilfredsstillende på de fleste områder, men situasjonen med sterk tilstrømming av asylsøkere og flyktninger siste halvår, har påvirket måloppnåelsen på noen områder, spesielt vergemål og tilsyn med omsorgssentre for mindreårige asylsøkere. Før sommeren 2015 hadde vi ett omsorgssenter. Ved utgangen av 2015 var det etablert 24, hvorav 16 var tatt i bruk.

Økonomisk har vi grei kontroll. Vi gikk inn i 2015 med et overskudd fra 2014 på 2,3 millioner kroner. Ved utgangen av 2015 ligger vi an til å gå med et overskudd på 0,5 millioner kroner. Budsjettmodellen for fylkesmennene er en utfordring for oss. Jeg kan vanskelig se at vi får vår andel av bevilgningene sett opp mot størrelsen og presset.

I starten av 2015 gjennomførte vi en prosess som førte frem til en ny strategisk plan for embetet. Alle medarbeidere ble invitert til å delta i prosessen, gjennom gruppearbeid i avdelingene. Resultatet ble et enkelt og oversiktlig dokument med følgende strategiske mål:

- 1. Fylkesmannen skal, innenfor sitt virkeområde, være en garantist for innbyggernes rettsikkerhet.*
- 2. Fylkesmannen skal bidra til å gjennomføre statlig politikk i vårt område og være et talerør for kommuner og innbyggere overfor statlige myndigheter.*
- 3. Fylkesmannen skal bidra til en trygg og bærekraftig utvikling i Oslo og Akershus.*
- 4. Fylkesmannen skal være en helhetlig og veldrevet organisasjon med godt omdømme.*

Folketallet i hovedstadsregionen er fortsatt økende. Ved årsskiftet hadde Akershus 595 000 innbyggere, mens Oslo hadde 658 000. Det er en befolkningsvekst på henholdsvis 1,6 og 1,7 prosent, mens landsgjennomsnittet er en vekst på 0,9 prosent. Av kommunene i Akershus var det bare Gjerdrum som ikke hadde vekst i folketallet i 2015. Der var folketallet stabilt på vel 6 300. Størst prosentvis folkevekst var det i Oslos nabokommune, Lørenskog, med 3,5 prosent. Der er folketallet nå vel 36 000.

I følge prognosene vil befolkningen øke med minst 200 000 de neste 15 årene. Presset på en region som representerer 1,7 prosent av Norges fastlandsareal, er stort. Mange av embetets oppgaver er relatert til befolkningsøkning og press på arealene. Samtidig som regionen er Norges mest folkerike, er den et av landets viktigste landbruksområder og et område med mange og viktige naturverdier. Regionen har store utfordringer knyttet til areal- og transportplanlegging som må sees i sammenheng med lokale og nasjonale målsettinger når det gjelder klima, miljø og landskapsvern.

I 2015 gjennomført jeg 21 meklingsmøter i forbindelse med innsigelse til kommunale arealplaner. Fem saker ble oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet for endelig avgjørelse.

Jeg er glad for at Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus ble vedtatt i høst, etter mange års arbeid. Planen skal bidra til god utnyttelse av arealer ved transportknutepunkter og til god fordeling av veksten i våre to fylker. Nå når planen er vedtatt, håper jeg alle kommunene også vil følge den i fremtidig arealplanlegging. Embetet har blant annet bidratt med faktagrunnlag for planen.

Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Behov for helhetstenkning når det gjelder areal- og infrastrukturspørsmål har blitt løftet inn i debatten om kommunereformen. Jeg opplever at vi har hatt god fremdrift i dette prosjektet. Vi har gjennomført tre arbeidsverksteder for kommunene, og vår prosjektdirektør og jeg har besøkt kommunene enkeltvis og regionvis. Noe av utfordringen for kommunene våre er at mange av dem mener de er både store nok og robuste. Jeg har benyttet de fleste anledninger til å understreke at press på areal og en helhetlig samfunnsutvikling er svært viktig i hovedstadsområdet. Dette budskapet blir godt mottatt av enkelte, men ikke av alle. Det er foreløpig ikke gjort noen konkrete vedtak om sammenslåing, men både i vestregionen, Follo, Øvre og Nedre Romerike er det gode prosesser og diskusjoner i gang.

Kommunereformen var opprinnelig hovedtema da vi inviterte den politiske og administrative ledelsen i alle kommunene og Akershus fylkeskommune sammen med KS og de to fylkenes stortingsbenker til samling i Son i november. Det var andre år på rad vi arrangerte denne typen kontaktmøte over to dager. Kommunereformen ble også behørig drøftet og belyst etter at statsråd Jan Tore Sanner holdt åpningsforedraget der han la vekt på utfordringene når det gjelder gode løsninger på areal- og transportområdet i hovedstadsregionen.

På grunn av den store tilstrømmingen av flyktninger og asylsøkere i løpet av høsten, ble det behov for å bruke en del av møtetiden på dette temaet. I tillegg til gode egne krefter, stilte representanter for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI), Husbanken og BUFetat.

Det tverrfaglige prosjektet «Barnekonvensjonen i praksis – samarbeid og medvirkning til barn og unges beste» ble også presentert på kontaktmøtet i Son. Prosjektet involverer alle fagavdelingene ved embetet. Til sammen 18 bydeler og kommuner deltar, og arbeidet kom godt i gang i 2015. Det hadde vært ønskelig å få med flere kommuner og bydeler, men vi har ikke hatt mulighet til å bruke økonomiske insentiver for å få flere med.

En annet tverrfaglig gruppe som ble nedsatt i 2015, skal jobbe med felles oppdrag for barn og unge. Gruppen har representanter fra barnehage- og utdanningsavdelingen, helseavdelingen og sosial- og familieavdelingen. Gruppens oppdrag er å foreslå konkrete, målbare tiltak som embetet skal gjennomføre overfor kommunene.

På barnevernsområdet ble det gjennomført særskilte tilsynsmøter med fem barneverntjenester i Oslo og Akershus i 2015. Bakgrunnen var vår bekymring for tjenestene. Tilsynsmøtene ble gjennomført med høy grad av gjensidig dialog og rådgivning fra embetets side og vi opplevde en god og hensiktsmessig kommunikasjon med barneverntjenestene om deres situasjon, utfordringer og tiltak.

På utdanningsområdet har det vært flere hendelsesbaserte tilsyn i saker om psykososialt miljø. Også på utdanningsområdet har vi lagt stor vekt på læring og veiledning ved tilsyn. Avdelingen får gode tilbakemeldinger fra kommunene på den nye tilsynsmetodikken som er innført av Utdanningsdirektoratet.

Vi opprettet tilsynssak for Oslo katolske bispedømme i forbindelse med føring av medlemsregisteret. Ved gjennomgang av saken kom vår juridiske avdeling til at metoder for innmelding strider mot gjeldende regelverk. Trossamfunnet ble anmeldt for mulig bedrageri, eventuelt forsøk på bedrageri. Oslo katolske bispedømme ble også pålagt å tilbakebetale kr 40 581 723,-. Vedtaket ble påklaget, og saken er oversendt departementet.

Embetet arrangerte til sammen 91 ulike kurs og konferanser på ulike fagområder i 2015. Flere av disse hadde jeg gleden av å åpne. Så sant jeg har mulighet, benytter jeg anledningen til å delta på arrangementer i embetets regi.

2015 har vært friluftslivets år. Det ble blant annet markert med et stort Markadag-arrangement den 1. mars og en vellykket aksjon med søppelplukking i Indre Oslofjord, som jeg selv hadde gleden av å delta på.

Et annet prosjekt jeg hadde stor glede av å delta på, var «Gylne måltidsøyeblikk», kåringen av landets beste sykehjemsmat i regi av Landbruks- og matdepartementet. Jeg ledet den lokale juryen, og gleden var stor da det viste seg at Døli sykehjem i Nittedal vant den nasjonale konkurransen. Arrangementet satte på en fin måte søkelys på hvordan sykehjemsmaten tilberedes og presenteres, for at den skal være både næringsrik og appetittlig.

En begivenhet som preget både embetet og Akershus fylke i 2015, var kronprinsparets fylkestur. Prosessen med utvelgelse av kommuner som skulle få besøk, planlegging av program og gjennomføring av turen, krevde mye organisering og logistikk, selv i et fylke med små avstander. Etter min oppfatning og ut fra tilbakemeldinger, ble arrangementet svært vellykket, til tross for at det regnet så å si hele tiden. Turen er dokumentert i en billedbok som fikk tittelen «I regn og glede».

Stortingets familie- og kulturkomite besøkte Oslo og Akershus 9. og 10. mars. I Oslo startet besøket på rådhuset hvor jeg orienterte om barnevernet i våre to fylker. Etterpå besøkte komiteen følgende steder i Oslo: bydel Alna, Deichmanske bibliotek avdeling Furuset, Popsenteret og Øvingsfabrikken. I Akershus fikk Fetsund lenser, Galleri Würth, Markerud gård, Romerike crisesenter og Barnevernsvakten i Politihuset i Sandvika besøk av komiteen.

På vegne av staten har jeg besluttet å tildele regjeringens minnemedalje for innsatsen under andre verdenskrig til 131 personer bosatt i Oslo og Akershus. Medaljene ble delt ut av ordførerne i bostedskommunene. Ordningen med utdeling av minnemedaljer videreføres i 2016.

Kort omtale av sentrale forhold i embetet og fylket som har hatt betydning for oppnådde resultater

Flere avdelinger har hatt oppgaver i forbindelse med asyl- og flyktningssituasjonen, men spesielt berørt har vergemålsavdelingen og beredskapsstaben vært. Sistnevnte har hatt ansvar for samordning og informasjon overfor

kommunene. I tillegg har den koordinert befaringer av lokaliteter som har vært aktuelle for mottak. Disse oppgavene har ført til at beredskapsstaben har måttet skyve på enkelte oppgaver til 2016.

Vergemålsavdelingen vår har et nasjonalt transitt-, opplæring og veiledningsansvar. Transittansvaret innebærer at vi som hovedregel oppnevner representant for alle enslige mindreårige som søker om beskyttelse i Norge. Den sterke økningen i antallet enslige mindreårige asylsøkere, har bidratt til et økende arbeidspress for avdelingen. Ved årets begynnelse gikk beregningene ut på at det ville komme cirka 1 200 enslige mindreårige asylsøkere til landet i 2015. Tallet endte på over 5 000. Denne situasjonen, har sammen med fortsatt ustabile dataverktøy, ført til en stor belastning for avdelingen. Til tross for at avdelingen fikk tilført ekstra midler i høst, har den ikke i tilstrekkelig grad oppfylt alle mål. Avvikene er nærmere beskrevet i vedleggsdelen 51.2.

Det er flere avdelinger som blir berørt av ustabile IT- og kommunikasjonssystemer. Det er ikke tilfredsstillende med den omfattende nedetiden vi har hatt på telefon- og e-postsystemene i 2015.

I flere avdelinger er bemanningssituasjonen sårbar. Vår administrasjonsavdeling jobber med gode systemer for å hindre at vi får stor hull i kompetansen når medarbeidere slutter eller går av med pensjon.

Jeg opplever at jeg har dyktige og dedikerte medarbeidere i embetet. Vi har hatt flere kompliserte saker som mine medarbeidere har taklet svært profesjonelt selv om trykket fra media til tider har vært stort. Jeg ser tilbake på 2015 som et krevende, men godt år for embetet og våre to fylker.

Valgerd Svarstad Haugland (sign.)

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er direkte underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men utfører oppdrag for en rekke departementer.

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i sitt fylke og skal bidra til at Stortingets og regjeringens mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen utfører oppgaver som følger av lov, forskrifter og pålegg fra overordnede statlige myndigheter og har en sentral rolle som bindeledd og koordinator mellom stat, fylkeskommune og kommuner.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus forholder seg til to fylker: Oslo (både fylke og kommune) med 15 bydeler, og Akershus med 22 kommuner.

Våre oppgaver kan deles inn i tre hovedområder:

* Fylkesmannen gjennomfører nasjonal politikk i fylkene og ivaretar en rekke forvaltningsoppgaver på vegne av departementer og direktorater

* Fylkesmannen ivaretar innbyggernes rettssikkerhet ved å føre tilsyn med deler av kommunenes virksomhet, og gjennom å være klageinstans for kommunale vedtak

* Fylkesmannen formidler og samordner statlige styringssignaler til kommunene, og gir råd og veiledning til kommuner og andre i henhold til oppdrag fra regjeringen og fagdepartementer/direktorater

Vi har et faglig samarbeid på flere områder med andre Fylkesmenn. I fylkene samarbeider vi med flere av de øvrige statsetater, i tillegg til fylkeskommunen og KS.

Fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland og assisterende fylkesmann Rannveig Bjerkmo har en ledergruppe som består av åtte avdelingsdirektører og fylkesberedskapssjef.

Det er til enhver tid mellom 270 og 280 fast ansatte ved embetet, samt fra 30-45 vikarer/midlertidig ansatte.

I tillegg til avdelingene har embetet en beredsskapsstab og en samordningsstab. Fire av avdelingene er delt inn i seksjoner, med egne seksjonssjefer. De øvrige fire har en underdirektør som avlaster avdelingsdirektør.

Det har ikke vært større organisatoriske endringer i 2015.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har kontorlokaler i Tordenskioldsgate 12, like ved rådhuset i Oslo.

Nøkkeltall økonomi:

Noen enkle tall for å synliggjøre embetets økonomi:

Tildeling 2015: 166 437 621 kroner

Resultat 2015: mindreforbruk på 500 477 kroner

Samlet har embetet utgiftsført: 1 156 377 713 kroner (dette er summen av det som er utgiftsført i vår bevilgningsrapport og inkluderer tilskudd m.m).

Nøkkeltall tjenesteproduksjon:

	2015	2014
Apostiller	22 988	20 554
Nye saker plan/bygg	745	792
Fri rettshjelp:utbetaling	46 087 286	52 388 142
Førerkortsaker	4 731	4 736
Lov om sosiale tjenester NAV	675	725
Separasjon/skilsmisse	5 200	5 046

Kap 525/Økonomi

	Samlet bevilgning	Budsjettavvik (kr)	Budsjettavvik (%)	Driftsutgifter	Lønnsandel av driftsutgifter	Husleie	Husleie(% av driftsutgifter)
FMOA	166437621	500477	0,3	165937144	76,32	36228218	21,83

Regnskapstall sortert på poster

	052501	052521	Post 01 (untatt 052501)	Post 20-29 (untatt 052521)	Post 30-39	Post 40-49	Post 60-69	Post 70-79	Post 80-89
FMOA	166912942	8094967	119888878	180454205	2098320	0	466366544	187891997	5253633

Administrativ kostnadsdekning

	Totalt	% av lønn (andre kap enn 525.01)
FMOA	13691410	29,53

Sykefravær

	Totalt(%)	Kvinner(%)	Menn(%)	Egenmeldt(%)	Legemeldt(%)
FMOA	6	6,5	4,2	1,6	4,5

Ansatte

	Antall årsverk totalt	Antall kvinner	Antall menn	Antall årsverk midlertidige ansatte
FMOA	331	240	91	55

Aldersfordeling

	Gjennomsnitt	Under 20	20-29	30-39	40-49	50-59	Over 60
FMOA	45	4	47	67	84	78	61

Lønn per 31.12

	Lønnsutgifter per årsverk(alle kapitler)	Gjennomsnitt per årsverk Kvinner	Gjennomsnitt per Årsverk Menn
FMOA	514896	509574	528949

Stillingskoder

	Stillingskode	Stillingsbetegnelse	Gjennomsnittslønn per stillingskode	Gjennomsnittslønn per stillingskode Kvinner	Gjennomsnittslønn per stillingskode Menn
FMOA	1072	Arkivleder	0	0	0
FMOA	1059	Underdirektør	714600	694500	721300
FMOA	1211	Seksjonssjef	614700	614700	614700
FMOA	1060	Avdelingsdirektør	826000	826000	826000
FMOA	1061	Assisterende direktør	0	0	0
FMOA	1062	Direktør	0	0	0
FMOA	1538	Fagdirektør	0	0	0
FMOA	1063	Førstesekretær	0	0	0
FMOA	1065	Konsulent	401213	401250	401550
FMOA	1408	Førstekonsulent	440962	441580	438180
FMOA	1363	Seniorkonsulent	0	0	0
FMOA	1068	Fullmektig	0	0	0
FMOA	1069	Førstefullmektig	0	0	0
FMOA	1070	Sekretær	0	0	0
FMOA	1409	Sekretær	0	0	0
FMOA	1433	Seniorsekretær	0	0	0
FMOA	1071	Kontorleder	0	0	0
FMOA	1411	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMOA	1084	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMOA	1275	Ingeniør	0	0	0
FMOA	1085	Avdelingsingeniør	0	0	0

Årsrapport 2015 Fylkesmannen i Oslo og Akershus - Innhold:

FMOA 1083	Ingeniør	0	0	0
FMOA 1087	Overingeniør	488175	488175	0
FMOA 1181	Senioringeniør	540200	519800	545867
FMOA 1088	Sjefingeniør	0	0	0
FMOA 1434	Rådgiver	484238	483480	486377
FMOA 1364	Seniorrådgiver	555545	558712	548498
FMOA 1113	Prosjektleder	668000	664688	694500
FMOA 1117	Fagarbeider	0	0	0
FMOA 1203	Fagarbeider m/fagbrev	0	0	0
FMOA 1362	Lærling	95130	95130	95130
FMOA 0129	Assisterende fylkesmann	1062700	1062700	0
FMOA 0431	Fagkonsulent	0	0	0
FMOA 0382	Fylkesagronom	0	0	0
FMOA 0434	Fylkesskogmester	0	0	0
FMOA 0822	Fylkessykepleier	0	0	0
FMOA 1261	Fylkesjordsjef	0	0	0
FMOA 0435	Fylkesskogsjef	0	0	0
FMOA 0774	Ass. fylkeslege	796144	794029	803550
FMOA 0779	Fylkeslege	1040800	0	1040800
FMOA 1057	Informasjonssjef	0	0	0
FMOA 1184	Kokk	0	0	0
FMOA 1127	Husholdsleder	0	0	0
FMOA 1129	Renholdsbetjent	0	0	0
FMOA 1130	Renholder	0	0	0
FMOA 1132	Renholdsleder	0	0	0

Turnover

	Turnover(%)
FMOA	7,2

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

	Økonomi(%)	Lønn(%)	Innkjøp(%)	IKT(%)	Personal(%)	Arkiv(%)	Resepsjon(%)	Sentralbord(%)
FMOA	2,35	0,4	0,2	2,17	1,19	8,02	3,44	0,4

Medarbeiderundersøkelsen(hvert annet år), score på følgende spørsmål

	I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter
FMOA	2,9	3,3

III - Årets aktiviteter og resultater

Overordnet vurdering og analyse av embetets samlede måloppnåelse og eventuelle avvik, fagområdene sett under ett

Embetet hadde alt overveiende god måloppnåelse i 2015. Deler av det overførte overskuddet fra 2014 har vært brukt til å ta igjen etterslep innen helse, omsorg og barnevern. Men den ekstraordinære situasjonen som oppsto som en følge av det store antallet flyktninger og asylsøkere som kom til landet i løpet av høsten, har bidratt til at vi fortsatt har etterslep på enkelte felter innen disse fagområdene. Som løpende rapportert gjennom året er det fremdeles problemer med måloppnåelsen på vergemålsfeltet.

Asylsøker- og flyktnings situasjonen i høst har preget flere av embetets avdelinger i større og mindre grad. Som nevnt over, har vår vergemålsavdeling hatt store utfordringer på grunn av det store antallet enslige mindreårige asylsøkere som trenger representanter. Også helseavdelingen, sosial- og familieavdelingen og barnehage- og utdanningsavdelingen har blitt berørt av situasjonen. Beredskapsstaben har hatt rollen som koordinator og bindeledd mellom kommuner og sentrale myndigheter.

For helseavdelingen var 2015 preget av en stadig økende saksmengde. Avdelingen har avvik fra den anbefalte saksbehandlingstiden på tre måneder på noen rettighetsområder. På enkelte saksfelt innen rettighetsområdet har nær 84 prosent av sakene avvik fra anbefalt saksbehandlingstid. I forhold til 2014 har produktiviteten likevel økt. Når det gjelder hendelsesbaserte tilsynssaker, har avdelingen i noen tilfeller en saksbehandlingstid på over ni måneder. Kravet til median saksbehandlingstid for hendelsesbaserte tilsynssaker er fem måneder. Etter iverksetting av flere effektivitetstiltak har helseavdelingen likevel hatt en økning i produktiviteten for hendelsesbaserte tilsynssaker som gjelder rus, psykiatri og omsorg og kommunale helsetjenester.

Fylkesmannen har ikke oppnådd målet for saksbehandlingstiden på klagesaker etter lov om sosiale tjenester. Det skyldes vesentlig lengre vakanser og sykefravær. Resultatet ved årets slutt er gjennomsnittlig saksbehandlingstid på dette området på 2,9 måneder. 56 prosent av sakene er behandlet innen tre måneder.

Når det gjelder rettighetsklager etter lov om barneverntjenesten, er 90 prosent av sakene behandlet innen tre måneder.

Tilsyn med barneverninstitusjoner har vært høyt prioritert. På grunn av økningen av antall omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i andre halvår, har vi måttet omprioritere vår tilsynsvirksomhet og nedprioritere det løpende tilsynet på barneverninstitusjoner. Mange av de nye omsorgssentrene er drevet av private aktører som har begrenset kunnskap om barnevernlovgivningen og rettighetsforskriften, dermed er tilsyn svært viktig.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har god måloppnåelse og innfrir i stor grad resultatkravene. Avdelingen klarer ikke alltid å holde seg innenfor kravet om tre måneder saksbehandlingstid på grunn av et stort antall komplekse klagesaker på ulike saksområder.

Vergemålsavdelingen hadde også i 2015 store utfordringer knyttet til saksbehandlingstid. Dette skyldes i hovedsak at det har kommet mange enslige mindreårige asylsøkere til landet. Restanseoppbyggingen startet sommeren 2015, og restansene økte raskt utover høsten. Ekstrabevilgninger for å håndtere situasjonen kom sent, cirka medio oktober. Dette medførte at avdelingen ikke fikk ansatt ekstra personell før på slutten av året. Situasjonen på asyl- og flyktningsfeltet påvirket også saksbehandlingstiden på vanlige vergemålssaker, da det ble foretatt omfordelinger av de ansatte for å håndtere situasjonen.

Det virksomhetsspesifikke målet på vergemålsfeltet, slik det er formulert fra Justis- og beredskapsdepartementet, er økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende. Vi er av den oppfatning at rettssikkerheten for de vergetrengende i vårt distrikt er bedret som følge av vergemålsreformen. Det jobbes målrettet med kompetanseoppbygging internt i vergemålsavdelingen for å sikre at vi produserer vedtak av høy kvalitet. Saksbehandlingstiden er imidlertid for høy på enkelte sakstyper. Rask behandling er også en del av den enkeltes rettssikkerhet, så på dette området er det fortsatt forbedringspotensial. Hvor vidt vi vil klare å nå kravene knyttet til saksbehandlingstid fremover vil først og fremst bero på ressurstildeling og kvalitet i dataløsningen for vergemålsfeltet.

Når det gjelder saker knyttet til hasteoppnevninger av midlertidig verge i straffesaker og utbetaling fra kapitalkonto, hadde vergemålsavdelingen god måloppnåelse i 2015.

Beredskapsstaben er i slutfasen av arbeidet med en risiko- og sårbarhetsanalyse for Oslo og Akershus. Arbeidet skulle ha vært avsluttet i 2015, men det har blitt noe forsinket, på grunn av oppgaver i forbindelse med asylsøker- og flyktnings situasjonen. Risiko- og sårbarhetsanalysen vil bli ferdigstilt primo 2016.

For miljøvernavdelingen har det vært krevende å håndtere situasjonen i ulvesonen i Østmarka, med først store husdyrtap og påfølgende tap av både alfahann- og alfahunn-ulven. For arealplansaker og ivaretagelse av klimahensyn har det vært utfordrende å finne en god balanse mellom lokalt selvstyre og nasjonale hensyn når det gjelder areal og transport.

I 2015 ble mange nye områder vernet med frivillig skogvern innenfor Marka, til stor glede også for friluftslivet. Vi er godt fornøyd med det som er gjort innen kvalitetssikring og heving av kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet i fylkene. Fylkesmannen har hatt en viktig miljøfaglig rolle i arbeidet med å ferdigstille vannforvaltningsplanen for vannregion Glomma. Dette representerer en milepæl i arbeidet med oppfølging av vannforskriften der fem års planarbeid er oppsummert og alle vannforekomster er blitt vurdert.

For å sikre en best mulig måloppnåelse og effektiv ressursbruk, har landbruksavdelingen lagt vekt på videreutvikle samarbeidet på tvers av fylkesgrensene innen Viken-området, knyttet til ulike landbruksrelaterte temaer. Fylkesmennene i Hedmark og Oppland deltar også i flere av disse nettverkene. Avdelingen vil jobbe videre for å videreutvikle samarbeid og samordning, internt og eksternt.

Nummerinndelingen nedenfor relaterer seg til kapitler i tildelingsbrevet for 2015

2.1 Levende lokaldemokrati

Samordning

Samordningsstaben har hovedansvaret for samordning overfor kommunene. Staben består av én informasjon/plan-rådgiver, én kommunikasjonssjef, én kommuneøkonomirådgiver og én midlertidig prosjektdirektør med ansvar for kommunereformprosessen, i tillegg til fylkesmannens forværelse.

Samordningsstabens sammensetning sikrer embetsledelsen (direkte underlagt) direkte involvering i svært mange av prosessene i embetet, og øker mulighetene for helhetstenkning og samordning.

Det er et viktig mål å få til en god intern samordning av planuttalelser til kommunene. Et tiltak for å sikre dette er embetets årlige forventningsbrev om kommunal planlegging, hvor kommunenes ansvar og viktige overordnede hensyn beskrives. Intern samordning av planuttalelser ivaretas gjennom et tverrfaglig planmøte administrert av miljøvernavdelingen.

For å styrke embetets løpende kontakt med kommunenes ledelse gjennomførte vi i november 2015 en to dagers samling for ordførere og rådmenn, hvor også stortingsbenkene, KS og fylkeskommunen ble invitert med. Et tilsvarende møte ble arrangert i 2014, og vi ser nå for oss dette som en regelmessig hendelse.

Tilsyn

Ulike tilsyn med kommunene samordnes i en tilsynskalender. Den er et nyttig redskap, men vi jobber fortsatt med å få til samordning med andre statlige etater. Responser på tidligere forsøk i forhold til dette har vært lav, det ble ikke prioritert å gjøre nye forsøk i 2015. Det interne fokuset på tilsynsvirksomheten som rasjonell og læringsfremmende har fortsatt i 2015.

Kommunedialog

Fylkesmannens kommunebesøk er en viktig arena for dialog med kommunene. Der deltar fylkesmannen, aktuelle avdelingsdirektører og kommuneøkonomirådgiver. Programmet for besøkene blir utarbeidet i samarbeid med kommunene. I 2015 ble fire slike besøk gjennomført.

Det var også i 2015 kontakt mellom litt over halvparten av kontrollutvalgene (gjennom deres samarbeid) og kommunerevisjonen knyttet til dette samarbeidet. Dette har medført noe utveksling av informasjon om kommunenes egne kontrollvirksomhet, sett opp mot Fylkesmannens planlagte tilsyn. Dette samarbeidet videreføres 2016.

Interne tidstyver

Registrering av interne tidstyver ble foretatt i 2014. I 2015 har vi vurdert de interne tidstyvene, og har tatt en del grep som har bidratt til bedre effektivitet og enklere interne rutiner. Arbeidet med å fjerne tidstyver både interne og eksterne må sees i sammenheng med punktet 2.2 Fornye, forenkle og forberede offentlige tjenester.

Kommuneøkonomi og skjønnsmidler

Kommunene er på vanlig vis orientert, både gjennom brev og møter, om det økonomiske opplegget for kommunesektoren. Vi har bl.a. et fast informasjonsmøte ved fremleggelsen av forslag til statsbudsjett.

Veiledning av kommunene skjer i noen grad gjennom egne møter, men i all hovedsak gjennom telefon, enost og

brev.

Vi har p.t. ingen kommuner i ROBEK, den siste ble utmeldt mars 2015. Embetet er i kontakten med kommunene særlig opptatt av de vi mener er i fare for å komme i økonomisk ubalanse. De får sterkere og flere signaler enn de øvrige.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har for øvrig ikke hatt skjønnsmidler som kompensasjon for tap knyttet til omleggingen av differensiert arbeidsgiveravgift.

Kommunereformen

Fylkesmannen har som koordinator og sentral tilrettelegger for lokale reformprosesser hatt et tett og godt samarbeid med KS for å veilede og følge opp kommunene i Akershus. Det ble gjennomført tre arbeidsverksteder for kommunene bl.a. om innbyggerinvolvering og bruk av fremtidsbilder. Vi avsluttet året med en to dagers konferanse for politisk og administrativ ledelse i Oslo og Akershuskommunene, hvor også våre Stortingsrepresentanter ble invitert. Statsråd Sanner åpnet konferansen der fokus var viet kommunereformen og flyktningsituasjonen.

Embetet har fulgt opp kommunene både enkeltvis, regionvis og deltatt i ulike fora som folkemøter og fellesmøter. Vi utarbeidet statusrapport for reformarbeidet i januar og september. I Follo-regionen utredes muligheten for å danne en ny stor kommune mellom Oppegård, Ski, Ås og Enebakk, i Nedre Romerike utreder Skedsmo, Fet og Sørumsdal en ny kommune, og Aurskog-Høland drøfter intensjonsavtale med Rømskog i Østfold. I Vest-regionen har Asker og Bærum en god prosess med Buskerudkommunene Røyken og Hurum.

For å holde publikum, kommunene og innbyggerne orientert om utviklingen i kommunereformen, har vi regelmessig informert via våre nettsider og sosiale medier. Vi er tilfreds med verktøyet Projectplace som Fylkesmennene har brukt til å dele kunnskap og erfaringer seg i mellom.

Vi har besøkt alle kommuner, og utvalgte nye kommunestyre ble også besøkt høsten 2015 for å sikre forankring av reformen. Vi har også anmodet kommunestyrene om aktivt å involvere innbyggerne i kommunereformarbeidet. Til tross for dette ser vi store forskjeller mellom kommunene både når det gjelder innbyggerinvolveringen og fremskaffelsen av utredede alternativ.

13 kommuner søkte og fikk tildelt skjønnsmidler (totalt 1 million kroner) for å bidra til gode lokale prosesser med bred involvering i kommunereformarbeidet.

2.2 Fornye, forenkle og forbedre offentlige tjenester

Fylkesmannen søker også i sin veiledning å stimulere til omstilling og modernisering. Hvert år gis det skjønnsmiddelstøtte til ulike utviklingsprosjekter – både til enkeltkommuner og til kommuner som samarbeider. Når det gjelder de prosjekter vi støtter med skjønnsmidler, er det gjennomgående et sterkt fokus på omstilling og utvikling av tjenester. Kommunene informeres i et eget brev, og oppfordres til å søke. I 2015 støttet vi 5 ulike omstillings/innovasjonsprosjekter med tilsammen 7,55 millioner kroner. Det at Fylkesmannen har fått en egen ramme «innovasjonsskjønn» til Oslo kommune har gitt oss muligheten til å gi betydelig støtte til et av de største moderniseringsprosjektene Oslo har hatt de siste årene, Løftet.

Embetet er fornøyd med det arbeidet som blir gjort sentralt med å gjøre flere av våre tjenester og skjema digitale.

- Juridisk avdeling er med i prosjektet som skal utvikle digitale løsninger for å søke om separasjon og skilsmisse. Embetet har også vært pilotfylke for elektronisk søknadsskjema og den første elektroniske separasjonen ble innvilget 11. september. Systemet ble lansert for alle embetene 1. oktober og vi mottok 165 elektroniske søknader om separasjon i 2015. Vi har registrert at mellom 25 og 30 prosent av søknadene om separasjon er innkommet digitalt. Elektronisk søknadsskjema for skilsmisse blir etter planen lansert i slutten av 2016.
- Vi oppfordrer vår leverandører å bruke E-faktura. Fakturaer som mottas i EHF-format har vist en økende andel i 2015.
- Embetet er representert i fylkesmennenes arbeidsgruppe som jobber med innføring av «Digital postkasse til innbyggerne». Forventet oppstart for Fylkesmannen i Oslo og Akershus ser foreløpig ut til å bli i årsskiftet 2016/2017.
- Digital tjenesteutvikling – prosjekt i regi av departementet og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Embetet har i dialog med prosjektleder kommet med innspill til digitalisering av tjenestene innen: «Folk og

Embetet er representert i prosjektet om å utvikle digitale tjenester for statstilskudd til tros- og livssynsamfunn.

Punkt 2.3 Et velferdsloft

Helseavdelingen har i 2015 gjennomført ti planlagte tilsyn, åtte i kommunal helse- og omsorgstjeneste og to i spesialisthelsetjenesten. Avdelingen har fortsatt en presset ressursituasjon. I samsvar med retningslinjene i oppdragsbrevet er derfor planlagte tilsyn prioritert ned for å sikre raskere behandling av rettighetsaker og alvorlige tilsynssaker som er av stor betydning for enkeltindivider.

I spesialisthelsetjenesten gjennomførte vi to landsomfattende tilsyn med samhandling om utskriving av pasienter fra sykehus til kommuner. Et avvik ble registrert. Det ble der avdekket at pasienter som skrives ut til hjemmet med behov for hjelp fra kommunal helse- og omsorgstjeneste ikke alltid sikres forsvarlig utskriving. Den elektroniske meldingsutvekslingen gjennomføres ikke alltid slik det er nedfelt i tjenesteavtalene. Det sikres heller ikke alltid at pasientene får med seg nødvendig informasjon om videre oppfølging, noe som kan føre til at pasienten ikke får forsvarlig viderebehandling i kommunen.

I kommunal helse- og omsorgstjeneste har vi gjennomført fire landsomfattende tilsyn om samme tema som for spesialisthelsetjenesten. Det ble registrert avvik ved tre av tilsynene. Det ble avdekket at det ikke alltid sikres forsvarlig vurdering, mottak og helsehjelp til pasienter som utskrives ut fra sykehus til eget hjem. Den elektroniske meldingsutvekslingen gjennomføres ikke alltid slik det er nedfelt i tjenesteavtalene eller i henhold til betalingsforskriften. Det sikres heller ikke alltid at pasientene får tilstrekkelig informasjon eller at de får anledning til å medvirke ved planlegging og utforming av tjenesten etter utskriving.

I kommunal helse- og omsorgstjeneste gjennomførte vi også to tilsyn hvor temaer var sikring av brukernes rett til forsvarlige tjenester etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 nr. 6 bokstavene a – d, og sikring av lovkrav ved bruk av tvang og makt etter samme lovs kapittel 9. Det ble påpekt avvik ved begge disse tilsynene. Ved tilsynet om retten til forsvarlige tjenester ble det avdekket mangler ved dokumentasjon, informasjonsflyt og opplæring av ansatte, mens det ved tilsynet om bruk av tvang og makt ble avdekket mangelfull sikring av lovkrav.

Det ble gjennomført tilsyn med folkehelsearbeidet i fire kommuner i Akershus, Oslo kommune og Bydel Alna i 2015. Ingen avvik ble funnet. Fylkesmannen har et strukturert samarbeid med fylkeskommunen for å gi råd og veiledning til kommunene innen folkehelsearbeidet.

Sosial- og familieavdelingen har ført tilsyn med kommunale sosiale tjenester i NAV med ulike metoder og temaer. Det er utført fire systemrevisjoner med temaer som økonomisk stønad til unge mellom 17 og 23 år, råd og veiledning (herunder lovens § 17), økonomisk rådgivning og kvalifiseringsprogrammet. Tretten kommuner og bydeler deltok i et egenvurderingstilsyn der vi la stor vekt på vår veiledningsrolle i prosessen. Deltakerne var positive til denne tilsynsformen.

Forvaltningskunnskap og lovforståelse har for øvrig vært hovedfokus i vår kontakt med NAV i 2015. Vi har tilbudt NAV-ansatte opplæring i særskilte temaer og utarbeidet veiledningsskriv som publiseres på vår hjemmeside. Vi har daglig telefontilgjengelighet for både publikum og kommunene. Kommunene er godt kjent med dette og er fornøyde med den kontakten. Fylkesmannen har deltatt i samarbeidsutvalgene mellom NAV fylke og KS i begge fylkene. Vi har også samarbeidet om ulike arrangementer rettet mot ledere og ansatte på NAV-kontorene. Kravet om at 90 % av klagesakene etter sosialtjenesteloven skal behandles innen tre måneder ble ikke nådd i 2015. Vi kom ut med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 2,8 måneder. Saker som gjelder dekning av utgifter til livsopphold som bolig, strøm og nødhjelp, samt saker som gjelder sekundærbosettere prioriteres.

Vi gjennomførte i 2015 to samlinger om alkoholloven for Oslo og Akershus. Samlingene har vært gjennomført som et samarbeid med Kompetansesenter Øst og næringsetaten i Oslo kommune.

Nye strategier for løsning av framtidens omsorgsoppgaver krever omstilling i kommunehelsetjenesten. Dette er et langsiktig arbeid, hvor det må jobbes parallelt på flere plan. I 2015 har Fylkesmannen hatt fokus på tre innsatsområder; kommunalt planarbeid, god ledelse og tjenesteinnovasjon / velferdsteknologi. Det er utarbeidet et notat med tips til kommunalt planarbeid på helseområdet, og vi har samarbeidet med utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester om flere innsatsområder. Fylkesmannen har også finansiert et eget utviklingsprosjekt for å styrke demensteamene i Oslo.

I forvaltnings- og utviklingsarbeidet har Fylkesmannen sett områdene rus- og psykisk helse i sammenheng og bl.a. bidratt til regjeringens arbeid med å utvikle en ny opptrappingsplan for rusfeltet. Vi forvalter omfattende

tilskuddsordninger på områdene, og har erfaring for at midlene fra disse ordningene bidrar til en styrking av både kvalitet, kompetanse og kapasitet i det kommunale rus- og psykisk helsearbeidet.

Saksområdet trafikkmedisin har også i 2015 vært organisert som et prosjekt. På grunn av nødvendige omprioriteringer i helseavdelingen har prosjektet imidlertid fått redusert bemanning, noe som har ført til økende restanser og saksbehandlingstid. Saker der søker har et sterkt yrkesmessig behov og står i fare for å miste sitt økonomiske utkomme prioriteres.

Bosetting av flyktninger vil utvilsomt bli en stor utfordring for kommunene i tida framover, og vi ser det som åpenbart at dette også er spørsmål som vil stå sentralt i vårt arbeid på velferdsområdet i tida som kommer. Tilbakemeldinger fra kommunene så langt tilsier at behovet for boliger til flyktninger og andre vanskeligstilte oppleves som den største utfordringen, men vi ser også for oss at andre deler av det kommunale tjenesteapparatet vil få utfordringer med å sørge for tilpassede tjenester til de nyankomne.

Vergemål

Saksmengden på vergemålsfeltet har økt betydelig fra oppstart av vergemålsreformen 1. juli 2013 og frem til i dag. Vergemålsavdelingen hos FMOA håndterer en betydelig mengde saker og arbeidsbelastningen på den enkelte ansatte er høy. I 2015 ble dette betydelig forsterket av de høye ankomstene av enslige mindreårige asylsøkere. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har et nasjonalt transitt-, opplæring- og veiledningsansvar knyttet til representantordningen for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Ved inngangen til 2015 var det antatt og bevilget midler for å håndtere situasjonen innenfor et anslag på cirka 1200 søknader for hele året. Det ble i 2015 registrert 5200 søknader fra enslige mindreårige asylsøkere. Vergemålsavdelingen var ikke rustet til å håndtere saksmengden dette medførte. Det bemerkes i denne sammenheng at hver enslig mindreårig generer gjennomsnittlig sju vedtak, det vil si totalt over 37 000 enkeltvedtak kun knyttet til denne gruppen. Embetet ble ikke tildelt ekstra ressurser før senhøsten 2015, det ble da ansatt flere saksbehandlere i midlertidige stillinger for å håndtere den store økningen i saksmengden på EMA-feltet. Denne situasjonen har medført store restanser, og saksbehandlingstiden er ikke på et forsvarlig nivå. Det jobbes målrettet med å bygge ned restansene, herunder gjennomføres det jevnlig dagnader og vi er avhengig av stor grad av overtidsarbeid.

Situasjonen på asylfeltet, samt økningen i ordinære vergemålssaker, har også ført til økte restanser generelt. I perioden før vi fikk styrket saksbehandlergruppen knyttet til asylsakene, det vil si frem til november/desember 2015, var vi avhengige av å omfordele personell fra ordinært vergemålsarbeid. Situasjonen har således i stor grad påvirket måloppnåelsen også på dette feltet. Vi oppfyller de pålagte krav til saksbehandlingstid i oppnevning av midlertidig verge for mindreårige i straffesaker. Disse skal kunne håndteres innen to timer i hastesaker. Vi opprettet beredskapsordning på dette saksområdet før oppstart i 2013, og har hele tiden håndtert disse sakene innenfor frist. Videre oppfyller vi kravene til rask utbetaling av kapital tilhørende vergetrengende. Når det gjelder etablering av ordinært vergemål for voksne, samt utbetaling av godtgjøring til verger og representanter, er vår saksbehandlingstid ikke tilfredsstillende. Dette skyldes de ovennevnte forhold, og de prioriteringer vi har vært nødt til å ta som følge av dette.

Vergemålsarbeidet ble også i 2015 vanskeliggjort på grunn av problemer i vergemålsapplikasjonen. Embetet er fortsatt svært bekymret for både kvalitet og stabilitet i vergemålsapplikasjonen. Det avdekkes dessuten fortsatt alvorlige feil, noe som blant annet kan føre til at saker forsvinner, at det blir feil navn i vedtak og så videre. Det er bekymringsverdig at slike feil og mangler fortsatt hefter ved det valgte saksbehandlersystemet, to og et halvt år etter oppstart.

Vergemålsavdelingen er av den oppfatning at det er betydelige gevinster å hente ved en grundig evaluering av den valgte løsningen for kapitalforvaltningen. Bankordningen er tungrodd og krever stor innsats fra de ansatte i vergemålsforvaltningen. Løsningen er lite fleksibel og gir etter vår oppfatning en dårlig løsning for de som er under vergemål. Det er spilt inn forslag til forbedringer og endringer til Justis- og politidepartementet vedrørende dette punktet.

Det virksomhetsspesifikke målet på vergemålsfeltet, slik det er formulert fra Justis- og beredskapsdepartementet, er økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende. Fylkesmannen i Oslo og Akershus er av den oppfatning at rettssikkerheten for de vergetrengende i vårt distrikt er bedret som følge av vergemålsreformen. Det jobbes målrettet med kompetanseoppbygging internt i vergemålsavdelingen for å sikre at vi produserer vedtak av høy kvalitet. Saksbehandlingstiden er imidlertid for høy på enkelte sakstyper. Rask behandling er også en del av den enkeltes rettssikkerhet, så på dette området er det fortsatt forbedringspotensial. Hvor vidt vi vil klare å nå kravene knyttet til saksbehandlingstid fremover vil først og fremst bero på ressurstildeling og kvalitet i dataløsningen for vergemålsfeltet.

2.4 Oppvekst, barnehager, opplæring og barnevern

Oppvekst:

I 2015 ble prosjektet «Barnekonvensjonen i praksis – samarbeid og medvirkning til barn og unges beste» startet opp for bydeler og kommuner i Oslo og Akershus, etter modell fra «Sjumilssteget», utarbeidet av Fylkesmannen i Troms. FNs barnekonvensjon artikkel 3 og 12, samt samarbeid, ble valgt som temaer for prosjektet. 18 bydeler og kommuner deltar. Det er nedsatt en intern arbeidsgruppe med deltakere fra alle fagavdelingene ved embetet.

Barnevern:

I 2014 hadde vi flere alvorlige tilsynssaker i kommunene og barneverninstitusjonene, noe som har krevd ekstraordinær innsats og oppfølging fra vår side også gjennom hele 2015.

I tillegg har den store ankomsten av flyktninger og asylsøkere i høst medført en betydelig økning i antall omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Før sommeren 2015 hadde vi ettomsorgssenter. Ved utgangen av 2015 var det etablert 24, hvorav 16 var tatt i bruk. Når både barneverninstitusjonene og omsorgssentrene telles med, var måloppnåelsen for lovpålagte tilsynsbesøk 78,9 %.

Målet om at 90 % av klagesakene på enkeltvedtak skal være ferdigbehandlet i løpet av tre måneder ble nådd i 2015. Dette gjelder både klager rettet mot barneverntjenestene og mot institusjonene. Vi mottok totalt 233 tilsynsklager i løpet av året.

I 2015 ble det gjennomført landsomfattende tilsyn med kommuner og bydeler. Det ble gjennomført systemrevisjon i en bydel i Oslo kommune. I tillegg deltok ni kommuner og bydeler i egenrevisjonstilsyn. Temaet for tilsynet var arbeid med meldinger. Etter Fylkesmannens vurdering egnet temaet seg svært godt for egenrevisjonstilsyn, noe kommunene og bydelene bekreftet.

Med bakgrunn i vår bekymring for tjenestene, ble det gjennomført særskilte tilsynsmøter med fem barneverntjenester. Tilsynsmøtene gjennomføres ved gjensidig informasjonsutveksling og rådgivning fra vår side, og gir en god og hensiktsmessig dialog med barneverntjenestene om deres situasjon, utfordringer og tiltak.

Også i 2015 har det vært gjennomført kurs, konferanser og opplæring for barnevernet. Noen av kursene og opplæringen har vært gjennomført i samarbeid med andre, som «EuroAdad-kursene» og «Samtale med barn om vanskelige tema». I tillegg ble Klækken-konferansen for barnevernledere og deres nærmeste medarbeidere gjennomført for 15. år på rad. Konferansen går over to dager og er en svært viktig arena og møteplass for det kommunale barnevernet og Fylkesmannen.

I Flere prosjekter ble iverksatt og videreført. Ett prosjekt gjaldt kartlegging av kommunenes tilsyn med barn i fosterhjem. En egen rapport ble utarbeidet i 2015 med tittel «Tilsyn med barn i fosterhjem 2015». Et annet prosjekt gjaldt «Barn og unges medvirkning i barnevernet». Dette prosjektet ble etter halvannet år avsluttet i 2015. Ti barneverntjenester i Oslo og Akershus deltok. Diakonhjemmet høgskole og Høgskolen i Oslo og Akershus har i samarbeid med Fylkesmannen gjennomført prosjektet. Prosjektet har fått gode tilbakemeldinger og er etter våre erfaringer en hensiktsmessig måte å gi en grundig opplæring på.

Vi vurderer at kompetansen i all hovedsak er god i barneverntjenestene i Oslo og Akershus. Vi ser at enkelte bydeler i Oslo og kommuner i Akershus har en jevn økning i antall saker og at saksbehandlingen derfor ikke alltid blir forsvarlig. Disse bydelene og kommunene følger vi opp med særskilte tilsyn.

Barnehage- og utdanning

2015 har vært et innholdsrikt år for oppvekstsektoren. Det skjer mye på nasjonalt nivå, som påvirker vårt arbeid regionalt, samtidig som utfordringene i kommunene og bydelene våre er store.

Mediene har hatt mange oppslag om mobbing og psykososialt skolemiljø som har fått stor oppmerksomhet. Vi behandlet 57 klagesaker på psykososialt miljø, i tillegg var 18 saker til behandling ved årsskiftet. Det ble gjennomført to hendelsesbaserte tilsyn på bakgrunn av alvorlig hendelser hvor kommunene ba om tilsyn, og to planlagte 9a-tilsyn. Nesten halvparten av saksbehandlerne i avdelingen er involvert i klagesaker og/eller tilsyn på psykososialt miljø. Avdelingen bruker store ressurser på klagebehandling og veiledning av både foreldre, skoler og skoleeiere.

Vi behandler årlig et stort antall klager på mange saksområder. I forhold til antall barn i barnehagene og antall elever i grunnskolingen i vår region, er imidlertid prosentandelen klager ikke høy. Det er et mål å holde saksbehandlingstiden innenfor tre måneder, noe vi ikke alltid klarer.

Den største økningen i klagesaker, utenom psykososialt miljø, er skyssklager grunnet delt daglig omsorg etter samlivsbrudd. Dette medfører særskilte problemstillinger når den ene foresatte bosetter seg langt unna elevens nærskole.

Barnehageområdet har tidligere hatt store utfordringer knyttet til klagesaker på likeverdig økonomisk behandling av private og kommunale barnehager. Disse sakene er redusert i antall, og vi ser at endringene som er gjort i forskriften gjør det mer forutsigbart både for kommunene/barnehagemyndigheten og de private eierne.

Vi har gode erfaringer med den nye tilsynsmetodikken som er innført av Utdanningsdirektoratet. Kommuner og bydeler gir tilbakemelding om at tilsynene gir læring. Regelverksgjennomgang for alle i forkant eller etterkant av tilsynene gir god spredning av læring. Dette bidrar, i større grad enn tidligere, til å styrke regel forståelsen og regeletterlevelsen i kommunene. Vi ønsker å prioritere veiledning i forkant og/eller i etterkant av tilsyn i enda større grad, for å løfte hele sektoren, ikke bare de som blir valgt ut for tilsyn.

Embetet har et tett og positivt samarbeid med Utdanningsdirektoratet med drøftinger om tilsynsproblematikk og metodeutvikling.

Vår erfaring er også at eiere raskt retter opp lovbrudd som avdekkes gjennom tilsynene. Det samme gjelder etter tilbakemelding fra oss i klagebehandlingen.

Det er stort behov for veiledning for å sikre at skoleeiere og kommunen som barnehagemyndighet utfører lovpålagte oppgaver og får styrket forståelse av regelverket. Det er også behov for veiledning om organiseringen av og hensikten med nasjonale satsinger. Fylkesmannen bidrar til samordning og samkjøring, slik at kommunene kan nyttiggjøre seg de tilbudene staten gir. Vi gjennomfører regelverkssamlinger, informasjonsmøter, konferanser, dialogmøter og fagsamlinger for å ivareta informasjons- og veiledningsplikten vår.

Våre kommuner har tydelige og synlige administrative ledere for barnehage og skole, og vi opplever et godt samarbeid med dem. Økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen er tema på alle arenaer der Barnehage- og utdanningsavdelingen møter skoleeiere og barnehagemyndigheten.

Medarbeiderne våre på barnehage- og utdanningsfeltet har høy kompetanse, og måloppnåelsen i 2015 har etter vår egen vurdering i hovedsak vært god. Vi har imidlertid ikke alltid klart å overholde kravet om maksimum tre måneders saksbehandling, noe som skyldes et stort antall komplekse saker.

2.5 Planlegging, byutvikling og geodata

Hovedstadsregionen har et betydelig arealpress med en fjerdedel av landets befolkning på under to prosent av landets areal. Samtidig har vi noen av de beste jordbruksarealene i landet, og Akershus er landets største kornfylke i areal. Regionen har i tillegg landets klart størst andel av truede, nasjonalt viktige arter og naturtyper.

Arealplanleggingen er et av våre viktigste virkemidler for å nå de nasjonale målene når det gjelder klimagassutslipp, ivaretagelse av biologisk mangfold, jordvern og strandsoneforvaltning. I tillegg er arealplanleggingen viktig når det gjelder klimatilpasning og samfunnsikkerhet.

Fylkesmannen har en todelt oppgave når det gjelder kommunenes arbeid med arealplanlegging og byutvikling:

- 1) Bistå med veiledning og kompetansebygging, herunder å informere om nasjonale føringer og planretningslinjer som skal implementeres i fylker og kommuner og
- 2) Delta i planprosesser, være «tidlig og tydelig» i forhold til nasjonale og vesentlige regionale interesser, behandle planforslag og gjøre innsigelser gjeldende dersom kommunale vedtak er i strid med disse interessene.

Dialogen og samarbeidet foregår i planforum som driftes av fylkeskommunen, i bilaterale plansaksmøter med kommunene, i fylkesmannens dialogmøter med kommuneledelsen i enkeltkommuner og i fylkesmannens årlige høstmøte for ordførere og rådmenn. I møtet i november 2015 ble det informert om innstillingen fra næringskomiteen om ny nasjonal jordvernstrategi med skjerpede jordvernmål som pålegger våre kommuner med en stor andel av landets matkornproduserende arealer et betydelig ansvar.

I november-desember ble Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus vedtatt. Planen vil bidra til å øke fokuset på høy utnyttelse av arealer ved kollektivknutepunkter og fordeling av veksten i vårt område. Planen vil ligge til grunn for vurderingene etter statlige planretningslinjer for bolig-, areal og transportplanlegging. Den kan bidra til at det økende transportbehovet dekkes med gange, sykkel og kollektivtransport og kan slik sett være et viktig bidrag til å begrense veksten i klimagassutslipp. Planen vil også kunne bidra til å hindre omdisponering av dyrka mark og viktige kjerneområder for naturmangfold. Vi har vært involvert i dette arbeidet sammen med

av Gylne mark og viktige kjernesområder for naturmangfold. Vi har vært involvert i dette arbeidet sammen med fylkeskommunen og har levert faktagrunnlag innenfor våre fagområder.

Vi har de siste årene arbeidet målrettet for å effektivisere og utvikle embetets behandling av arealplaner, både for å sikre en enhetlig behandling internt, og for å sikre at innsigelser kun brukes der vesentlige nasjonale eller regionale interesser trues.

I 2015 behandlet embetet 1050 plan- og dispensasjonssaker. Det ble fremmet innsigelse til 29 planer. De fleste av innsigelsene var knyttet til overordnede planer, som kommuneplaner og kommunedelplaner, og ble begrunnet med strid mot statlig planretningslinje for bolig-, areal og transportplanlegging.

Embetets årlige forventningsbrev er vår faste formidlingskanal til kommunene. I 2015 la vi særlig vekt på kommunenes selvstendige ansvar for å følge opp nasjonale og regionale føringer i sin behandling av saker etter plan- og bygningsloven. Av saksområder vektla vi følgende:

- statlig planretningslinje for bolig-, areal og transportplanlegging
- klimatilpasning
- oppfølging av vannforskriften
- bevaring av biologisk mangfold
- jordvern
- folkehelse i kommuneplanleggingen
- forholdet til barn og unge i planleggingen

Embetet har i tillegg avholdt dialogmøter med kommunenes administrasjon og politikere. I disse møtene har kommunene vært gruppert etter region og type utfordringer. Det er avholdt to seminarer for kommuneansatte, ett om landbruk som tema i arealplanleggingen og ett om risiko- og sårbarhetsanalyser. I tillegg har vi formidlet statlige planretningslinjer i ulike fora, blant annet på fylkeskommunens plantreff. Vi planla også et seminar om klimatilpasning som ble gjennomført i januar 2016.

I forbindelse med endringene i plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli, arrangerte vi en konferanse for kommunene i samarbeid med Direktoratet for byggkvalitet og Norsk kommunalteknisk forening.

Samarbeidet med fylkesmennene i Østfold og Vestfold om «Oslofjord GIS» ble videreført i 2015. Sammen har vi etablert en grunnstruktur for en moderne GIS-løsning, som også andre fylkesmannsembeter kan knytte seg til for å effektivisere og kvalitetssikre ulike typer saksbehandling som trenger digitalisert, geografisk informasjon. I løpet av 2015 har Fylkesmannen i Aust-Agder kommet med i samarbeidet, noe som vil medføre at også Vest-Agder vil inngå fra og med 2016. Plan- og temadatautvalget er ledet av Fylkesmannen. Kartverket har sekretariatsfunksjon.

2.6 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, klima og miljø

Oppfølging av kommunenes forvaltning av tilskuddsordninger skjer ved samlinger for kommunalt ansatte og ved risikobaserte forvaltningskontroller forankret i kontrollplaner. I 2015 ble forvaltningskontroller gjennomført ved det interkommunale Follokontoret (seks kommuner) og ved kontoret for Ullensaker og Gjerdrum med oppfølgende avviks- og kommentarrapport. Forvaltningen av økonomiske virkemidler på skogbruksområdet var en del av forvaltningskontrollen.

Det ukentlige elektroniske nyhetsbrevet «Nytt og nyttig» fra landbruksavdelingen samler relevant informasjon til ansatte i kommunal landbruksforvaltning.

Innen regional matkultur har vi hatt to hovedsatsinger i 2015; prosjektledelse for Osloregionens deltakelse på Internationale Grüne Woche og ansvar for prosjektet Gylne Måltidsoyeblikk med konkurranser i begge fylker, samt bistand ved nasjonal lansering av filmen «Måltidets muligheter».

Landbruksavdelingen og helseavdelingen har samarbeidet godt, blant annet om «Inn på tunet».

Landbruksavdelingen har hatt hovedansvaret for arbeidet med den nasjonale veilederen «Gården som læringsarena» i samarbeid med Matmerk og har arrangert kurs om dyreassistert intervensjon med fagkompetanse fra Østerrike.

Miljøvern avdelingen og landbruksavdelingen har samarbeidet godt om oppfølging av rovviltforliket og forvaltningsplaner for best mulig å sikre en praksis i tråd med det todelte, nasjonale forliket. Landbruksavdelingen har hatt en representant i ulvesoneutvalget. Sommeren 2015 ble krevende med mange rovviltsituasjoner og omfattende skader på sau på Øvre Romerike og i Enebakk. Hendelsen under elgjakta der alfahunnen i Østmarka ble skutt i nødverge, krevde også en særlig innsats.

Et bredt samarbeid mellom offentlig og privat sektor, initiert og ledet av landbruksavdelingen, har ført til

ferdigstilling av en strategiplan for skogbruket i Oslo og Akershus som skal følges opp med årlige handlingsplaner. Der skisseres mål og tiltak for økt bruk av tre til bygningsmateriale og bioenergi, bedre infrastruktur i form av offentlige og private transportårer og fokus på foryngelse og tilvekst som klimatiltak. Alle kommuner har blitt oppfordret til å behandle strategiplanen politisk. Den skal vedtas av fylkestinget i Akershus og legges fram for bystyret i Oslo. Skogbrukets potensial og betydning i klimasammenheng blir påpekt ved behandling av kommunale energi- og klimaplaner.

Hovedfokus i vårt arbeid med regionalt miljøprogram er å redusere erosjon og næringsstoffavrenning fra åkerbruket. På våre bakkeplanerte leirjordsarealer representerer dette en stor utfordring når driftsformen stort sett er ensidig kornproduksjon, cirka 80 prosent av arealet. Tiltak for redusert jordarbeiding, etablering av grasdekte vegetasjonssoner og vannveier, samt tiltak for å bedre jordas kulturtilstand gjennom grøfting og andre hydrotekniske tiltak, må antas å virke positivt i forhold til CO₂-binding og reduserte utslipp av nitrogen-gasser.

Klima og miljø

Det har vært stor tilsynsaktivitet på forurensningsfeltet. Åtte kontrollaksjoner, inkludert nasjonale og regionale, er gjennomført. Av egeninitierte tilsyn, har vi prioritert avfallsanleggene for næringsavfall. Bedriftenes risikovurdering og håndtering av avrenning av forurenset overvann, har vært hovedtema.

Embetet har hatt ansvaret for å koordinere og kvalitetssikre overvåking av vannmiljø og miljødata i vann-nett, samt sammenstilling av påvirkninger, risiko og miljøtilstand for vannmiljøet. Vi har bidratt til vannregionmyndighetens utkast til vannforvaltningsplan Glomma (2015-2021). Dette miljøfaglige arbeidet er utført i tett samarbeid med åtte av de 13 vannområdene som Glommaregionen omfatter.

Forvaltningsplanen omfatter nå alle vannforekomstene, noe som har medført stor arbeidsmengde for å ferdigstille faglige deler i henhold til kvalitetskrav og tidsfrister. Vår del av Glomma-regionen er preget av store miljøutfordringer med sterk befolkningsvekst, store forurensningsbelastninger, klimaeffekter og sårbare resipienter, noe som har gjort arbeidet spesielt krevende.

Norsk rødliste 2015 bekrefter at Oslo og Akershus har den høyeste tettheten av truede arter i Norge. Arealbruk er den største trusselen mot biologisk mangfold, og vi har en viktig og utfordrende rolle i å bidra til at mangfoldet ivaretas i arealplanleggingen i det pressområdet våre to fylker representerer.

Styrking av kunnskapsgrunnet har vært en høyt prioritert oppgave også i 2015. Vi har jobbet med kvalitetssikring av skogdata i Naturbase etter oppdrag fra direktoratet. I tillegg har vi kvalitetssikret nye data for innleggelse i Naturbase. Vi har også bidratt med innspill om aktuelle kalkskogslokaliteter som bør kartlegges med tanke på framtidig vern.

Det jobbes kontinuerlig med frivillig skogvern, hvilket resulterte i tre nye naturreservater; Gjerrimåsan, Langvassbrenna og Presthesten. Vi sendte i tillegg tilråding til direktoratet for kroksjøene Stilla og Brauterstilla, som ble vernet etter nyttår. Vi har startet arbeidet med forvaltningsplaner for naturreservatene Dronningsberget og Hengsåsen på Bygdøy og Semsvannet landskapsvernområde i Asker. Det er lagt ned betydelige ressurser i skjøtsel i utvalgte verneområder, og vi ser at dette er avgjørende for å ivareta verneverdiene. Ullensaker er den eneste kommunen som takket ja til å overta forvaltningsansvaret for sine verneområder i 2015, og vi er i gang med kunnskapsoverføring og veiledning.

2.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Beredskapsstaben har i 2015 prioritert arbeidet med veiledning og tilsyn med kommunene. Totalt 15 kommuner har enten hatt tilsyn, øvelse eller egne kurs i krisehåndteringsverktøyet, CIM. I tillegg har en rekke kommuner vært veiledet på individuelle problemstillinger. Risiko- og sårbarhetsanalysen for Oslo og Akershus er langt på vei utarbeidet, men det gjenstår arbeid med oppfølgingsplanen. Forsinkelsen skyldes omfattende arbeid med asylsøkersituasjonen i høst.

Øvelse HarbourEX 15 viste hvor komplekst samfunnssikkerhetsarbeidet i hovedstadsområdet kan være. Offentlige etater, private aktører og nødetater var alle involvert i øvelsen. Embetet deltok i planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelsen. Evalueringsrapporten etter øvelsen viser at det er flere områder med forbedringspotensial, for vår del vil vi se nærmere på øvelser der redningsledelsen og fylkesberedskapsrådet skal håndtere samme hendelse i ulike faser.

Det har ikke vært større hendelser som har medført behov for å innkalle hele beredskapsrådet, men deler av rådet har vært innkalt blant annet i forbindelse med forberedende flommøte i april, ekstremværet «Petra» i september og asylsituasjonen i høst. Vi har også hatt tett dialog med rådets medlem fra Telenor (ekom) og kraftforsyningens

Etter at ny samfunnssikkerhetsinstruks for fylkesmannen trådte i kraft i juni 2015, har vi jobbet med å operasjonalisere tiltak internt. Instruksen er gjennomgått i Fylkesberedskapsrådet med vekt på våre forventninger til medlemmer i rådet.

Fylkesmannen har installert en løsning for gradert samband. Vi bruker krisehåndteringsverktøyet CIM til øvelser og reelle hendelser og har videreformidlet varsler og rapportert til sentrale myndigheter ved behov.

Asylsøker- og flyktnings situasjonen høsten 2015 medførte omfattende arbeid for flere avdelinger i embetet. Vi har over tid hatt ukentlige koordineringsmøter, møter med kommunene og rapportering til sentrale myndigheter. Beredskapsstaben har koordinert befaring på mulige lokasjoner for mottak og hatt tett dialog med vertskommuner for ulike mottak. Situasjonen medførte at to planlagte kommuneøvelser og ett tilsyn måtte utsettes til 2016.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 4 982 160,28	kr 2 466 982,33
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 7 849 448,97	kr 2 051 983,10
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 21 228 383,31	kr 21 836 297,50
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 4 311 604,29	kr 31 463 312,31
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 93 783 368,14	kr 2 288 061,99
Kunnskapsdepartementet	kr 10 380 559,22	kr 23 015 560,54
Landbruks- og matdepartementet	kr 10 890 260,05	kr 0,00
Klima- og miljødepartementet	kr 11 774 684,29	kr 4 272 051,84
Andre	kr 736 675,93	kr 0,00
Sum:	kr 165 937 144,00	kr 87 394 249,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetet har et klart fokus på styring og kontroll av embetets oppgaver og ressurser. Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet vi opererer under, og at de fungerer på en akseptabel måte.

Ledermøtene ved embetet skal være et forum/møtested for fylkesmannen og hennes nærmeste medarbeidere. Hensikten med møtene skal blant annet være å styrke grunnlaget for de beslutninger som skal fattes ved embetet, å informere og diskutere saker av felles interesse. I 2015 ble det gjennomført 25 møter. På møtene blir blant annet økonomistyring og budsjett drøftet jevnlig. I tillegg er følgende tema faste saker på møtene:

- Aktuelle møter/referater og/eller prinsipielle saker fra avdelingene
- Kommunedialog: tilsyn, øvelser og møter
- Høringssaker
- Dagens mediesaker, herunder kommunikasjon

Vi har i 2015 fortsatt satsingen på en sterkere samforståelse av våre utfordringer i en utvidet ledergruppe. Dette er gjort ved å avholde flere felles møter for hele ledergruppen. Tema har blant annet vært:

- Embetets strategiske plan
- Kommunikasjonsstrategi og lokale lønnsforhandlinger
- Medarbeidersamtale, lønnsamtale og den vanskelige samtalen

Ledelsen har også avholdt fem informasjonsmøter for alle ansatte.

Avdelingene har et ansvar for å rapporterte til ledelsen om eventuelle avvik i forhold til måloppnåelsen definert i embetsoppdraget. Det er ikke meldt om vesentlige avvik. Mindre avvik fremkommer i andre deler av årsrapporten.

Den interne økonomioppfølgingen ble ytterligere styrket i 2015, og den tette oppfølgingen av budsjettansvarlige i avdelingene, med månedlige rapporter, ble videreført.

De merknader vi har fått fra Riksrevisjonen i forbindelse med deres kontrollvirksomhet er fulgt opp.

Vi har en personalpolitikk i tråd med statens føringer. Embetet har et godt samarbeid med ansattes organisasjoner. Det er oppnevnt verneombud i tråd med arbeidsmiljølovens regler, og saker drøftes med tillitsvalgte i tråd med Hovedavtalen.

Embetet har flest kvinnelige medarbeidere. Det er ikke spesielle lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i samme stillingskategori. Embetet har også et flertall kvinnelige ledere.

Vi har ikke hatt meldinger om avvik i forhold til det psykososiale arbeidsmiljøet eller særlige forhold knyttet til HMS/arbeidsmiljø. Fysisk tilrettelegging av kontor/utstyr og tilpasning mht arbeidsoppgaver gjøres fortløpende.

Turnoveren i 2015 var 7,2 % hvis man ser bort fra de som gikk over i alderspensjon. Bemanningssituasjonen på de fleste områdene er god, med god kompetanse til å ivareta oppgavene på områdene.

Det arbeides systematisk for å nå de fastsatte mål, se forøvrig del III for nærmere beskrivelse av resultatoppnåelsen.

Ressursbruken anses som effektiv, med relativt lav administrasjon i forhold til embetets størrelse. Det legges vekt på service og kvalitet i alle funksjoner.

Jevnlig opplæringstilbud av medarbeiderne i forvaltningslov, offentlighetslov og arkivlov m.m.

I vedleggsdelen fremkommer ytterligere informasjon.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Av nye eksterne forhold som påvirker embetets evne til å løse samfunnsoppdraget, må den økte tilstrømningen av asylsøkere og flyktninger nevnes. Det er spesielt to avdelinger hos Fylkesmannen som berøres av denne situasjonen, vergemålsavdelingen og sosial- og familieavdelingen. Vergemålsavdelingen vår har et nasjonalt ansvar for å oppnevne representanter for enslige mindreårige asylsøkere som er i transitt. Høstens tilstrømning sprengte alle prognoser, og til tross for ekstrabevilgninger, økte restansene og saksbehandlingstiden på hele vergemålsfeltet.

Sosial- og familieavdelingen melder om en økning i antall omsorgssentra for enslige mindreårige asylsøkere, fra ett senter i juni 2015 til 16 som var tatt i bruk ved utgangen av året. Dette vil kreve en streng prioritering mellom ulike tilsynsoppgaver i 2016. Bosetting av enslige mindreårige asylsøkere vil være en stor utfordring for alle de berørte barneverntjenester som må ha omsorgen for flere barn og unge i flere år fremover.

Også andre avdelinger ved embetet blir påvirket av flyktingestrømmen. Både de som er i mottak og de som har fått innvilget opphold og skal ut i kommunene, har krav på helse-, skoletilbud og sosiale tjenester. Dette er områder hvor vi blant annet fører tilsyn.

Av eksterne forhold som påvirker embetets evne til å løse samfunnsoppdraget, er befolkningsutviklingen i hovedstadsregionen den viktigste. Den jevnt økende befolkningen gir direkte utslag på mange av våre saksområder. Flere innbyggere gir flere saker. Befolkningsveksten medfører press på arealene, noe som gir økende utfordringer med hensyn til plansaker og byggesaker, både i omfang og kompleksitet.

Vi ser allerede konsekvenser av klimaendringene i form av blant annet økt fare for flom og skred. Dette er faktorer vi må ta større hensyn til i årene som kommer, både i arbeidet med plansaker og i beredskapsspørsmål.

Fylkesmannens muligheter for langtidsplanlegging av egen drift, avhenger for øvrig i vesentlig grad av hvor forutsigbare rammer vi får; både i form av oppdrag og økonomi. Betydelige deler av finansieringen skjer i form av bidrag til prosjekter av ulike omfang og varighet. Dette tilsier et behov for fleksibilitet i organisasjonen som ikke alltid er lett å oppnå, samtidig som vi ønsker å ivareta verdier som stabile ansettelse og et godt arbeidsmiljø.

Når det gjelder interne forhold, utløper embetets leiekontrakt i Tordenskioldsgate 12 i Oslo ved utgangen av 2019. Embetet er nå i en prosess for å avklare fremtidig lokalisering. Dette må skje i henhold til regelverket, med offentlig kunngjøring av kontrakten. Det er en målsetting å finne lokaler i sentrum av Oslo, i nær tilknytning til ett av hovedknutepunktene for kollektivtrafikk. Dette for å sikre lett atkomst for våre besøkende fra begge fylker.

Vi er allerede godt i gang med et større prosjekt for å klargjøre store papirarkiver, og håper det er mulig å få disse avlevert før flyttingen. Dette arbeidet vil fortsette fremover.

Embetet har vokst betydelig de siste årene. Årsaken til dette er først og fremst etableringen av en ny vergemålsavdeling i 2013, men også på andre områder har antall oppgaver og antall ansatte økt. Denne veksten regner vi med vil fortsette som en direkte følge av befolkningsøkningen i fylkene, forutsatt at fylkesmennenes oppgaveportefølje vil bestå uendret.

Konkurransen om den best kvalifiserte arbeidskraften er stor i vår region, og vi regner med at dette også kommer til å være en utfordring i tida framover. Vi konkurrerer med mange statlige, kommunale og private virksomheter om arbeidskraften. For tida har vi et stort antall søkere til mange stillinger, men vi har også områder hvor vi sliter med å knytte til oss den rette kompetansen. Fylkesmannen er en etat som kan tilby interessante og meningsfulle arbeidsoppgaver. Det er et konkurransefortrinn vi må bli bedre på å framheve. Samtidig må vi også i årene som kommer ha fokus på ledelse, arbeidsmetodikk og arbeidsmiljø som vesentlige faktorer for å rekruttere og beholde verdifull kompetanse.

Konkurransedyktig lønn er imidlertid det aller viktigste i denne sammenhengen. Det vil bli et viktig tema for oss også i tida framover.

Overføring av vergemålsakene til embetet har vært en stor utfordring fra avdelingen ble etablert sommeren 2013 og fram til i dag. Ut fra vår vurdering knytter de aller fleste problemene seg til dårlige datatekniske løsninger på et område med stor saksmengde. Også i 2015 skapte systemene problemer for produksjonen. Ustabilitet og nedetid for telefon- og epost-løsningen skaper store problemer for denne avdelingens førstelinjevirkosomhet.

Årsregnskap for 2015

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er direkte underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men utfører oppdrag på vegne av flere departement.

Embetet er Kongens og regjeringens representant i fylkene, og skal bidra til at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen er også et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Fylkesmannen er et statlig organ som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnotene til årsregnskapet. I tillegg til ordinær tildeling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, mottar Fylkesmannen en rekke belastningsfullmakter fra ulike fagdepartement og direktorat.

Bekreftelse

Vi mener årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, og kravene fra virksomhets- og økonominstruks for Fylkesmannen, fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Vi mener årsregnskapet med tilhørende noter, gir et dekkende bilde av våre disponible bevilgninger, belastningsfullmakter og regnskapsførte utgifter, inntekter og gjeld. Vi mener det ikke er noen vesentlige usikkerhetsmomenter knyttet til det avlagte regnskapet.

Vurderinger av vesentlige forhold:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus avlegger med dette et regnskap med et mindreforbruk på kapittel 0525 post 01 på 500 477 kroner. Dette søkes overført til 2016.

Fylkesmannen hadde for 2015 en grunnbevilgning på kapittel 0525 på 163,936 mkr. Med overført mindreforbruk fra 2014 på 2,28 mkr, samt tilleggsbevilgning knyttet til lønnsoppgjøret, var samlet ramme på 166,438 mkr.

I tillegg kommer alle tildelinger og fullmakter fra andre fagdepartement og direktorat som vi har disponert, jf. bevilgningsrapporteringen.

Det at vi utfører en rekke oppdrag for ulike departement, ofte med et økonomisk bidrag til vår drift, representerer en styringsutfordring. For å kunne løse oppgavemengden, har vi til enhver tid flere ansatte enn ordinær ramme kan dekke, og deler av lønnsmidlene belastes fullmaktene. Det er utfordrende å få til en helhetlig styring av ressursene, både fordi enkelte fullmakter kommer sent, og at det gis tilleggsbevilgninger på enkelte av dem veldig sent i året. Dette er med på å påvirke våre muligheter til å styre mot et null-resultat, og til å benytte alle ressursene på best mulig måte.

Fylkesmannen omfattes fra 2015 av nettoføringsordningen for merverdiavgift i staten, som innebærer at mva fra 2015 ikke belastes virksomhetens kapittel, men belastes felleskapittel 1633 i statsregnskapet. Embetets driftsramme ble redusert med vel 3 millioner kroner som følge av omleggingen. Belastningsfullmakter er også justert som følge av endringen mht føring av mva. Dette gjør at mange poster i regnskapet ikke er lett sammenlignbare med fjorårets.

Bevilgningsrapporten gir en oversikt over de belastningsfullmakter vi har benyttet i 2015. Her har fagavdelingene i stor grad hatt dialog direkte med ansvarlig departement/direktorat.

Artskontorrapporteringen og tilhørende noter viser summen av alle de ordningene Fylkesmannen utbetaler på, ikke bare eget driftskapittel. Økte utgifter skyldes dermed ikke nødvendigvis økt

aktivitetsnivå på selve embetet. Beløpene som fremkommer som utbetalinger til lønn inneholder som eksempel også utbetalinger av honorar til sensorer, kontrollkommisjon og andre.

Behovet for investeringer var lavere enn i 2014. Dette behovet varierer fra år til år. 2015 må imidlertid karakteriseres som mer av et normalår.

Vergemålsavdelingen, som ble etablert i embetet i 2013, benyttet i 2015 sin fullmakt på kapittel 0469 post 01 så godt som fullt ut. Hva som er fremtidig bemanningsbehov vil i stor grad være avhengig av utviklingen mht ankomster av enslige mindreårige. Avdelingen ble i 2015 belastet fullt ut for sin andel av felleskostnadene.

I forklaringene til notene og i selve notene gis det et mer utfyllende bilde av vår drift. For nærmere vurderinger av vår virksomhet henviser vi til årsrapporten. Dette vil gi utdypende forklaringer på virksomheten som skjuler seg bak tallene.

Vi er av den oppfatning at våre kostnader samlet sett har utviklet seg som beregnet.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor, og bekrefter embetets årsregnskap. Revisjonsrapporten antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016. Rapporten er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument1 fra Riksrevisjonen.

Oslo 29/2-16

Valgerd Svarstad Haugland

/S/

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Årsregnskapet for Fylkesmannen i Oslo og Akershus er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12/12-03 med endringer, senest 5/11-15. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen, fastsatt av KMD.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgnings-rapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Fylkesmannen har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post /belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatt belastningsfullmakt er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen. Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	166 437 621	166 912 942	-475 321
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	448 000	8 094 967	-7 646 967
0222	Statlige grunn- og videregående skoler og gr	01	Driftsutgifter		380 000	559 595	
0225	Tiltak i grunnopplæring - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 740 000	2 593 413	
0225	Tiltak i grunnopplæring - særskilde driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		21 000 000	19 631 333	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asyl	64	Diverse		10 980 000	6 670 124	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		10 517 000	10 516 113	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæring - spes.	21	Spesielle driftsutgifter		18 847 900	17 591 329	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse		52 444 848	51 797 773	
0228	Tilskudd til private skoler i utlandet	73	Tilskudd		15 722 000	15 242 348	
0228	Tilskudd til private videregående skoler i utla	74	Tilskudd		3 051 000	1 830 358	
0230	Statlig spesialped. støttesystem - driftsutgifte	01	Driftsutgifter		509 687	509 687	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		16 517 000	29 269 058	
0231	Barnehager - Tilskudd for svømming i barnet	70	Tilskudd		5 367 000	1 587 000	
0310	Tilskudd til tros- og livssynsamfunn	70	Tilskudd		Åpen	187 494 499	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		34 319 648	34 289 047	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen	26 014 777	
0470	Fri rettshjelp - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		Åpen	46 087 286	
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter		1 000 000	1 007 078	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		900 000	900 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter		3 758 100	3 756 546	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		29 161 073	29 149 469	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		919 555	810 725	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	48 507	
0720	Helsedirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 739 509	1 739 509	
0721	Statens helseilsyn - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 364 000	2 357 381	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilta	01	Driftsutgifter		Åpen	17 617 816	
0734	Tvungen psykisk helsevern	70	Tilskudd		Åpen	286 137	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 420 000	1 531 603	
0761	Omsorgstjeneste - utviklings tiltak	67	Diverse		4 160 000	4 069 940	
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68	Diverse		44 173 033	44 173 033	
0762	Primerhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		2 650 000	2 650 000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abor	73	Tilskudd		2 700 000	2 694 321	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		2 296 200	2 094 745	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjene	60	Diverse		69 410 000	69 284 195	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kompetansetiltak	61	Diverse		52 532 000	4 748 918	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62	Diverse		146 757 600	142 580 752	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen	215 348	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 300 000	1 274 939	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drif	21	Spesielle driftsutgifter		4 696 652	4 109 701	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		152 524 000	152 524 000	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		160 000	160 000	
1400	Miljøverndepartementet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 000 000	965 403	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 700 000	1 700 316	
1410	Miljøovervåking og miljødata	21	Spesielle driftsutgifter		1 468 400	1 386 676	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter			-453 600	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		4 228 500	3 118 679	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 980 000	1 983 581	
1420	Klima, naturmangfold og forurensing- oppdr	23	Diverse		2 518 514	2 830 616	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1 961 000	2 098 320	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		110 000	110 000	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		500 000	907 648	
1420	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i r	73	Tilskudd		5 400 000	1 900 291	
1420	Friluftsmål	78	Tilskudd		2 540 000	2 540 000	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		100 000	100 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		5 265 000	5 153 633	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		310 000	310 000	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		250 000	250 000	
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter			14 999 838	
Sum utgiftsført					914 284 840	1 156 377 713	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		8 384 073	8 384 073
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		975 797	975 797
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		1 375 526	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		27 511 194	
Sum inntektsført				0	38 246 590	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					1 118 131 123	
Kapitalkontoer						
60065201	Norges Bank KK /innbetalinger				29 176 351	
60065202	Norges Bank KK/utbetalinger				-1 146 623 444	
715203	Endring i mellomværende med statskassen				-684 030	
Sum rapportert					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)						
Konto	Tekst		2015	2014	Endring	
6260	Aksjer		0	0	0	
715203	Mellomværende med statskassen		-8 762 433	-8 078 403	-684 030	

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: AB - Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	2 280 621	164 157 000	166 437 621
0525 21	448 000		448 000
			0
			0

Tildelingsbrev 2015	163 936 000
Kompensasjon lønnsoppgjør	221 000
Overført mindreforbruk fra 2014	<u>2 280 621</u>
Sum tildeling	166 437 621

Refusjoner, ymse inntekter og administrativ kostnadsdekning
-23 067 234

Lønnsutgifter	133 101 338
Driftsutgifter	<u>55 903 040</u>
SUM	<u>500 477</u>

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift(-)/ mindretgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0525.01		-475 321		-475 321	975 797			500 477	8 321 881	500 477
0525.21	"kan overføres"	-7 646 967		-7 646 967	8 384 073			737 106		737 106
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0				0		
xxxx45				0				0		
xxxx45	"kan overføres"			0				0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	[Sum årets og fjorårets tildeling]
xxxx70				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

I tildelingsbrevet for 2015 fra KMD, datert 11.1.2015, ble Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) tildelt kr 163 936 000.

Deretter har FMOA mottatt 2 tilleggsbevilgninger:

* Overført fra 2014 kr 2 280 621

* Lønnskompensasjon på kr 221 000

Total belastningsfullmakt i 2015 på kapittel 525 post 01 var på kr 166 437 621

Øvrige økonomiske fullmakter

* Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kapittel 525 post 01. Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgningen på kapittel 525 post 01 med inntil to prosent av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3525 post 02, jf Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr. 1 og Finansdepartementets rundskriv R-110/2013, pkt 2.4. Den inntektsfinansierte aktiviteten må ligge innenfor det som er virksomheten sine mål, oppgaver og rammevilkår, og ikke skape bindinger til å opprettholde et høyere aktivitetsnivå enn det som blir dekket av utgiftsbevilgningen dersom merinntekten faller bort. Merinntekter i form av lønnsrefusjoner fra andre statlige virksomheter, jf inntektspostene 15-18, gir grunnlag for overskridelser uten særskilt samtykke, og uten å være bundet av avgrensinger som er gitt.

* Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kapittel 525 post 21. Fullmakten gjelder tilgangen til å overskride driftsbevilgningen på kapittel 525 post 21 med mot tilsvarende merinntekt på kapittel 3525 post 01, jf. Romertallsvedtak II i Prop. 1S (2013-2014), Innst.16 S (2013-2014).

* Fullmakt til å nettoførerefusjoner av utgifter til fellestjenester på kapittel 525 post 21. Fullmakten gjelder adgang til å nettoføre som utgiftsreduksjon på kapittel 525 post 21 refusjoner av utgifter til fellestjenester der embetet samordner utgiftene, jf. Romertallsvedtak III i Prop. 1S (2013-2014), Innst.16 S (2013-2014).

* Fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr. Fullmakten gjelder tilgang til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr bevilget over kapittel 525 post 01/post 21 med inntil fem prosent av bevilgningen, når dette er ledd i en rutinemessig fornyingsprosess, jf Bevilgningsreglementets § 3 fjerde ledd og Finansdepartementets rundskriv R-110/2013, pkt 2.2. Salgsinntektene skal bokføres som en inntekt i kontoklasse 3 og rapporteres til bevilgningsregnskapet på post 01 eller 21, slik at det er mulig å kontrollere at grensen på fem prosent ikke blir overskredet.

* Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret. Fullmakten gjelder tilgang til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret 2014, som gjelder den ordinære virksomheten i NN, jf Bevilgningsreglementets § 6 andre ledd og Finansdepartementets rundskriv R-110/2013 pkt 2.3. De utgiftene man har hatt i tilknytning til avtalen må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtaleperioden, og oppsigelsesklausuler skal om nødvendig innarbeides i avtalen

Mulig overførbart beløp på kapittel 525 post 01

Fylkesmannens ubrukte bevilgning på kapittel 525 post 01 beløper seg til kr 500 477. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår.

Beløpet som står på kapittel 525 post 01 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra KMD om endelig beløp.

Mulig overførbart beløp på kapittel 525 post 21

Fylkesmannens ubrukte bevilgning på kapittel 525 post 21 beløper seg til kr 737 106. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår.

Beløpet som står på kapittel 525 post 21 kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og Fylkesmannen får tilbakemelding fra KMD om endelig beløp.

Oppstilling av artskontorrapporteringen, 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	9 359 870	14 700 450
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		9 359 870	14 700 450
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	216 752 527	205 439 070
Andre utbetalinger til drift	3	137 591 146	153 860 566
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		354 343 673	359 299 636
Netto rapporterte driftsutgifter		344 983 803	344 599 185
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 974 118	3 865 171
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	149
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 974 118	3 865 320
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 974 118	3 865 320
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	986 842	1 153 047
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		986 842	1 153 047
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	785 060 083	734 680 407
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		785 060 083	734 680 407
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		388 684	363 267
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		27 511 194	24 235 246
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-14 999 838	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		12 900 039	24 598 513
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 118 131 123	1 057 393 352
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		0	24 667
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-8 758 558	-8 087 388
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Annen gjeld		-3 875	-15 682
Sum mellomværende med statskassen	8	-8 762 433	-8 078 403

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	9 359 870	14 700 450
Sum salgs- og leieinnbetalinger	9 359 870	14 700 450
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	9 359 870	14 700 450

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	155 040 482	147 315 888
Arbeidsgiveravgift	27 511 194	24 235 246
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner(-)	-8 087 301	-7 798 894
Andre ytelser	42 288 152	41 686 829
Sum utbetalinger til lønn	216 752 527	205 439 070
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	253	250

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	30 329 029	30 253 250
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	92 203	268 247
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	6 089 526	5 223 600
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	919 766	1 181 508
Mindre utstysanskaffelser	580 788	502 325
Leie av maskiner, inventar og lignende	945 878	880 894
Kjøp av fremmede tjenester *	74 333 303	88 446 877
Reiser og diett	6 057 467	7 435 600
Øvrige driftsutgifter	18 243 188	19 668 265
Sum andre utbetalinger til drift	137 591 146	153 860 566

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	149
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	149

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	27 805	380 083
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 946 313	3 485 088
Sum utbetalt til investeringer	1 974 118	3 865 171

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilfeldige og andre inntekter.	986 842	1 153 047
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	986 842	1 153 047

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til kommuner	547 471 349	482 808 666
Tilskudd til fylkeskommuner	11 800 727	19 088 641
Tilskudd til private	26 570 963	24 108 365
Tilskudd til organisasjoner	193 622 044	202 266 772
Tilskudd til statsforvaltningen	5 595 000	6 407 963
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	785 060 083	734 680 407

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-6 878	0	-6 878
Skyldig skattetrekk	-8 758 558	-8 758 558	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-3 875	-3 875	0
Sum	-8 769 311	-8 762 433	-6 878
Sum	-8 769 311	-8 762 433	-6 877

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervesdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Balanseført verdi 31.12.2015							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 2
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 5
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 11
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 25
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 32
Kulturdepartementet	Side 40
Kunnskapsdepartementet	Side 41
Landbruks- og matdepartementet	Side 70
Klima- og miljødepartementet	Side 86
Samferdselsdepartementet	Side 91
Statens Helsetilsyn	Side 92
Utenriksdepartementet	Side 98
Andre	Side 98

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

Resultatområde 00 Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Ved kongelig besøk i fylket, har Fylkesmannen det overordnede ansvar for gjennomføringen av besøket (unntak her vil være besøk i Oslo og deler av Akershus).

I 2015 var embetet involvert i følgende besøk:

- 2. juni: H.M. Kong Harald deltakelse under åpning av Nor-Shipping på Norges Varemesse
- 15.-17. september: Kronprinsparets fylkestur til Akershus. Kronprinsparet besøket følgende kommuner: Frogn, Oppegård, Nannestad, Gjerdrum, Fet og Nittedal.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

I 2015 kom det inn 46 søknader om Kongens fortjenstmedalje og 16 søknader om St. Olavs Orden.

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Vi har møter med ansvarlige i Nav-Akershus og Nav-Oslo for å samordne oppdrag. Det er over tid blitt driftet nettverk for KVP og økonomisk rådgivning i Oslo og Akershus samt fagsamlinger. Se forøvrig pkt. 73.1, fg.

Når det gjelder barn og unge har det i 2015 blant annet vært avholdt en konferanse med tema barnefattigdom for Oslo og Akershus. Ansvarlige for prosjektene fikk formidle gode erfaringer. Det er igangsatt prosjekt knyttet til Barnekonvensjonen der alle avdelinger i embetet deltar. Det er nettverk driftet av Fylkesmannen med nettverksleder fra Diakonhjemmets høyskole. Alle kommuner/bydeler ble invitert inn. Prosjektet varer i to år og avsluttes ved årsskiftet 2016. Videre er det igangsatt en intern arbeidsgruppe med deltagere fra fire avdelinger knyttet til 0-24-samarbeidet.

I våre klagesaker er familier/pårørende med barn i særlig fokus, og vi ser etter om barnas situasjon er kartlagt når familier har krav på økonomisk hjelp.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Ansatte i Nav-kontor har fått tilbud om opplæring knyttet til loven og de forskjellige bestemmelsene ved kurs/opplæring innen økonomisk rådgivning, herunder § 17. Veiledning er gitt i nettverk for KVP og økonomisk rådgivning

Vi har rådgivere tilgjengelig via vår vakttelefon hver dag mellom kl. 11.30-15.30. Vakttelefonen er svært godt kjent og benyttes flittig av såvel ansatte på Nav-kontor som brukere. Vi har hatt to møter for ledere av Nav-kontor i Akershus der ukklarheter i lovverk og andre problemstillinger er drøftet. I møtene var også representanter for Helsetilsynet og Arbeids- og velferdsdirektoratet tilstede samt representant fra Nav-Akershus.

Det er utarbeidet veiledningsskriv som er lett tilgjengelig på våre nettsider knyttet til saksbehandling og enkeltområder som for eksempel bruk av vilkår. Vi har gjennomført landsomfattende tilsyn med råd og veiledning, herunder § 17 og økonomisk stønad til unge mellom 17-23 år. 13 kommuner er veiledet i egenrevisjonstilsyn og det er gjennomført to revisjoner. For øvrig har vi gjennomført én systemrevisjon med økonomisk rådgivning og én systemrevisjon med kvalifiseringsprogrammet. Det er avvik på tre systemrevisjoner.

Tilsyn og internkontroll er formidlet via ledersamlinger for Akershus, samling for ledere og veiledere i Oslo samt i møte med Byrådsavdelingen i Oslo kommune. 56 % av klagesakene har en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre. Allikevel er gjennomsnittlig saksbehandlingstid 2.79 mnd. Vi har prioritert saker som må tas raskt, blant annet avklaring av rettigheter for EØS-borgere og selvboettere, nødhjelp og akutte saker knyttet til mulig tap av bolig og strøm.

Hendelsesbaserte tilsynssaker er førsteprioritet. Av disse har vi behandlet 18 saker. I siste halvår 2015 har vi hatt vakanser og redusert kapasitet, og det har vært en streng prioritering knyttet til hva som skal tas først.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen søker å samordne kompetanse og tilskuddsforvaltningen ved interne møter mellom helse-, barnehage- og utdanning og sosial- og familieavdelingen. På den måten får vi kunnskap om tilskudd gitt f.eks. til rusarbeidet i Helseavdelingen. Målet er å forhindre "doble" tildelinger. Det har vært overført søknader fra satsing mot barnefattigdom til boligpolitisk handlingsplan og utdeling der.

Vi benytter flere kilder for å følge med på levekår i våre bydeler og kommuner. I Oslo utarbeides Oslospeilet med statistikk pr. bydel mm. Folkehelseprofilene er nå også på bydel. Forøvrig har vi også interne oversikter over telefonhenvendelser fra brukere, spørsmål fra ansatte i Nav-kontor. Klagesakene gir også god informasjon i et tilsynsperspektiv. Vi har nettverk og fagdager der sosialtjenesteloven og særlig KVP er i fokus. Dette gjøres i et samarbeid med Nav-Oslo, samt Oslo kommune og Nav-Akershus.

Det er ikke utarbeidet felles kompetanseplaner i vår region, men planene gjennomgås på samarbeidsmøter. Det er videre samarbeid med Nav-stat - regionalt på ledernivå og rådgivernivå. Våre ansatte deltar på møter der Av.dir innkaller samt fagsamlinger for ansatte i embetene. Vi har medundertegnet sammen med Nav Akershus samarbeidsavtale med Høyskolen i Oslo og Akershus. Vi er ikke inne i det praktiske arbeidet, men blir holdt orientert om utviklingen.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Vi har som tidligere år hatt stor fokus på kvalifiseringsprogrammet (KVP) i 2015. Kompetanseutvikling og erfaringsutveksling har vært i fokus ved alle de ulike fora som Fylkesmannen har arrangert i løpet av 2015. Totalt åtte ulike samlinger har vært arrangert for Akershus kommunene, fordelt på regionale nettverk og to samlinger for hele fylket. I tillegg til veiledere har Nav-ledere og fagansvarlige vært invitert på disse samlingene.

Temaer for disse samlingene har vært; tilsynerfaringer, samarbeid om barn og unge, frafall i videregående skoler, rekruttering av potensielle deltakere, suksesshistorier og lovforståelse. Samarbeidspartnere fra Nav Akershus har deltatt på disse samlingene.

I Oslo er aktivitetene planlagt i samarbeid med Nav fylke Oslo og Oslo kommune. Det har vært avholdt fire samlinger for ansatte fordelt på tre dagssamlinger samt en todagers samling for ledere, fagansvarlige og veiledere. Temaene for de ulike samlingene har vært; føringer og rammer for KVP, tilsynerfaringer fra 2013-14, erfaringsutveksling knyttet til markedskompetanse, hvordan lage et program på fulltid, egenrevisjonstilsyn med gruppeoppgaver, planlegging av de gyldne øyeblikk, KVP tall, sosial inkludering og kunnskapen.

Det er utført to systemrevisjoner med KVP som tema, en ved bydel St. Hanshaugen og en ved Nannestad kommune. Vale av disse to kontorene er basert på en ROS-analyse.

Vi har videre tildelt kommuner og bydeler midler til egen kompetanseutvikling. Fylkesmannen bidrar til deres egne arrangementer etter forespørsel. Vi prioriterer stor tilgjengelighet per telefon for de som henvender seg. Vi merker oss at enkelte kontor er mer i kontakt med oss enn andre, særlig vedrørende lovforståelse.

Vi viser ellers til den særskilte rapporteringen til Arbeids- og velferdsdirektoratet.

73.4 Økonomisk rådgivning

Vi har hatt løpende utadrettede aktiviteter i egne fylker samt i seks andre fylker i egenskap av rollen som kompetansesenter for østlandsregionen.

Til sammen har vi arrangert, holdt foredrag og bidratt til faglig innhold til 31 kurs, konferanser og nettverkssamlinger i regionen i løpet av 2015. Til sammen har 1028 personer deltatt på våre arrangementer. Temaene har blant annet vært: juridiske rettigheter og plikter til innfordring av pengekrav, rundskriv om lov om sosiale tjenester i Nav, veilederen til §17 og endringer i gjeldsordningsloven. I tillegg kommer formidlinger av erfaringer, statistikk, lovendringer og forskning på området.

Når det gjelder saksutviklingen på området har vi utviklet en egen statistikk som fremdeles føres av fylkene Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland.

Vi har løpende samarbeidsmøter med eksterne aktører som Røde kors, Sifo, Lindorff, Velferdsetaten i Oslo, Namsfogden i Oslo og namsmenn i Akershus. Et særskilt samarbeid med Namsfogden i Oslo og fire bydeler om oppfølging av personer som har fått innvilget gjeldsordning etter gjeldsordningsloven er videreført.

Det er gjennom tilskuddsordningen i Arbeids- og velferdsdirektoratet gitt tilskudd til et samarbeidsprosjekt i Skedsmo og Ullensaker kommune for arbeid med økonomisk rådgivning og psykisk helse.

Vi har utarbeidet en veileder for tilsyn med økonomisk rådgivning. Det er gjennomført tilsyn med en kommune i Akershus og en bydel i Oslo. Det ble ikke funnet avvik på disse to kontorene.

73.5 Boligososialt arbeid

Sosial- og familieavdelingen har vurdert, prioritert og fordelt tilskudd til boligososialt arbeid i 2015. Prosessen har skjedd i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet og er så langt som mulig koordinert med andre tilskuddsordninger til kommunene.

Vi mottok 19 søknader fra bydeler i Oslo og innvilget tilskudd til 15 tiltak i 13 bydeler.

Fra Akershus kommunene mottok vi 18 søknader hvorav 16 tiltak ble innvilget. Totalt 13 kommuner har ulike prosjekter i gang.

Vi har hatt samarbeidsmøter med Husbanken og utvekslet informasjon om utviklingen i kommunene og bydelene i våre fylker, særlig kommuner som kan ha utfordringer. Det er videre besøkt et par enkelte prosjekter i henholdsvis Oslo og Akershus, og vi har en stor grad av tilgjengelighet for kommuner som har prosjekter for å sikre en god gjennomføring av tiltakene.

Vi har avholdt to todagers konferanser for henholdsvis Oslo og Akershus med ulike temaer. Innholdet i konferansene har blant annet vært; segregasjon og nabolageffekter i Oslo, bolig etter fengsel og institusjon, metodikker knyttet til Housing first, recovery og tjenstedesign, og Husbankens presentasjon av den nye strategien Bolig for velferd. Erfaringsutveksling med innslag fra prosjektkommuner og bydeler er alltid en del av disse konferansene.

73.6 Barn og unge

I 2015 har vi hatt to særskilte tverrfaglige satsinger på området, utsatte barn og unge. Den ene er implementering av Barnekonvensjon i kommunene der 18 kommuner og bydeler deltar. I Fylkesmannens prosjektgruppe er alle

lagavdelinger representert. Fra 2015 har vi videre opprettet en egen prosjektgruppe med representanter fra 3-4 fagavdelinger som skal ha det overordnede ansvaret for å koordinere og se oppdragene i sammenheng i perioden fra 2016 - 2020. Mye av 2015 har vært brukt til å kartlegge og skaffe oversikt over tilstanden i de ulike kommunene.

Midler til å forebygge og bekjempe barnefattigdom:

Fylkesmannen har som mål at vi skal samordne søknadene og vurderingene til de ulike tilskuddsordningene som Boligsosialt arbeid og midler til rus og psykisk helse-prosjekter.

Akershus: Vi har behandlet 11 søknader fra kommunene i Akershus. Ni søknader ble innvilget og det ble utbetalt kr 2823 277 til åtte kommuner. Seks kommuner søkte om overføring av midler fra 2014 til 2015. Til sammen var det 15 ulike prosjekter til bekjempelse av barnefattigdom i kommunene i Akershus.

Oslo: Det kom inn 23 søknader fra bydelene. 15 søknader ble innvilget, og det ble utbetalt tilskudd på i alt kr 8359 780 til 12 bydeler. To bydeler overførte ubenyttede midler på tilsammen kr 1500 000. Til sammen har Oslo kommune 17 prosjekter finansiert av tilskuddsmidler.

I 2015 har vi besøkt fire prosjekt bydeler/kommuner og avholdt en halvdags nettverkssamling for fire andre bydeler med prosjekter. Det er videre avviklet en heldagskonferanse for alle kommuner og bydeler som hadde som formål å spre gode erfaringer og gi inspirasjon til både igangsatte og nye prosjekter. Innledere var en forsker, en klinisk sosionom samt ungdommer.

Vi ser en positiv utvikling i kommunene som får tilskudd til bekjempelse av barnefattigdom. Prosjektene bidrar til økt kompetanse og bevissthet blant alle ansatte på Nav-kontorene når det gjelder arbeidet med barn, unge og deres familier. Vi har fokus på å være tilgjengelig pr telefon og prioriterer raske tilbakemeldinger til de som har behov for det.

Ressursrapportering

En nedgang sammenlignet med ressursbruken i 2014. Omtrent halvparten av dette skyldes syke/svangerskapspermisjoner.

Hovedsaklig nedgang på 525.01 på res.område 733.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 0,00	kr 1 580 691,61
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 1 246 675,14	kr 886 290,72
74 Tilsyn etter lov om sos. tj. i NAV	kr 1 263 019,30	kr 0,00
Andre oppgaver under ASD	kr 2 472 465,84	kr 0,00
Sum:	kr 4 982 160,00	kr 2 466 982,00

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

Antall separasjoner og skilsmisser har holdt seg stabilt de siste årene. I 2015 har vi registrert en svak oppgang i antall skilsmissesaker. Vi har ikke kunnskap om antall oppløste samboerforhold.

Vi er med i et prosjekt som skal utvikle digitale løsninger for å søke om separasjon og skilsmisse. Bufdir har ansvaret for prosjektet, FMSF er prosjektansvarlige og vi har i tillegg til løpende dialog om løsningene, ansvar for å ivareta juridiske utfordringer, samt opprette referansegruppe. I oktober 2015 ble det mulig å søke om separasjon digitalt. Søkerne må logge seg på skjema vie bankId eller en annen tilsvarende sikker løsning. Vi har registrert at mellom 25 og 30 % av søknadene om separasjon er innkommet digitalt etter at løsningen ble lansert.

Vi veileder både advokater, privatpersoner, NAV og andre om problemstillinger knyttet til ekteskapsloven.

Antall søknader om godkjenning av utenlandske separasjoner og skilsmisser holder seg stabilt.

42.1 Ekteskapsloven

Det er gitt 2 788 bevillinger til separasjon og 2 412 bevillinger til skilsmisse.

Det er ikke behandlet søknader for å få tillatelse til å inngå ekteskap før fylte 18 år.

Vi behandlet ingen saker om bigami, men får en del spørsmål knyttet til problemet.

Det er behandlet 78 saker om kun skiftefritak etter ekteskapsloven § 8 siste ledd.

Vi har ikke reist sak om et ekteskaps gyldighet etter ekteskapsloven § 16 a. Vi har heller ikke behandlet saker etter ekteskapsloven § 13 annet ledd, jf. § 14 siste ledd.

Vi har ikke behandlet klager på folkeregisterets avslag på å utstede prøvingsattest. Dette er uvanlig, da vi vanligvis har noen saker hvert år.

42.2 Anerkjennelsesloven

Det kom inn 450 søknader om anerkjennelse av utenlandsk separasjoner og skilsmisser i 2015. 293 skilsmisser ble anerkjent, og 25 fikk avslag på sin søknad om anerkjennelse.

42.3 Barneloven

I 2015 har vi behandlet 34 skriftlige henvendelser som omhandlet spørsmål om foreldreansvar, fast bosted og samværsrett, stadfestelser etter barnelovens §55 og reisekostnader. Antall saker har økt fra 2014 med 11 saker.

Vi har i løpet av 2015 merket en økning i antall telefoniske henvendelser med ulike spørsmål rundt barneloven.

42.4 Veiledning og informasjon

Vi mottar og besvarer telefoner og e-poster fra private personer, advokater med flere, som ønsker informasjon og veiledning om barneloven. Særskilt gjelder dette informasjon om reisekostnader ved samvær.

I tillegg reistrerer vi flere henvendelser fra foreldrene som har store konflikter seg i mellom om barna. I disse tilfellene orienterer vi blant annet om Familievernkontorene og deres mulighet til å bistå foreldre med høyt konfliktnivå.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbu

På grunn av manglende ressurser har det ikke blitt gjennomført tilsyn med kommunene som krisesentertyndighet i 2015.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

På grunn av manglende ressurser har det ikke blitt gjennomført tilsyn med familievernkontorene i 2015.

Resultatområde 45 Barn og unge

FNs barnekonvensjon:

I 2015 ble prosjektet «Barnekonvensjonen i praksis – samarbeid og medvirkning til barn og unges beste» startet opp for bydeler og kommuner i Oslo og Akershus, etter modell fra «Sjumilssteget», utarbeidet av Fylkesmannen i Troms.

FNs barnekonvensjons artikkel 3 og 12, samt samarbeid ble valgt som aktuelle temaer for prosjektet. Det var 18 bydeler og kommuner som ønsket å delta, hvor målsettingen var at Fylkesmannen skulle bistå bydeler og kommuner med implementering av FNs barnekonvensjon. Det ble nedsatt en intern arbeidsgruppe med deltagere fra alle fagavdelingene hos Fylkesmannen. Det ble videre innledet samarbeid med Diakonhjemmet høgskole for ledelse av faste nettverksmøter for de kommunale koordinatorene.

Den 15. januar 2015 ble det gjennomført en «Oppvekst og oppstarts-konferanse» (170 deltagere). Det har blitt utarbeidet et kartleggingsskjema for kommunene og bydelene. Kommunene og bydelene har i 2015 startet på kartlegging av situasjonen i egen kommune. Ved årsskiftet 2015/2016 mottok Fylkesmannen en statusoppdatering fra kommunene og bydelene om hvor langt de hadde kommet med implementeringen av Barnekonvensjonen.

Det har blitt nedlagt et betydelig arbeid i kommunene og bydelene. Flere ulike tiltak har blitt iverksatt i 2015. Samtidig ser vi at det er krevende å endre samarbeidsformer og øke bevisstheten om Barnekonvensjonen i de enkelte kommunene. Kjennskapet til generelt implementeringsarbeid er noe mangelfullt og flere av Nettverksmøtene med koordinatorene har derfor blitt brukt til opplæring i implementeringsarbeid. Dette har vi fått svært gode tilbakemeldinger på fra deltagerne.

Forskningssirkler:

I 2015 har prosjektet "Forskningssirkler" fortsatt. Prosjektet ble startet opp i 2012. Diakonhjemmet Høgskole og Høgskolen i Oslo og Akershus har drevet et utviklingsarbeid med mål om å utvikle arbeidsmetoder og bærekraftige strukturer for økt brukermedvirkning blant barn og unge i barnevernets førstelinjetjeneste. Barnekonvensjonens artikkel 12 dannet grunnlaget for forskningssirklenes arbeid. Det er gjennomført to forskningssirkler med deltagere fra barneverntjenestene i Oslo og Akershus.

En forsker fra hver av høgskolene har drevet hver sin forskningssirkel med 10-12 deltagere fra både Oslo og Akershus i hver gruppe. I en forskningssirkel samarbeider praktikere og forskere om utvikling av ny innsikt, kunnskap og utvikling av praksis og utdanning. En forskningssirkels arbeidsperiode er ca. 1 1/2 år med oppstarts-, midtveis- og avslutningsseminarer. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på prosjektet. Forskningssirklene ble avsluttet til sommeren 2015.

45.1 Veiledning og samordning

I henhold til barnevernloven § 2-3 fjerde ledd, skal Fylkesmannen sørge for at kommunene får råd og veiledning.

Sosial- og familieavdelingen løser oppgaven ved telefonkontakt, veiledningsmøter, konferanser og kurs. En viktig del av vår virksomhet er å gi råd og veiledning til barneverntjenestene i våre to fylker. Spesielt etterspørres råd og veiledning på det juridiske området. Det er et stort behov hos barneverntjenestene for å få informasjon om barnevernloven og forvaltningslovens bestemmelser. Vår oppfatning er at barneverntjenestenes kunnskap om det juridiske rammeverket burde styrkes.

I 2015 ble det holdt fire konferanser for ansatte i barnevernet i Oslo og Akershus;

- "Barnevernkonferansen"; i mars 2015 ble det avholdt felles to-dagers konferanse for barneverntjenestene i Oslo og Akershus med diverse samarbeidspartnere for det 15. året på rad. Barnevernkonferansen er en årlig samling hvor det møtes ca. 150 deltagere hvert år på Klækken hotell for faglig og sosialt samvær. Barnevernkonferansens innhold er en blanding av foredrag fra eksterne foredragsholdere og innlegg og foredrag ved egne medarbeidere.
- Høsten 2015 ble det avholdt tverrfaglig konferanse "Om å snakke med barn om vanskelige tema" i samarbeid med RVTS Øst og Oslo kommune (500 deltagere).

- Høsten 2015 ble det også avholdt samlinger i opplærings- og sertifisering i kartleggingsverktøyet EuroAdad (38 deltagere).
- Erfaringsutveksling etter vår kartlegging av "Tilsyn med barn i fosterhjem" med (ca. 30 deltagere). Egen rapport er utarbeidet.

For øvrig har vi faste møter på barnevernområdet med våre samarbeidspartnere, blant annet Oslo kommune sentralt, Bufetat region øst og de øvrige fylkesmennene i vår region.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Vi har i 2015 behandlet totalt 42 saknader om fritak for taushetsplikt. Tre av sakene gjaldt søknader etter lov om sosiale tjenester. Dette er en nedgang fra 2014 hvor 58 saker ble behandlet. Ingen av sakene ble avslått eller avvist. Disse sakene haster som oftest og kan være utfordrende når berørte saksbehandlere ikke er tilstede. Vi gir mye telefonisk og e-post veiledning til advokater og berørte parter.

45.4 Biologisk opphav

i 2015 mottok vi 58 saker om biologisk opphav og spørsmål vedrørende adopsjon. Vi får en del henvendelser fra biologisk familie som ønsker kontakt med bortadopterte barn. Mange henvendelser besvares per e-post og telefon.

45.5 Opplæringstilbud i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep i undersøkelser

Se under punktet 45.1 om informasjonsvirksomhet og samordning.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Stillinger:

I 2015 ble Akershuskommunene tildelt midler for til sammen 104,4 stillinger, hvorav 103,9 stillinger ble videreført fra 2014 og 0,5 ny stilling ble tildelt for 2015.

Oslo kommune ble tildelt 118,9 stillinger, hvorav 117,9 stillinger ble videreført fra 2014 og en ny stilling ble tildelt for 2015.

Kompetansemidler:

I 2015 ble kr. 533 450,- fordelt etter søknad fra Akershuskommunene til kompetansehevende tiltak. Midlene ble tildelt fra fullmaktsmidler.

Resultatområde 46 Universell utforming

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Det ble avholdt to seremonier i 2015. Til sammen 675 nye statsborgere meldte seg på seremoniene, noe som utgjør 22 prosent av de inviterte. Det var seremonien på våren som hadde den laveste påmeldingen.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMOA	2	22
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Bosetting av flyktninger i kommuner har også i 2015 vært et tema på alle særskilte møter vi har hatt med kommunenes politiske- og administrative ledelse.

I tillegg var den helt spesielle flyktnings situasjonen i 2015 et hovedtema på vår høstkonferanse med kommunene. Mange ulike vinklinger, herunder også bosetting, ble tatt opp.

Kommunene vi har møtt har hatt avtaler med IMDi om mottak av et bestemt antall flyktninger i egen kommune. Etter oppfordringene som gikk ut fra departementet om å øke bosettingstallene, har mange av kommunene i Akershus fattet vedtak om tildels betydelig økning.

Kommunene gir regelmessig tilbakemeldinger på at den største utfordringen de har er anskaffelser av boliger, særlig til større familier. Dette må kunne antas å være ekstra vanskelig i pressområder.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Vi har behandlet 16 saker etter Introduksjonsloven i 2015. 14 saker ble stadfestet og i to saker endret Fylkesmannen kommunens vedtak. Antall saker ligger på samme nivå som i 2014 og omhandler for det meste rett og plikt til programmet, stans av programmet eller forelengelse av programmet.

Vi driver daglig veiledning overfor kommuner/andre som henvender seg til oss per telefon eller -epost med spørsmål om introduksjonsloven.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkerere

Vi har behandlet to saker vedrørende rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Begge sakene ble stadfestet.

Barnehage- og utdanningsavdelingen organiserte et etterutdanningskurs for ledere og lærere i norsk- og grunnskoleopplæringen for Akershus fylke. I arbeid med dette kurset har avdelingen hatt kontakt og har samarbeidet med de fire regionale koordinatorene i Akershus.

Kurset var delt inn i paralleller, hvor lærere fra norsk- og grunnskoleopplæring kunne velge blant: «Matematikk med hjertebank», «Fra nivå B1 til B2 med rask progresjon», «Vurdering for læring i praksis» og «Omsorgstretthet og grenser for profesjonsutøvelse».

Utenom denne dagen, har VO-sentrene i Akershus hatt lokale kurs. Folkeuniversitetet Sør-Øst, avdeling Asker har hatt foredrag i «Uttale og fonetikk», «Flerkulturell pedagogikk», «Norskprøven B1-B2 og praktisk øving rundt den», samt et foredrag om «Folkemord som forskningstema og politisk problem».

VO-sentrene på Romerike hadde en etterutdanningsdag for Vopro (voksenopplæringscenter på Romerike), Sørum, Skedsmo, Rasta, Øvre Romerike, Miljøhuset Gnisten og Aurskog-Høland. Her var temaene «Vurdering for læring» og «Positivt arbeidsmiljø». Dette er temaer disse VO-sentrene jobber med hvert år.

Voksenopplæringen i Bærum hadde tre ulike dager i høst, for lærere i norsk og samfunnskunnskap og grunnskoleopplæring. Her var temaene «Digital didaktikk», «Vurdering for læring» og «B1 til B2».

Folloregionen hadde fire ulike lokale kompetansehevingskurs hos seg, med blant annet temaer som «Vurderingskriterier muntlig norskprøve A1/A2 og A2/B1», «Fra B1 til B2», «Uttaletrening» og «Grunnprinsipper i alfabetisering».

I 2015 har Oslo VO kun hatt lokalt initierte kompetansehevingskurs, dette etter innvilget søknad fra FMOA. De har hatt "Kursrekke om læreplanforståelse og vurdering i norskopplæringen" som innbefattet seks ulike kurs med mye av de samme temaene som er nevnt ovenfor. Deres «Fra nivå B1 til B2 - med rask progresjon» (kurs 1) hadde nesten 450 deltakere (hele personalet på de tre VO-sentrene). I grunnskoleopplæringen hadde de «Kursrekke om læreplanforståelse og vurdering knyttet mot grunnleggende ferdigheter i K06», samt kursrekken «Forsterket lærerutdanning».

Midler:

Det ble bevilget totalt kr 723 900 til kompetansehevingstiltak for lærere og ledere i norskopplæringen i Oslo og Akershus. Da midlene skal benyttes det året de er bevilget for, besluttet vi i samråd med VOX å tilbakebetale ubenyttede midler på kr 300 000 for Oslo. Vi valgte å søke om ekstra midler for Akershus i desember, vi fikk dette innvilget og har søkt om overføring til våren 2016, for lokalt initierte tiltak.

I 2015 ble det bevilget totalt kr 260 929 til kompetansehevingstiltak for lærere og ledere i grunnskoleopplæring for voksne i Oslo og Akershus. Fylkesmannen i Oslo og Akershus søkte VOX om ekstra midler på kr 31 000,- til Akershus og fikk det innvilget i november 2015.

I desember mottok vi rapporteringer på bruk av midlene fra Oslo og Akershus. Her ble det det avklart med voksenopplæringsentrene i begge fylker at de ikke hadde noen utestående utgifter for 2015 på noen av områdene.

9.12.15 sendte vi årsrapportering på bruk av midler for grunnskoleopplæring. Her søkte vi om å få overføre et restbeløp på kr 24 124,- til 2016. Frist for årsrapportering i norsk og samfunnskunnskap er 01. mars 2016.

Avdelingen har i 2015 hatt møter med de fire regionale koordinatorene i Akershus, samt leder for den kommunale voksenopplæringen i Oslo kommune og ansatte som jobber i pedagogisk avdeling ved Oslo VO. Gjennom disse møtene har vi kommet fram til temaer som kunne være aktuelle for etterutdanningskurs, og snakket om søknadsprosessen iht. kravene vi har fått fra VOX, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Det er ikke gjennomført tilsyn med introduksjonsordningen i 2015 grunnet manglende kapasitet.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen er bevisst vårt oppdrag for å fremme likestilling og motvirke diskriminering knyttet til kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering med mere.

Denne tematikken treffer flere fagområder og dette fokuset er med i vår eksterne virksomhet, enten det er møter med kommunene, i tilsynssammenheng og ikke minst i veiledningen av kommunene.

Internt har embetet en ledergruppe som er sammensatt av et flertall kvinner. Det gjenfinnes ingen systematiske lønnsforskjeller mellom kjønn, og ved hvert lønnsoppgjør blir likestillingsaspektet vurdert og tatt hensyn til. Vi tilstreber likestilling ved alle utlysninger av ledige stillinger. Dette gjelder likestilling mellom menn og kvinner og mellom mennesker med ulik kulturell bakgrunn eller funksjonshemmede.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven	kr 1 547 144,91	kr 1 822 083,99
42 Familierett	kr 2 548 945,25	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 167 076,14	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak	kr 0,00	kr 0,00
44 Tilsyn med familievernkontor	kr 562 098,92	kr 0,00
45 Barnevern	kr 2 136 132,63	kr 229 899,11
47 Integrering av innvandrere	kr 725 911,21	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 162 139,91	kr 0,00
Sum:	kr 7 849 448,00	kr 2 051 983,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberdskap

Fylkesmannen har i kommunebesøk og gjennom nettverksarbeid fulgt opp samarbeidsavtalene.

Arbeidet med flyktning- og asylsøkersituasjonen startet opp tidlig høst 2015. Det har vært utstrakt møtevirksomhet internt på embetet og med eksterne aktører, for blant annet å kunne ivareta forskjellige krav til rapportering og vurdering av kommunenes tilstand og behov, til eksterne aktører.

Innenfor området rettsikkerhetsarbeid klarer vi å behandle saker som gjelder bruk av tvang fortløpende. Når det gjelder øvrige rettighetsaker er det en betydelig produktivitetsøkning, men kun 39 prosent av sakene behandles innenfor median saksbehandlingstid på 3 måneder.

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Rapporteringen er ivaretatt gjennom sluttrapporten fra nasjonalt nettverk for implementering av samhandlingsreformen.

76.2 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Generelt gjenspeiler tilbakemeldinger fra kommunene og bydelene at mange har vært deltagende i læringsnettverk driftet av USHT under Pasientsikkerhetsprogrammet, og hvor hovedfokus har vært legemiddelgjennomgang, samstemming av legemiddellister og etter hvert også fallforebygging. Bydel Gamle Oslo beskriver erfaringene med slik deltakelse og hva det har ført til av forbedringsarbeid, og er etter Fylkesmannens mening et eksempel på god implementering av tiltak under Pasientsikkerhetsprogrammet:

Enhet boliger med bistand har i 2015 deltatt i læringsnettverk for samstemming og riktig legemiddelbruk i regi av utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester. Det har vært opplæring i en systematisk metode som skal sikre en jevnlig gjennomgang av beboernes medisiner. Fagkonsulenten i alle boligene har deltatt. Alle fremdriftsplaner og sjekklister er blitt fulgt. Det er sendt informasjon til alle verger, brukere og fastleger. Alle ordinasjonskort er gjennomgått og rettet i boligene, tatt med til fastlege slik at det rettes i systemet. Det er avholdt møte med fastlege, farmasøyt, bruker og fagansvarlige for 5 brukere. Alle tjenesteansvarlige til brukerne har fått opplæring i bruk av metoden fra de faste medlemmene i prosjektgruppen. De øvrige ansatte er informert på personalmøter. Bydelen har hatt minst én deltager på alle kurs som har vært i regi av UHT. Det er lagt inn i fagsystemet Gerica at det skal gjennomføres en legemiddelgjennomgang av alle brukere hvert

halvår. Dette gjennomføres da av tjenesteansvarlige som har fått opplæring. I forkant av prosjektet er det avholdt møte med en fastlege for å informere om hva LMG er, og legens oppgave i forhold til prosjektet. Resultatet av arbeidet så langt er at det er blitt en god dialog mellom fastlegene og tjenesten, faste møter avtales og det sikrer at brukerne står på riktig medisiner. Systemet er nå implementert i det daglige arbeidet i enheten.

Tilbakemeldinger viser også til at mange tenker «bredt» rundt pasientsikkerhet, og oppgir satsningsområder innen Pasientsikkerhetsprogrammet (kun) som ett av flere tiltak/prosedyrer i arbeidet med pasientsikkerhet. Et godt eksempel på dette ser vi i tilbakemeldingen fra Ullensaker kommune:

Kommunen bruker et kvalitetssystem med prosedyrer og avvikssystem, med systematisk innregistrering og oppfølging av avvik. Videre bruker kommunen ulike systemer som PPS (elektronisk sykepleierprosedyrer); NEL (norsk elektronisk legehåndbok) og Norsk index for medisinsk nødhjelp. I tillegg har kommunen tilsatt egen farmasøyt. Det er fokus på datavettregler og hvordan man unngår innsyn for uvedkommende.

Fylkesmannen har i 2015 støttet USHT i planleggingen av, og finansielt med gjennomføring av læringsnettverk under Pasientsikkerhetsprogrammet, og hadde "Pasientsikker kommune" som ett av temaene under Fylkesmannens lederkonferanse i høst.

76.3 Felles digitalt nødnett

Nødnett er etablert, og det ikke er rapportert om noen avvik.

76.4 Helseberedskap og smittevern

Fylkesmannen skal bidra til at helse- og sosialberedskap blir en del av et helhetlig og systematisk arbeide med samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene jf. Nasjonal helseberedskapsplan, temaet har i 2015 utgått fra resultatområde 76 og er videreført i oppdragsbrevet fra Justis- og beredskapsdepartementet resultatområdene 53 - 55. og er planlagt utført i samarbeid med embedets beredskapsstab. Helseavdelingen har vært representert på Beredskapsstabens ukentlige stabsmøter. Helseavdelingen var representert under øvelse Harbour EX 2015. Helseavdelingen deltok på årlig møte i Helsedirektoratet 6. februar 2015 om utvidet oppdrag på smittevernområdet. Det forventes at embedet i samarbeid med Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet avholder smittevernkonferanse minst hvert annet år. Vi meldte inn tidspunkt og aktuelle tema for smittevernseminar, men måtte avlyse planene på grunn av avdelingens ressursituasjon.

Arbeidet med flyktning- og asylsøkersituasjonen startet opp tidlig høst 2015 og økte raskt i intensitet og omfang. Det har vært utstrakt møtevirksomhet internt på embedet og med eksterne aktører, for blant annet å kunne ivareta forskjellige krav til rapportering og vurdering av kommunenes tilstand og behov, til eksterne aktører. Arbeidet har foregått i nært samarbeid med Beredskapsstaben og andre avdelinger hos Fylkesmannen.

76.5 Personell og kompetanse

Som meddelt tidligere er det stadig vanskeligere å opprette tilstrekkelig antall turnusplasser for fysioterapeuter i spesialisthelsetjenesten og i kommunehelsetjenesten i region sør-øst. De regionale helseforetakene og kommunene og bydelene plikter å delta i undervisning og opplæring av turnusfysioterapeuter, (jf lov om spesialisthelsetjenesten § 3-5 og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 8-1 og § 13-2). Lovendringen ble gjort gjeldende fra 2011, men kan ikke sies å ha blitt tatt til følge. Det avstedkommer en betydelig arbeidsinnsats over tid for å innhente tilstrekkelig antall turnusplasser. Dette medfører også at plassene ikke nødvendigvis får geografisk nærhet, noe som vil være nyttig med tanke på samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten.

Første halvår 2015 avtjente 5 kandidater sin turnustjeneste i Nordland fylke. Annet halvår 2015 avtjente tre kandidater sin turnustjeneste i Finnmark fylke.

For turnusfysioterapeuter er det forventet en økning på sju kandidater sammenlignet med turnusåret høsten

2014/våren 2015, i alt 155. Antallet er i endring da det kan komme søknader om utsettelse av tjenesten og søknad om særplass og studenter som melder forfall av andre grunner.

Det ble avholdt turnuskurs i offentlig helsearbeid for turnusleger, fysioterapeuter og kiropraktorer våren og høsten i 2015, vi vektlegger tema kompetanseoverføring/samarbeid og samhandling og arrangerer derfor ett kurs for alle gruppene samlet.

I tillegg er det gjennomført 2 møter for veiledere av turnusfysioterapeuter i Oslo og Akershus, 18 veiledere deltok, oppfølgingsmøte for gruppen er planlagt til 2016.

Vi gjennomfører gruppeveiledning for turnuslegene i kommunehelsetjenesten. Dette er et supplement til individuell veiledning tilknyttet arbeidsstedet. Oppgaven løses av to leger i 60 prosent stillinger, som tidligere. I tillegg arrangeres det hvert halvår akuttmedisinsk kurs i samarbeid med Akershus universitetssykehus HF og Oslo kommunale legevakt. I samarbeid med Helfo gjennomføres introduksjonsseminar om oppgjørsordninger og riktig takstbruk som tidligere.

76.6 Rettssikkerhetsarbeid

Saker etter pasient- og brukerrettighetsloven

Andel saker inn: 698. Andel saker avsluttet: 695. 39 % av sakene er realitetsbehandlet innen tre måneder. Kravet er at alle saker skal være behandlet innen tre måneder.

Restanser per 31.12.2015: 275.

Pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A

Vi har hatt en økning med over 100 vedtak, og mottok 635 vedtak i 2015. 341 av disse vedtakene er fattet for mer enn 3 måneder.

Over 40 prosent av vedtakskopiene har krevd oppfølging i form at vi har gitt veiledning og tilbakemelding på grunn av mangelfulle vedtak. Vedtakene har hatt mangler ved saksbehandlingen eller det har vært mangelfullt begrunnet slik at det ikke klart fremgår at vilkårene for å gi helsehjelp med tvang er oppfylt.

Vi har opphevet 53 av vedtakene. Vedtakene er blitt opphevet blant annet fordi de er fattet feil vedtaksmyndighet, på grunn av svært mangelfulle vedtak eller at vilkårene ikke er oppfylt, eks at det gis psykofarmaka for psykiske følgetilstander til demens. Samtidig med opphevelsen har vi gitt tilbakemelding på hva som mangler og veiledning for videre saksbehandling.

Vi har realitetsbehandlet to klager i 2015. Utover ovennevnte veiledning, og veiledning per telefon, har vi ikke drevet opplæringsvirksomhet i 2015.

Kontroll med bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

I forbindelse med et det ble utarbeidet et nytt rundskriv i lovverket fra Helsedirektoratet i 2015, har Fylkesmannen avholdt åtte opplæringssamlinger med til sammen over 200 deltakere fra kommuner, bydeler, spesialisthelsetjenesten og private aktører.

Det er videre blitt avholdt regelmessige møter med spesialisthelsetjenesten samt blitt gitt veiledning og informasjon om lovverket ved flere anledninger.

Det utarbeides en egen rapport om arbeidet med kapittel 9 for 2015 her ved embetet. Rapporten legges ut på våre nettsider.

For øvrig vises til rapportering på resultatområde "82.9 Andre oppdrag".

Det har også i 2015 vært en større økning i saksbehandling av saker etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Se nærmere om dette i rapporteringen på resultatområde "82.9 Andre oppdrag".

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 9

Det vises til rapporteringen på resultatområde 82.9 under Statens helsetilsyn - Andre oppdrag. Der er det rapportert om arbeidet med kapittel 9, herunder om resultatkravet.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Resultatområdet omfatter en rekke saksområder hvor vi overholder tidsfristene. Saksområdet trafikkmedisin har også i 2015 vært organisert som et prosjekt med egen prosjektleder. På grunn av omprioritering av saksområder i avdelingen, har prosjektet i løpet av 2015 fått redusert sin bemanning. Dette har ført til økende restanser og saksbehandlingstid. Øvrige områder er fulgt opp innen tidsfristene.

77.1 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	22	1
Sum	22	

77.2 Særfradrag

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	5	37
Sum	5	

77.3 Førerkortsaker

Saksområdet trafikkmedisin har også i 2015 vært organisert som et prosjekt med egen prosjektleder. På grunn av omprioritering av saksområder i avdelingen, har prosjektet i løpet av 2015 fått redusert sin bemanning. Dette har ført til økende restanser og saksbehandlingstid. Prosjektet har prioritert saker der søker har et sterkt yrkesmessig behov og står i fare for å miste sitt økonomiske utkomme. Oversikten over saksbehandlingstid og antall saker er ikke ferdig på det nåværende tidspunkt.

Vi har dessuten vært aktive med ekstern undervisning over for spesialisthelsetjenesten.

Førerkortforskriftens vedlegg 1, Helse, er under revidering, og vil etter planen bli iverksatt fra og med 1. juli 2016. Dette vil i løpet av de første årene etter all sannsynlighet ikke medføre et mindrearbeid for helseavdelingen.

I april 2015 ble det avholdt en todagers konferanse i Oslo i regi av Trygg Trafikk. Helseavdelingen var i denne sammenheng en viktig samarbeidspartner i det forberedende arbeidet.

Det er besluttet at prosjektet skal vedvare ut 2016.

Vi har meldt inn antall saker behandlet i 2015 med angitt gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Det må i den forbindelse tilføyes at det foreligger 650 behandlede saker, som ikke har kommet med i statistikken.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	1271	16

FMOA	45 / 1	40
Sum	4371	

77.4 Pasientjournaler

Firma Recall brukes, og det fungerer bra.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMOA	7
Sum	7

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Fylkesmannens innsats innen folkehelsearbeid har vært gjennom kommunenes planarbeid, kartlegginger, kurs og nettverksmøter samt samarbeid med fylkeskommunen.

Fylkesmannen har hatt spesielt fokus på utsatte barn og unge. Det er nedsatt en tverretattlig gruppe bestående av representanter fra avdelingene barnehage- og utdanning, sosial- og familie og helseavdelingen. Hensikten med denne gruppen er blant annet å utvikle en felles prioritering i arbeidet med 0-24 satsningen fremover.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

I fylkene Oslo og Akershus har store deler av befolkningen god helse, men det er store forskjeller med hensyn til helseutfordringer og levekårsforhold. Særlig gjør de sosiale ulikhetene seg gjeldene. Forskjellene vises i både kjønn, opprinnelsesland, sosioøkonomisk bakgrunn og utdanning.

Oversiktsarbeidet

Fylkesmannens vurderer at det er stor oppmerksomhet på oversiktsarbeidet i Oslo kommune og Akershus fylkeskommune, samt bydelene og kommunene.

Fylkesmannen var på tilsyn med folkehelsearbeidet i Oslo kommune i 2014 og fikk en god oversikt over alle byrådsavdelingene og etatene som deltar i prosessene for å få en god oversikt. Oslo kommune med Helseetaten som koordinator, har sammen med bydelene utarbeidet et grundig oversiktsdokument som skal ferdigstilles tidlig på nyåret i 2016. Dette dokumentet følger kravene i folkehelseloven og beskriver bl.a. befolkningsutviklingen, de positive og negative faktorene som påvirker helsen, samt de store helseutfordringene og sosial ulikhet i helse, som foreligger innad i en bydel og mellom bydelene. Bydelene har fra 2015 fått egne folkehelseprofiler fra Folkehelseinstituttet og i tillegg har de egne bydelsvis profiler med andre variabler. De fleste bydelene er kommet godt i gang med arbeidet og flere har egne folkehelseplaner. Folkehelseplanen for Oslo revideres i tråd med det fireårige oversiktsdokumentet. Helseetaten arrangerer kurs for aktuelle målgrupper og har mange medspillere i ulike etater for å ta del i arbeidet.

I Akershus fylkeskomme arbeides det godt med å få en helhetlig oversikt over de ulike utfordringene og påvirkningsfaktorene som er viktige i folkehelsearbeidet og som er med å danne grunnlaget for den regionale planstrategien.

Mange kommuner i Akershus har også stor oppmerksomhet på folkehelse og er kommet langt med å utarbeide et grundig oversiktsdokument. Enkelte kommuner er ferdige med dokumentet og holder nå på med justeringer med hensyn til nye data som er nødvendig å ta med. Flere har utarbeidet kommunedelplan for folkehelse. Resultatet fra kartleggingen Helseavdelingen har gjennomført, viser også at de fleste kommuner nå arbeider tverretattlig og systematisk med folkehelse og arbeidet er forankret i kommunens ledelse. Fylkesmannen ser imidlertid at det fortsatt er kommuner som har behov for mer kompetanse, rådgivning og hjelp for å få til det systematiske folkehelsearbeidet, slik at det blir gode oversiktsdokumenter etter krav i folkehelseloven og med det innholdet dette krever. For eksempel er det fortsatt noen kommuner som viser bare til folkehelseprofiler når det etterspørres innhold i dokumentet. Enkelte kommuner har ikke god nok formell forankring og mangler en tverrfaglig deltakelse, for eksempel er ikke folkehelsekoordinator tatt med i kommuneplanrulleringen.

Fylkesmannen har et strukturert samarbeid med fylkeskommunen for å legge til rette råd og veiledning til kommunene. I høst ble det arrangert møte mellom kommuneleger, folkehelsekoordinatorer og rådgivere/konsulenter i miljørettet helsevern der temaer innen miljørettet helsevern var i fokus. På møtet ble resultatet fra tilsyn med folkehelseloven lagt frem, utfordringer innen miljørettet helsevern, og det ble drøftet hvordan de ulike etatene/fylket kunne arbeide med temaet. For øvrig yter fylkeskommunen en god service til kommunene ved å tilrettelegge for aktuelle statistikker, hjelp i prosessene med oversiktsdokumentet og annen nødvendig kompetanse.

Helseavdelingen deltar videre med kompetanseoppbygging, blant annet gjennom deltakelse i den tverretatlige gruppen i embetet som arbeider med kommuneplaner, det årlige forventningsbrevet til kommunene, samt møter med representantene fra planavdelingene og folkehelsekoordinatorerne i kommunene.

Folkehelsearbeid i forhold til alkoholloven

Fylkesmannen har hatt to samlinger om alkoholloven for Oslo og Akershus. Samlingene har vært gjennomført som et samarbeid med Kompetansesenter Øst og Næringssetaten i Oslo kommune. Fylkesmannen vurderer at samlingene har bidratt til å heve kommunenes kompetanse om alkoholloven.

83.2 Barn og unge: forebygging, oppfølging og behandling

Arbeidet med utsatte barn og unge er i god utvikling i embetet. Det er nedsatt en tverretatlig gruppe som består av representanter fra avdelingene barnehage- og utdanning, sosial- og familie og helseavdelingen. Hensikten med denne gruppen er blant annet å utvikle en felles prioritering i arbeidet med 0-24 satsningen fremover. Det er utarbeidet et mandat for arbeidet samt en aktivitetsplan for 2016. I tillegg pågår det et prosjekt hos Fylkesmannen for å implementere Barnekonvensjonen i kommuner og bydeler med fokus på artikkel 3 og 12, samt å få til et godt tverretatlig samarbeid i bydeler og kommuner. I alt 50 prosent av bydelene og kommunene er med. Denne tverretatlige gruppen i embetet har i tillegg til de nevnte avdelingene, vergemål-, juridisk og landbruksavdelingen med i arbeidet. Prosjektet avsluttes høsten 2016.

I 2015 har embetet gjennomført fire konferanser med temaer som sårbare barn og unge, lære å samtale om vold, barnefattigdom, samt kvalitetssikring og internkontroll. Det har vært bred deltakelse fra kommunene; helsestasjon- og skolehelsetjenesten, folkehelse, barnevern, skole, sosialtjenesten og NAV.

Arbeidet med utsatte barn og unge krever en langsiktig planlegging og helseavdelingen mener at det i embetet er lagt til rette for en god utvikling og samordning fremover.

Kapasitet i Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Helseavdelingen gjennomførte en kartlegging høsten 2015 for å få en oversikt over kapasitet og kvalitet i denne tjenesten. Resultatet viste at det er en økning i antall bydeler/kommuner som har fått tildelt midler gjennom rammetilskuddet. Det er imidlertid fortsatt store forskjeller med hensyn til ressurser og flere bydeler/kommuner oppgir at ikke alle oppgaver som skal utføres i tråd med nasjonale føringer, blir det.

I helsestasjonsvirksomheten tas enkelte av kontrollene bort. Hjembesøk til familien etter fødsel utføres flere steder bare til førstegangsfødende, og det er veldig få av bydelene/kommunene som følger retningslinjer for barselomsorgen. Når det gjelder tilbud om svangerskapskontroll, meldes det i begge fylker at de ikke kan gi tilbud til alle gravide, og enkelte steder er det mer enn fire ukers ventetid før de får time hos jordmor.

Kartleggingen i skolehelsetjenesten viser at det er store variasjoner med hensyn til tilgjengeligheten ved skolene. Det er imidlertid flere steder en økning av åpen kontortid på barneskolene enn tidligere, samt ved flere ungdoms- og videregående skoler. Enkelte steder gjennomfører ikke skolestartundersøkelsen på bakgrunn av at de ikke har skoleleger. Noen skoler utfører ikke veiing og måling i 8. klasse, og begrunner dette med at de har ikke ressurser til å følge opp elever som er overvektige.

I 2015 gjennomførte helseavdelingen en kartlegging av vaksinasjonsdekningen for våre fylker i samarbeid med Folkeinstittuttet og Helsedirektoratet. Hensikten var å få en høyere dekning i vaksinasjonsprogrammet. Resultatene viste at det er behov for bedre rutiner ved helsestasjons- og skolehelsetjenesten og det bør tilrettelegges for en jevn, systematisk dialog mellom kommunens IKT-system og den programvaren de nevnte tjenesteområder har, samt SYSVAK. Samtidig stilles det store utfordringer i en multietnisk befolkning, og kommuner som har flyktning- og asylsøker mottak har det siste året merket større utfordringer.

Akershus

Ifølge tilbakemeldinger er det kun Eidsvoll, Hurdal og Vestby som ikke har ansatt psykolog. (Vestby har ikke ansatt psykolog i helsesøster-/jordmortjenesten, men kjøper tjenester til oppgaver i helsestasjon og skolehelsetjeneste, tilsvarende 1/10 stilling)

De andre kommunene har fra én til flere psykologer (Bærum 8 i Helsetjenester barn og unge, Asker 4 i Barne- og familieenheten, 2 innenfor psykisk helse), noen fast ansatt, andre i prosjektstillinger (tilskudd fra HDIR).

Oslo

Ifølge tilbakemelding fra Helseetaten er det nå registrert 42 psykologer i bydelene (tilskudd fra HDIR). Det er kun bydel Vestre Aker som ikke har psykolog. Tjenesteområdet varierer fra fast veiledning til jordmødre og helsesøstre på helsestasjon, barne- og ungdomsskole, deltakelse i tverrfaglige samarbeidsmøter ute i barnehagene, i kursopplæring rettet mot barnehage og SFO, i gjennomføringen av VIP i videregående skole, lavterskeltilbud til fagteam familie/frisklivssentraler/ROP-team/Nav og sosialtjenesten.

Fra 2016 overtar Fylkesmannen forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, noe som vil kunne bidra til bedre oversikt/satsing på dette området.

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstjenester

Området er ivarettatt ved å skape arenaer for samhandling, informasjon, rådgivning og nettverksbygning. Fylkesmannen har også foretatt kartlegginger i kommunene. Ressursene til denne type "bidra til-aktiviteter" er begrensede og er ikke på alle områder i samsvar med oppgaver og tildelte rammer. Innenfor omsorgsplan 2020 og innenfor psykisk helse og rusfeltet er det gitt 21-midler som har gjort det mulig å drive et aktivt utviklingsarbeid.

84.1 Allmenhelsetjenesten

- Hovedinntrykket er at kapasiteten og kvaliteten i allmennlegetjenesten og legevaktstjenesten er god, men det er selvfølgelig lokale variasjoner.

Helseetaten i Oslo rapporterer at kapasitet og ventetid varierer med pågang. Bemanningen økes ved Legevaktssentralen for å nå akuttmedisinforskriftens krav om 80 prosent besvart innen to minutter.

Utfordringer som kommer frem er knyttet til lokalenes utforming og omfang, godt voksent fastlegekorps med behov for nye leger i løpet av de neste årene, lav kapasitet blant legene, lite samarbeid mellom fastlegene og de øvrige tjenestene, spesielt på systemnivå.

Ut fra tilbakemeldinger virker det som at samarbeidet fungerer godt der hvor det er inngått skriftlige retningslinjer mellom fastlegene og de øvrige tjenestene

- Vi har på vårparten hatt kontaktmøte med kommune- og bydelsoverleger hvor pakkeforløp for kreft ble forelest fra HDIR (Anne Hafstad).

Andre temaer var også tatt opp her, blant annet status for ØHD (Øyeblikkelig hjelp døgn) plasser i kommunene som er lovpålagt fra 1. januar 2016. Det kom fram at det var ønske om mer informasjon om den nye akuttmedisinforskriften i neste kontaktmøte.

I vårt årlige kartleggingsskjema har vi stilt spørsmål om kommunen/bydelen har startet implementering av kreftstrategien «Pakkeforløp for kreft».

Svarene varierer i stor grad. Noen kommuner svarer at de ikke har startet dette arbeidet, men at det er sykehuset som har startet implementeringen, mange andre henviser til at det er fastlegenes ansvar.

En av kommunene svarer at det var vanskelig å forstå spørsmålet så lenge det er «sykehusene som tar imot».

Vi har også positive eksempler kartleggingen viser til, slik som:

- o Hurdal som svarer at fastlegene er informert om pakkeforløp og henvisningsrutiner både gjennom informasjonsskriv og tilbud om kurs og informasjonsmøte fra sykehuset, og at de kommunale helsetjenestene er kjent med pakkeforløpene. Sykepleier i hjemmetjenesten med kompetanse i kreftomsorg har særskilt ansvar og godt samarbeid med palliativt ambulerende team i spesialisthelsetjenesten
- o Ski, hvor kommunale sykehjemsleger og kommende kommunale fastleger arbeider med rutinene i faste planmøter
- o Ullensaker som beskriver at de har kreftkoordinatorsatsing med ressursnettverk og tett samarbeid med sykehus og andre kommuner.

Basert på tilbakemeldingene fra kommunene som enten ikke forstår problemstillingen eller svarer at det er fastlegenes oppgave, kan det virke som om de ikke er helt klare over ansvaret de har for å utvikle helhetlige pasientforløp fra hjem til hjem.

84.2 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Det er et område vi har jobbet noe med, men på grunn av for lite ressurser i avdelingen har vi måttet nedprioritere.

Helsetjenester til innsatte i fengsel var et av flere tema på kontaktmøtet med kommune- og bydelsoverleger, og veilederen er lagt ut på vår nettside og distribuert til kontaktpersoner og kommuner og bydeler.

84.3 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

84.3 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen har bistått kommuner med råd og veiledning vedrørende innvandrerhelse i ulike fora der det har vært naturlig å fremme temaet, og ved individuelle henvendelser.

Fylkesmannen har arrangement to samlinger sammen med RVTS øst om opplæringsprogrammet ”Hjelp som nytter”. Dette er fortsettelse av det kompetansehevingsprogrammet vi igangsatte i 2014. Deltakerne blir introdusert til tema som øker bevissthet og kunnskap om samhandling med minoriteter over fire samlinger. Tema har blant annet vært kulturforståelse, hvordan bygge relasjon og hvordan fremme bedring av traumerelaterte plager og psykososialt stress hos barn, voksne og familien.

Fylkesmannen deltar i Østlandsnettverket som er et regionalt kompetansenettverk som består av: IMDI øst, IMDI indre øst, Bufetat øst, RVTS øst, UDI, politiet, barne- og familieetaten i Oslo kommune, Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Alle instanser skal ha en fast representant for å sikre kontinuitet i nettverkets arbeid.

Andre relevante samarbeidspartnere fra utdanningssektoren, helsesektoren, kompetanseinstitusjoner, kriminalomsorgen, krisesenter, frivillige organisasjoner o.a. inviteres inn til *utvidede nettverksmøter* to ganger i året. Østlandsnettverket har regelmessige samarbeidsmøter minst fire ganger hvert halvår.

Nettverkets mandat er: Styrking, samordning og forankring av den tverretatlige innsatsen og kompetanseheving av tjenesteapparatet i Østlandsregionen.

Vi har avholdt to store fagseminar i 2015. Tema har vært utfordringen med å gi god hjelp og bistand i saker som gjelder æresrelatert vold, spesielt ivaretagelse av hjelperen i denne rollen. Målgruppe har vært minoritetsrådgivere i skolen, helsesøstre, jordmødre, lærere i skolen på alle trinn, rådgivere i skolen, sosiallærere, UDI, ansatte på transittmottak, krisesentre, familievern, ansatte i barnevernet og andre.

Vi har dessuten arrangert nettverkssamlinger for det utvidede nettverket om med tema trender og utvikling, bl.a om ekstremisme og radikalisering.

Nettverket har invitert til frokostmøter for faggrupper som arbeider med barn og unge, spesielt helsesøstre, sosiallærere og rådgivere i skolen om temaet sosial kontroll og når kontrollen setter alvorlige begrensninger for barn og unges frihet.

I Fylkesmannens årlige kartlegging av kommuner og bydeler i våre to fylker i desember 2015 har vi fokusert på status for dette punktet i embetsoppdraget. Vi har stilt spørsmål om helsepersonell har tilgang på oppdatert kunnskap om innvandreres helse og bruk av helsetjenester, og om de bruker denne kunnskapen til å videreutvikle tjenestene. Videre ønsker vi å vite noe om i hvor stor grad de benytter kvalifisert tolketjeneste, og om de har et system som sikrer at ansatte får opplæring i bruk av tolk. Sist, men ikke minst, vil vi gjerne få kunnskap om tiltak de har gjennomført for å sikre likeverdige helsetjenester til minoritetsgrupper.

Det er svært ulike svar på om de har tilgang på oppdatert kunnskap om innvandreres helse og bruk av helsetjenester. Noen opplyser at utvikling av kunnskapsbaserte tjenester er forankret i bydelens strategiske plan, og noen at slik kunnskap benyttes innenfor virksomheten for å utvikle tjenestene i takt med kommunens behov. Dette er ikke minst av stor betydning i det forebyggende helsearbeidet. Det opplyses at det er tilgang på oppdatert kunnskap gjennom offentlige statistikker, gjennom informasjon fra FHI og via nettbasert informasjon generelt. *Det vektlegges av flere at det fortsatt er behov for bedre data på bydels- og delbydelsnivå og på kommunenivå. Det synes som kommunene/bydelene i liten grad har utarbeidet egne oversikter/statistikker over helsetilstand, spesielle helseutfordringer og bruk av helsetjenester for denne befolkningsgruppen.* Mange rapporterer at de holder seg oppdatert via kurs og konferanser, nye veiledere og retningslinjer.

På spørsmålet om kommunen/bydelen bruker kunnskapen til å utvikle tjenestene, får vi svært ulike svar. *Mange svarer at de ikke gjør det.* Angående utvikling av tjenestene, fortelles det blant annet at det er laget oversikt over den første helsekontrollen fastlegene gjennomfører med flyktinger som bosettes i kommunen eller kommer ved familiejenforening. Det berettes om godt samarbeid internt i kommune/bydel mellom fastleger/kommuneoverlegen og flyktinghelsesøster, andre steder om fin dialog mellom flyktingtjeneste, psykisk helse og fastleger. Det understrekes at faggruppene i økende grad er oppmerksom på utfordringer knyttet til migrasjonshelse. Noen er i gang med å utvikle en egen flyktinghelseplan, og noen har eget flyktingkontor eller fastlegertjeneste som har flyktinghelse som sitt spesialområde.

Fylkesmannens inntrykk er at de fleste kommuner og bydeler bruker kvalifisert tolketjeneste med tolker registrert i nasjonalt tolkeregister. En del kommuner deltar i interkommunal tolketjeneste som driftes av Lørenskog, noen har innkjøpsavtale med et tolkefirma, noen har egen tolketjeneste. Tolketjenesten i Oslo kommune brukes, men også private aktører der tilgangen ellers er mangelfull.

Tilbakemelding fra mange bydeler/kommuner er at kvalifisert tolketjeneste benyttes i stor grad av helsepersonell, ved helsestasjon, av jordmor og av fastleger. Oslo kommune opplyser at bruk av kvalifisert tolketjeneste ved legevakten har økt betydelig de senere år. Det er stort sett god tilgang på telefontolker. Det er noen få kommuner/bydeler som opplyser at de fortsatt har et forbedringspotensial i forhold til å benytte kvalifisert tolk innen de ulike tjenesteområder.

De er få kommuner/bydeler som opplyser at de har et system som sikrer at ansatte får tilbud om opplæring i bruk av tolk. En bydel opplyser at bydelsansatte har et åpent tilbud om opplæring i bruk av tolk i form av kurs samt fortløpende tilgang på veiledning fra kollegaer. Andre forteller at hver tjeneste er ansvarlig for å sette sine medarbeidere i stand til å bruke tolk til sine formål. Ellers blir det berettet at ansatte får opplæring hvis de trenger det, at tolketjenesten holder kurs ved forespørsel. Andre opplyser at de har lang erfaring i bruk av tolk, og at veilederen i tolkebruk benyttes mye. Fylkesmannen bemerker at det finnes gode e-læringskurs og høyskolekurs om hvordan man skal bruke tolk på en god måte.

Et godt samarbeid i kommune/bydel mellom ulike faggrupper innen helse og omsorg, og gode prosedyrer og rutiner i forhold til tilrettelegging, informasjon og kommunikasjon, ivaretar likeverdet. En kommune forteller at alle over 18 får kartleggingssamtale hos psykolog, helsesjekk hos fastlege og tannlege. Andre har rutiner på at barn/unge følges opp av fast helsesøster ved egen flyktingtjeneste. Andre opplyser at fastlege og tannlege blir tildelt fra flyktingtjenesten ved ankomst, og at det er utarbeidet informasjonsbrosjyrer på ulike språk. Andre er i ferd med å etablere egen flyktinghelsetjeneste knyttet til kommunalt fastlegekontor. Videre opplyses det om prosjektet: "Puss fra første tann", kurs i kostholdsinformasjon og om treningstilbud tilrettelagt for kvinner. I noen bydeler/kommuner arrangeres egne diabeteskurs for personer i utvalgte språkgrupper med dårlig norskkunnskap. En kommune opplyser at avdeling integrering og migrasjonshelse gjennom flere år har opparbeidet og utviklet en et høyt nivå på helsetjenestene i mottaksarbeidet.

84.4 Forebyggende helsetjenester

Frisklivssentraler

Frisklivssentralene i Oslo og Akershus er i god utvikling og i tråd med nasjonal veileder. Pr 31.12. 2015 er det opprettet 10 frisklivssentraler i Oslo og 20 i Akershus, inkludert to kommuner som starter opp 1.1. 2016. Fire av kommunene i Akershus arbeider interkommunalt. Det er de nyopprettede sentralene, som er blitt prioritert med hensyn til tilskuddsmidler i 2015 i Oslo og Akershus. Tilbudet som gis fra frisklivssentralene varierer, fra tiltak innen livsstil/psykiske problemer, søvn til ulike tilbud innen kronikergruppene; Diabetes 2, astma/kols, pasienter med kreft, og andre mestrings- rehabiliteringstilbud. Det gis tilbud både individuelt og i grupper. Frisklivssentralene samarbeider om blant annet arrangement av røykesluttkurs, bra mat-kurs, samt orientering om sine tilbud på nettsidene m.m. Enkelte av sentralene har små ressurser, slik at tilbudet blir begrenset.

Barn og unge: Mange av sentralene gir også tilbud til barn og unge og deres foreldre. Dette skjer oftest i samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjenesten. I 2015 startet fylkene, Oslo, Akershus og Buskerud et samarbeid med Helsedirektoratet, og utviklingssentralene som er tilknyttet vår region. Hensikten med dette samarbeidet er å danne et nettverk, der en sammen kan komme frem til gode modeller, få like standarder på viktige områder innen tjenestene og opprette en idesentral/verktøykasse for sentralene. Andre aktuelle samarbeidspartnere for frisklivssentralene fremover vil blant annet være personell i tannhelsetjenesten og NAV.

De ansatte ved frisklivssentralene har deltatt på flere fagkurs/nettverksmøter dette året som blant annet er arrangert av Helsedirektoratet eller Fylkesmannen, i samarbeid med utviklingssentralene. I tillegg er det holdt et kurs i journalføring. Nettverksmøtene er særlig viktige for å utveksle erfaringer, drøfte metodeutvikling i forhold til eksempelvis innvandrere/språkbarriere, hvilke verktøy en kan benytte, m.v.

Satsningen fremover vil blant annet være å utvikle et systematisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten, særlig i forhold til barn og unge med overvekt og legge til rette for nødvendig kompetanse både i forhold til dokumentasjon, evaluering og andre tema som det er behov for.

84.5 Tannhelse

Rapporteringen ivaretas av fylkeskommunene.

84.6 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Kartlegging blant kommunene viser at alle, bortsett fra Enebakk har koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Organisasjonsmessig er enhetene knyttet til enten tildelingskontoret eller forvaltningskontoret. I Bærum er for eksempel enheten organisert i rehabiliteringstjenesten, og Asker kommune har valgt å organisere enheten på Brukertorget, avdeling for bolig, økonomi og koordinering.

På spørsmål om kommunen har system for å sikre at alle pasienter og brukere som har behov for det får oppfylt retten til IP og blir tilbudt koordinator, svarer Enebakk at kommunens bestiller ontor saksbehandler søknader om individuell plan, og vedtak kan da koordineres av Enhet for rehabilitering og Friskliv eller andre enheter med hovedansvar. Ullensaker svarer at kommunen ikke har samlet all tildeling av individuelle planer i koordinerende enhet, men koordinerende enhet har utarbeidet og holder ved like prosedyrer, maler og dokumenter knyttet til dette arbeidet for hele kommunen. Koordinerende enhet har også oversikt over alle individuelle planer og koordinatører som er i drift i kommunen. Det er iverksatt et arbeid for å overføre saksbehandling av hjemmesykepleietjenester og psykisk helse- og rustjenester til Tildelingsenheten.

Eidsvoll kommune nevner også at alle søknader behandles av fagteam hvor det, etter en tverrfaglig vurdering, blir besluttet å innvilge individuell plan. Vurdering knyttet til å tilby koordinator gjøres også her. Vanskelige saker drøftes i tillegg i kommunalt samhandlingsteam.

Alle bydelene som har svart sier at de har koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Organiseringsformen varierer fra bydel til bydel. Hos enkelte er den plassert i enhet for bestiller, i bydelens søknadsavdeling. Hos andre består enheten av representanter for de ulike tjenestene og er ledet av avdelingsdirektør eller er organisert, slik som i Bydel Grorud, som en funksjon som ivaretas av to førstekonsulenter i avdeling bolig-, aktivitets- og miljøarbeidertjeneste. I Bydel Gamle Oslo er koordinerende enhet overordnet ansvarlig for tilbud om og oppnevning av koordinatører og for å sikre tilbud om IP. Ansvar ligger i enhet forebygging og rehabilitering.

Bydel Alna og St. Hanshaugen har koordinerende enheter for barn og unge.

Selv om noen av kommunene/bydelene gir utfyllende svar på spørsmålet, slik som i eksemplene nevnt ovenfor, eller svarer kort, gir svarene et bilde av at de har systemer for å sikre at pasienter/brukere som har behov for det får oppfylt retten til IP og blir tilbud koordinator.

Vi kan nevne at representant fra kommunehelsetjenesteseksjonen har i 2015 deltatt i møter/seminarer i regi av Rehabiliteringsnettverket AHUS og vært i kontakt med representanter fra kommuner/bydeler.

I tillegg har saksbehandler for Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd deltatt på HDIRs regionale Rehabiliteringskonferanse og Evalueringskonferanse hverdagsrehabilitering/velferdsteknologi. Materialet fra konferansene er videresendt til kontaktpersoner i kommuner og bydeler.

Ny veileder for habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator er lagt ut på våre nettsider og distribuert til kontaktpersoner i kommuner og bydeler.

Slik vi ser det, bidrar vår deltakelse til å synliggjøre Fylkesmannens rolle og oppgaver på habilitering og rehabiliteringsområdet, gir oss anledning til å gi videre aktuell informasjon til kommuner og bydeler og til å gi nødvendig støtte på dette området.

84.7 Omsorg 2020

Arbeidet med og informere og veilede kommunene innenfor strategier i Omsorg 2020 er et område det jobbes med kontinuerlig. Nye strategier for løsning av morgendagens omsorgsoppgaver krever omstilling i kommunehelsetjenesten, og arbeidet betraktes derfor også som langsiktig, og hvor det må arbeides på flere plan parallelt.

I 2015 har Fylkesmannen hatt fokus på spesielt tre innsatsområder for å fremme endringsarbeidet i kommunene; **kommunalt planarbeid**, **god ledelse**, og **tjenesteinnovasjon og velferdsteknologi**. Fylkesmannen deltok i en arbeidsgruppe nedsatt av regionalt nettverk i region sør/øst, og som utarbeidet et notat med en skjematisk tips- og momentliste over hva fylkesmennene bør etterse i ulike deler av kommunal planprosess/kommunalt planverk på området «morgendagens kommunale helse- og omsorgstjenester». Notatet er sendt ut til nettverket, samt omtalt på kontaktmøte med Helsedirektoratet. Fylkesmannen anser god forankring i kommunalt planverk som vesentlig for det kommende endringsarbeidet i kommunene.

Fylkesmannen har hatt et tett samarbeid med alle de fire utviklingssentrene i Oslo og Akershus i 2015, blant annet knyttet til de nevnte innsatsområdene. Samarbeidet har vært avgjørende for å kunne gå inn med tilstrekkelige og koordinerte ressurser på flere innsatsområder under Omsorg 2020. Utviklingsarbeidet må dessuten sees i lys av de tilskuddsordninger Fylkesmannen nå forvalter, ikke minst Kompetanse- og innovasjonstilskuddet, som stimulerer kommunene til økt kompetanse, blant annet innen ledelse, men også innen tjenesteinnovasjon, hverdagsrehabilitering, aktiv omsorg m.m. Fylkesmannen arrangerte i 2015 for første gang Fylkesmannens Lederkonferanse med stor oppslutning blant ledere fra ulike nivå i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. «Morgendagens omsorg» og dens strategier sto sentralt i programmet. Konferansen var et startskudd med tanke på å opprette et ledernetverk i Oslo og Akershus hvor tjenesteinnovasjon vil stå sentralt, et arbeid som fortsetter i 2016.

Fylkesmannen har tatt initiativ til og finansiert et prosjekt for å styrke demensteamene i Oslo. Prosjektet ble slutført i 2015 og resulterte i en egen veileder som nå er distribuert til alle bydelene i Oslo. Vi vurderer at prosjektet har vært et viktig ledd i å stimulere til en videreutvikling av satsningsområder i Demensplan 2015. Helseetaten ved Geriatrikksressursenter var prosjektledere. Fylkesmannen drifter et nettverk for demenskoordinatorer/demensteam i Akershus, i samarbeid med USHT. Nettverket møtes to ganger årlig og en egen arbeidsgruppe utgjør også programkomité for Fylkesmannens årlige demenskonferanse. Fylkesmannen antar at de møtearenaer som er etablert bidrar til viktig erfaringsdeling og kompetanseheving blant ansatte i demensomsorgen.

Fylkesmannen har faste rutiner for samarbeid med Husbanken og får tilsendt referat fra møter Husbanken har med kommunene når det søkes om investeringstilskudd. Husbanken benytter Fylkesmannen som rådgivende instans, spesielt i de tilfeller hvor det knytter seg usikkerhet til om kriterier for tilskudd foreligger i tilstrekkelig grad. Husbanken inviterer Fylkesmennene til faglige diskusjoner rundt tema som demensstilpasning, normalisering og samlokalisering. På slutten av 2015 var det spesiell oppmerksomhet rettet mot etablering av «demenslandsby» både i Oslo og Akershus, hvor dette er tenkt utprøvd, men hvor det i Oslo (Lille Tøyen) planlegges som sykehjemsplasser, mens det i Akershus (Bærum) planlegges som omsorgsboliger.

Det nye kompetanse- og innovasjonstilskuddet er godt kjent i kommunene og bydelene. Saksbehandlere for kompetanse- og innovasjonstilskuddet arrangerte i 2015 informasjonsmøte for nettverket for kontaktpersoner for tilskuddsordningen i kommunene og bydelene. Informasjon om ordningen er lagt ut på våre nettsider og det har vært tett og nær dialog om ordningen gjennom hele året.

84.8 Psykisk helse og rus

Oslo:

Fylkesmannen har, i samarbeid med Kompetansesenteret for rus Oslo, jobbet med å implementere veileder "Sammen om mestring" for ansatte i velferdsetaten og bydelene. Fylkesmannen har også samarbeidet med Kompetansesenter Sør om å utvikle metodikk om hvordan implementere veilederen.

Fylkesmannen har gjennomført en større konferanse, sammen med Kompetansesenteret for rus Oslo, om etnisitet og rus. Konferansen dekket et behov for kunnskap på området og fikk meget gode tilbakemeldinger.

Fylkesmannen har opprettet et nettverk av fagmiljøer som jobber med metodikken "Individual Placement and support" (IPS) innenfor rusfeltet. IPS er en evidensbasert metode, der ordinært arbeid er målet, som har vist meget gode resultater. Deltagere i nettverket av fagmiljøer er spesialisthelsetjenesten innenfor både tverrfaglig spesialisert rusbehandling og psykisk helsevern. I tillegg deltar MAR Oslo og Helsedirektoratet.

Fylkesmannen har, i samarbeid med Kompetansesenteret for rus Oslo og organisasjonen ID, utforsket utfordringer ungdommer med sammensatte livsproblemer kan møte ved kontakt med hjelpeapparatet. Funnene blir brukt i seminar og konferanser der ungdom deltar med sin kompetanse på feltet.

Fylkesmannen har sammen med Uteseksjonen i Oslo gjennomført opplæring i Hasjavveningsprogrammet/HAP. Målet er at ungdom i alle bydeler skal kunne få dette programmet når de ønsker å slutte med bruk av cannabis.

Fylkesmannen og Kompetansesenteret for rus Oslo har på oppdrag fra Helsedirektoratet gjennomført to dagers opplæring i tvangsbestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 10., hvor det var ca. 70 deltakere.

Fylkesmannen forvalter tre tilskudd innenfor rus og psykisk helsefeltet:

Kommunalt rusarbeid: Oslo kommune mottok NOK 100.275.445 i tilskuddsmidler. Tilskuddsmidlene ble fordelt på ca. 70 tiltak i velferdsetaten, helseetaten og bydelene.

Tilbud til voksne med langvarige og sammensatte behov for tjenester og barn og unge med sammensatte hjelpebehov innen psykisk helse og rusfeltet. Det ble tildelt tilskuddsmidler til Oslo kommune og Akershus kommunene med tilsammen NOK 59.784.195

Kompetansetiltak innen psykisk helse- og rusarbeid. Det ble tildelt NOK 5.222.600 til både Oslo og Akershus kommuner, fordelt på 17 søkere. Ut fra kompetanse behovet i kommunene vurderer Fylkesmannen både at det er for få bydeler og kommuner som søker og at det er for lite tilskuddsmidler tilgjengelig.

Akershus

Rusrådgiver for rus og psykisk helse med ansvar for Akershus, viderefører i hovedsak en inndeling av fylket i tre regioner når det gjelder opplærings- og utviklingsarbeidet på dette fagområdet; Romerike-kommunene, Follo-kommunene og Asker og Bærum kommuner.

Fylkesmannen arrangerte todagers fagkonferanser i hver av de tre regionene. Det faglige innholdet og programmet for fagkonferansene er utarbeidet av Fylkesmannen i samarbeide med KoRuØst, NAPHA, RVTS og arbeidsgrupper med kommunerepresentanter og spesialisthelsetjenestene fra hver region. Til sammen har disse tre fagkonferansene vært faglige møteplasser som tilsammen samlet 360 personer. Det er Fylkesmannens vurdering at disse tre fagkonferansene, som har vært avholdt årlig i over ti år, er viktige faglige møteplasser for opplærings- og utviklingsarbeid innen fagfeltet rus og psykisk helse for Akershus kommunene.

Fagkonferansene i 2015 har hatt fokus på følgende faglige tema:

- Recovery, begrep og praksis fra Høgskolen i Buskerud samt fra brukerperspektiv
- Personlighetsforstyrrelse og voldsrisiko i arbeid med personer med rus og psykisk helseutfordringer.
- ROP arbeid med bidrag fra Nasjonalt kompetansesenter ROP
- Kjønnsspesifikk behandlingstilnærming til ruslidelser
- Rus og traumer fra RVTS, spesielt i et utviklingsperspektiv med fokus på barn og unge

Fylkesmannen har videre avholdt dialogseminar innen psykisk helse og rus for tjenesteledere i Akershus kommunene med fokus på implementering av veilederen "Sammen om mestring" til bruk i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne.

Nettverksgrupper i fylket Brukerplan har hatt fokus på brukerplan. Dette arbeidet har ført til at de fleste kommuner i Akershus nå har tatt det i bruk denne kartleggingsmetoden/verktøyet. Det er Fylkesmannens vurdering at Akershus kommunene som anvender Brukerplan finner dette verktøyet svært nyttig både i sitt planleggingsarbeid og i sitt arbeid med å utforme tjenestene.

Fylkesmannen har tilbudt alle Akershus-kommunene to kurs i hasjvvenningsprogrammet (HAP), med tilsammen 58 deltakere. Hvert av kursene har gått over fire dager. Kursene har vært fulltøget og interessen har vært langt større en vi har hatt kapasitet til i inneværende år. Vi har etablert oppfølgende nettverk for å sikre videre utvikling og deling av praksiserfaring av de som har deltatt på HAP-kurset. Fylkesmannen har videre lagt til rette for at deltakerne fra Akershus-kommunene kan koble seg til Oslo kommunes kompetansenettverk hos uteseksjonen, som har mye erfaring i denne metodikken.

Fylkesmannen ved helseavdelingen har avholdt boligsosial konferanse sammen med sosial- og familieavdelingen og husbanken over to dager.

Fylkesmannen har arrangert Konferansen "Tvang som ramme i behandlingen av rusavhengige". Konferansen ble fulltøget og det deltok 170 personer fra Akershus-kommunene. Konferansen ble arrangert sammen med Østfold fylke og KoRusØst. Dette var en introduksjonskonferanse til den statlige satsing på å øke kompetansen på kapittel 10 i Helse- og omsorgsloven for kommunene og for å rette fokus på en ny veileder om dette som er under utarbeidelse i Helsedirektoratet.

Vi har, sammen med KoRusØst og næringsetaten i Oslo kommune, samlet alle kommuner i Akershus og deres saksbehandlere på Alkoholloven til en gjennomgang av nye bestemmelser og til erfaringsutveksling. Dette er et nettverk som er etablert og som videreføres i 2016.

Tilskudd kommunalt rusarbeid

Kommunene i Akershus mottok samlet kr 45 212 307,- i tilskuddsmidler over Statsbudsjettets kapittel 765 post 62.

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

Fylkesmannen har hatt regelmessige møter med sykehusledelsen i Oslo universitetssykehus, Akershus universitetssykehus, Lovisenberg diakonale sykehus og Diakonhjemmet sykehus. I tillegg har vi hatt møter med ledelsen i regionalt helseforetak, hvor blant annet utfordringer innen sikkerhetspsykiatrien er satt på dagsorden.

Antallet klager på vedtak om tvungen behandling i medhold av psykisk helsevernloven har fortsatt å øke i 2015 (315 saker vs. 260 saker i 2014).

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Steriliseringsnemnda Oslo har behandlet tre saker dette året. Rapporter er fortløpende blitt sendt Steriliseringsrådet, Helsedirektoratet. Steriliseringsnemnda Akershus har ikke behandlet noen saker i 2015.

Fylkesmannen oversender fortløpende ajourførte lister over medlemmer og varamedlemmer i nemndene til Helsedirektoratet.

85.2 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMOA	0
Sum	0

85.3 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOA	0	0
Sum	0	

85.4 Behandling av klager etter psykisk helsevern

Det har også i inneværende år vært en betydelig økning i klager på vedtak om behandling uten eget samtykke etter lov om psykisk helsevern § 4-4 (tvangsmedisinering og tvungen ernæring). I 2015 ble det behandlet 315 slike saker mot 260 saker i 2014.

85.5 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevern

Fylkesmannen har godkjent drift av to ulike behandlingssenheter ved et etablert distriktpsikiatrisk senter (DPS) i Oslo universitetssykehus HF. Videre har Fylkesmannen godkjent nye lokaler for en alderspsykiatrisk poliklinikk i Vestre Viken.

Fylkesmannen har anbefalt Helsedirektoratet å godkjenne en søknad av en institusjon for tvungent psykisk helsevern med døgnopphold.

85.6 Kontrollkommisjonsoppgaver

Fylkesmannen har fulgt oppnevning av nye medlemmer til regionens kontrollkommisjoner.

Fylkesmannen har også deltatt på den Årlige Kontrollkommisjonskonferansen og ellers hatt mer sporadisk kontakt med kontrollkommisjonsledere i enkeltsaker og i forbindelse med bekymringsmeldinger fra Kontrollkommisjoner.

85.7 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Antall hjemhentinger til Norge: 4 saker.

Antall hjemsendelser til andre land: 2 saker.

Ordningen med hjemsendelse og hjemhenting av alvorlig psykisk syke forvaltes i tråd med statlige føringer slik disse er nedfelt i Helsedirektoratets veileder "Hjemsendelse av alvorlig psykisk syke" (IS-1560). Ved behov for avklaring av spørsmål vedrørende ordningen har vi en god og løpende dialog med Helsedirektoratet.

Ressursrapportering

Området viser en nedgang på 525.01, men en betydelig økning på Fagdep-midlene.

Helseavdelingen har de siste årene fått ekstra midler som følge av at embetet har fått overført mindreforbruk fra tidligere år. Volumet er imidlertid blitt mindre, og dermed påvirkes ressursbruken i avdelingen av dette.

I 2015 var det også et høyere sykefravært/flere svangerskapspermisjoner som i betydelig grad har påvirket tallene.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 9 769 059,37	kr 1 714 323,72
83 Folkehelsearbeid	kr 926 476,13	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 0,00
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 7 220 189,11	kr 2 898 429,96
85 Spesialhelsetjenesten	kr 11 490,96	kr 16 921 390,02
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 125 988,66	kr 302 153,80
Andre oppgaver under HOD	kr 3 175 179,08	kr 0,00
Sum:	kr 21 228 383,00	kr 21 836 297,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon og borgerrettigheter

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

Rapportering

Saksmengden på vergemålsfeltet er svært stor, og betydelig større enn forventet. Statistikk over inngående og utgående journalposter hos FMOA viser følgende:

Arbeidsbelastningen på vergemålsfeltet er stor, og øker fortsatt. I 2015 var dette særlig relatert til avdelingens arbeid knyttet til representantordningen for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, men mengden saker etter vergemålsloven øker også.

Også i 2015 har vi opplevd ustabilitet og nedetid i vergemålsapplikasjonen ARVE. FMOA var pilot for overgangen til VERA, dette påvirket arbeidssituasjonen fra oppstart i oktober og ut året. I denne perioden jobbet avdelingen parallelt i de to systemene, og dette førte til noe økning i saksbehandlingstid. Det bemerkes i denne sammenheng at per i dag er det fortsatt svært mye feil og treghet i applikasjonen, selv etter overgang til VERA.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har et nasjonalt transitt-, opplæring og veiledningsansvar. Transittansvaret innebærer at vi som hovedregel oppnevner representant for alle enslige mindreårige som søker om beskyttelse i Norge. Ved inngangen til 2015 var det antatt og bevilget midler for å håndtere situasjonen innenfor et anslag på ca. 1200 søknader i 2015. Det ble i 2015 registrert 5297 søknader fra enslige mindreårige asylsøkere hvorav 58 saker i Kirkenes (her opprettet Fylkesmannen i Finnmark en beredskapsordning).

Dersom barnet flytter og representanten som følge av geografisk avstand ber seg fritatt, vil det som hovedregel være nytt fylkesmannsembete som foretar denne vurderingen. Som følge av rask økning i ankomstene har Fylkesmannen i Oslo og Akershus også påtatt seg å bytte representant i flere av disse sakene. Dette anes også mer effektivt og hensiktsmessig og vi gjør også i 2016 dette i en stor andel saker etter avtale med nytt fylkesmannsembete.

Den raske økningen i ankomstene har skapt utfordringer for Politiets utlendingsenhet, Utlendingsdirektoratet og Bufetat, noe som igjen har påført embete merarbeid. Blant annet har det vært manglende flvt av informasjon om

at det er kommet en enslig mindreårig asylsøker og flyttmeldinger. I enkeltsakene har vi som følge av presset på andre instanser i enkeltsaker måtte nedlegge vesentlig mer arbeid for å innhente informasjon i sakene. Dette øker saksbehandlingstiden. Videre har vi hatt vesentlig flere saker med midlertidig oppnevning av representant for denne gruppen, noe som igjen øker mengden godtgjøringskrav. Det har også vært pålagt embete en mengde generelle oppgaver og avklaringer i forbindelse med raske omveltninger av rutiner og omlegginger i utlendingsforvaltningen.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har siden sommeren 2015 tredobbelte sitt representantkorps for å klare utfordringene med de høye ankomstene.

Vi har også et opplærings- og veiledningsansvar overfor de andre fylkesmannsembetene. En rekke mottak og omsorgssentre ble opprettet fortløpende. Her sviktet ofte kommunikasjonen mellom Utlendingsdirektoratet, Bufetat og Fylkesmannen. Embetene har derfor raskt måtte omstille seg. Vi har derfor vært endringsvillige og har lært opp representanter i andre embeter. Både bistått ved grunnkurs og oppfølgingskurs. Det ble i 2015 også avholdt et nasjonalt seminar for saksbehandlere i alle embeter og for representanter fra hele landet. Her var det parallellsesjoner og samleinnlegg.

Totalt har arbeidsoppgavene våre økt betraktelig. Som følge av svært sen bevilgning har restansene økt både på område for enslige mindreårige asylsøkere, men også andre vergemålsoppgaver har vi måtte nedprioritere.

Nedenfor følger en redegjørelse for oppfyllelse av resultatkravene i embetsoppdraget fra Justis- og beredskapsdepartementet:

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opprettelse av vergemål

I følge månedsstatistikken i ARVE har embetet hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på de ovennevnte sakene på 62 dager.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hasteoppnevning av:

- **midlertidig verge (setteverge) for barn (ved f.eks. dommeravhør og barnevernssaker)**

I følge månedsstatistikken i ARVE er gjennomsnittlig saksbehandlingstid i de ovennevnte sakene på åtte dager. Vi er litt usikre på om det i disse tallene også ligger saker der vi oppnevner setteverge/midlertidig verge i forbindelse med uskifte med mindreårige. I så fall vil ikke tallene vise den reelle saksbehandlingstiden i straffesakene. Disse behandles løpende, normalt samme dag som anmodningen kommer. Vi har beredskapsordning på området og kan om nødvendig oppnevne verge under to timer etter mottak av anmodningen.

- **midlertidig verge (setteverge) for voksne**

Dette har vi ikke mulighet til å rapportere på, da statistikken i styringsverktøyet i ARVE ikke skiller ut disse sakene.

- **representanter til enslige mindreårige asylsøkere**

I følge månedsstatistikken er gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 15 dager. **Disse sakene tas også normalt løpende, under fem dager etter anmodning.**

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid per embete for utbetalinger og godtgjøringer.

Av statistikken fra ARVE går det fram at embetet har hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 38 dager for å behandle søknad om Fylkesmannens samtykke i 2015. Denne statistikken skiller imidlertid ikke ut sakene som gjelder søknad om bruk av kapital og vil derfor omfatte en rekke ulike sakstyper. Herunder søknad om utdeling av gaver og arveforskudd, som ikke er en prioritert oppgave i FMOA. Bruk av kapital behandles fortløpende og gjennomsnittlig saksbehandlingstid antas å være 1-2 uker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for behandling av søknad om godtgjøring og utgiftsdekning var i 2015 på 44 dager ved embetet. Utbetalinger av godtgjøring, særlig til representanter, har fra sommeren 2015 hatt altfor lang saksbehandlingstid. Dette skyldes ressursituasjonen i forbindelse med økning av ankomster, og sen tilføring av ekstra ressurser. Fra ca november 2015 har arbeidet på dette feltet vært prioritert.

Trygghet i kapitalforvaltningen

Vi er ikke fornøyd med lovens system for kapitalforvaltningen. Bankordningen er svært omstendelig og arbeidskrevende, både for vergemålsforvaltningen og vergene. FMOA kontaktet JD/SRF i oktober 2014 og har gitt innspill til endringer og forbedringer. Etter det vi kjenner til er ikke dette initiativet fulgt opp. Det vises i denne sammenheng også til at det i lovens forarbeider (ot.prp. nr 100 2008/2009) forutsettes at dagens ordning skal evalueres. Søknader om uttak fra kapital er som nevnt blant de prioriterte sakstypene og vi har her kort saksbehandlingstid. Se ovenfor.

Minst 15 % av alle vergeregnskap skal kontrolleres, og dersom det avdekkes avvik skal vergen følges opp. Fylkesmannen skal rapportere på antall verger under oppfølging.

Vi gjennomførte regnskapskontroll på de sakene som SRF påla oss, men ikke innenfor frist. Ikke godkjente regnskap følges opp.

Vurdering av måloppnåelse

FMOA er av den oppfatning at vi ikke i tilstrekkelig grad klarer å oppfylle målene i vergemålsreformen. Med de ressurser vi har tilgjengelig er det ikke mulig å oppnå tilstrekkelig kvalitet i arbeidet med vergemålssaker. Vi oppfyller heller ikke de anbefalte krav til saksbehandlingstid i alle sakstyper.

FMOA har god måloppnåelse med hensyn til opplæring av faste verger og representanter. Det gjennomføres både obligatorisk grunnopplæring og oppfølgingskurs, temakvelder mv.

Tilstand og særlige risikomomenter i den lokale vergemålsforvaltningen

Lang saksbehandlingstid kan føre til at vergetrengende og enslige mindreårige asylsøkere ikke får den nødvendige hjelp til rett tid, og kan bli satt i en vanskelig eller uheldig situasjon. Lang saksbehandlingstid knyttet til utbetaling av godtgjøring innebærer risiko for å miste gode verger og representanter.

ARVE/VERA er etter vår oppfatning fortsatt så ustabil og av så dårlig kvalitet at den innebærer en betydelig risiko for hele vergemålsfeltet. Det er fortsatt alvorlige feil i systemet, data forsvinner og dette er en betydelig rettsikkerhetsrisiko. Det er fortsatt mye nedetid. Det minnes om at løsningen fortsatt ikke er godkjent.

Antall saker som gjelder helt eller delvis fratakelse av rettslig handleevne og som bringes inn for tingretten. Det skal rapporteres om utfallet av sakene dersom dette er kjent på rapporteringstidspunktet.

Vi hadde i 2015 seks saker om fratakelse av rettslig handleevne. I alle sakene ble det avsagt dom i tråd med Fylkesmannens påstand.

Mann født 1967 – fratatt på det økonomiske området – dommen anket til Borgarting lagmannsrett, ikke berammet

Kvinne født 1992 – Fratatt på det økonomiske området

Kvinne født 1947 – Fratatt på det økonomiske området – anket til Lagmannsretten – berammet 23.06.2016

Kvinne født 1956 - Fratatt økonomi og søksmålsadgang – Anket lagmannsretten – Kjennelse av 18.11.2015 – Anket til Høyesterett – Avvist Høyesterett, kjennelsen står.

Mann født 1964 – fratatt på det økonomiske området

Kvinne født 1943 – fratatt delvis på det økonomiske området

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMOA		
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

Vi mottok 10 klager på forliksråd. Klagene omhandlet saksbehandlingen i forliksrådet. Vår oppgave har vært å redegjøre på generelt grunnlag for regelverket i tilknytning til opplysningene i klagene.

51.5 Tomtefesteloven

Det kom ikke inn saker til behandling i 2015.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

Det ble totalt utbetalt kr. 45 996 697,- via den offentlige rettshjelpsordningen i 2015. Dette er en nedgang på mellom seks og sju millioner. Noe av årsaken til nedgangen kan være at inntektsgrensene for fri rettshjelp har vært uforandret i svært mange år, og det er få som er berettiget til fri rettshjelp dersom saken er behovsprøvet. Fortsatt blir kun noe over 50 prosent av salæroppgavene og søknadene sendt inn elektronisk via rettsråd.no. Når advokatene sender inn sine salærkrav og søknader elektronisk mottar de sitt salær raskere enn når kravet blir sendt i papir via posten. Søknad om fritt rettsråd blir også behandlet raskere ved elektronisk innsendelse enn via ordinær postgang.

Det har vært en nedgang i utbetalingene via rettshjelpsordningen sammenlignet med 2014.

Vi samarbeider godt med andre embeter, SRF og veileder om rettshjelpsordningen via telefon eller i møter.

52.1 Fri rettshjelp

Vi har behandlet 7 153 salæroppgaver og søknader om fritt rettsråd. Vi rapporterer til Statens Sivilrettsforvaltning hvert kvartal.

Det kom inn 148 søknader om fri sakførsel, og det er fattet 128 vedtak. 34 saker er påklaget til Statens sivilrettsforvaltning.

52.3 Navneloven

I 2015 kom det inn 11 saker. 6 Seks vedtak ble stadfestet mens et vedtak ble omgjort. En klagesak ble trukket. De øvrige sakene gjaldt orienteringer, oversendelser osv.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

a) Fylkesmannen er helt i slutfasen av ny ROS-analyse for Oslo og Akershus. Denne var planlagt ferdig i 2015, men endelig ferdigstilling vil skje primo 2016 grunnet arbeid med det store antallet asylsøkere som kom til landet høsten 2015.

b) Oppfølgingsplan vil bli vedtatt som følge av ROS-analysen. Oppfølgingsplan er planlagt vedtatt i fylkesberedskapsrådet høsten 2016.

c) Fylkes-ROS vil bli et levende dokument som oppdateres i takt med nye trusler/sårbarheter og ny kunnskap. På samme måte vil handlingsplanen bli revidert. Se forøvrig rapportpunktene a) og b).

d) Fylkes-ROS var tema på møte i fylkesberedskapsrådet høst 2014, samt planlagt som tema på møte høst 2015. Det ordinære møtet høsten 2015 ble grunnet arbeidet med asylsituasjonen flyttet til 3. februar 2016 der fylkes-ROS var et viktig tema.

53.2 Samfunnssikkerhet i planlegging etter plan – og bygningsloven

Embete har i mange år sendt ut forventningsbrev til kommunene som har gitt oversikt over forventninger i henhold til pbl. Vi jobber tverrsektorielt og sender noe standardbrev i forbindelse med oppstart, og i spesielle situasjoner konkrete tilrådinger. Det gjelder spesielt kommuner med flom og /eller utfordrende grunn og andre sikkerhetsmessige utfordringer som vi kjenner til.

Vi har gitt uttalelse til 119 reguleringsplaner og 15 kommuneplaner/kommundelplaner:

Reguleringsplaner: Oslo, Nannestad, Bærum, Sørumsdal, Frogn, Asker, Nes, Aurskog-Høland, Nittedal, Vestby, Rælingen, Fet, Hurdal, Oppegård, Eidsvoll, Ullensaker, Enebakk, Skedsmo, Ski, Ås og Lørenskog.

Kommuneplaner/kommundelplaner: Nesodden, Skedsmo, Fet, Ski, Sørumsdal, Ås, Rælingen, Enebakk og Ullensaker.

Vi har fremmet innsigelse til følgende plan:

- **Bærum** Storøykilen sjøflyhavn. Mangelfull ROS-analyse. Innsigelsen ble imøtekommet på meklingsmøte.
- **Sørumsdal** Aremoen massetak. Dårlig rosanalyse og marine avsetning uten videre utredning

Følgende innsigelser ble trukket etter mottatt tilfredsstillende utredninger:

- **Oslo** Karen Platous vei, hindutempel. Grunnundersøkelsen var ikke ferdig da ROS-analysen ble laget. Svært dårlig grunn.
- **Oslo.** Grenseveien 69. Tykke marine avsetninger og mangelfull utredning.
- **Fet.** Rosenberg park. Dårlig grunn og flomproblem. Beliggenhet ved Glomma.
- **Oslo.** Sandåsveien 5. Marine avsetning. Områdestabiliteten ikke vurdert.
- **Lørenskog.** Lørenskog vinterpark. Dårlig ros, flomproblematikk og dårlig grunn.
- **Oslo.** Sandakerveien 100. Marine avsetning, områdestabilitet ikke vurdert.
- **Asker.** Spikkestadbanen. Marine avsetning, kjent kvikkleire, flom, fjell med skredfare og isproblematikk.
- **Bærum.** Bjørnegårdssvingen. Dårlig grunnforhold, flomproblematikk og mulig flomfare og klasse 4.dam.
- **Rælingen.** Østre del av Slynga. Marine avsetninger, områdestabiliteten ikke vurdert.
- **Ås** kommuneplan. Marine avsetninger, mangelfull utredning.

53.3 Tilsyn

- a) Kommunene får en frist på seks uker fra dato ved oversendelse av endelig rapport etter tilsynet til å redegjøre for hvordan de vil lukke eventuelle avvik. Bistand og veiledning tilbys i sluttmøte og i endelig rapport. Ved kommuneøvelser søker man å avdekke at avvik faktisk er lukket fra kommunenes side.
- b) Vi har ikke gjennomført oppfølgingstilsyn med kommunene.

Resultatområde 54 Beredskapsplanlegging

54.1 Fylkesmannens egen beredskapsplanlegging

- a) For oss er den største utfordring i egen kriseorganisasjon redundans og personalmessig kapasitet i beredskapsstaben. FMOA favner om cirka 25 % av landets befolkning, herunder hovedstaden. Dessuten ligger mange sentrale myndighetsorganer i regionen. Krav og forventninger til FMOAs beredskapsressurser er derfor høye.

Ved en hendelse som strekker seg over noe tid, vil derfor utfordringen med å opprettholde drift i

kjernebemanningen i beredskapsorganisasjonen bli krevende.

Vi har ikke etablert noen for vakt/hjemmevaktordning. Samtidig er det forventninger om rask respons ved blant annet varsler om ekstremvær/flom og lignende.

b) Fylkesmannens kriseplan ble revidert i 2013 og godkjent på ledermøte 30. oktober 2013. Planen ble gjennomgått mai 2015, og skal revideres i 2016 i lys av ny instruks, endring i politidistriktene og ny instruks for redningsledelsen.

c) Vi har installert nytt gradert samband, og dette er integrert i eget planverk.

d) Aktuelt personell har kjennskap til bruk av SBS, men det er ønskelig med økt kompetanse i bruk og regionalt planverk.

e) Vi har tilstrekkelig personellmessig robusthet i bruk av CIM.

f) Vi har tilstrekkelig kompetanse til å veilede kommunene i bruk av CIM.

g) Fylkesmannen deltok i 2015 i øvelse HarborEx15, hvor embetet både stilte med personell i øvingsplanleggingen og deltok som en aktør under øvelsen. Dette inkluderte både embetets beredskapsstab, miljøvernavdeling, informasjonsrådgiver og embetsledelsen. Scenario og opplegg rundt HarbourEx antas kjent, og det redegjøres ikke for dette.

Scenario bak HarbourEx15 (kjemikaliebrann/hendelse på industrianlegg på Sydhavna) vil bli et scenario i fylkesROS.

Mindre funn knyttet til embetets beredskapsplanverk er tatt tak i, og har blitt forbedret. Vi følger opp Oslo kommunes "Bekkelagsprosjekt" som er kommunens primære oppfølging av funn i Sydhavnarapporten. Bekkelagsprosjektet har ikke hatt den forventede fremdrift, men vi rapporterer til DSB i egen rapport.

54.2 Regional beredskapsplanlegging

a) FMOAs fylkesberedskapsråd har i løpet av de fire siste år, deltatt i følgende øvelser:

3. og 4. desember 2013: Øvelse Østlandet.

28. og 29. april 2015: Øvelse HarbourEx15

b) Øvelse Østlandet ble ledet av NVE, og hadde bortfall i ekom som hovedtema. En rekke regionale (og nasjonale) aktører deltok, herunder strømselskaper, telekomtilbydere, politiet, Fylkesmannen, NVE,

Øvelse HarbourEx15 ble ledet av DSB, Hdir og POD. Konsept og scenario antas kjent. FMOA samvirket med relevante medlemmer i fylkesberedskapsrådet under øvelsen. Hele fylkesberedskapsrådet var orientert om øvelsens omfang, scenario og mål.

I tråd med ny organisasjonsplan for redningsledelsen har vi deltatt på LRS-øvelser i Romerike politidistrikt 3. og 4. november og Asker og Bærum politidistrikt 10. november.

Romerike politidistrikt øvde fullskala redningsøvelse med flere læringspunkter. Vi var med som en del av den strategiske redningsledelsen. Det er utarbeidet en evalueringsrapport, denne er untatt offentlighet, men legges til grunn ved revisjon av eget planverk. I Asker og Bærum ble det gjennomført en skrivebordsøvelse med scenario tilsvarende gassbrannen på Lillestrøm i 2000. Her var Fylkesmannen en av observatørene/evaluatorene.

54.3 Kommunal beredskapsplikt og kommunenes samfunnssikkerhetsarbeid

a) I løpet av 2015 har vi veiledet en rekke kommuner i oppfølging av lov om kommunal beredskapsplikt. Vi har ikke en komplett liste da en del veiledning gjøres på telefon, men følgende kan nevnes:

- Frogn kommune: Overordnet ROS-analyse -§ 2 i forskriften

Lillemor kommuner om § 3 - avklaringer

- Nittedal - beredskapsplanlegging - § 3 i forskriften - samt ROS - § 2 i forskriften
- Nesodden - Beredskapsplan - § 4 i forskriften
- Gjerdrum kommune - ROS- § 2 i forskriften
- Ski kommune - Beredskapsplan - § 4 i forskriften
- Vestby kommune - ROS - § 2 i forskriften
- Rælingen - Beredskapsplan - § 4 i forskriften
- Bærum kommune - forskrift om kommunal beredskapsplikt i ledergruppen
- Nannestad kommune - møte i beredskapsrådet/kommunal beredskapsplikt
- Skedsmo kommune - møte i beredskapsrådet/kommunal beredskapsplikt

b) I 2015 har Fylkesmannen gjennomført kommuneøvelser for følgende kommuner:

- Aurskog-Høland kommune 21. mai
- Nes kommune 21. mai
- Nittedal kommune 5. juni
- Nannestad kommune 5. juni
- Ås kommune 24. november
- Vestby kommune 24. november

Øvelsene gjennomføres i samarbeid med helseavdelingen, informasjonsrådgiver, Oslo og Akershus Sivilforsvarsdistrikt, Akershus universitetssykehus, Oslo universitetssykehus og berørte politidistrikt.

c) I Oslo og Akershus har i praksis alle kommuner tatt i bruk CIM - foruten Nittedal kommune som foreløpig har valgt å ikke nytte CIM. Det skal sies at det er stor variasjon i hvordan kommunene nytter CIM; alt fra det mest avanserte, til kun minimumsfunksjoner.

d) Vi har ikke oversikt over hvilke kommuner som har gjennomført varslingsøvelse i CIM.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Vi har oversendt ukesrapporter i henhold til føringer fra DSB. Situasjonsrapporter i forbindelse med uønskede hendelser er delt med/sendt DSB, aktuelle medlemmer av Fylkesberedskapsrådet, andre berørte etater og aktuelle kommuner. All rapportering og loggføring gjøres i CIM.

Fylkesmannen har videresendt varsler og mottatt rapporter til/fra berørte kommuner og andre aktuelle etater.

Vi har startet evaluering av flyktningssituasjonen høsten 2015.

Ressursrapportering

Tilsynelatende en betydelig økning fra 2014, men hovedårsaken er at embetet i 2014 inntektsførte ekstraordinære inntekter knyttet til vergemålsavdelingen på 0525. Korrigert for dette viser området samlet en nedgang på omlag 300 000 kroner, omtrent likt fordelt mellom resultatområdene 521,530,540 og 550.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 0,00	kr 29 965 645,28
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr -23 834,87	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 1 803 236,37	kr 1 497 667,03
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 1 392 688,91	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 596 412,56	kr 0,00

55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 488 265,89	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 54 835,43	kr 0,00
Sum:	kr 4 311 604,00	kr 31 463 312,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse

Vårt embetsoppdrag er klart oppdelt i ulike sektorer. Med både departement og direktorater som oppdragsgivere blir oppgavene våre mange og ulike. Dette kan være utfordrende, da de samme ressursene kan måtte benyttes på flere oppdrag.

Ledelsen består av fylkesmann, assisterende fylkesmann, beredskapssjef og åtte avdelingsdirektører, som hver har ansvaret for sin del av det totale embetsoppdraget.

Avdelingsdirektørene skal først og fremst forvalte og ha ansvar for sine faglige sektorområder, men har også et særlig ansvar for å bidra til at embetet fremstår enhetlig, og med en enhetlig praksis utad, såvel som internt. Dette er et prioritert område i ledergruppen. Ledergruppen har hatt 25 møter. Utvidet ledergruppe (mellomledere) har møtt på tre av disse. Dette er et ledd i å få et sterkere helhetsperspektiv i hele ledergruppen.

På ledermøtene blir blant annet økonomistyring og budsjett drøftet jevnlig. I tillegg er følgende tema faste saker på møtene:

- Aktuelle møter/referater og/eller prinsipielle saker fra avdelingene
- Kommunedialog: tilsyn, øvelser og møter
- Høringssaker
- Dagens mediesaker, herunder kommunikasjon

På de utvidede ledermøtene har tema blant annet vært:

- Embetets strategiske plan
- Kommunikasjonsstrategi og lokale lønnsforhandlinger
- Medarbeidersamtale, lønnsamtale og den vanskelige samtalen

Ledelsen har også avholdt fem informasjonsmøter for alle ansatte. Dette for å sikre at viktig informasjon blir gitt alle ansatte direkte.

Embetet har inngått IA-avtale. Målsettingen er at embetets sykefravær skal ligge på under 4,6 %. Etter en fin utvikling, med reduksjon over flere år, har det de to siste årene gått litt opp igjen. Vi har nå et sykefravær på 6 %. Sykefraværstatistikken blir hvert kvartal behandlet i ledermøtet og i Samu-møtene. Embetet har lagt til rette for inntil 1 times fysisk aktivitet i arbeidstiden pr uke.

Arbeidet med ny strategisk plan for embetet begynte ved årsskiftet. Det ble gjennomført en prosess der alle medarbeidere ble invitert til å delta, gjennom gruppearbeid i avdelingene. Resultatet ble et enkelt og oversiktlig dokument, med fire strategiske mål. Planen bygger på de styrende dokumentene og gjelder for 2015 til 2020. Den ble presentert på et allmøte i mai. De strategiske målene er:

- 1. Fylkesmannen skal, innenfor sitt virkeområde, være en garantist for innbyggernes rettssikkerhet.*
- 2. Fylkesmannen skal bidra til å gjennomføre statlig politikk i vårt område og være et talerør for kommuner og innbyggere overfor statlige myndigheter.*
- 3. Fylkesmannen skal bidra til en trygg og bærekraftig utvikling i Oslo og Akershus.*
- 4. Fylkesmannen skal være en helhetlig og veldrevet organisasjon med godt omdømme.*

Planen er mangfoldiggjort som en folder og delt ut til alle ansatte.

Arbeidet med en kommunikasjonsstrategi startet i etterkant av at den strategiske planen var ferdig. Kommunikasjonsstrategien ble vedtatt av ledermøtet i juni. Begge dokumentene er distribuert til alle ansatte.

Vi har et konstruktivt og lærerikt samarbeid med ledelsen for fylkesmennene i Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark, det såkalte Oslofjordsamarbeidet.

60.2 Likestilling

Vi har en personalpolitikk i tråd med statens føringer. Ved tilsetninger oppfordres personer med innvandrerbakgrunn, funksjonshemming og underrepresenterte kjønn til å søke.

Embetet har et godt samarbeid med ansattes organisasjoner. Samarbeidet er organisert gjennom SAMU som er et samarbeids og arbeidsmiljøutvalg. Det er oppnevnt verneombud i tråd med arbeidsmiljølovens regler, og saker drøftes med tillitsvalgte i tråd med Hovedavtalen.

Embetet har flest kvinnelige medarbeidere. Det er ikke spesielle lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i samme stillingskategori. Embetet har også et flertall kvinnelige ledere.

Embetet er IA-bedrift, og følger opp dette arbeidet bl.a. med jevnlig behandling av sykefraværsrapporter på ledermøte og i SAMU. Etter flere år med nedgang i sykefraværet, har vi igjen en liten oppgang (som i 2014) sammenlignet med tidligere år. Vi er imidlertid fortsatt lavere enn i perioden 2008-2012.

Vi har pr i dag ingen praksisplasser til personer under 30 år med nedsatt funksjonsevne. Men i henhold til IA-avtalen har vi lagt til rette for arbeidstakere med redusert arbeidsevne. Fysisk tilrettelegging av arbeidsplasser for den enkelte skjer kontinuerlig, det samme gjelder tilrettelegging av arbeidssituasjonen.

Tabell 1, Tilstandsrapport - kjønn

År	Kjønnsbalanse		Månadslønn - Total sum lønn pr. heltidsekvivalent		Deltid - antall av hvert kjønn		Midlertidig ansettelse - antall av hvert kjønn		Foreldrepermisjon - antall av tattall uttak av permisjon		Legemeldt sykefravær - Menn		Legemeldt sykefravær - Kvinner	
	M	K	M(KR)	K(KR)	M	K	M	K	M	K	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager	Sykedager	Avta Arbeidsdager
2015	86	231	0	0	6	18	13	26	85	2460	604	18226	2534	49725
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 2, Tilstandsrapport - nivå delt

	År	Kjønnsbalanse			Månadslønn - Månedsfortjeneste pr.	
		M%	K%	Total	M(KR/%)	K(KR/%)
Totalt i virksomheten	2015	74	201	100	100	100,2
	2014	78	186	100	100	101,4
Toppleidelse, kategori 1	2015	3	7	100	100	105,3
Embetsledelse/direktør	2014	3	7	100	100	101,2
Mellomledelse, kategori 1	2015	5	6	100	100	97,9
Seksjonssjef, ass dir	2014	7	11	100	100	100
Kategori 3	2015	26	51	100	100	100,9
Saksbehandler 1	2014	28	53	100	100	100
Kategori 4	2015	27	82	100	100	100,6
Saksbehandler 2	2014	29	58	100	100	101,8
Kategori 5	2015	9	47	100	100	99,8
Kontorstillinger	2014	10	56	100	100	100

Kategori 6	2015	0	0	100	100	0
Fagarbeiderstillinger	2014	0	0	100	100	0
Kategori 7	2015	1	1	100	100	100
Unge arbeidstakere, inkl. lærlinger	2014	1	1	100	100	100

Tabell 3, Ansatte

År	Ledere med personalansvar i %			Ledere - lønn i forhold til kjønn		Medarbeidere uten personalansvar			Medarbeidere - lønn i forhold til kjønn	
	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%
2015	38	62	21	100	163	0	0	255	100	0
2014	32	68	24	100	212	29,3	70,7	242	100	100,6

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Status på arbeid med informasjonssikkerhet i 2015 ble levert på tilsendt skjema innen fristen 18. september 2015. Datatilsynet avholdt kontroll etter personopplysningsloven. Det resulterte i tre pålegg knyttet til manglende rutiner og ufullstendige oversikter. Samtlige ble lukket.

Et kvalitetsstyringsverktøy, RiskManager, ble gjort tilgjengelig for alle fylkesmenn. Embetet påbegynte arbeidet for å forbedre vårt styringssystem for informasjonssikkerhet ved hjelp av dette verktøyet. Blant annet ble den integrerte risikovurderingsmodulen benyttet for å etterkomme enkelte pålegg fra Datatilsynets. Arbeidet med informasjonssikkerhet er en kontinuerlig prosess.

Rapportering på bruk av lisenser og status SQL gjennomført i henhold til krav.

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Vi hadde ingen spesifikke oppdrag på IKT-området i 2015.

Resultatområde 61 Samordning og modernisering

61.1 Kommunerettet samordning

Hovedansvaret for samordning overfor kommunene er tillagt samordningsstaben. Her er både embetets kommuneøkonomiansvarlige og embetets to informasjonsansvarlige plassert.

Embetets uttalelser til plansaker blir utarbeidet og samordnet av fylkesmannens miljøvern- og landbruksavdeling. Det pågår en løpende prosess for å effektivisere plansaksbehandlingen, der målet er vært en mer enhetlig plansaksbehandling og mer tid til veiledning og dialog med kommunene. Tilbakemeldingene har vært positive. Et grep i forhold til dette er utarbeidelsen av et eget forventningsbrev, med oversikt over de føringer kommunene må hensynta.

Internt er det utarbeidet en kommuneprofil som skal styrke avdelingenes og embetsledelsens kunnskap om den enkelte kommunes situasjon. Det gjennomføres en løpende oppdatering av disse. Dette oppleves som et nyttig verktøy internt, og gjør det enkelt å være oppdatert ved deltakelse på møter med kommunen.

Viktige arenaer for kommunedialog er fylkesmannens kommunemøter, hvor fagavdelingene er representert etter behov, og vår årlige kontaktkonferanse. I tillegg kommer den kommunikasjon som foregår løpende på faglige linjer. I 2015 ble det avholdt 4 kommunemøter, samt et eget møte (fra lunsj til lunsj) med alle ordførerne/rådmennene.

Møtevirksomheten mellom embetet og kommunene søkes samordnet gjennom egen tilsynskalender og

Det området vi fortsatt har størst forbedringspotensiale på er samhandlingen med øvrig regional statsforvaltning.

61.2 Modernisering i kommunene

Arbeidet har vært knyttet opp mot følgende hovedaktiviteter:

Kontakt mot kommuner – i forhold til den økonomiske situasjonen og behovet for fornying. Både i form av møter, og skriftlig kommunikasjon. Vi er i regelmessig kontakt med alle kommunene. For kommunene som har økonomiske utfordringer er det gjennomgående en tettere dialog og en mer utstrakt veiledning, med et fokus på kommunens eget ansvar for økonomisk balanse, og behov og muligheter for omstilling.

Skjønnsmiddelstøtte til ulike utviklingsprosjekter – både til enkeltkommuner og til kommuner som samarbeider. Når det gjelder de prosjekter vi støtter med skjønnsmidler, er det gjennomgående et sterkt fokus på omstilling og utvikling av tjenester. Kommunene informeres i et eget brev, og oppfordres til å søke. I 2015 støttet vi 5 ulike omstillings/innovasjonsprosjekter med tilsammen 7,55 millioner kroner.

Utvalgskriteriene ved valg av prosjekter er: Samarbeid mellom flere kommuner går normalt foran søknader fra enkeltkommuner. Bredden i prosjektet teller også. Vi legger stor vekt på mulighetene til erfaringsoverføring, det vil si at det utarbeides skriftlig dokumentasjon av både prosess og resultat. Det skal være en egenandel i prosjektet. Vi støtter ikke rene drifts- eller investeringsprosjekter, det vil si at det for eksempel ikke gis støtte til ren kompetanseoppbygging hos kommunens ansatte i form av eksterne kurs og lignende. De siste årene har vi hatt et sterkt fokus på innovasjonsprosjekter i tillegg.

I noen av prosjektene informeres vi jevnlig fra kommunene, men dette er ikke et krav fra vår side med noen få unntak.

Det området vi fortsatt er dårligst på, er erfaringsoverføringen til andre. Per i dag foregår det ved at vi sender rapporter/resultater til andre som vi fanger opp at ser på samme problemstilling, eller bruker resultatene i dialogen vår.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Embetet har utarbeidet en elektronisk tilsynskalender for å kunne samordne tilsyn i tid. Denne fungerer meget bra for embetets egne tilsyn, og er presentert for kommunene.

Vi har tidligere vært i kontakt med øvrige regionale statsetater, og forsøkt å etablere en ordning med varsling om tilsyn og eventuelt pålegg. Dette fungerer i liten grad. Og det ble heller ikke i 2015 avholdt møter mellom statsetatene med dette som tema. Men vi vil for 2016 gjøre ett nytt forsøk.

Tilsynene gjennomføres i henhold til de maler som er utarbeidet av oppdragsgiverne. Både i møtene og i tilsynsrapporten prøver vi å fokusere på det konstruktive med tilsynet, og legger vekt på å legge til rette for læring.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Etter behandlingen av årsbudsjett og økonomiplan for 2015 hadde vi ikke lenger noen kommuner i Robek. Vår foreløpig siste ROBEK-kommune ble meldt ut etter å ha vedtatt en ny, og balansert økonomiplan.

Det ble behandlet og godkjent 12 kommunale garantivedtak.

Vi hadde ingen saker i forbindelse med vedtekter for kraft/hjemfallsfond.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Gjennom året har det vært en løpende dialog mellom embetet og kommunene i forhold til økonomiforvaltningen/inntektssystemet/KOSTRA. Kommunene har fått bistand på telefon, e-post/brev og møter både her og ute i kommunene når det har vært etterspurt.

Etter behandling av årsbudsjett og økonomiplan for 2015 kunne vår ene ROBEK-kommune meldes ut. Det har således ikke vært noen særskilt ROBEK-oppfølging etter dette.

Det ble avholdt et informasjonsmøte for kommunene (ledelse og økonomimedarbeidere) samme dag som forslaget til statsbudsjettet ble offentliggjort. Det ble også sendt et informasjonsbrev til kommunene samme dag.

Forslag til fordeling av ordinære skjønnsmidler for 2016 ble utarbeidet høsten 2015. All tildeling av skjønnsmidler ble vurdert opp mot departementets retningslinjer.

Tilbakeholdte skjønnsmidler på 10,7 millioner kroner ble fordelt i løpet av 2. halvår. 7,55 millioner ble gitt som støtte til 5 ulike omstillings/utviklingsprosjekter. I forkant av tildelingen er kommunene gitt mulighet til å komme med innspill.

Se forøvrig punkt 61.2.

Som normalt, har vi også i 2015 videreformidlet og utarbeidet skriftlig informasjon til kommunene etter fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett og kommuneproposisjonen. Økonomirådgiveren har stilt seg til disposisjon for kommuner som har ønsket deltagelse på egne møter.

KOSTRA-rapporteringen ble fulgt opp på vanlig måte. Økonomirådgiveren var i løpende dialog med flere kommuner underveis i rapporteringen, i tillegg til mer generell kontakt med kommunene om KOSTRA-spørsmål. Dette er typisk avklaringer i forhold til art/funksjon.

KOSTRA-data er en sentral del av dialogen med kommunene, blant annet på de møter hvor vi deltar, og benyttes i tillegg i de interne kommuneprofilene. I de tilfeller vi har sett feil i dataene har vi tatt dette opp med kommunen.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

Vi har bistått departementet i en sak om kommuneinndeling.

Det veiledes mye pr telefon både på kommunalrettens og forvaltningsrettens område.

I forbindelse med kommunevalget 2015 ble vi i liten grad kontaktet.

63.1 Kommunalrett

- Det ble utført to kontroller i medhold av kommuneloven § 59 nr. 1 i 2015. En avgjørelse ble kjent ugyldig.
- Det ble foretatt lovlighetskontroll av eget tiltak i seks tilfeller, og seks saker (anmodninger fra private) ble avvist, da kommunens avgjørelse ikke syntes umiddelbart betenkelig slik at henvendelsene ga grunnlag for videre undersøkelser. Det blir ikke mottatt henvendelser fra kommuner med et særlig behov for veiledning om kommunalrettslige tema.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i	Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen	Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter

	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMOA	2	1	1	6	4	2	0	0
Sum	2	1	1	6	4	2		

63.3 Kommuneinndeling

Det har blitt gjort et betydelig arbeid i saken om fastsetting av kommunegrensen mellom de tre kommunene Hurdal, Vestre Toten og Østre Toten – i tillegg til fylkesgrensen mellom Akershus og Oppland. Vårt utkast til anbefaling ble oversendt Fylkesmannen i Oppland for uttalelse i oktober. Fylkesmannen i Oppland ga sin tilbakemelding i desember, og saken ble oversendt departementet med vår vurdering og anbefaling i januar 2015.

63.4 Valg

Det var svært få henvendelser om valglovgivningen i forbindelse med kommunevalget høsten 2015.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Det er ikke mottatt klager på enkeltvedtak truffet av kommunestyret, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd. Vi har gitt råd og veiledning ved henvendelser fra kommunene i forvaltningsrettslige spørsmål.

Klager etter offentleglova:

Embetet mottok 54 klager over avslag på innsyn etter offentleglova i 2015. Av disse ble 50 saker ferdigbehandlet innen årsskiftet. I 29 saker ble kommunens / fylkeskommunens vedtak stadfestet. Videre ble 13 saker opphevet og 7 saker ble omgjort. En sak ble avsluttet uten realitetsbehandling, da innsyn var gitt.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Saker etter plan og bygningsloven er rapportert tertialvis på: <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

Embetet mottok 679 byggesaker i 2015. I tillegg mottok vi 66 plansaker. 585 byggesaker ble avgjort og 55 klager på reguleringsplaner. Av byggesakene ble 542 saker realitetsbehandlet (444 stadfestet, 80 opphevet og 18 omgjort) og 43 saker ble avsluttet uten realitetsbehandling.

Det var 249 byggesaker i restanse ved årsskiftet.

Saksbehandlingstid

Antall overskridelser av 12-ukersfristen: 274 saker av 585

Saker hvor klagen er gitt oppsettende virkning etter forvaltningsloven § 42 skal avgjøres innen 6 uker og disse sakene har blitt prioritert. Antall saker behandlet innen 6-ukersfristen var 5, mens antall saker med fristoverskridelser var 8.

Fristoverskridelser

Tolvukersfristen ble overskredet i til sammen 274 av sakene vi behandlet i 2015.

Der

forsinkelsen skyldtes særegne forhold i saken eller det forelå behov for befaring på barmark, ble det sendt brev

med forlengelse/opplysning om ny frist. Dette skjedde i til sammen 16 saker hvorav to var befarng på barmark. I 258 saker klarte man ikke holde fristen, uten at avtale om lengre frist etter pbl. § 218 (2) var inngått eller grunnlag for forlengelse etter forskriften § 7 tredje ledd forelå.

Overskridelser av saksbehandlingsfristen er på inntil 1 måned med noen få unntak.

Refusjon

Det ble mottatt fem klagesaker i 2015. Det var fire saker i restanse fra 2014. Fire saker saker ble avgjort i 2015.

Byggesaker innenfor markalovens geografiske virkeområde

Vi behandlet tre klagesaker som gjaldt byggetiltak i marka.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det kom inn 1 klagesak om ekspropriasjon i 2015. To klagesaker er behandlet i begge sakene ble kommunes vedtak opprettholdt.

Det kom i 2015 inn 2 søknader om ekspropriasjon til Fylkesmannen som førsteinstans og 3 søknader om forhåndstiltredelse. Det er behandlet 3 ekspropriasjonssøknader der ekspropriasjon ble avslått i ett tilfelle og godkjent i 2 tilfeller. Videre er det behandlet 3 saker om forhåndstiltredelse der 2 ble innvilget og en søknad ble avvist.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Det er i 2015 ikke innregistrert eller behandlet noen saker etter lov om eierseksjoner.

Det er heller ikke innregistrert eller behandlet saker etter lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOA	0	0	0	
Sum	0	0		

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata - Faste oppgaver

Hovedstadsregionen har et betydelig arealpress med en fjerdedel av landets befolkning på under to prosent av landets areal. Samtidig har vi noen av de beste jordbruksarealene i landet, og Akershus er landets største kornfylke i areal. Regionen har i tillegg landets klart størst andel av truede, nasjonalt viktige arter og naturtyper.

Arealplanleggingen er et av våre viktigste virkemidler for å nå de nasjonale målene når det gjelder klimagassutslipp, ivaretagelse av biologisk mangfold, jordvern og strandsoneforvaltning. I tillegg er arealplanleggingen viktig når det gjelder klimatilpasning og samfunnsikkerhet.

Fylkesmannen har en todelt oppgave når det gjelder kommunenes arbeid med arealplanlegging og byutvikling:

- 1) Bistå med veiledning og kompetansebygging, herunder å informere om nasjonale føringer og planretningslinjer som skal implementeres i fylker og kommuner og
- 2) Delta i planprosesser, være «tidlig og tydelig» i forhold til nasjonale og vesentlige regionale interesser, behandle planforslag og gjøre innsigelser gjeldende dersom kommunale vedtak er i strid med disse interessene.

Dialogen og samarbeidet foregår i planforum som driftes av fylkeskommunen, i bilaterale plansaksmøter med

kommunene, i fylkesmannens dialogmøter med kommuneledelsen i enkeltkommuner og i fylkesmannens årlige høstmøte for ordførere og rådmenn. I møtet i november 2015 ble det informert om innstillingen fra næringskomiteen om ny nasjonal jordvernstrategi med skjerpede jordvernmål som pålegger våre kommuner med en stor andel av landets matkornproduserende arealer et betydelig ansvar.

I november-desember ble Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus vedtatt. Planen vil bidra til å øke fokuset på høy utnyttelse av arealer ved kollektivknutepunkter og fordeling av veksten i vårt område. Planen vil ligge til grunn for vurderingene etter statlige planretningslinjer for bolig-, areal og transportplanlegging. Den kan bidra til at det økende transportbehovet dekkes med gange, sykkel og kollektivtransport og kan slik sett være et viktig bidrag til å begrense veksten i klimagassutslipp. Planen vil også kunne bidra til å hindre omdisponering av dyrka mark og viktige kjerneområder for naturmangfold. Vi har vært involvert i dette arbeidet sammen med fylkeskommunen og har levert faktagrunnlag innenfor våre fagområder.

Vi har de siste årene arbeidet målrettet for å effektivisere og utvikle embetets behandling av arealplaner, både for å sikre en enhetlig behandling internt, og for å sikre at innsigelser kun brukes der vesentlige nasjonale eller regionale interesser trues.

I 2015 behandlet embetet 1050 plan- og dispensasjonssaker. Det ble fremmet innsigelse til 29 planer. De fleste av innsigelsene var knyttet til overordnede planer, som kommuneplaner og kommunedelplaner, og ble begrunnet med strid mot statlig planretningslinje for bolig-, areal og transportplanlegging.

Embetets årlige forventningsbrev er vår faste formidlingskanal til kommunene. I 2015 la vi særlig vekt på kommunenes selvstendige ansvar for å følge opp nasjonale og regionale føringer i sin behandling av saker etter plan- og bygningsloven. Av saksområder vektla vi følgende:

- statlig planretningslinje for bolig-, areal og transportplanlegging
- klimatilpasning
- oppfølging av vannforskriften
- bevaring av biologisk mangfold
- jordvern
- folkehelse i kommuneplanleggingen
- forholdet til barn og unge i planleggingen

Embetet har i tillegg avholdt dialogmøter med kommunenes administrasjon og politikere. I disse møtene har kommunene vært gruppert etter region og type utfordringer. Det er avholdt to seminarer for kommuneansatte, ett om landbruk som tema i arealplanleggingen og ett om risiko- og sårbarhetsanalyser. I tillegg har vi formidlet statlige planretningslinjer i ulike fora, blant annet på fylkeskommunens plantreff. Vi planla også et seminar om klimatilpasning som ble gjennomført i januar 2016.

I forbindelse med endringene i plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli, arrangerte vi en konferanse for kommunene i samarbeid med Direktoratet for byggkvalitet og Norsk kommunalteknisk forening.

Samarbeidet med fylkesmennene i Østfold og Vestfold om «Oslofjord GIS» ble videreført i 2015. Sammen har vi etablert en grunnstruktur for en moderne GIS-løsning, som også andre fylkesmannsembeter kan knytte seg til for å effektivisere og kvalitetssikre ulike typer saksbehandling som trenger digitalisert, geografisk informasjon. I løpet av 2015 har Fylkesmannen i Aust-Agder kommet med i samarbeidet, noe som vil medføre at også Vest-Agder vil inngå fra og med 2016. Plan- og temadatautvalget er ledet av Fylkesmannen. Kartverket har sekretariatsfunksjon.

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Resultatområdet er ikke aktuelt i Oslo og Akershus.

Resultatområde 69 Partistøtte

Vi har godkjent innkomne søknader om partistøtte i partiregisteret.

Ressursrapportering

Økningen er knyttet til resultatområde 600. Kommuneøkonomi er noe redusert pga vakanse i en stilling.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 83 798 262,97	kr 62 298,60
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 422 940,21	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 8 733 583,95	kr 1 342 885,49
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KMD	kr 828 581,01	kr 882 877,90
Sum:	kr 93 783 368,00	kr 2 288 061,00

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Vi utbetalte statstilskudd til 173 trossamfunn og 3 livssynssamfunn med totalt 404 009 medlemmer. Utbetalt beløp var kr. 196 384 374,-.

- 6 nye trossamfunn ble registrert.
- 2 trossamfunn ble slettet.
- 4 registreringsmeldinger ble avslått.
- 71 nye forstandere/seremoniledere ble godkjent.

Det ble opprettet tilsynssak for Oslo katolske bispedømme i forbindelse med føring av medlemsregisteret. Ved gjennomgang av saken kom Fylkesmannen til den konklusjonen at metoder for innmelding strider mot gjeldende regelverk.

Trossamfunnet ble anmeldt for mulig bedrageri, eventuelt forsøk på bedrageri.

Oslo katolske bispedømme ble også pålagt å tilbakebetale kr 40 581 723,-. Vedtaket ble påklaget, og saken er oversendt departementet.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

I 2015 ble det innvilget 21 søknader om askespredning i marka, og 49 søknader om askespredning i sjøen. Det ble gitt 41 forhåndstillatelser. En søknad ble avslått på grunn av valgt sted.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Det kom inn 10 nye saker. En sak gjaldt utendørssalg av planter og lignende (§ 5 nr. 9) og en sak gjaldt utstilling uten salg. Disse sakene ble ikke realitetsbehandlet.

Seks søknader om dispensasjon ble innvilget, mens 2 søknader ble avslått. Ingen vedtak ble påklaget.

Det kom ikke inn søknader om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed.

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnsopplæringen

Arbeidet med lovpålagte forvaltningsoppgaver på barnehageområdet og i grunnsopplæringen krever mye ressurser. Det forutsetter at Fylkesmannen har medarbeidere med god lovforståelse, systemforståelse og kunnskap om barnehager, skoler, skole- og barnehageeiere og universitets- og høyskolesystemet. Vi har stadig flere utfordrende og komplekse saker som skal håndteres, og må tilrettelegge for kontinuerlig kompetanseutvikling for å løse oppgavene best mulig. Fylkesmannen får god tilbakemelding på klagesaksbehandlingen, tilsyn, veiledning, regelverksamlinger og andre tiltak vi har for å legge til rette for regelverk i praksis.

Det har vært stor utskifting av medarbeidere ved avdelingen, og vi har også hatt langtidssykefravær. Opplæring av nye medarbeidere tar tid, men vi vurderer at vi har den kompetansen vi trenger for å løse oppgavene. Antall klagesaker er utfordrende med tanke på de ressursene vi disponerer. Avdelingen har mistet 1,4 stillinger finansiert ved rettsvilkårsavtale. Dette var erfarne medarbeidere som ikke har blitt erstattet, og dette får konsekvenser for oppgaveløsningen vår.

31.1 Tilsyn

Barnehageområdet

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultat- og rapporteringskrav:

- ***Gjennomføring i henhold til ”Aktivitetskrav for embetet 2015”***

Aktivitetskravet for 2015 var minimum 16 poeng. Fylkesmannen har i 2015 gjennomført 5 tilsyn, som til sammen utgjør 16 poeng; 3 stedlige tilsyn med veiledningsaktiviteter – 12 poeng, og 2 skriftlige tilsyn – 4 poeng.

Fylkesmannen har den kompetansen som er nødvendig for å oppfylle resultatkravet. I 2015 har vi hatt 5 ansatte på barnehageområdet, de innehar juridisk, pedagogisk og økonomisk kompetanse. Alle har deltatt på tilsyn.

Alle tilsynene er gjennomført, og Fylkesmannen anser etter dette at aktivitetskravet er oppfylt. Resultatkravet er innfridd.

- ***Risikovurderinger som er lagt til grunn for valg av tema, objekt og dimensjonering av tilsynene***

Som grunnlag for risikovurderingen har vi benyttet oss av følgende kilder:

BASIL, klagesaker, henvendelser fra foresatte, ansatte og bydeler/kommuner, opplysninger om kommunens tilsynsaktivitet, vår kjennskap til enkelte kommuner på bakgrunn av vår veiledningsaktivitet, samt kommuner vi i liten grad hører fra, og dermed har behov for større kunnskap om.

Følgende vurderinger er lagt til grunn for valg av tema, objekt og dimensjonering av tilsynene:

Kommunens plikt til å påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk, jf. barnehageloven § 8, jf. 16

Dette har vært tema for samtlige stedlige tilsyn vi har gjennomført dette året. Årsaken til at dette er valgt som tema på våre stedlige tilsyn, er at vi på bakgrunn av risikovurderinger ser at flere kommuner har manglende forståelse av sin plikt etter barnehageloven § 8, jf. § 16. Dette er et omfattende tilsyn, som tar for seg et stort område av kommunens arbeid som barnehagemyndighet. Det har derfor vært nødvendig å ha dette som stedlig tilsyn.

Vår opplevelse er som i fjor, at kommunene har god kunnskap om barnehagene sine, men at denne kunnskapen ikke i tilstrekkelig grad brukes til å påse regeletterlevelse i barnehagene. Vi ser derfor et stort behov for å

fortsette med dette som tema for tilsyn

Kommunens håndtering av dispensasjonsadgangen i forskrift om midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder

Dette er valgt som tema i våre skriftlige tilsyn. Den store andelen dispensasjoner som innvilges i enkelte kommuner, gjør at vi har funnet det hensiktsmessig å føre tilsyn med om kommunen behandler søknadene etter de vurderingene som følger av forskriften. På bakgrunn av vår kjennskap til kommunene, finner vi også at flere kommuner har mangelfull kunnskap om de forvaltningsrettslige kravene som stilles til et enkeltvedtak. Etter vår vurdering har kommunens vedtak om dispensasjon vært en enkel og effektiv måte for oss å kontrollere om kommunen oppfyller de krav til saksbehandling ved enkeltvedtak som følger av forvaltningsretten.

Fylkesmannen vurderer at vår tilsynsvirksomhet er basert på risikovurderinger når det gjelder valg av tema, objekt og dimensjonering av tilsynene. Resultatkravet er innfridd.

• Gjennomført tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruks

Alle våre tilsyn er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok og instruksverk. Fylkesmannen har benyttet kontrollspørsmålene utarbeidet av Utdanningsdirektoratet på området kommunen som tilsynsmyndighet og kommunen som godkjenningsmyndighet.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd

Grunnoplæringen

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultat- og rapporteringskrav:

• Gjennomføring i henhold til "Aktivitetskrav for embetet 2015"

Aktivitetskravet for 2015 var minimum 46 poeng. Fylkesmannen har i 2015 gjennomført 15 tilsyn som til sammen utgjør 46 poeng; 11 nasjonalt initierte tilsyn - 32 poeng, 2 egeninitierte tilsyn - 6 poeng og 2 hendelsesbaserte tilsyn – 8 poeng.

Alle tilsynene er gjennomført, og Fylkesmannen anser derfor at aktivitetskravet er oppfylt. Resultatkravet er innfridd.

• Risikovurderinger som er lagt til grunn for valg av tema, objekt og dimensjonering av tilsynene

Fylkesmannen har som ambisjon å nå flest mulig kommuner med tilsyn. Vi mener at det ikke skal gå for lang tid mellom hvert tilsyn i en kommune. Dette reduserer risikoen for feil praksis/lovanvendelse i kommunene. Når det gjelder Felles nasjonalt tilsyn har Fylkesmannen som målsetting å nå alle skoleeierne i perioden 2014-2017.

Vår vurdering er at det også er grunn til å føre tilsyn i kommuner i de tilfellene der vi *ikke* har mottatt noen spesifikk informasjon om «tilstanden» gjennom klagesaker eller andre henvendelser.

Vi fortsetter ikke med et tilsynsystema der gjennomførte tilsyn viser er lite avvik/lovbrudd, men vår erfaring er at vi i de fleste tilsyn avdekker lovbrudd/manglende regelverksforståelse. Gjennom å gå bredt ut med tilsyn mener vi også at flere kommune får nødvendig opplæring/kjennskap til lovverket.

Når det gjelder valg av skoler baserer vi oss på informasjon fra Grunnskolestatistikksystemet (GSI), nasjonale kvalitetsvurderinger, kommuneprofiler og klagesaker. Henvendelser fra publikum og presse inngår også som en viktig del av vurderingsgrunnlaget.

Fylkesmannen har videre tatt hensyn til den totale tilsynsmengden fra embetet/kommunerevisjon i den enkelte kommune.

Følgende vurderinger er lagt til grunn for valg av tema, objekt og dimensjonering av tilsynene:

Felles nasjonalt tilsyn (FNT)

Ett av Utdanningsdirektoratets krav var at hvert embete skulle ha tilsyn med «*Elevenes utbytte av opplæringen*» i minimum tre kommuner. Disse tre tilsynene utgjorde minimumskravet på 12 poeng. Utover dette var det ikke gitt sentrale føringer for gjennomføring av FNT.

Fylkesmannen gjennomførte fire tilsyn med «*Elevenes utbytte av opplæringen*». Tilsynene ble gjennomført i

Oslo og i Akershus fylkeskommune. Det ble gjennomført tilsyn med to videregående skoler, én ungdomsskole og én barneskole. Fylkesmannen anser at kravet om minimum tre kommuner er ivaretatt ved at vi har valgt to store kommuner, samt både grunnskoler og videregående skoler.

Fylkesmannen valgte videre å gjennomføre fem tilsyn med temaet «*Forvaltningskompetanse*». To av disse tilsynene var på videregående skoler, og på disse skolene ble det i tillegg pilotert modell 1 i «*Skoleeierperspektivet i FNT*». De tre andre tilsynene var på grunnskoler. Tilsynene var fordelt på to kommuner. På bakgrunn av klagesaker og henvendelser erfarer Fylkesmannen at forvaltningskompetansen på mange skoler er mangelfull, og dette var bakgrunnen for at vi valgte å gjennomføre fem forvaltningstilsyn.

Det har også vært gjennomført to tilsyn med temaet «*Skolebasert vurdering*», ett tilsyn på en videregående skole og ett tilsyn på en grunnskole. Tilsynene var fordelt på to kommuner.

Elevenes skolemiljø

Det er gjennomført to egeninitierte og to hendelsesbasert tilsyn med dette temaet.

Fylkesmannens langtidspan er å gjennomføre tilsyn med dette temaet i alle kommunene etter malen fra det tidligere felles nasjonale tilsynet. Med bakgrunn i nyhetsoppslag, samt lovbruddene som vi avdekker gjennom tilsynene, mener vi at dette tilsynstemaet fortsatt er aktuelt. Bakgrunn for valg av kommuner for de to egeninitierte tilsynene var klagesaker.

Bakgrunnen for de to hendelsesbaserte tilsynene var henvendelser fra kommunene, som på bakgrunn av særskilte hendelser ba om at det ble gjennomført tilsyn. Tilsyn med kommunenes forsvarlige system knyttet til kapittel 9a inngikk også i disse tilsynene.

Fylkesmannen vurderer at vår tilsynsvirksomhet er basert på grundige risikovurderinger og at rapporteringskravet er ivaretatt.

• Gjennomført tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruks

Fylkesmannen har i løpet av 2015 tilsatt mange nye medarbeidere. Det er et ønske at så mange som mulig involveres i tilsyn. Opplæring i den til enhver tid gjeldende tilsynsmetodikk har derfor vært høyt prioritert, selv om dette både er tids- og ressurskrevende.

Kvaliteten i tilsynsarbeidet er ivaretatt ved at gjennomføring av alle tilsyn er teamorganisert. Hver tilsynsgruppe har bestått av to - tre personer med ulik kompetanse og utdanning. Alle våre tilsyn er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok og instruksverk. Fylkesmannen vurderer at vi innehar den nødvendige bredde- og spisskompetanse for å kunne gjennomføre de ulike tilsynene på en god måte.

Vi ser at våre tilsyn i de fleste tilfeller strekker seg over en lang periode, og at vi har en utfordring med å stramme inn perioden fra dokumentasjonen kommer inn til vi er ferdige med foreløpig rapport. Vi ser imidlertid at metodikken som skal benyttes, setter begrensninger med hensyn til å komprimere tilsynsperioden.

Fylkesmannens veiledningsrolle knyttet til kommunenes regelversetterlevelse, har blitt mer og mer sentral i forbindelse med tilsyn. I forbindelse med FNT 2015 har Fylkesmannen gjennomført veiledningsaktiviteter/regelverksamlinger i tråd med føringene fra Utdanningsdirektoratet, jf. resultatområde 31.4.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Øvrige oppgaver

Varsle direktoratet om risikoområder på privatskolefeltet

Fylkesmannen har i løpet av 2015 mottatt flere bekymringsmeldinger fra ansatte, elever og foreldre ved private skoler i vår region og i utlandet. Vi har vurdert henvendelsene. Der sakene har berørt forhold som er opp til tilsynsmyndigheten å vurdere, er sakene oversendt til Utdanningsdirektoratet for oppfølging. En varsling til direktoratet om risikoområder på privatskolefeltet mener vi også har blitt ivaretatt ved at vi har bistått Utdanningsdirektoratet og gitt konkrete innspill på aktuelle tilsynstema, samt skoler vi mener bør prioriteres i forbindelse med tilsyn.

31.2 Klagesaksbehandling

Barnehageområdet

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- *Behandle klagesaker innen tre måneder*

Fylkesmannen i Oslo og Akershus hadde fem ansatte på barnehageområdet fram til oktober. I årets siste måneder var antall ansatte fire. Den samlede kompetansen på barnehageområdet har gjennom store deler av året vært tredelt, bestående av juridisk, pedagogisk og økonomisk kompetanse. Klagesaker etter barnehageloven er behandlet av alle de ansatte på barnehageområdet. Fra oktober har det kun vært juridisk og pedagogisk kompetanse på området.

I 2015 har vi mottatt totalt 22 klagesaker (15 klagesaker på likeverdig behandling og 7 klagesaker på barnehageloven for øvrig). Av disse ble 20 saker ferdigbehandlet i 2015. I tillegg ferdigbehandlet vi 4 klagesaker på likeverdig behandling fra 2014, samt en klage over pålegg om retting fra 2014 og en klage knyttet til søknad om dispensasjon fra 2014. Det vil si at vi totalt har ferdigbehandlet 26 klagesaker i 2015. I tillegg behandlet vi 3 krav om saksomkostninger.

På likeverdig behandling har gjennomsnittlig saksbehandling vært 2,3 måneder for saker som kom inn til oss i 2015. På klagesaker som kom inn i 2014, var gjennomsnittlig saksbehandlingstid fire måneder. På de øvrige klagesakene har gjennomsnittlig saksbehandlingstid vært to måneder.

Selv om flere av klagesakene som gjelder spørsmål om likeverdig behandling er komplekse og krevende, opplever vi at saksbehandlingstiden er betydelig redusert sammenlignet med tidligere år. Også i år har vi bedt Utdanningsdirektoratet om veiledning/avklaring/tolkning av prinsipielle problemstillinger og forhold som er lite omtalt/drøftet i tilgjengelige rettskilder. Dette har gjort saksbehandlingstiden noe lengre i et lite antall klagesaker.

Det er to tilfeller som har vært særlig aktuelle dette året. Det ene er håndtering av tre-åringene ved beregning og utmåling av tilskudd. Det andre er der kommunen omgjør tidligere vedtak om tilskudd til ikke-kommunale barnehager, på grunn av feil i kommunens beregning av tilskudd. I flere av sakene skyldes kommunens feil deres håndtering eller definering av tre-åringene.

Et spørsmål som har aktualisert seg den senere tid, er spørsmål om tilbakebetaling av for mye utbetalt tilskudd som skyldes feil begått av kommunen. Kommunens krav om tilbakebetaling av tilskudd i tilfeller der det er kommunen selv som har ansvaret for feilen hjemles ikke i barnehageloven.

Fylkesmannen har registrert at i tilfeller der kommunens vedtak om tilbakebetaling er blitt opphevet av oss, omgjør kommunen sine vedtak etter forvaltningsloven og krever pengene tilbake. Vi har erfart at barnehagemyndighetens/ kommunens kompetanse i slike spørsmål, og når det gjelder spørsmål om forvaltningsrett generelt, burde vært bedre. Da det er en målsetting at Fylkesmannens klagesaksbehandling skal bidra til bedre regelverksetterlevelse i barnehagesektoren, ser Fylkesmannen det å drive veiledning om saksbehandlingsregler som en prioritert oppgave i 2016. Dette framkommer også under Kapittel 31.1 *Tilsyn*.

Spesielt om klagesaker etter forskrift om likeverdig behandling

I 2015 har vi mottatt 15 klagesaker etter forskrift om likeverdig behandling. Til sammenligning mottok vi 12 slike saker i 2014.

13 av klagesakene er ferdigbehandlet i 2015, og med et tillegg på 4 saker fra 2014, ble det behandlet totalt 17 saker på likeverdig behandling i 2015. Vi har en restanse på 2 saker til behandling i 2016. Den ene saken handler om føring av premiefond ved beregning av tilskudd for 2015, den andre er en klage på kommunens saksbehandling ved vedtak om tilbakebetaling av for mye utbetalt tilskudd.

For å forebygge antall klagesaker har Fylkesmannen hyppige regelverksamlinger hvor endringer, presiseringer og avklaringer diskuteres og settes i sammenheng. Vi sender ut og orienterer om regelverksendringer også på e-post til barnehagemyndigheten. Ellers har vi kontinuerlig veiledning gjennom året på telefon, e-post og i form av brev.

I forbindelse med ny forskrift om tilskudd til private barnehager som trådte i kraft 1. januar 2016, har Utdanningsdirektoratet i samarbeid Kunnskapsdepartementet ønsket å få avklart problemstillinger nasjonalt så fort som mulig. Fram til nyttår 2016 skulle derfor Fylkesmannen videresende henvendelser om det nye

regelverket til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen har mottatt et stort antall slike henvendelser og videresendt dem til Utdanningsdirektoratet for besvarelse. Det er grunn til å tro at en god del av de tolkningsspørsmål som kan oppstå ved anvendelse av den nye forskriften allerede vil være avklart fra Utdanningsdirektoratets side.

Også i år har PBL fortsatt sin praksis med å be om gjenopptak av saker om likeverdig behandling som tidligere har vært til endelig behandling hos Fylkesmannen (blant annet på grunn av nye fortolkninger/presiseringer). Dette fører til at det tar spesielt lang tid å avslutte klagesaksbehandlingen. En av disse sakene har ført til omgjøring.

Fylkesmannen vurderer resultatkravet for innfridd for de klagesakene som kom inn i 2015. Vi vurderer at resultatkravet for de klagesakene som kom inn i 2014 også er innfridd.

Barnehageloven for øvrig

Vi har mottatt totalt 7 klagesaker etter de øvrige bestemmelser i barnehageloven. I 2014 mottok vi 12 klagesaker på de øvrige områdene.

Vi har behandlet alle 7 sakene i 2015. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker innkommet i 2015 er 1,6 måneder.

Fylkesmannen vurderer resultatkravet for innfridd.

Grunnoppfølgingen

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- **Behandle klagesaker innen tre måneder**

Antall klagesaker

Antall klagesaker totalt på utdanningsområdet har i 2015 hatt en nedgang. 1115 klagesaker i 2015, mot 1207 i 2014 og 1306 i 2013. Nedgangen skyldes i hovedsak færre klager på vedtak om permisjon, sentralt gitt eksamen og standpunkt karakter. Det har samtidig vært en økning i antall klager på vedtak om skyss; fra 53 saker i 2014 til 81 saker i 2015. Hovedårsaken til denne økningen er flere klager på vedtak om skyss til friskoler.

Summen av saker som framkommer i tabellen, er likevel lavere enn det totale antallet klagesaker som er mottatt og/eller behandlet. Én viktig årsak til dette er at en del klagesaker sendes direkte fra foresatte til Fylkesmannen. Vi sender dem da til underinstans til behandling, jf. forvaltningsloven § 33 andre og fjerde ledd. I noen tilfeller sender dessuten Fylkesmannen saken til underinstans for å opplyse saken, jf. forvaltningsloven § 33 femte ledd.

Vi har erfart at vi i stadig større grad også i slike tilfeller foretar saksbehandling, for eksempel ved å lese igjennom og vurdere innholdet i vedlagt dokumentasjon, telefonkontakt med foresatte og/eller be underinstans ta stilling til relevante momenter i sin saksbehandling. Fylkesmannen ber dessuten i flere tilfeller om at skolen fatter et enkeltvedtak.

Dette gjelder ikke minst klager på psykososialt skolemiljø, hvor det også er en økning. Tabellen for 2015 viser at totalt 36 saker er behandlet, fordelt mellom grunnskole, videregående skole og private grunnskoler (friskoler). I tillegg er hele 21 saker sendt til underinstans, se kommentarfeltet. I 2014 var de tilsvarende tallene 26 behandlede saker og i tillegg 11 saker sendt til underinstans. Til sammenligning behandlet vi i årene 2009-2012 hvert år 11-13 klagesaker, og i 2013 kun 7 saker.

For klager på vedtak om spesialundervisning viser tabellen at Fylkesmannen behandlet totalt 19 saker i grunnskolen, hvorav 5 gjaldt klage på manglende gjennomføring av spesialundervisningen. I tillegg sendte vi 15 saker til underinstans, hvorav 12 saker gjaldt klage på manglende gjennomføring av spesialundervisningen.

I tillegg sendes enkelte saker av alle sakstyper tilbake for ny behandling hos underinstans fordi regelverket i forvaltningsloven ikke er fulgt.

Fylkesmannen mottar dessuten hvert år mange generelle «beklagelser», og ikke klage på et konkret enkeltvedtak. Disse klagene besvares med informasjon og veiledning. Vi bruker mye tid på slik veiledning på flere saksområder, både pr. telefon, e-post og brev. I tillegg kommer tidsbruk til et økende antall innsynskrav som innebærer sladding, ofte av en stor dokumentmengde. Dette gjelder særlig klager på psykososialt skolemiljø og spesialundervisning.

Vi har ikke mottatt saker hvor klager henvender seg på nytt til oss hvor skoleeier ikke har fulgt opp Fylkesmannens vedtak, bortsett fra at vi har mottatt noen muntlige henvendelser som gjelder endelig fastsetting av

standpunkt karakter. Vi er heller ikke kjent med slike saker gjennom andre kanaler, som for eksempel media.

Fylkesmannen har i tillegg til klagen som er lagt inn i tabellen, behandlet følgende klager:

- 4 klager på fritak fra vurdering i sidemål, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-22.

Det ble ikke gitt medhold i klagen.

- 7 klager på fritak fra nasjonale prøver, jf. forskrift til privatskoleloven § 24.

Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.

- 4 klager på særskilt tilrettelegging av eksamen, herav 1 i grunnskolen og 3 i videregående skole, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-32. Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.
- 2 klager på vedtak om pliktig skolegang etter opplæringsloven § 14-3, jf. § 2-1. Det ble ikke gitt medhold i noen av klagen.
- 1 klage på klassebytte, jf. opplæringsloven § 8-2. Det ble ikke gitt medhold i klagen.

Klage på vedtak om skoleskyss

Også i 2015 har vi behandlet en del klager på vedtak om skyss grunnet delt daglig omsorg etter samlivsbrudd. Fylkesmannen har i årsrapporten både for 2013 og 2014 påpekt en særskilt problemstilling knyttet til at den ene foresatte bosetter seg langt unna elevens nærskole.

I enkelte av sakene har foresatte bosatt seg slik at elever får en svært komplisert og lang skolevei, med både bytte (r) mellom ulike busslinjer, og/eller mellom buss og tog, samt ventetid på skolen før/etter skoletid. Dette kan gjelde elever helt ned i 7/8-årsalderen. Alternativ skyssordning med drosje på deler av eller hele strekningen blir svært kostbar.

I årsrapporten for 2014 skrev vi at Fylkesmannen ville sende en henvendelse om problemstillingen til Utdanningsdirektoratet. Det gjorde vi 9. februar 2015, og henvendelsen hadde sin bakgrunn i en konkret klagesak. Utdanningsdirektoratet videresendte vår henvendelse til Kunnskapsdepartementet i brev av 13. februar 2015, men vi har pr. i dag fortsatt ikke mottatt noe svar.

I en ny sak i 2015 hadde Ruter AS (fylkeskommunen) avslått søknaden om skyss fordi Ruter mente reisetiden og kostnaden til spesialskyss var uforsvarlig. Fylkesmannen vurderte det i sin klagebehandling slik at det ikke finnes et forsvarlig kollektivtransporttilbud mellom mors bosted og elevens skole, og at en skyssordning med drosje ikke kan forsvares rent samfunnsøkonomisk. Vi konkluderte på den bakgrunn med at elevens rett til skyss bortfaller på grunn av høye kostnader og reisetid.

Generelt om klagesaksbehandlingen

Vi har den nødvendige kompetansen for å kunne behandle de mange ulike klagesakene i henhold til gjeldende lovverk. Vi tilstreber å ha minimum to saksbehandlere med særskilt kompetanse på samme sakfelt, slik at sårbarheten begrenses. Likeledes kvalitetssikrer erfarne saksbehandlere nye medarbeideres arbeid med klagesaker den første tiden. Alle saksbehandlere har dessuten lesetilgang til ferdigbehandlede saker i ePhorte (vårt elektroniske saksbehandlingssystem).

For å sikre lik praksis i tilsvarende saker, og for å spre kompetanse og erfaring innkaller saksbehandlere kollegaer med samme sakfelt for å drøfte mulige løsninger og begrunnelser i en klagesak. Av samme grunner informerer vi kollegaer når vi får saker som Sivilombudsmannen har behandlet. Vi mener dette er gode tiltak som har stor nytte, både når det gjelder kvalitetssikring av sakene, men også effektivisering av saksbehandlingen.

For klager på vedtak om psykososialt skolemiljø har Fylkesmannen i 2015 videreført ordningen med å ha to saksbehandlere på hver nye klage som mottas. Vi ser at dette tiltaket har bidratt både til kompetansespredning og likere behandling av disse sakene. Tiltaket bidrar dessuten til å innfri resultatkravet på maksimalt tre måneders saksbehandlingstid.

I perioder med mange klagesaker innenfor samme sakfelt har vi god erfaring med å sette inn ekstra saksbehandlere. Dette tiltaket sørger også for kompetansespredning og likebehandling, samt bidrar til å innfri resultatkravet. I 2015 har et slikt tiltak vært gjennomført for klager på permisjon, nærskole/skolebytte og skyss.

Om saksbehandlingstiden

Saksbehandlingstiden varierer gjennom året, ut ifra antall og type saker, fravær, samt prioritering av tilsynsarbeid

Årsrapport 2015 Fylkesmannen i Oslo og Akershus - Innhold:

Saksbehandlingstiden varierer gjennom året, ut fra antall og type saker, fravær, samt prioritering av tilsynsarbeid.

Vi foretar alltid en vurdering av sakens innhold, og saker som bør prioriteres, behandles umiddelbart, eventuelt innen én måned. Vi tilstreber å sende foreløpig svar etter forvaltningsloven § 11a dersom klagen ikke behandles innen én måned. I perioder med stor saksmengde etterlever vi imidlertid ikke alltid dette lovkravet, men Fylkesmannen har i 2015 jobbet for å innskjerpe denne rutinen.

Noen klager på vedtak om skyss, nærskole/skolebytte og psykososialt miljø har hatt en saksbehandlingstid på mer enn tre måneder i 2015. Hovedårsaken har vært innhenting av redegjørelser og mer dokumentasjon fra underinstans før saken kan avgjøres, jf. forvaltningsloven § 33 siste ledd. Andre årsaker har vært nødvendige påminnelser til skoleeier, og at foresatte har kommet med nye innspill underveis i saksbehandlingen. Disse forholdene ligger utenfor Fylkesmannens kontroll, men forlenger saksbehandlingstiden.

Umntaksvis har saksbehandlingen også tatt mer enn tre måneder grunnet en kombinasjon av stor saksmengde, tilsynsarbeid, fravær og prioritering mellom saker.

Hovedregelen er likevel at klagesaker er behandlet i samsvar med resultatkravet på tre måneder, og i mange tilfeller i løpet av én til to måneder. Vi mener derfor at vi samlet sett har en høy måloppnåelse når det gjelder klagesaksbehandling, tatt i betraktning det totale antallet og den store variasjonen i sakstypene.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	28	18	8	1	1	I tillegg 21 saker sendt til underinstans
Skyss, § 7-1	59	4	52	3	0	
Skoleplassering, § 8-1	149	0	126	22	1	I tillegg 16 saker som ble avsluttet fordi eleven underveis i saksbehandlingen fikk plass på ønsket skole. Av de totalt 165 sakene gjaldt 48 nærskole og 117 skolebytte.
Standpunkt i fag	193	0	32	161	0	
Lokalt gitt muntlig eksamen	11	0	11	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	428	106	321	1	0	Den ene saken hvor vedtaket ble opphevet, gjaldt annullering av eksamen
Spesialundervisning, § 5-1	19	4	10	4	1	I tillegg 15 saker sendt til underinstans, hvorav 12 saker gjaldt manglende gjennomføring av spesialundervisning
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	0	1	0	I tillegg 1 sak sendt til underinstans
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	2	0	0	I tillegg 2 saker sendt til underinstans
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	1	0	0	1	0	
Tegnspråkopplæring, § 2-6	1	0	1	0	0	I tillegg 1 sak sendt til underinstans
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	151	0	148	1	2	
Sum	1044	132	712	195		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Medhold/Delvis Ikke

Type Klage	Sum	medhold	medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	3	2	0	1	0	
Standpunkt (fagorden og oppførsel) for utenlandsskolene	5	0	1	4	0	
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	1	0	0	0	I tillegg 1 sak sendt til underinstans
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	4	0	3	1	0	
Spesialundervisning, § 5-1	0	0	0	0	0	1 sak sendt til underinstans
Sum	13	3	4	6		

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	5	4	1	0	0	
Skyss, § 3-7	22	0	22	0	0	
Inntak, § 3-1	3	0	3	0	0	
Standpunkt i fag	3	0	0	2	1	
Fysisk skolemiljø, § 2-4 jf oppl § 9a-2	1	0	1	0	0	
Spesialundervisning, § 3-6	1	0	1	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 3-5	1	0	1	0	0	
Sum	36	4	29	2		

Klage i private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0	
Sum	1	0	1	0		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	14	2	9	2	1	I tillegg 1 sak sendt til underinstans
Sum	14	2	9	2		

Klager i diverse skoler (voksenopplæringsloven kapittel 4 med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 19	7	0	7	0	0	
Sum	7	0	7	0		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10		0	0	0	0
Barnehageloven § 16		0	3	1	4
Forskrift om familiebarnehager § 7		0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5		0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd		2	12	2	17

Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	4	1	0	5
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

Fylkesmannens vurdering av resultatkravet:

- *Ha gjennomført oppgavene og bidratt til et bedre datagrunnlag og bruk av dataene*

BASIL – Årsmeldinger

Tre medarbeidere var på Utdanningsdirektoratets BASIL-samling 11.11.2015. I år hadde vi imidlertid ikke anledning til å ha egen BASIL-samling for bydeler i Oslo og kommuner i Akershus. Vi sendte i stedet ut en e-post den 25.11.2015 med informasjon om årets innsamling, og med nødvendige lenker og vedlegg. Ellers foregår mesteparten av veiledningen under årsmeldingsarbeidet ved at barnehageeiere og/eller barnehagemyndigheten tar kontakt på telefon, e-post eller sender skriftlige henvendelser i form av brev.

Vi følger nøye med på at alle barnehager og barnehageeiere rapporterer data i årsmeldingsskjemaet i BASIL innen Utdanningsdirektoratets frist. Når fristen begynner å nærme seg sendes det påminnelser, og når fristen er ute purres de kommuner som ikke har overholdt sin frist. Videre kvalitetssikrer vi dataene i årsmeldingen. I og med at Fylkesmannen i Oslo og Akershus har ca. 1600 barnehager har man ikke mulighet for å kontrollere absolutt alle opplysninger, men vi har hatt fokus på viktige områder. Vi har eksempelvis påsett at antall barn er innenfor barnehagens godkjenning – altså at det er nok godkjent oppholdsareal og at eventuelle begrensinger i alder eller antall barn er overholdt, at barnehagen har nok pedagoger og at pedagoger ikke har prosentvis stilling, at alle barnehager har en styrer m.m. I de tilfeller hvor vi oppdager feil eller brudd på gjeldene regelverk, blir barnehagemyndigheten kontaktet og bedt om å følge opp de aktuelle barnehagene.

Vi opplever kontrollen vår som nyttig, og kommunene er også positive til dette arbeidet.

Fylkesmannen setter stor pris på Utdanningsdirektoratets raske avklaringer av våre henvendelser i en hektisk periode.

Fylkesmannen anser kontrollen med årsmeldingene som meget god og vurderer at resultatkravet er innfridd.

Årsregnskap

Når det gjelder årsregnskap for ikke-kommunale barnehager er rollen vår å kontrollere at ikke-kommunale barnehager leverer resultatregnskapsskjema i BASIL innen fristen. Dette gjør vi ved å formidle viktige frister og viktigheten av rapporteringen til barnehageeiere og barnehagemyndigheten. Vi pleier også å få faglige spørsmål om regnskapsføring både fra barnehageeiere, barnehagemyndigheten og regnskapsførere/revisorer. Ved hjelp av direktoratets faglige veiledning til skjema har vi klart å besvare spørsmålene.

Fylkesmannen synes at direktoratet bør ha en egen samling om føring av årsregnskap, slik at innrapporterte data blir korrekte og av god kvalitet. Ikke minst er dette viktig av hensyn til økonomiforskriften til barnehageloven.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

GSI

I sammenheng med GSI-rapporteringen for 2014, hadde Fylkesmannen i mars/april 2015 oppgaver knyttet til korreksjonsordningen, blant annet oppfølging av friskolenes og kommunenes frister.

Hos Fylkesmannen har to medarbeidere hatt hovedansvar for GSI. En tredje person har også blitt involvert i GSI-arbeidet høsten 2015. I perioden september – desember settes det av mye tid til å jobbe med forberedelser og selve gjennomføringen av GSI-rapporteringen.

De tre ovennevnte medarbeiderne deltok på Utdanningsdirektoratets GSI-samling i september 2015. Fylkesmannen har som vanlig arrangert egen samling i 2015 for kommunale skoleeiere og for friskoler i vår region og i utlandet. Det var ca 65 deltakere på samlingen som ble gjennomført på en dag. Tema var utfylling av de ulike skjemaene, synkronisering mellom VOF/NSR/GSI, samt kvalitetssikring/kontroller og rapporter.

Fylkesmannen har hatt tett oppfølging av kommuner og friskoler i rapporteringsperioden. Noen få kommuner

Fylkesmannen har hatt ett oppfølgings- og kontrollert rapporteringsperioden. Noen av kommunene måtte purres fordi de hadde glemt å ferdigstille alle tre rapporteringene innen fristen, og en friskole unnlot å besvare flere henvendelser knyttet til en mulig rapporteringsfeil avdekket i en partnerkontroll. Henvendelsene som Fylkesmannen har mottatt gjelder hovedsakelig grunnskole-rapporteringen.

Etter skoleeierfristen 26.10. gjennomførte Fylkesmannen en egen kvalitetssikring av data basert på kommenterte GSI- advarsler. Tastefeil og misforståelser ble avdekket og korrigert. En ny runde med kvalitetssikring ble gjennomført etter at Utdanningsdirektoratet og SSB hadde kontrollert innrapporteringen. Den største utfordringen i årets innsamling har vært kartleggingen av lærernes kompetanse. GSI tallene blir ellers brukt som grunnlag for valg av tilsynsobjekter, både i nasjonale og i egeninitierte tilsyn. GSI er en viktig kilde for informasjon og områdeovervåkning.

Fylkesmannen har et tett samarbeid med GSI-kontaktene i kommuner og friskoler, og Fylkesmannen vurderer å ha god måloppnåelse når det gjelder veiledning og ferdigstilling innen de fastsatte fristene. Fylkesmannens måloppnåelse må ses i lys av at embetet har ansvar for rapporteringen fra 23 kommuner, 40 friskoler/fylkeskommunale eller statlige grunnskoler i regionen og 11 norske skoler i utlandet.

I begynnelsen av desember 2015 oppfordret Fylkesmannen kommuner og friskoler til å gi innspill til den årlige evalueringen av GSI. Vi mottok kun ett innspill, og dette hadde ingen forslag til endringer. Fylkesmannen sammenfattet egne synspunkter til evalueringen og disse ble oversendt til Utdanningsdirektoratet innen fristen.

En av medarbeiderne var medlem i Utdanningsdirektoratets GSI faggruppe fram til juni 2015. Deltakelse i faggruppen har bidratt til god kontinuitet i GSI-arbeidet gjennom året.

Gjennomgangen og veiledningen som gis på samlingen for kommunale skoleeiere og friskoler, gir et positivt utslag både når det gjelder datakvalitet og overholdelse av frister. Fylkesmannen verdsetter den raske responsen vi får fra Utdanningsdirektoratet og WIS underveis i rapporteringen, og vi forsøker selv å ha tilsvarende responstid overfor våre kommuner/friskoler.

Fylkesmannen vurderer å ha høy måloppnåelse innenfor arbeidet med GSI og har overholdt alle frister. Resultatkravet er innfridd.

Skoleporten

Fylkesmannen har tidligere presentert og gjennomført opplæring i reviderte og nye elementer i Skoleporten. Det har vært lite aktivitet på området i 2015. Informasjon fra Skoleporten brukes blant annet når Fylkesmannen er på tilsyn. Enkelte tall fra Skoleporten brukes til den årlige oppdateringen av Fylkesmannens interne kommuneprofiler.

Fylkesmannen har heller ikke i 2015 mottatt henvendelser som gjelder bruken av Skoleporten. Vårt hovedinntrykk er at skoleeierne behersker og bruker verktøyet i lokal kvalitetsvurdering i grunnopplæringen. På den bakgrunn har ikke Fylkesmannen vurdert at det har vært behov for tiltak i 2015.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Statistikkportalen

To representanter fra Fylkesmannen deltok på superbrukersamling for Statistikkportalen 15. oktober. På samlingen fikk vi en introduksjon av nyeste funksjonalitet i Statistikkportalen. Statistikkportalen ble lansert/tilgjengelig for alle 8. desember 2015.

Veiledning om praktisk bruk av Statistikkportalen har ikke vært en prioritet i 2015 ettersom portalen ble tilgjengelig i desember.

Det ble foreslått av Utdanningsdirektoratet å holde en lignende samling våren 2016 for å dele erfaringer og gjøre embetene enda tryggere i bruk og veiledning til kommune og fylkeskommune.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

UBAS – brukertilgang

Fylkesmannen har gjennom året gitt brukertilgang til de ulike verktøyene som krever UBAS-pålogging. Dette gjøres fortløpende på bakgrunn av henvendelser fra kommuner og friskoler. Fylkesmannen etterstreber å utføre denne oppgaven umiddelbart.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Fylkesmannens informasjon- og veiledningsansvar er høyt prioritert. Fylkesmannen har daglige henvendelser på telefon og e-post fra privatpersoner, skoleeiere og fra media. Stadig flere foreldre tar kontakt om forhold på skoler, spesielt knyttet til psykososialt miljø, og i barnehagene, bl.a. knyttet til § 4. Det er også mange henvendelser fra skoleeiere, barnehageeiere og barnehagemyndigheter med juridiske, økonomiske og pedagogiske spørsmål.

Statped, KS, lærerorganisasjonene og universitet og høyskoler i regionen blir invitert på alle åpne samlinger som Fylkesmannen inviterer til.

Den samlede kompetansen i avdelingen vurderes som god. Fylkesmannens tiltak har bidratt til at lokale skoleeiere og aktuelle målgrupper er gjort kjent med regelverket, samt innhold, prinsipper og mål i særskilte satsinger og den nasjonale utdanningspolitikken.

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- ***ha gjennomført oppgavene og bidratt til god informasjon og veiledning tilpasset behovet i sektorene og i samsvar med målsettingen***

Fylkesmannens redegjørelse for gjennomføring av de ulike oppgavene:

- *Gitt informasjon og veiledning om regelverket i barnehagen og grunnopplæringen, samt om saksbehandling etter forvaltningsloven og kravene til enkeltvedtak*

Regelverksamlinger

Barnehage:

I tillegg til stedlige og skriftlige tilsyn har vi gjennomført en større regelverksamling for alle bydeler i Oslo og alle kommuner i Akershus med tema tilsyn. Vi hadde en gjennomgang av prosess og metode sett med pedagogisk og juridisk blikk. Vi vektla blant annet bruk av veiledning som virkemiddel og riktig bruk av forvaltningsloven. En kommune delte sine erfaringer fra sitt tilsyn fra Fylkesmannen (24. nov. 2015). Tilbakemeldingene viser stor nytteeffekt. Det planlegges nye regelverksamlinger innenfor tilsynsområdet i 2016, med større fokus på bl.a. kartlegging, kunnskapsinnhenting og risikovurdering.

Vi har også gjennomført en regelverksamling 30. november 2015 der tema var ny forskrift om økonomisk likeverdig behandling av kommunale og private barnehager.

Grunnopplæring:

På bakgrunn av et tilbud fra Fylkesmannen og ønsker fra skoleeierne, ble det gjennomført en regelverksamling som et «oppsamlingsheat» for felles nasjonalt tilsyn (FNT). Både skoleeiere og skoleledere i grunn- og videregående skole deltok, og det var flere nytilsatte etter regelverks-samlingene våren 2014. Det var ca. 100 deltakere på samlingen 28. mai 2015, og Fylkesmannen fordelte dem på to like halvdagsøkter.

På denne regelverksamlingen ble alle tre delene av FNT gjennomgått; skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, skolebasert vurdering og forvaltningskompetanse. I tillegg gjennomgikk vi RefLex. Fylkesmannen viste til Utdanningsdirektoratets veiledningsmateriell på www.udir.no og gikk gjennom utfyllingen av egenrevisingsskjemaer. Vi viste også til Utdanningsdirektoratets metodehåndbok for tilsyn.

Ut ifra tilbakemeldingene fra deltakerne er vår vurdering at gjennomføringen var vellykket. Deltakerne uttrykte at det oppleves som positivt å få gjennomgått regelverket som gjelder for et pågående tilsynsystem, slik at de rettslige kravene er kommunisert. Vi fikk også et klart inntrykk av at egenrevisings-skjemaene er tatt i bruk av flere skoleeiere som foreløpig ikke har hatt FNT.

Frittstående skoler i Oslo og Akershus og utlandet:

Fylkesmannen har gjennomført regelverksamling for skoleledere og styrerepresentanter for frittstående skoler i Oslo, Akershus og utlandet. Tema for samlingen var elevenes psykososiale miljø, vurdering for læring og ny friskolelov.

Fylkesmannen har i tillegg hatt flere tre-timers samlinger for frittstående skoler i utlandet der tema blant annet har vært spesialundervisning og inntak av elever til videregående opplæring.

Fylkesmannen deltok på ledersamling for utenlandsskolene i Paris i mars og informerte om bl.a. ny friskolelov, Lærerløftet, Regelverk i praksis og Ludvigsen-utvalget.

Veiledningsarbeid

I forbindelse med gjennomføring av tilsyn med kommuner og bydeler, avdekkes manglende regelverksforståelse. Tilsyn er en viktig arena for informasjon, veiledning og dialog. Metoden gir et viktig rom for veiledning, både skriftlig og muntlig.

Fylkesmannens veiledningsrolle knyttet til kommunenes regelverksetterlevelse på barnehageområdet har blitt mer og mer sentral i forbindelse med tilsyn. Vi har gjennomført veiledning overfor kommunene både i forkant og i etterkant av tilsyn. Dette kommer i tillegg til regelverksamlingen for alle bydeler i Oslo og kommuner i Akershus som er nevnt ovenfor.

På opplæringsområdet har vi i flere år gitt kommunene tilbud om veiledning i for- og etterkant av gjennomførte tilsyn i form av skoleringer og regelverksamlinger. På bakgrunn av funn i tilsyn, samt meldt behov fra en kommune, ble det i 2015 gitt tilbud om skoleringer i regelverket knyttet til elevenes skolemiljø for alle skolene i kommunene Sørumsdal, Rælingen og Bærum. Skoleringene blir gjennomført i 2016.

Gjennom utforming av tilsynsrapporter og svarene i klagesaker, tilstreber vi en god framstilling med klart språk, slik at rapportene og svarene også fungerer som god veiledning. Vi ser mange eksempler på at bydeler og kommuner endrer praksis etter tilsyn.

Vi jobber videre kontinuerlig med å utvikle brevmaler for at rettigheter skal bli best mulig formidlet. Artikler på Fylkesmannens nettsider er en viktig informasjons- og veiledningskanal for brukerne. Ny vurdering og utvikling av artiklene vil bli prioritert.

- *Informert om statlige strategier og tiltak innen kvalitets- og kompetanseutvikling i barnehagen og grunnopplæringen*

Barnehageforum

Barnehageforum for barnehagemyndighetene, representanter fra praksisfeltet og GLØD-deltakerne fra kommunene og bydelene i våre to fylker, er en viktig arena for å informere om nasjonale nyheter på barnehagefeltet og for å gå i dybden på de mest aktuelle temaene.

Hovedtemaer i 2015 har vært ny økonomiforskrift, "Barns demokratiske deltakelse i barnehagen" knyttet til Barnekonvensjonen v/Mari Pettersvold, "Du er viktigere enn du tror"- forebygge mobbing – fremme inkludering" v/Kristin Oudmayer (Unicef), "Matematikkglede i barnehagen" v/Matematikkcenteret, OECD-rapporten – "For store forskjeller i barnehage-Norge" v/Tove Mogstad Slinde fra KD, "Likestilling og likeverd i barnehagen" – erfaringer fra det nasjonale prosjektet 2012-13 v/forfattere av boka som sammenfatter prosjektet, "Ledelse og endringsarbeid – i det praktiske arbeidet i barnehagene" v/Pål Roland fra UiS, "Forsøk med gratis kjernetid i barnehage – erfaringer og resultater v/IMDi, FAFO og forsøks-kommune.

Tilbakemeldingene viser at deltakerne bruker kunnskapen videre i egen kommune/bydel.

Informasjonsmøter for skole- og barnehagemyndigheten

I 2015 hadde barnehage- og utdanningsavdelingen to informasjonsmøter med kommunale og fylkeskommunale skoleeiere og barnehagemyndigheten. Tema på møtene var blant annet presentasjon av NOU 2015: 2 "Å høre til", presentasjon av statlige og kommunale tiltak på satsingsområdet skolemiljø, ny rammeplan for kulturskolen; "Mangfold og fordypning", statsbudsjettet 2016 på barnehage- og utdanningsområdet, voksnes rett til opplæring og kommunenes ansvar, flyktningssituasjonen og enslige mindreårige asylsøkere under 15 år- barnas rettigheter og kommunenes ansvar.

Utdanningsdirektøren har i møtene informert om aktuelle saker som statlige satsinger og nye utviklingsprosjekter. Disse informasjonsmøtene får svært gode tilbakemeldinger og synes å være et svært hensiktsmessig tiltak for å informere og veilede sektorledelsen i kommuner og fylkeskommune om statlig politikk og å motivere for

deltakelse i nasjonale satsingsområder.

Kontaktmøter med eksterne

Barnehage- og utdanningsavdelingen har faste kontaktmøter for gjensidig informasjon og samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Samarbeidet med de andre universitet- og høyskoleinstitusjonene har de to siste årene vært gjennom partnerskapssamarbeidet GNIST. Møtene er en viktig arena for drøftinger og avklaringer for deltakelse i nasjonale satsinger, samt at de bidrar til å opprettholde jevnlig kontakt med etter- og videreutdanningsansvarlige ved alle lærerutdanningsinstitusjonene.

Avdelingen har i tillegg samarbeid og kontaktmøter etter behov med Elevombudene i Oslo og Akershus og Ungt Entreprenørskap. Utdanningsdirektøren sitter i referansegruppen for prosjektet økt gjennomføring i videregående i Oslo kommune og i referansegruppen for KS skoleeierprogram.

Informasjon og veiledning om GSI

I 2015 ble det arrangert samling for kommunale skoleeiere og for friskoler i vår region og i utlandet, samt Akershus fylkeskommune. Det var ca. 65 deltakere på samlingen som ble gjennomført på en dag. Tema var synkronisering mellom ulike registre som NSR/GSI/VOF, brukeradministrasjon, kvalitetssikring av data i GSI og utfylling av de ulike skjemaene. Etter samlingen har det i tillegg vært brukt mye tid på informasjon og veiledning pr. telefon og e-post, jf. resultatområde 3.1.3.

«Alle er med – hva betyr det?»

Fylkesmannen i Oslo og Akershus arrangerte i samarbeid med Frogn kommune en konferanse for skoleeiere, barnehagemyndigheten og PP-tjenesten i kommunene. Målet var å bidra til økt fokus på systemarbeid og bedre oppfølging av barn og elever. Innholdet var knyttet til tilpassa opplæring, spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og strategi for etter- og videreutdanning for tilsatte i PPT.

Konferansen ble avholdt på Oscarsborg. Terje Ogden og Ewa Näslund var innledere, i tillegg til innlegg fra Fylkesmannen og Statped. 115 representanter fra kommunene deltok.

- *Sikret et godt kunnskapsgrunnlag for informasjon og veiledning og videreformidlet til Utdanningsdirektoratet kunnskap om effekter av statlig politikk fra barnehagesektoren og grunnopplæringssektoren*

Fylkesmannen søker kunnskap fra forskning blant annet gjennom samarbeid med UH-sektoren og deltakelse i referansegrupper for forskningsprosjekter. Aktuelle temaer blir presentert på møter og i egne veiledningsmøter med skole- og barnehageeiere. Likeså legges det til rette for presentasjon og deling av erfaringer fra praksisfeltet. Fylkesmannen videreformidler aktuelle effekter av statlig strategi og politikk til Utdanningsdirektoratet i møter og gjennom særreporteringer fra både barnehagesektoren og grunnopplæringssektoren, for eksempel rett til barnehageplass, tilsyn, statlige satsingsområder og kompetanse for kvalitet.

- *Formidlet vurderinger av resultater og effekter av egne tiltak til Utdanningsdirektoratet*

For å øke regelverksetterlevelsen er resultater fra tilsynene formidlet samlet til både skoleeiere og skoleledere. I tillegg til at oppsummerte tilsynsresultater er formidlet på samlinger og møter med kommunene, er tilsynsrapportene også publisert på våre nettsider.

- *Medvirket til at tilbakemeldinger fra kommunene og innbyggerne om statlig politikk videreformidles til Utdanningsdirektoratet*

Tilbakemeldinger er gitt i ulike samlinger i regi av Utdanningsdirektoratet som: samlinger for saksbehandlere, samlinger for GLØD-koordinatorer og deltakere fra nettverket, den regionale KIB-konferansen i Drammen og gjennom ulike piloter vi har skaffet til ulike oppdrag. Tilbakemeldinger har vi også gitt på telefon og e-post.

Utdanningsdirektøren formidler tilbakemeldinger til Utdanningsdirektoratet direkte i direktørmøtene, to hvert semester.

All informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting er knyttet til overordnet regelverk, nasjonale føringer, forskning, sårbarhet og risikovurderinger og lokale behov.

- *Bistått Utdanningsdirektoratet i forbindelse med bl.a. nominasjoner, regionale konferanser og høringskonferanser, samt bistått VOX i arbeidet med etterutdanningskurs for lærere i*

Fylkesmannen har funnet piloter, kommuner/barnehager, som har prøvd ut kvalitetsverktøyet: ståstedsanalyse tilpasset barnehager. Tilbakemeldingene er at ståstedsanalysen er blitt godt mottatt.

Fylkesmannen deltok og bidro i gjennomføringen av den regionale konferansen om barnehagen som læringsarena, i Drammen 26.-27. november. Fylkesmannen skaffet personer som holdt innlegg om samarbeid hjem – barnehage.

I samarbeid med HiOA planla vi konferansen ”Barnehage for de yngste – bra nok?” Funn og erfaringer fra forskningsprosjektene Blikk for Barn og GoBaN var tema på konferansen, der målgruppen var barnehagelærere, styrere, private eiere, barnehagemyndighet m.fl. To likelydende konferanser ble arrangert 07.01. og 21.01. 2016. Det var 850 påmeldte før nyttår, noe som viser at det er stor interesse for forskningsbasert kunnskap på barnehagefeltet.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har en fast samarbeidsavtale med Universitetet i Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling om gjennomføring av skolelederdagene og har på denne måten innvirkning på programmet. Skolelederdagene har blitt en viktig arena for informasjon, veiledning og kunnskapsutvikling i utdanningsledelse. I 2015 var tema for konferansen ” *Ledelse og kompetanse i fremtidens skole*”.

Fylkesmannen har bidratt med å skaffe piloter til ulike nasjonale prosjekter på barnehageområdet, som for eksempel utprøving av ståstedsanalyse for barnehager. Videre har vi bistått ved gjennomføring av en regional konferanse om barnehage som læringsarena.

Fylkesmannen har avholdt tre orienteringsmøter med VOX, laget plan for skolering av lærere i muntlig vurdering i norskopplæringen for voksne innvandrere og bistått i å arrangere etterutdanningskurs for Oslo VO og Akershus VO.

Fylkesmannen arrangerte 5. mars 2015 regional konferanse om skoleeiers handlingsrom med utgangspunkt i innføringen av fleksibilitet i fag- og timefordelingen i videregående opplæring fra høsten 2015. Fylkesmannen gjennomførte felles samling for Østfold, Buskerud, Hedmark, Oslo og Akershus. Målgruppe for samlingen var fylkeskommunene, skoleledere i videregående opplæring, samt skoler og prosjektledere i FYR. I tillegg til informasjon om den nye ordningen med fleksibilitet i fag ble det informert om pågående arbeid med endringer i tilbudsstrukturen og om utviklingsarbeid for å bedre elevenes gjennomføring av videregående opplæring. Akershus fylkeskommune/Rosenvilde videregående skole bidro med innspill fra sektoren. Det var 90 påmeldte til konferansen.

Dronning Sonjas skolepris.

Fylkesmannen oppfordret fylkeskommunale, kommunale og private skoleeiere til å søke om nominasjon for en av sine skoler, brev datert 27.03.2015. Frist for oversendelse av søknad til Fylkesmannen var 15.08.2015. I tillegg ble det lagt ut informasjon på våre nettsider.

Innen fristen 15.08.2015 mottok Fylkesmannen to søknader om å bli nominert, en fra Oslo kommune – Gamlebyen skole, og en fra Akershus fylkeskommune – Eikeli videregående skole. Fylkesmannen vurderte at søknadene oppfylte alle kriteriene på en god måte, og nominerte begge skolene til prisen for 2015. Nominasjonen ble oversendt Utdanningsdirektoratet i brev datert 02.09.2015.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet i høy grad er innfridd.

31.5 Eksamen og prøvelfeltet

Fylkesmannens vurdering av følgende resultatkrav:

- ***Ha fulgt opp avvik eller indikasjoner på avvik ved eksamen, nasjonale prøver og obligatoriske elektroniske kartleggingsprøver***

Fylkesmannen vurderer at vi har god kompetanse og samlet sett har god måloppnåelse på dette resultatområdet i 2015.

Eksamen og sensur er gjennomført uten større problemer, dette gjelder også klagesensur i norsk hovedmål for grunnskolen der vi har nasjonalt ansvar. Når det gjelder sentralt gitt skriftlig eksamen på videregående hadde vi

våren 2015 et tilstrekkelig antall norsksensorer. Det er fortsatt noe vanskelig å skaffe sensorer i noen av de mindre fagene på videregående. For grunnskolen har det ikke vært noe problem å skaffe nok sensorer.

Fylkesmannen har som tidligere fulgt opp forsøket med internett på eksamen i videregående og videreformidlet nødvendig informasjon til sensorer og skoler.

Vi har også svart på en del henvendelser vedrørende ordningen med mulighet for tilgang til digitale hjelpemidler under eksamen. Ordningen ble innført våren 2015, og Fylkesmannen har bidratt til å avklare retningslinjene her.

Både muntlig og skriftlig eksamen for utenlandsskolene er gjennomført uten store problemer. Vi har i år delegert ansvar for å bestille reiser/opphold til sensorene til skolene, noe som har ført til enklere administrasjon. Skolene har i år mottatt informasjon om trekkfag innen 1. mai slik de har ønsket tidligere år.

Vi har i år fått en medarbeider på avdelingen med spesielt ansvar for oppfølging av økonomi på eksamen. Dette har ført til bedre kontroll og rutiner.

Nasjonale prøver og obligatoriske kartleggingsprøver er gjennomført uten større problemer.

Spesielt om ressursbruk PAS/PGS/Eksamenstjenesten

En stor del av Fylkesmannens arbeid knyttet til eksamen- og prøvefeltet består i brukerstøtte til skoleeiere, skoler og sensorer. Problemer vi ikke kan løse selv, melder vi videre til Utdanningsdirektoratet.

Høsten 2015 ble den nye eksamenstjenesten tatt i bruk for eksamen på videregående, og systemet har etter Fylkesmannens vurdering fungert svært godt så langt. Antall henvendelser om brukerstøtte fra skoleeier og skoler gikk merkbart ned sammenlignet med høsten 2014, og tilbakemeldingene fra sensorene har også vært overveiende positive. Vektleggingen av fylkeskommunens ansvar for gjennomføringen av eksamen, også for friskoler i eget fylke, kan også ha bidratt til at flere henvendelser har blitt rettet til fylkeskommunen og løst der.

Melde endringer i ansvarsfordelingen mellom embetene på eksamensområdet innen 1. februar hvert år til Utdanningsdirektoratet

For Fylkesmannen i Oslo og Akershus har det ikke vært behov for å melde endringer.

Rettkjenne vitnemål fra videregående skoler i Norge når vitnemålet skal brukes som dokument i utlandet

Bekreftelse av vitnemål blir gjort fortløpende. I 2015 er 251 vitnemål blitt bekreftet.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Vi ser at antall fritak for nasjonale prøver har økt noe i Oslo kommune for 2015. (En økning fra 5 – 6 % (2014) til mellom 6 – 7 % (2015)). Akershus fylke holder seg på landsgjennomsnittet når det gjelder fritak fra nasjonale prøver i 2015. For hele regionen gjelder det at 5. trinn har høyere andel elever med fritak enn 8. og 9.	I Akershus finnes det noe variasjon mellom kommunene. Fylkesmannen vurderer imidlertid at ingen av kommunen har urovekkende høy andel fritatte elever. For de fleste kommunene er antall elever som er fritatt så lavt at det blir urimelig å legge særlig vekt på tallene. Små variasjoner i	Oslos høye andel fritatte elever må sees på bakgrunn av kommunens relativt høye andel elever med vedtak om særskilt språkopplæring.	Fylkesmannen vil ta kontakt med Oslo kommune og be om en redegjørelse for endringen.

	trinn og at leseprøven har høyere andel fritak enn engelsk og regning.	antall elever kan gi store utslag i prosent.		
--	--	--	--	--

31.6 Barn og unge – tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp, tilpasset opplæring og økt gjennomføring

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- *Ha oversikt over kommunale og fylkeskommunale tiltak og utviklingsarbeid innenfor spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, inkludert arbeid knyttet til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP- tjenesten)*
- *Ha arbeidet med Fylkesmannens oppgaver på området utsatte barn og unge er organisert på en måte at sektoroppdragene ses i sammenheng*
- *Ha gjennomført koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommuner, særlig der det er avdekket mangelfullt samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge*

Barnehage- og utdanningsavdelingen arrangerte i 2015 konferansen «Alle skal med» for PPT i regionen. I tillegg til kompetanseheving, var ett av temaene diskusjon om mulighet for nettverk for PPT i Akershus.

Avdelingen har sendt ut brev til kommunene i regionen hvor vi har bedt om informasjon om kommunale og fylkeskommunale tiltak og utviklingsarbeid, når det gjelder spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp og PPT sitt systemrettede arbeid. Kommunene hadde frist til 1. juli for å redegjøre for dette.

Embetet har to tverrfaglige grupper som skal arbeide med koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommuners arbeid med barn og unge; gruppa «Barnekonvensjonen i praksis» og gruppa «Felles oppdrag barn og unge 2015».

Embetets tverrfaglige arbeidsgruppe «**Barnekonvensjonen i praksis – samarbeid og medvirkning til barn og unges beste**» har vært etablert siden juni 2014. Gruppa hadde først intern skolering om Sjumilssteget, og sendte deretter invitasjon til alle kommunene/bydelene om å delta i implementeringsarbeidet i sine kommuner/bydeler. Fylkesmannen tilbød hjelp og støtte i form av nettverkssamlinger. Arbeidsgruppa planla og gjennomførte en faglig oppstartskonferanse 15.01.15.

Det var frivillig deltakelse fra kommuner/bydeler. 18 kommuner/bydeler deltar.

Nettverket er godt i gang og har hatt 6 nettverkssamlinger (3 på våren, og 3 på høsten). Samlingene inneholder kompetanseheving i form av relevante foredrag, egenrefleksjon og erfaringsdeling/drøfting i grupper. Deltakerne kartlegger, analyserer og lager tiltak for det tverrfaglige arbeidet med Barnekonvensjonen i egen bydel/kommune, til alle barns beste, men hvor utsatte barn og unge har et viktig fokus.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har også en representant i en nasjonal arbeidsgruppe for implementering av barnekonvensjonen i embetene.

I og med at ikke alle kommunene i fylket deltar i «Barnekonvensjonen i praksis» etablerte embetet gruppa «**Felles oppdrag – utsatte barn og unge 2015**» i februar. Deltakerne i gruppa er fra sosial- og familieavdelingen, helseavdelingen og barnehage- og utdanningsavdelingen. Disse avdelingene har likelydende embetsoppdrag på området. Gruppas mandat er godkjent av ledergruppa og gruppa skal arbeide for målrettet innsats mot utsatte barn og unge både internt og eksternt. Gruppa har jobbet med analyse av hvordan de ulike avdelingene i embetet kan samordne seg i saker som berører utsatte barn og unge. Videre har gruppa jobbet med å avklare hvilke kommuner som har behov for en innsats fra embetet, samt hvilke tiltak det vil kunne være aktuelle at Fylkesmannen skal ha overfor kommunene. Barnehage- og utdanningsavdelingen har igangsatt arbeidet med å samle det ulike analyse materialet. Dette blir blant annet brukt i risikovurderinger ved tilsyn og ved tildelinger av ressurser.

Avdelingen har deltatt på den tverrfaglige konferansen «Samarbeid og samhandling for økt gjennomføring i VGO», samt nettverkssamling NAV veiledere i VGO. Utdanningsdirektøren sitter i styringsgruppa for «Samarbeid og samhandling for økt gjennomføring i VGO» i Oslo kommune.

Embetet har arrangert flere tverrfaglige konferanser med temaet utsatte barn og unge. Temaet har også vært tatt opp på møter med skoleeier og barnehagemyndigheten både i april og oktober 2015.

I januar 2016 ble det arrangert et felles internseminar for ansatte i embetet med temaet barn og unge for å øke kompetanse og stimulere til samordning internt og eksternt.

Arbeidet med barn og unge har en sentral plass i Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene. Det er også et fast punkt på fylkesmannens kommunebesøk.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravene er delvis innfridd. Arbeidet med å avdekke hvilke kommuner som mangler samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge er fortsatt under arbeid, og koordinert innsats er følgelig ikke fullført.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- **Ha forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjer som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, herunder bl.a. utbetaling, kontroll og rapportering.**

Fylkesmannen har delt ansvar med Utdanningsdirektoratet for forvaltningen av følgende tilskuddsordninger:

- Kap 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

I medio mars 2015 foretok vi kontroll av innrapporterte antall minoritetsspråklige barn i BASIL og oversendte resultatet av kontrollen til Utdanningsdirektoratet.

I tillegg har vi gjennomført fire stikkprøvekontroller; med to kommuner i Akershus og med to bydeler i Oslo. Intensjonen med stikkprøvekontrollen var å vurdere hvorvidt tilskuddet blir brukt i tråd med tilskuddsordningens intensjon. Vi har laget et skjema som vi ber utvalgte kommuner/bydeler fylle ut. Skjemaet inneholder spørsmål om disponering av tilskuddet, hvorvidt kommuner bruker egne penger til det samme formålet, informasjon om tiltak, om private barnehager er med, kartlegging av hva slags systematisk arbeid som skjer på tvers av fagtenestene m.m. Basert på de tilbakemeldingene vi fikk på skjemaet, ble ingen kommune bedt om ytterligere redegjørelse.

Resultatet av stikkprøvekontrollen er at alle fire kommuner disponerer tilskuddet i tråd med formålet og intensjonen med tilskuddsordningen. Midlene blir bruk ut fra de utfordringer og behov den enkelte kommune og bydel står over for, på dette området.

Tilskuddsforvaltningen er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd.

- Kap 225 post 64 Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere

Fylkesmannen sendte i januar 2015 ut et eget informasjonsbrev til kommunene, da Utdanningsdirektoratet hadde endret retningslinjene for denne tilskuddsordningen og målgruppa hadde blitt utvidet. Vi mottok fire søknader/refusjonskrav fra kommuner i Akershus som ga grunnskoleopplæring for barn og unge asylsøkere i mottak, for henholdsvis høsten 2014 og våren 2015. Asker og Bærum kommunes søknad gjaldt også for enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre.

Søknadene kontrolleres mot UDI og BUFETAT sine lister over plasserte barn i mottak/omsorgssentre, men listene i seg selv byr på noen utfordringer. Da belegglistene er generelle er det langt flere barn som er oppført i dem, enn de barna kommunene faktisk gir grunnskoleopplæring til. Videre gir listene fra UDI bare en oversikt over antall barn i målgruppa for de enkelte månedene. Det finnes derfor ingen mulighet til å kontrollere om det er det rette barnet som står oppført på kommunens liste. Det er heller ikke alltid navn på barna stemmer.

Belegglistene mottas heller ikke automatisk, men må etterlyses. Grunnet store utfordringer med å få innhentet nødvendig dokumentasjon fra UDI til kontroll av søknadene for våren 2015, har vi ikke fått utbetalt det totale søknadsbeløpet til en av kommunene i Akershus. Etter råd fra Utdanningsdirektoratet avventer vi til 2016 med å utbetale den delen av tilskuddet vi ikke har fått kontrollert, men vi utbetaler kommunen den øvrige delen.

Tilskuddsforvaltningen er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd på bakgrunn av tilgjengelig informasjon.

- Kap 225 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen har utbetalt tilskudd til leirskoleopplæring for henholdsvis vår og høst i tråd med retningslinjene

for ordningen. I forbindelse med utbetalingene har Fylkesmannen foretatt en generell formalia- og rimelighetskontroll av søknadsopplysningene, og har fortløpende bedt kommunene om ekstra kontroll av de innsendte opplysningene der hvor det har vært nødvendig. Fylkesmannen har påsett at alle kommunene har innsendt nødvendig dokumentasjon sammen med søknadene.

Vi anser at vi ved å følge opp sakene på denne måten ivaretar vår kontrolloppgave i tråd med retningslinjenes og embetsoppdragets krav.

Fylkesmannen er tillagt kontrollansvar for følgende tilskuddsordninger:

- Kap 225 post 60 Tilskudd til landslinjer

Vi har foretatt formalia- og rimelighetskontroll av elevlister fra Skedsmo videregående skole, avdeling Flylinjen. Stikkprøvekontroll av elevlistene/søknad ble gjennomført ved at skoleeier ble bedt om å dokumentere at opplysningene som framgikk av elevlistene/søknaden var riktige. Vi mottok dokumentasjon på elevenes deltakelse i opplæring, fraværprotokoll for uke 34 og 38 (tilfeldige uker ble valgt av Fylkesmannen) samt en oppsummering av elevlistene.

Fylkesmannen vil for øvrig gjøre oppmerksom på at det ble presentert et avvik i forbindelse med kontroll av elevlister høsten 2015. Skedsmo videregående flylinje informerte om at klasse 3FFC har 13 elever, hvilket er en elev for mye. Skedsmo krever ikke betalt for denne eleven. Siden dette «avviket» ikke får noen økonomiske konsekvenser for direktoratet, velger Fylkesmannen å ikke utføre flere kontroller i denne omgang og ber Utdanningsdirektoratet avgjøre hvorvidt dette er greit eller ikke. Dette informerte vi også om i høstens rapportering på denne ordningen.

Utenom dette ble det verken avdekket feil, mangler eller avvik gjennom kontrollhandlingene. Skolens dokumentasjon og resultatet av vår kontroll ble videresendt Utdanningsdirektoratet.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene i høy grad er innfridd.

- Kap 225 post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, videregående opplæring

Informasjon om tilskuddsordningen, søknadsprosedyre og tidsfrister er lagt ut på vår nettside. Det sendes også informasjon på e-post til kommuner og fylkeskommuner om timer til opplæring i samisk i

kommuner utenom Nord-Norge skoleåret 2014/2015. Informasjonen som gis er et brev med frister som Fylkesmannen i Finnmark har utarbeidet for oss.

Det er gjennomført formalia- og rimelighetskontroll av søknad og elevliste fra Oslo kommune, Utdanningsetaten i samisk på videregående. Vi har påsett at kommunens søknad er signert, attestert og at tallmaterialet virker sannsynlig.

Vi har ut i fra risiko- og vesentlighetsvurdering ikke funnet grunnlag for å gjennomføre stikkprøvekontroller, men vil vurdere det til neste år.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd.

- Kap 225 post. 67 Tilskudd til opplæring i finsk, grunnopplæring, videregående opplæring

Informasjon om tilskuddsordningen, søknadsprosedyre og tidsfrister er lagt ut på vår nettside.

I 2015 søkte ingen på denne tilskuddsordningen, og det er av den grunn ikke utført kontrollhandlinger. GSI tallene viser at ingen elever får undervisning i finsk.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd.

- Kap 253 post 70 Tilskudd til folkehøgskoler

Det er fem folkehøgskoler i Oslo og Akershus, som vi mottok regnskap for og har utført økonomi- og regnskapskontroll med. Særlige forhold vi fant riktig å bemerke knyttet til driften ble nevnt for Utdanningsdirektoratet i vår oversendelse. To av folkehøgskolenes regnskap måtte vi følge opp ekstra, da det manglet fullstendig resultatregnskap, balanse oversikt, styrets årsmelding og revisors beretning. Noe av denne

dokumentasjonen fikk vi innhentet, men ikke alt, da det viste seg at Akershus fylkeskommune ikke utarbeider styrets årsmelding, noe av balanseregnskapet var felles for hele fylkeskommunen m.m. Vi har vært i samtale med Akershus fylkeskommune om prosessen rundt innhenting av dokumentasjon (årsmelding, regnskap m.m.), og ble informert om at det ville bli tatt i årsmøte for videre planlegging og arbeid.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene i høy grad er innfridd.

Landsdekkende tilskuddsordning der Fylkesmannen har delt forvaltning med Utdanningsdirektoratet:

- Kap 228 post 73 Tilskudd til private grunnskoler i utlandet – spesialundervisning
- Kap 228 post 74 Tilskudd til private videregående skoler i utlandet – spesialundervisning

Tilskudd til spesialundervisning til private grunn- og videregående skoler i utlandet, kap 228 post 73 og 74, utbetales to ganger i året, i juni og desember. Beregning av tilskudd til spesialundervisning gjøres på bakgrunn av vedtak om spesialundervisning for hver enkelt elev. Sakkyndig vurdering, årsrapport, opplysninger fra skolen, skolens størrelse, klasse- og elevtall, samt en likeverdighetsbetraktning i forhold til skoler i Norge og andre private skoler med rett til statstilskudd i utlandet legges til grunn ved beregningen.

Tilskudd for august-desember ble utbetalt i november i henhold til gitte tilsagn. I en samlet tilsagnsoversikt for skoleåret blir sendt skolene i mai. Skolene foretar en kontroll og eventuell korrigerende i forhold til faktisk forbruk. Avvik mellom tilsagn og faktisk forbruk avregnes ved utbetaling i juni, ved avslutning av skoleåret.

Fylkesmannen har løpende kontroll med at midlene brukes etter forutsetningene, ved at skolene fortløpende melder fra om endringer av behov. I tillegg gjennomfører vi i mai en kontroll med skolenes faktiske forbruk gjennom skoleåret. Denne sluttavregningen for skoleåret er grunnlaget for utbetalingen i juni.

Tilskuddsforvaltningen er gjennomført i henhold til embetsoppdraget og gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd.

Tilskuddsordninger som ikke framkommer av embetsoppdraget:

- Kap. 231 post 61 Investeringstilskudd til nye barnehageplasser

Fylkesmannen har gjennomført 2 stikkprøvekontroller i 2015; henholdsvis i en barnehage i Oslo og en i Akershus. Kontrollen har gått ut på å kontrollere om bindingstidens forpliktelser og vilkårene for øvrig er overholdt. Stikkprøvekontrollen i Akershus medførte tilbakebetaling av deler av tilskuddet, etter at saken hadde blitt klagebehandlet hos Utdanningsdirektoratet. Stikkprøvekontrollen i Oslo ville kunne medført krav om tilbakebetaling av tilskudd, men kravet bortfalt, da barnehageeier var slått konkurs.

Fylkesmannen vil for øvrig bemerke at kontrollarbeidet favner bredere enn disse to stikkprøvekontrollene. Når vi plukker ut barnehager vi ønsker å kontrollere, foretar vi samtidig en kontroll av en rekke andre barnehager. Grunnen til at vi ikke tar stikkprøvekontroller av disse, er fordi vi ved hjelp tilgjengelige opplysninger i BASIL ser at barnehagene fortsatt fyller vilkårene knyttet til investeringstilskuddet, og at det derfor ikke anses som nødvendig å gjennomføre en stikkprøvekontroll.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene i høy grad er innfridd.

- Kap 231 post 64 Tilskudd til faste barnehageplasser i midlertidige lokaler

Vi har gjennomført to stikkprøvekontroller på dette området i 2015. Begge kontrollene er foretatt i Oslo kommune, hvorav én i en privat barnehage i bydel St. Hanshaugen, samt en kontroll i en kommunal barnehage i bydel Grünerløkka. Kontrollen gikk ut på å kontrollere om barnehageeier har overholdt forpliktelsene som ligger til grunn for tildelingen av tilskuddet; nærmere bestemt om overflytting av barna til permanent barnehage er foretatt innen tidsfristen, og om barnehagen er drevet med tilnærmet samme kapasitet i den permanente barnehagen som i de midlertidige lokalene.

Kontrollen avdekket at den private barnehagen, hadde oversittet fristen for overflytting til permanente lokaler med to måneder. Etter en helhetsvurdering ble det likevel ikke funnet rimelig å kreve tilskuddet tilbakebetalt, særlig tatt hensyn til at det var en mindre forsinkelse, og gitt tilskudd for et lavt antall barn.

Når det gjelder den kommunale barnehagen ble det avdekket at den ikke hadde oppfylt sine forpliktelser etter tilskuddsordningen. Barnehagen var tre og en halv måned for sen med innflytting til permanente lokaler. Dette kom i tillegg til allerede innvilget utsettelse på åtte måneder. Etter en konkret rimelighetsvurdering kom vi fram

Kopi i tillegg til allerede innvilget utsettelse på alle måneder. Etter en konkret tilfellestilt vurdering, kom vi fram til at Oslo kommune ved bydel Grünerløkka må tilbakebetale kr 93 863. Beløpet tilsvarer en forholdsmessig andel av tilskuddet som ble gitt.

Kontrollansvaret vårt er gjennomført i henhold til gjeldende retningslinjer. Vi vurderer egen måloppnåelse som god og at resultatkravene er innfridd.

Fylkesmannens vurdering av resultatkravet:

Tilskuddsforvaltningen er gjennomført i samsvar med embetsoppdraget, og vi vurderer egen måloppnåelse på dette resultatområdet til å være god. Vi har forvaltet statlige tilskudd etter retningslinjer som gjelder for hver enkelt tilskuddsordning, herunder bl.a. utbetaling, kontroll og rapportering. Vi anser embetsressurser og kompetanse som tilfredsstillende.

31.10 Pedagogisk-psykologisk tjeneste for elever ved norske private skoler i utlandet

Fylkesmannen vurderer at vi innehar nødvendig kompetanse for å utføre de samlede arbeidsoppgavene på dette resultatområdet. Embetet har lang erfaring og har utarbeidet gode rutiner med hensyn til å sikre at elever i hele grunnopplæringen, som ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, får spesialundervisning. Den tette og gode kontakten som vi har med de norske skolene i utlandet er en viktig forutsetning for å nå målene.

Fagansvarlig PPT- rådgiver er tilsatt i full stilling og utfører selv en del av utredningsarbeidet. I tillegg har Fylkesmannen kjøpt tjenester fra tre eksterne PPT-rådgivere i forbindelse med sakkyndig utredningsarbeid.

Fylkesmannens vurdering av følgende resultatkrav:

- ***I hovedsak fulgt opp alle henvisninger senest innen 3 måneder etter mottak***

Pedagogisk-psykologisk tjeneste:

På skolebesøkene har mesteparten av tiden gått med til individrettet arbeid. Dette innebærer utredning av nye henviste elever, reutredning av elever med spesialundervisning, samt annen oppfølging av elever med spesialundervisning. Det er utarbeidet sakkyndige vurderinger på alle henviste elever. De fleste er utarbeidet innen tre måneder. I saker der skolene har sendt henvisning på eleven før sommer- og juleferie har saksbehandlingstiden vært noe lenger.

Saksmengde 2015:

Totalt antall sakkyndige vurderinger 97

- Antall sakkyndige vurderinger - spesialundervisning 88
- Antall sakkyndige vurderinger – særskilt norskopplæring 9

Totalt antall nye henvisninger 61

- Antall nye henvisninger - spesialundervisning 52
- Antall nye henvisninger – særskilt norskopplæring 7

PPT utland har i 2015 skrevet 97 sakkyndige vurderinger. I dette tallet inngår både nye henvisninger i løpet av året (61), og pågående saker. I 2014 var antall sakkyndige vurderinger 110 og antall nye henvisninger 68.

Det er fortsatt store utskiftninger blant elevene ved utenlandsskolene, mange bytter skole eller drar hjem til Norge etter 1 - 3 år. Denne utskiftningen er langt større enn det vi finner i Norge, og medfører at behovet for nye sakkyndige vurderinger er betydelig større enn for sammenlignbare skoler i Norge.

De fleste skolene har hatt to besøk av PPT utland i løpet av året; DNS Malaga (2), DNS Costa Blanca (2), CBU Albir (2), DNS Rojales (2), DNS Gran Canaria (2), DNS Brussel (2), DNS Shape (2), DNS London (2) og Lycee International (1).

Vedtak om spesialundervisning og utbetaling av tilskudd

PPT utland sørger for at sakkyndige vurderinger blir utarbeidet og sender deretter tilrådingene om spesialundervisning til Fylkesmannen, med kopi til skolene/elevenes foresatte. Det er Fylkesmannen i Oslo og

Akershus som gjør vedtak om spesialundervisning. Vedtak om rett til spesialundervisning blir gjort for inntil ett skoleår av gangen.

Totalt antall elever med vedtak om spesialundervisning kalenderåret 2015: 149 elever

- Antall elever med vedtak spesialundervisning vår 2015: 132 elever
- Antall elever med vedtak om spesial -undervisning høsten 2015: 94 elever
- Antall elever med vedtak om spesial -undervisning både vår 2015 og høst 2015: 77 elever
- Antall elever med vedtak om spesial -undervisning på bakgrunn av behov for særskilt norskopplæring: 11 elever

Antall elever med vedtak om ikke rett til spesial -undervisning: 12 elever

Alle vedtakene ble fattet i samsvar med tilrådingene som ble gitt av PPT. Antall elever som ble tilkjent spesialundervisning i 2015 var fordelt på 8 skoler. Antall elever på den enkelte skole framgår av tertialrapporteringen.

Etter at vedtak om spesialundervisning er fattet, får skolene tilsagn om tilskudd til spesialundervisning i form av lærertimer og assistenttimer. Tilskuddet utbetales etterskuddsvis to ganger pr. skoleår; i desember og i juni. Det vises i denne forbindelse til resultatområde 31.7 Tilskuddsforvaltning, samt tertialrapporteringen.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

- **Gitt informasjon og veiledning om tilpasset opplæring og spesialundervisning overfor private skoler i utlandet**

PPT utland har et godt og tett samarbeid med utenlandsskolene. Det er ikke kommet noen henvisninger på systemsaker til PPT utland i 2015. PPT utfører systemrettet arbeid etter behov både på telefon, e-post, Skype og på skolebesøk. Hovedkontakten med skolene foregår gjennom skolens spesialpedagogiske koordinator. Skolene tar selv kontakt for rådgiving rundt henviste og ikke-henviste elever. Skolene tar også kontakt om generelle spørsmål omkring spesialundervisning og tilpasset opplæring.

Utenlandsskolene mangler BUP og andre hjelpeinstanser, og har ofte bare PPT utland å støtte seg på i krevende enkeltsaker. PPT utland bruker derfor mye tid på å drøfte håndteringen av elevsaker som berører psykiske lidelser, omsorgssvikt og samarbeidet med andre instanser (f.eks. spansk barnevern).

PPT utland tar initiativ til generelle drøftinger av skolens virksomhet overfor elever med særskilte behov og rutine for samarbeidet. I 2015 har det blant annet vært fokus på å opprette en felles forståelse for elevers behov og skolens ansvar for å gi tilpasset opplæring.

På Fylkesmannens nettside ligger rutinebeskrivelser og skjemaer som avdelingen og PPT utland har utviklet over flere år. Skolene er stort sett gode til å følge rutine og bruke dette verktøyet, og kvaliteten på skolenes forarbeid for henvisning til PPT utland blir stadig bedre.

Utenlandsskolene har ofte små elevgrupper og dermed gode rammevilkår for tilpasset opplæring. Når elever fra Norge har med seg sakkyndig vurdering beregnet på andre forhold ved hjemmeskolen, er det ikke en automatikk i at samme tiltak vil bli gitt ved den nye skolen. Utfordringen blir da å ha kapasitet til snarest mulig å foreta nye sakkyndige vurderinger tilpasset skolene i utlandet, slik gjeldende regelverk tilsier. Tallet på henviste elever der sakkyndig vurdering konkluderer med at de ikke har behov for spesialundervisning er også i 2015 forholdsvis høyt. Arbeidet med å veilede skolene i selv å vurdere dette før de sender henvisning til PPT, blir derfor en viktig del av arbeidet videre.

Antall elever med et annet morsmål enn norsk som begynner på de norske skolene i Spania er fortsatt høyt. Hovedandelen av disse elevene er på to av skolene. Ettersom elevene på utenlandsskolene ikke har rett til særskilt språkopplæring, blir disse elevene henvist for sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning. PPT utland ser hovedsakelig på skolens kartlegging med kartleggingsmaterieell fra Utdanningsdirektoratet for å vurdere elevens språkkunnskaper. Den totale arbeidsmengden hos PPT utland gjør at prosessen tar unødvendig lang tid og at språkopplæringen ikke kommer i gang raskt nok til tross for at skolen har et tilbud klart til elevene.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Særskilte oppgaver, jf. delegasjonsbrev fra Utdanningsdirektoratet

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har, i tillegg til oppgavene i embetsoppdraget, fått delegert myndighet etter

privatskoleloven når det gjelder private skoler med rett til statstilskudd i utlandet. For elevene ved disse skolene er Fylkesmannen i Oslo og Akershus hjemkommune/hjemfylke og skal fatte enkeltvedtak som gjelder tidligere skolestart, fritak fra opplæringsplikten, omvalg i videregående opplæring, et ekstra år i grunnskolen og inntil to års ekstra videregående opplæring.

Oversikt over antall saker i 2015:

- Tidligere skolestart: 0 saker
- Fritak fra opplæringsplikten: 1 sak
- Omvalg i videregående opplæring: 2 saker
- Et ekstra år i grunnskolen: 1 sak
- Inntil to års ekstra videregående opplæring: 0 saker

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen

Arbeidet med resultatområdet 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen forutsetter at Fylkesmannen har medarbeidere med systemforståelse og god kunnskap om barnehager, skoler, skole- og barnehageeiere og universitets- og høgskolesystemet. Resultatkravet krever mye ressurser og nøyaktighet, gode registreringssystemer og rutiner for kvalitetssikring. Resultatområdet omfatter mange satsinger som krever koordinering, slik at de til sammen kan gi støtte og utvikling til alle aktører slik de er ment å skulle gjøre. Utfordringen er helhet og sammenheng i de ulike satsingene. Vi ser at Utdanningsdirektoratet har tatt grep, noe som også bidrar positivt i vårt arbeid mot kommunene.

Det er stor motivasjon og aktivitet hos barnehagemyndigheten og skoleeiere i regionen for kontinuerlig å utvikle barnehage- og grunnopplæringen. Det er stor oppmerksomhet og deltakelse i fylkesmannens tiltak og som setter spor i praksis.

Det er benyttet midler avsatt til administrasjonskostnader i særskilte satsinger for å finansiere lønn til ansatte. Avdelingen har mistet 1,4 stillinger finansiert ved rettsvilkårsavtale. Dette var erfarne medarbeidere som ikke har blitt erstattet, og dette får konsekvenser for oppgaveløsningen vår.

Fylkesmannen vurderer at vi trenger mer ressurser for å kunne løse alle de komplekse oppgavene, men at vi har den kompetansen vi trenger for å løse oppdraget.

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannens måloppnåelse av to resultatkrav:

- ***Bedratt til at kompetansetiltakene og etter- og videreutdanningstilbudene er gjort kjent for lokal barnehagemyndighet, barnehageeiere, skoleeiere og skoleledere, og motivert for deltakelse i disse***

1. Kompetanse for framtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020

Fylkesmannen bruker sine naturlige arenaer for å informere, veilede og å gi ny kunnskap om innhold og bruken av strategien (se også resultatområde 31.4 – barnehage).

Kompetansehevede tiltak - barnehagesektoren

I mars gikk det ut et brev til kommunene i Akershus og bydelene i Oslo med informasjon om nasjonale føringer og kriterier for å søke kompetansemidler for 2015. Alle de 22 kommunene i Akershus og de 15 bydelene i Oslo søkte, og alle oppfylte kravene for tildeling av midler. Rapporteringsfrist for bruk av midlene var satt til 31.12.15.

Satsingsområder i kommunene og bydelene – en oppsummering fra innsendte rapporter:

- Barn med særskilte behov – kurs og fagopplæring der PPT har hatt en sentral rolle
- Mobbing i barnehagen
- Satsing på språk og realfag

- Pedagogisk ledelse
- Kritisk og kreativ bruk av digitale verktøy
- Videreført og videreutviklet tiltak knyttet til de yngste barna
- Veiledning av nyutdannede barnehagelærere – fått et oppsving etter fagkonferansen 6. mars
- Deltakelse i nettverk for implementering av barnekonvensjonen i praksis – gjelder noen bydeler og noen kommuner
- Bruk av eksterne fagmiljøer – universitets- og høyskolesektoren, nasjonale kompetansesentre og andre relevante fagmiljøer

Vi ser at kunnskap formidlet på Barnehageforum, fagkonferanser og regelverkssamlinger brukes i kompetansehevingarbeidet i kommuner/bydeler. Fylkesmannen formidler bl.a. nyere forskning på de ovenfor nevnte arenaer, og ser at det blir brukt. Interessen for forskningsbasert kunnskap øker stadig, også blant assistenter som tar fagbrev og de som tar arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU-studiet).

Deltakelse:

Tiltakene har stor deltakelse. Vi har i år stilt mer utdypende spørsmål ang. hva som gjøres for å sikre deltakelsen fra de ikke-kommunale barnehagene, og for å bevisstgjøre barnehagemyndighetene det ansvar de har her. Langt flere ikke-kommunale har deltatt i 2015.

Rekruttering (som en del av strategien):

6. mars 2015 ble det arrangert en fagkonferanse med tema "Å beholde og rekruttere barnehagelærere". Innholdet var både forskningsbasert og praksisrettet. Konferansen ga en ny motiverende giv til rekrutteringsarbeidet.

GLØD er et aktivt nettverk for rekruttering, likestilling og kompetanse. Alle regionene i fylkene er representert og representantene utøver konkrete tiltak ute i sine regioner. KS, HiOA og Kanvas er faste deltakere i GLØD. Koordinator for GLØD holdt et innlegg på en regional konferanse i Drammen 5.-6. oktober om den nye barnehagelærerutdanningen (BLU). Det har bl.a. ført til at GLØD-nettverk i andre fylker ønsker å komme og lære av vårt GLØD-arbeid.

Alle kommuner og bydeler fikk tilbud om å søke om midler til lokale rekrutterings- og likestillingstiltak, ut i fra noen gitte kriterier. Mange er tildelt midler. Hovedsatsingen for de fleste er tiltaket: "Ungdomskolegutter som lekeressurs i barnehagen". Dette er også et likestillingstiltak som i tillegg har god effekt ang. rekruttering til å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget, til ønske om å ta barnehagelærerutdanning og det er med på å øke barnehagens omdømme på en positiv måte.

Tiltak i samarbeid med HiOA:

- TIB-studiet, jf. særreportering
- Kursrekken "Norsk i barnehagerelatert dagligtale" (Barnehagenorsk) - tiltak for flerspråklige assistenter

Kompetanseheving for assistenter, tilbud om basiskompetanse og fagbrev

Som en del av strategien "Kompetanse for fremtidens barnehage" har Fylkesmannen i Oslo og Akershus bevilget midler til kompetansehevingstiltak for assistenter i barnehage. Prioriterte tiltak var barnehagefaglig grunnkompetanse og fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Fra Oslo og Akershus kom det til sammen inn søknad om kr. 2.666.280,- . Fylkesmannen i Oslo og Akershus tildelte kr. 1.585.000,- . Summen ble etter søknad fordelt til 16 bydeler og kommuner.

I tillegg til fordeling av ovennevnte midler har Fylkesmannen i Oslo og Akershus inngått et samarbeid med Akershus fylkeskommune og Oslo kommune for å kunne utdanne flere til barne- og ungdomsarbeidere i våre regioner. Akershus fylkeskommune tilbyr praksiskandidatkurs i barne- og ungdomsarbeiderfaget med gjennomføring på kveldstid. I 2014 startet tilbudet på Rud videregående skole og Jessheim videregående skole (25 elever i hver klasse). Dette viste seg å være et meget populært tilbud, og vi har derfor videreført denne ordningen også i 2015. I 2015 er det gitt tilbud ved Nannestad videregående skole og Rud videregående skole i Akershus. I tillegg har vi utvidet ordningen i samarbeid med Oslo kommune og har satt i gang samme tilbud for to klasser i Oslo (25 elever i hver klasse med undervisning på kveldstid). Elevene har erfaring fra arbeid i barnehage, er på dagtid ansatt som assistenter i barnehager i Oslo/Akershus og tar nå eksamen etter praksiskandidatordningen.

2. Kompetanse for kvalitet og stipendordningen, herunder MatematikkMOOC

Fylkesmannen har deltatt på informasjonsmøtet i Utdanningsdirektoratet 22. januar 2015. Fylkesmannen har informert om ordningene på kommunemøtene på våren og på høsten. Utdanningsdirektøren har innledet om dette temaet på Dialogkonferanse for alle skoleeiere i Oslo og Akershus i regi av regional GNIST våren 2015.

Skoleåret 2014/2015

Fylkesmannen innhentet refusjonskrav fra skoleeierne innen 15. mai. Utbetaling av midler for våren 2015 skjedde innen fristen 15. juni.

Det ble ikke gjennomført rapportering for skoleåret 2014/2015, da Utdanningsdirektoratet vurderte at opplysningene i søke- og oppfølgingssystemet var tilstrekkelig informasjon.

Fylkesmannen har oppdatert søknads- og oppfølgingssystemet fortløpende med opplysninger om frafall. Vi hadde imidlertid tre skoleeiere hvor vi mottok opplysninger om endringer i studieforløpet såpass sent at vi ikke fikk oppdatert systemet med korrekte opplysninger i tide. Fylkesmannen fant i samråd med Utdanningsdirektoratet en løsning på dette, og vi viser i den forbindelse til vår e-post av 25.06.2015 til Utdanningsdirektoratet.

Skoleåret 2015/2016

Fylkesmannen fikk i embetsoppdraget oppdrag med å veilede, informere og motivere for deltakelse i videreutdanning. Fylkesmannen mottok våren 2015 ukentlig lister fra Utdanningsdirektoratet med oversikt over antall søknader og fordeling på fag. På bakgrunn av disse oversiktene, la vi en periode ut oversikter ukentlig på våre hjemmesider over antall søknader i våre to fylker, også med en fordeling av søknadene på fagene matematikk, norsk, engelsk og naturfag.

Den 05.03.2015 sendte vi ut en påminnelse om deltakelse i videreutdanningsordninger til de kommunene som hadde få søknader. Den 12.03.2015 sendte Fylkesmannen ut en e-post med informasjon om muligheten for å velge MatematikkMOOC.

Fylkesmannen foretok en kvalitetssikring av søknadene fra skoleeierne innen fristen den 23.04.2015.

3. Kompetanse for mangfold 2013-2017

Høsten 2013 ble det igangsatt et kompetanseløft på det flerkulturelle området – kompetanse for mangfold. Et femårig kompetanseløft rettet mot hele utdanningssektoren. Fylkesmannen i Oslo og Akershus var med i første periode med kommunene Asker, Bærum, Nes og Skedsmo, med oppstart høsten 2013 og gjennomføring høst 2013 og hele 2014.

I 2015 inviterte vi alle bydeler i Oslo og kommuner i Akershus til en heldags fagsamling om "Kompetanse for mangfold". Dagen inneholdt regelverksgjennomgang som Fylkesmannen Oslo og Akershus hadde ansvar for, erfaringer fra første runde i prosjektet ved kommunene som deltok og faglig påfyll rundt tema fra Høgskolen i Oslo og Akershus.

4. Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT 2013-2018

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT 2013-2018 ble implementert i 2013. Strategien har en varighet på 5 år og skal styrke ansattes kompetanse og bidra til økt fokus på systemrettet arbeid i PPT. Fylkesmannen har ansvaret for å administrere påmelding og oppfølging.

Etterutdanning 2014

FMOA sendte ut brev av 14.09.2015 til Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og fem kommuner i Akershus om rapportering på midler til gjennomføring av etterutdanning på prioriterte områder 2014.

Rapporteringssystemet foregikk heller ikke i 2015 elektronisk, men ble gjennomført på et eget skjema. Frist for kommunenes rapportering til Fylkesmannen var 12.10.2015. Flere av kommunene overholdt ikke rapporteringsfristen og påminnelse ble sendt 23.10.2015. Dette førte igjen til at Fylkesmannens frist for oversending til Utdanningsdirektoratet den 01.11.2015 heller ikke ble overholdt. Utdanningsdirektoratet bekreftet mottak i e-post 13.01.16.

Etterutdanning 2015

I 2015 var midler til etterutdanning til fordeling i Oslo kr. 527 000. Midler til fordeling i Akershus var kr. 598 000. Søknader kom fra 6 kommuner (Oslo/Akershus), og Akershus fylkeskommune.

Barnehage- og utdanningsavdelingen foretok en vurdering av alle søknadene før vi utbetalte midler til

Videreutdanning 2015/2016:

Barnehage- og utdanningsavdelingen vurderte alle søknadene i UBAS 15-29. april. Vi kontrollerte at kommunene oppfylte vilkårene som var satt for tildeling av midler til videreutdanning. Frist for tilbakemelding på at den ansatte i PPT har fått studieplassen og vil benytte seg av denne, ble satt til 15.09.2015. Fylkesmannen registrerte skoleeiers bekreftelse for hver enkelt ansatt i UBAS og registrere også de som ikke skulle delta.

7 kommuner (Oslo/Akershus) og Akershus fylkeskommune fikk tilsagn om midler. Midlene for vårsemesteret som skulle vært utbetalt innen 15. 06.2015, ble først utbetalt 12.10.2015. Midlene for høstsemesteret med frist for utbetaling 15. 10. 2015, ble utbetalt 16.10.2015.

Fylkesmannens oppfølging av etterutdanning og videreutdanning i 2015

Kommuner og Akershus fylkeskommune som har mottatt midler fra Fylkesmannen, har ansvar for å rapportere på bruk av midler og gjennomføring av etterutdanningen. Informasjon om dette blir sendt i eget brev våren 2016.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har bidratt til at etter- og videreutdanningstilbudene er gjort kjent, har motivert for deltakelse og fordelt midler.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd når det gjelder de statlige strategiene.

- ***Ha bidratt til økt kvalitet og kapasitet i sektorene gjennom utførelse av oppdragene knyttet til de nasjonale satsningene, slik at de nasjonale sektormålene nås***

1. Læringsmiljøprosjektet – målrettet mot mobbing

Fylkesmannen fikk i november 2014 tall knyttet til utvalgte spørsmål fra elevundersøkelsen av Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen ba på bakgrunn av dette om en tilbakemelding fra kommunene om hvilke strakstiltak som var iverksatt, og hvordan de følger opp disse skolene. Kommunene rapporterte tilbake i løpet av januar 2015.

Fylkesmannen har i 2015 satt i gang et regionalt læringsmiljøprosjekt i samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Tilbud om deltakelse gikk ut til alle kommunene. På bakgrunn av tall fra elevundersøkelsen, funn i tilsyn og klagebehandling, samt generell kjennskap til kommunen ble enkelte kommune særlig oppfordret til å bli med. Det er i dag to kommuner som deltar i dette prosjektet som skal avsluttes våren 2015.

Fylkesmannen har videre arrangert kommunemøter med psykososialt miljø som tema. Kommunene Oppegård og Oslo informerte på et av kommunemøtene om prosjektene de hadde startet med midler fra Utdanningsdirektoratet gjennom tilleggsoppdraget i 2014 *Læringsmiljøtiltak - målrettet mot mobbing*. Andre temaer på kommunemøtet var høringen knyttet til NOU 2015:2 - *Å høre til*. Temaet på høstens kommunemøte var oppfølging etter høringen.

Læringsmiljø har vært tema på samlinger med friskolene, og Fylkesmannen har hatt veiledning i regelverket knyttet til læringsmiljø i kommuner som har bedt om det på eget initiativ, og i kommuner som har ønsket en gjennomgang i etterkant av tilsyn.

Fylkesmannen har gjennomført to hendelsesbaserte tilsyn 2015 med temaet psykososialt miljø i skolen. I tillegg har vi varslet to tilsyn som vil avsluttes i løpet av våren 2016.

I november 2015 fikk Fylkesmannen nye tall fra Utdanningsdirektoratet knyttet til svarene på spørsmål om læringsmiljø i elevundersøkelsen. Fylkesmannen er i dialog med de kommunene som har høyest mobbetall i vår region, for mulig deltagelse i læringsmiljøprosjektet pulje 3.

Fylkesmannen vil bistå de øvrige skoleeierne i kommuner som har høye mobbetall, i gjennomføring av tiltak for å styrke kompetansen knyttet til læringsmiljø i kommuner og skoler. Det blir i begynnelsen av 2016 sendt ut et brev til skoleeierne hvor vi etterspør oppfølging av skolene som har dårlige mobbetall over tid.

Fylkesmannen vil bemerke at det har vært vanskelig å motivere aktuelle skoler og skoleeiere til å delta i læringsmiljøprosjekt-satsinger. Årsak som oppgis er blant annet at det foregår mange nasjonale satsinger parallelt som skolene/kommunene allerede deltar i. Fylkesmannen ser en endring i dette nå, og flere skoleeiere har varslet at de ønsker å delta i pulje tre i Læringsmiljøprosjektet.

2. Ungdomstrim i utvikling 2013-2017

Fylkesmannen har informert og motivert til deltakelse i skolebasert kompetanseutvikling på informasjon og veiledningsmøtene med både private og kommunale skoleeiere ved flere anledninger.

Det er etablert faste kontaktmøter med utviklingsveiledere for å sikre koordinering av ulike regionale tiltak og statlige satsinger med tiltak i UiU.

Fylkesmannen har utbetalt midler til utviklingsveiledere, deltakere i puljer og ressurslærer.

Fylkesmannen har innhentet rapporter og oppsummert innholdet i rapportene.

3. Vurdering for læring

Fylkesmannen har hatt løpende kontakt med ressurspersonene gjennom året og deltatt på felles samlinger arrangert av Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen har arrangert en lokal samling med tanke på erfaringsspredning knyttet til Vurdering for læring for alle som har deltatt eller deltar i prosjektet. Sammenheng mellom satsninger var ett av temaene som ble tatt opp.

Ressurspersoner fra pulje 4 og 5 delte erfaringer på samling for friskoler, dette ble "streemet" og lagt ut på nett.

Pulje 5: Fylkesmannen har innhentet og sammenfattet underveis rapporteringene, og deltatt på samlinger. Vi har også holdt kontakt med ressurspersoner og gitt råd og veiledning.

Pulje 6: Fylkesmannen mottok og behandlet søknad fra Akershus kommunene, Ullensaker, Fet og Enebakk og Nannestad. Av friskoler søkte Norsk toppidretts gymnastikk skole, Nyskolen, Den norske skolen i Grand Canaria og Den norske skolen i Costa Blanca. Fylkesmannen har mottatt og vurdert skoleeiers plan for deltagelse i satsingen. Det ble sendt ut tildelingsbrev den 26. juni 2015 til kommunene og de private skoleeier som er med i satsingen med påfølgende utbetaling av tildelte midler.

Pulje 7: Fylkesmannen har invitert kommuner og friskoler til deltagelse.

4. Veilederkorps

Fylkesmannen fikk i 2015 i oppdrag å bidra i rekrutteringen av skoleeiere til Veilederkorpsset. Med utgangspunkt i indikatorene; resultater på nasjonale prøver, resultater på Elevundersøkelsen, gjennomføring i videregående opplæring og grunnskolepoeng har vi identifisert og motivert skoleeiere med særskilte utfordringer til å søke om veiledning fra veilederkorpsset.

Fylkesmannen sendte i mars en oversikt til Utdanningsdirektoratet over skoleeiere, syv kommuner, som på bakgrunn av ovennevnte indikatorer var aktuelle. Vi fikk tilbakemelding fra Utdanningsdirektoratet i april med melding om at kun to kommuner kunne prioriteres for deltakelse i VK16. Etter søknad fra kommunene ble Aurskog-Høland og Gjerdrum prioritert. Begge kommunene deltar med alle sine skoler, og de deltok med alle sine skoleledere på oppstartsamlingen 8. og 9. desember. På oppstartsamlingen deltok også to representanter fra Fylkesmannen. Dette fordi vi i denne runden har oppgaver knyttet til oppfølging av deltaker-kommunene underveis i veiledningsperioden og etterpå.

5. Bedre læringsmiljø 2009 – 2015

Flere skoler i Akershus har deltatt i Utdanningsdirektoratet femårige satsning "Bedre læringsmiljø (2009-2014)". Noen av skolene som deltok i satsingen har presentert sitt arbeid med læringsmiljøet på samlinger for kommunene i regionen. Etter Fylkesmannens forståelse har prosjektene vært nyttige for skolenes læringsmiljøarbeid. Fylkesmannen har også gjennom tilsyn registrert at prosjektet er godt implementert, og har gitt positive resultater på skolen vi hadde tilsyn med.

I forlengelsen av prosjektet ble det i regi av Utdanningsdirektoratet, Imdi, Bufdir, Helsedir. og NAV arrangert en fagsamling/avslutningskonferanse med tema "Utsatte barn og unge". Fylkesmannen var representert med to deltakere.

6. Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere

Fylkesmannen samarbeider med Høgskolen i Oslo og Akershus og andre relevante aktører for stadig å forbedre dette tiltaket og sikre at kommunene følger opp sitt ansvar. Fylkesmannen er representert i en referansegruppe på Høgskolen i Oslo og Akershus.

Fylkesmannen har bidratt med midler til en fagkonferanse ved Høgskolen i Oslo og Akershus, knyttet til veiledning av nyutdannede barnehagelærere. Veiledning av nyutdannede er tema i alle relevante fora, som bl.a. i Barnehageforum og møter for barnehage- og skoleeiere. GNIST partnerskapet i Oslo og Akershus har i 2015 igjen satt veiledning av nyutdannede lærere på dagsorden, blant annet med en dialogkonferanse 16. mars.

Kommuner/bydeler blir stadig beder på dette området, det kommer fram av rapporteringer.

Veiledning av nyutdannede er tema i alle relevante fora, som bl.a. i Barnehageforum og møter for barnehage- og skoleeiere.

7. GNIST 2015

Representanter som møter i GNIST partnerskapet i Oslo og Akershus er Utdanningsforbundet i Akershus, Utdanningsforbundet i Oslo, Oslo kommune v/utdanningsetaten, Akershus fylkeskommune, to representanter fra universitet- og høyskolesektoren henholdsvis fra Høgskolen i Oslo og Akershus og Universitetet i Oslo, KS Akershus og Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Partnerskapet bidrar til koordinering av regionens arbeid med å videreutvikle og styrke kompetansen i skolen. Kjernen i GNIST-samarbeidet i Oslo og Akershus synes å være å støtte og videreutvikle den gode skolen ved å informere, formidle, vurdere og samordne strategier, tiltak innsats og kompetanse.

Partnerskapet har til vanlig et møte i kvartalet, med muligheter for tilpasninger. Det er utfordrende og ressurskrevende å følge opp de administrative oppgavene knyttet til partnerskapet. Vi har derfor valgt å engasjere Høgskolen i Oslo og Akershus til å ivareta disse oppgavene.

Tiltak i regi av regionalt GNIST i Oslo og Akershus bygger på at partnerne bidrar i et faglig og økonomisk spleiselag. I tillegg mottok regional Gnist stimuleringsmidler fra Kunnskapsdepartementet til videreføring av regional GNIST fram til 31.12.15. Midlene har bidratt til å opprettholde en god dialog og kontakt mellom nasjonale og regionale nivået. Regional GNIST – Oslo og Akershus har gitt oppdrag til institusjoner som har gjennomført tiltak innenfor vedtatte satsingsområder. Partnerskapet ønsker også i 2016 å stimulere tiltak som kan bidra til dette.

GNIST partnerskapet i Oslo og Akershus arrangerer årlig en Dialogkonferanse. Målgruppa er lærere, tillitsvalgte, skoleledere, skoleeiere og lærerutdannere. I 2015 var temaet «Veiledning: kapasitetsbygging i praksisfeltet». Fylkesmannen bidro med et innlegg under overskriften «Lærerløftet: Muligheter og utfordringer for vår region»

8. Prosjekt regelverk i praksis

Utdanningsdirektøren sitter i styringsgruppa for Regelverk i praksis.

Regelverk i praksis består av både en seminarrekke og «Den praktiske skole- og skoleeierhverdagen». Saksbehandlerne hos FMOA har vært godt representert både på oppstartseminarene og på alle de faglige seminar dagene, og planleggingen av «Den praktiske skole- og skoleeierhverdagen» er godt i gang. Det var flere kommuner i Akershus som ønsket å delta, vi plukket ut Nittedal og Asker. Første samling er i februar 2016.

Regelverk i praksis har vært tema på informasjonsmøtene vi gjennomfører med kommunene, i møter for Skoleeiernetverket og på samling for utenlandsskolene. Det har vært viktig å skape forståelse for prosjektet, og mange av våre kommuner har vært villige til å bidra som informanter for at Utdanningsdirektoratet skulle få så godt grunnlag som mulig for å designe prosjektet.

Direktøren for oppvekst i Lørenskog deltok sammen med direktøren for oppvekst i Drammen på et direktørmøte i Utdanningsdirektoratet, for å presentere kommunenes ønsker til staten.

Saksbehandlerne hos Fylkesmannen er positive til det faglige innholdet i seminarrekka, men vi erkjenner også at det er vanskelig å tilby et faglig innhold som treffer alle, både de som har jobbet kort og de som har jobbet lenge med et saksfelt.

9. Sensorskolering, jf. resultatområde 31.5

Grunnskolen

Fylkesmannen arrangerte i begynnelsen av juni sensorskoleringer i fagene norsk, engelsk og matematikk. Skoleringene ble arrangert i etterkant av forhåndssensuren, og oppmennene i faget stod for det faglige innholdet. Deltagelsen var god.

Videregående

Som tidligere år inviterte Fylkesmannen til åtte sensorskoleringer for oppnevnte sensorer på videregående, i samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Skoleringene fant sted i mai og juni, og det var jevnt over god deltagelse på skoleringene. Fylkesmannen hadde spesielt ansvar for den felles skoleringsdagen i norsk hovedmål og sidemål.

Generelt

Svært mange sensorer gir tilbakemelding om at de opplever skoleringen som nyttig og nødvendig, både for sensurarbeidet og for eget vurderingsarbeid på skolen.

10. Skoleeiernettverk

Nettverket ble initiert av Fylkesmannen i Oslo og Akershus i 2005. Nettverket er en arena for kommunalsjefer i regionen. Innhold i møtene er aktuelle temaer for ledelse av skoleutvikling, samt erfaringsdeling mellom kommuner. En styringsgruppe har ansvar for temaene som blir tatt opp og nettverket driftes av kommunalsjefer etter tur. Nettverket har fire møter i året i tillegg til en studietur. Møtene er todelt; første del inneholder et aktuelt tema presentert av en ekstern person fra departement, direktorat, KS, universitet, høyskole e.l. I andre del presenterer en eller to av kommunene hvordan de arbeider med temaet i egen kommune. Skoleeierrollen er et sentralt perspektiv i alle tema som belyses. I gjennomsnitt har det vært 20 personer pr. samling og på studieturen. Fylkesmannen støtter nettverket økonomisk og sitter i styringsgruppa som legger programmet.

Temaene i 2015 har vært: Felles nasjonalt tilsyn og REFLEX, Skolebasert vurdering, Ekstern skolevurdering, Kommunereformen, Pisa, fusjonsledelse. I 2015 gikk studieturen til Warsava. Hovedtema i programmet var PISA- *Hvorfor har Polen oppnådd så gode resultater i 2014?* Vi hadde møter med Educational Research Institute og var på skolebesøk.

Fylkesmannen anser nettverket som svært viktig for å informere og drøfte statlige satsinger, motivere for deltakelse samt å drøfte lokale tiltak og tilrettelegging slik at de nasjonale sektormålene nås.

11. Svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever

Utdanningsdirektoratet tildelte Fylkesmannen i Oslo og Akershus kr 1 500 000 til prosjektet.

Målet er å redusere risikoen for ulykker i forbindelse med bading og å sette elevene bedre i stand til å nå kompetansemålene i læreplanen.

Fylkesmannen sendte i mars 2015 ut et eget informasjonsbrev til kommunene. Oslo, Utdanningsetaten og kommunene Fet, Bærum, Skedsmo, Ski, Ullensaker og Lørenskog søkte og alle oppfylte kravene for tildeling av midler. Rapporteringsfrist for bruk av midlene var satt til 30.11.2015.

Fylkesmannen hadde frist innen 01.09.2015 på å gi beskjed til Utdanningsdirektoratet om tilskuddet var blitt utbetalt i sin helhet. I tilbakemeldingen fra FMOA viste vi til søknadene og at vi ikke hadde utbetalt tilskuddet i sin helhet. Vi hadde kr 1 500 000,- til disposisjon og hadde utbetalt kr 1 146 500,-. Vi hadde et restbeløp på kr 353 500,-. Ås kommune søkte 22.09. og fikk innvilget midler kr 40 500,-.

22.12. søkte FMOA Udir om overføring av kr 313 000,- til 2016.

Kommuner som har fått midler har rapportert om plan og bruk av midlene i 2015 og viser til at tilvenning til vann og svømming vil ta tid og behovet vil bli større. Flere har uttrykt at de vil søke om mer midler i 2016. Fylkesmannen har vært i kontakt med Utdanningsdirektoratet og fått bekreftet muligheten for at midlene kan overføres og brukes på denne måten.

12. Tilskudd for svømming i barnehager

Fylkesmannen i Oslo og Akershus mottok i 2015 kr 3 436 000 i tilskudd for svømming i barnehager. Vi opplever at det er stor interesse for og svært gode tilbakemeldinger på denne ordningen. Mange kommuner og bydeler fant det vanskelig å komme i gang med tiltak på kort varsel høsten 2015. Det tar tid å få avtaler med svømmehaller, instruktører m.m. Alle som søkte fikk midler. Det ble utbetalt kr. 1 587 000, det betyr at 1058 barn har blitt omfattet av svømmeopplæring. Det har kommet mange forespørsler på om man kan søke midler for 2016, så interessen er stor, og mange flere vil nok søke når de får bedre tid til planlegging.

Tilbudet som gis er ulikt. Antall timer varierer fra 4 til 24, men gjennomsnittet ligger på 10 timer pr barn. Oslo kommune har brukt tid nå komme i gang nga kapasitet i svømmehallene men de er i gang nå Rapportering nå

antall barn fra Oslo er derfor gitt utsatt frist.

Tilbakemeldingene er utelukkende positive. Alle håper å kunne fortsette. Flere kommuner forteller om barn som aldri har vært i en svømmehall tidligere som nå har blitt trygge på vann, tør å hoppe ut i vannet, og flere barn som har lært å flyte på rygg. Samtlige som har gitt tilbud til 5-åringene i 2015, ønsker å kunne gjøre det samme for 5-åringene i 2016.

13. Stipendordning for Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk (TIB).

Utdanningsdirektoratet gav Fylkesmannen i Oslo og Akershus fullmakt til å utbetale stipend til ansatte i barnehagene som tok videreutdanning for å bli barnehagelærer (ABLU) eller for å ta tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk. Den ansatte kunne motta kr 50 000 for skoleåret 2015/16, første halvdel av stipendet (kr 25 000) utbetales i 2015 og andre halvdel av stipendet (kr 25 000) når andre semester er gjennomført, våren 2016.

Fylkesmannen hadde i oppgave å informere barnehageeiere om at stipendet utbetales via fylkesmennene og innhente bekreftelse fra barnehageeier på at de ansatte som er tatt opp på studiet, er oppført i oversikten (tilsendt fra direktoratet), takker ja til stipendordningen, samt at arbeidsgiver påtar seg ansvaret for å forvalte stipendmidlene etter forutsetningene.

Oppgaven med å dele ut midler til stipend for ABLU og TIB ble gitt oss så sent at det var umulig å komme i mål før jul med alle utbetalingene. Listene vi mottok fra Utdanningsdirektoratet var ikke gode nok, mange personer stod oppført flere ganger og søknadene var ikke samlet pr barnehageeier. Dette har gitt oss et stort merarbeid i forhold til å sende ut informasjon og få bekreftelse fra hver barnehageeier, før vi kunne utbetale. Dette ble en mye større kartleggingsprosess enn først antatt.

Bekreftelsene kom fortløpende, noen med dokumentasjon og var andre mindre detaljerte. Vi ønsker at en tydeliggjøring/instruks på nøyaktig hva vi skulle kreve av bekreftelse. Vi begynte først medio desember å utbetale til barnehageeiere.

Vi fikk fullmakt til å belaste kap 231, post 21, prosjekt 21017 med kr 9 550 000 (ABLU) og kr 1 650 000 (TIB).

Vi utbetalte kr 8 175 000,- i 2015 (kr 6 900 000 til ABLU og kr 1 275 000 til TIB). 22.12.2015 søkte Fylkesmannen i Oslo og Akershus om å overføre kr 4 100 000 til 2016.

I 2016 har vi utbetalt kr 1 275 000. Totalt har vi for begge ordningene utbetalt kr 9 450 000. Vi venter fortsatt på noen bekreftelser som kan føre til utbetaling.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd når det gjelder alle de nasjonale satsningene.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Fylkesmannens måloppnåelse av følgende resultatkrav:

- ***Ha fulgt opp at kommuner legger til rette for at samiske barn utvikler sitt språk og sin kultur i samsvar med barnehagelovens § 8***

I Oslo og Akershus er det kun en samisk barnehage, Samisk barnehage på Tøyen i Bydel Grünerløkka.

Fylkesmannen har bidratt til å legge til rette for at de samiske barnehagebarna utvikler sitt språk og kultur ved å tildele midlene til videreføring av et prosjekt i samisk barnehage. Midlene er tildelt på bakgrunn av søknad fra barnehagen.

Tidligere prosjekter har gått ut på å styrke det samiske språket og kulturen og gi barna positive opplevelser i forhold til det å være samisk i et urbant strøk. Midlene for 2015 har gått til å utvikle visualiserende og konkretiserende materiale, bygget på det tidligere arbeidet. Dette har resultert i å utvikle språkplakater, samisk ”snakkepakke” og kulturelle aktiviteter. Materialet er tenkt også å kunne brukes i overgangen til skolen, og kanskje i skolen.

Fylkesmannen har hatt god kommunikasjon med barnehagen gjennom hele året.

- **Ha fulgt opp at kommuner tilbyr samisk opplæring til de som har rett til slik opplæring etter opplæringslova § 6-2 annet ledd**

Informasjon om tilskuddsordningen, søknadsprosedyre og tidsfrister er lagt ut på vår nettside. Det sendes også informasjon på e-post til kommuner og fylkeskommuner om timer til opplæring i samisk i kommuner utenom Nord-Norge skoleåret 2014/2015. Informasjonen som gis er et brev med frister som Fylkesmannen i Finnmark har utarbeidet for oss.

Det er gjennomført formalia - og rimelighetskontroll av søknad og elevliste fra Oslo kommune, Utdanningsetaten i samisk på videregående. Vi har påsett at kommunens søknad er signert, attestert og at tallmaterialet virker sannsynlig. Det vises også til resultatområde 31.7 Tilskuddsforvaltning.

Fylkesmannen vurderer at resultatkravet er innfridd.

Ressursrapportering

En reduksjon sammenlignet med 2014. Flere årsaker til dette: vakanser/reduuerte stillinger i perioder, økte refusjoner sykepenger/fødsel og Gnist-stillingene som ble faset ut i 2014.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 3 297 828,86	kr 212 691,17
31.9 Andre forvaltn.oppg. - barnehagen og grunnopplæring (rest 31)	kr 4 439 832,23	kr 20 722 220,04
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 1 871 573,64	kr 2 080 649,33
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 771 324,49	kr 0,00
Sum:	kr 10 380 559,00	kr 23 015 560,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

Alle 4 resultatområder rapporteres under delområdene.

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

1. Beskriv kort sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket.

I perioden 2005 til 2015 økte grovfôrarealet i Oslo og Akershus med 33 000 dekar (25 %) til 165 000 dekar, mens kornarealet sank med 59 000 dekar (9 %) til 590 000 dekar. Antall foretak med husdyrproduksjon gikk tilbake med 18 % i samme periode. Antallet ammekyr, sauer og slaktekyllinger økte, mens antallet mjølkekyr og svin gikk tilbake. Forhold knyttet til lønnsomhet, miljøkrav og til dels urbanisering med press for omdisponering av arealer antas å være vesentlige drivere i utviklingen.

Over år har Oslo og Akershus stått for ca. 20 % av norsk kornproduksjon og er en betydelig leverandør av matkorn. Nærheten til Norges største marked utgjør et stort potensial for landbruksbasert næringsutvikling, og en driver for utvikling av produksjoner som også omfatter grønnsaker, potet, frukt og bær samt foredlede jordbruks- og husdyrprodukter.

Akershus er landets største kornfylke med 1/5 av landets kornareal. Det dyrkes korn på ca 80 % av jordbruksarealet i Akershus, mens det i Oslo dyrkes grovfôr på over halvparten av arealet. Totalt er det om lag 760 000 dekar jordbruksareal i drift i Akershus i 2015, mens 800 000 dekar er kartlagt som jordbruksareal i arealressurskart fra NIBIO. I Oslo er det ca 7 500 dekar jordbruksareal, som er en nedgang på 5,6 % siden 2010 uten at tilsvarende nedgang framkommer i KOSTRA-tallene for omdisponering av dyrka jord.

Redusert omdisponering av dyrka jord er svært viktig for å kunne opprettholde og øke matproduksjonen. Det blir uansett svært krevende å nå nasjonalt mål om å øke matproduksjon med én prosent per år fram mot 2030 når avlingene også ser ut til å gå ned. Fra 2004 til 2013 har det vært ni prosent nedgang i kornarealene i Akershus - fra ca 625 000 dekar i 2004 til ca 587 000 dekar i 2014 (kilde: produksjonstilskudd, Landbruksdirektoratet). I gjennomsnitt for denne perioden har det også vært en nedgang i kornavlingene. **Det er derfor store utfordringer med å øke matproduksjonen i Akershus i samsvar med det nasjonale målet.**

2. Beskriv kort fylkesmannens arbeid for å nå målene om økt og trygg matproduksjon og økt matmangfold.

- Oppfølging av regionalt bygdeutviklingsprogram med delprogrammene regionalt næringsprogram (RNP) og regionalt miljøprogram (RMP) har blitt fulgt opp sammen med bredt sammensatte partnerskap der både offentlig og privat sektor deltar. Fokus har vært rettet både mot volumproduksjoner og matspesialiteter. Et eget kornprogram i regi av Akershus og Østfold bondelag har blitt initiert gjennom partnerskapet i Akershus og blir delvis finansiert med UTM-midler. Et prosjekt for å øke storfekjøttproduksjonen basert på beiter og arealer som ikke egner seg for rasjonell kornproduksjon er knyttet til et hovedprosjekt i regi av FMLA-Hedmark. Det er ellers et økt fokus på dyrking av grønnsaker, potet, frukt og bær basert på betydelige markedsmuligheter i hovedstadsområdet.
- Gjennom nettverket «MatViken», der matkontakter i Fylkesmannens landbruksavdelinger fra alle Østlandsfylkene deltar (Oslo/Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold, Telemark, Hedmark og Oppland), fokuseres det særlig på lokalmat sett i sammenheng med grønt reiseliv.
- I 2015 dannet disse Østlandsfylkenes "Osloregionen" som deltok på Internationale Grüne Woche. Prosjektleder var ansatt hos oss. Matkontaktene har hadde ansvar for utvelgelse av deltakere fra sine fylker. Deltakelse på IGW brukes som et verktøy for å utvikle en mer konkurransekraftig mat- og reiselivsregion på Østlandet i tråd med ny nasjonal strategi og regioninndeling for reiselivet. Oppfølgende tiltak etter selve arrangementet i Berlin har vært fokusert. I august 2015 startet forberedelsene til ny deltakelse på IGW 2016.
- Vi har som tidligere samarbeidet med «matansvarlige» i Innovasjon Norge og i fylkeskommunene (Oslo og Akershus) i prosjekter som vi hver for oss initierer og samordner. Vi legger vekt på å integrere alle våre prosjekter i regionalt bygdeutviklingsprogram - strategier og handlingsplaner.
- Avdelingens matkontakt sitter i styringsgruppen for Kompetansenettverket for mat på Østlandet som ledes av Nofima på Ås.
- Vi har samarbeidskontakt med ledelsen i Regional Matkultur (RM) som er et nettverk av matprodusenter og serveringsbedrifter vår region, og som vi og Fylkesmannens landbruksavdeling i Østfold var med å etablere. Regional Matkultur etablerer seg nå i flere østlandsfylker.

3. Beskriv kort hvordan samarbeidet med regionale aktører og Mattilsynet fungerer.

Det samarbeides godt i ulike partnerskap knyttet til oppfølging av regionalt bygdeutviklingsprogram. Disse omfatter fylkeskommunene, kommunene, Innovasjon Norge og landbrukets næringsorganisasjoner innen jord- og skogbruk. I 2015 ble det arbeidet særskilt med strategiplan for skogbruket i O/A i tett dialog med fylkeskommunene.

I tilknytning til søknader etter plan- og bygningsloven om deponier for lett forurensa masser på dyrka jord har vi hatt kontakt med Mattilsynet, regionalt og sentralt. Arbeidet med regional plan for masseforvaltning for Akershus viser at det trolig vil bli et økende behov for slike deponier. Det er behov for en klargjøring av Mattilsynets og miljøforvaltningens regelverk for å sikre at mat dyrket på oppfylte arealer er trygg.

Samarbeidet med Mattilsynet om autorisasjonsordningen for plantevernmidler og innføringen av den nye plantevernmidelforskriften har vært godt. Vi har fått god informasjon og raske svar. Mattilsynet har holdt et kurs om plantevernmidelforskriften og den nye elektroniske kursløsningen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Målgruppen var de som jobber med disse temaene i fylkene rundt Oslofjorden - både hos Fylkesmennene, de som avholder kurs og som organiserer dem. Mattilsynet deltok også i kommunesamlingen for alle landbrukskontorene i Oslo og Akershus i mai og orienterte om MTs nye organisering, samarbeid og gjensidig utveksling av informasjon med kommunene.

Oppfølging og tilrettelegging for småskalaproduksjon og nyetablering innenfor matområdet drøftes i årlige kontaktmøter med det regionale Mattilsynet. Fylkesmennenes landbruksavdelinger i Oslo/Akershus og Østfold holder årlige dialog- og kontaktmøter med Mattilsynet i regionen der dette også er tema. Hensikten er erfarings- og informasjonsutveksling samt drøfting av aktuelle samarbeidsspørsmål innen plante- og husdyrproduksjon. Kontakten mellom MTs distriktskontor og landbrukskontorene ble fokusert ytterligere i 2015. Arbeidet med å forbedre kommunikasjonen følges opp i 2016, særlig knyttet til "Felles retningslinjer for utveksling av informasjon i saker der det er brudd på dyrevelferdsloven". Omorganiseringen av Mattilsynet fra

1.1.2015 legger et godt grunnlag for en styrket kontakt og samarbeid.

4. Beskriv kort hvordan tilgangen på tjenester fra dyrehelsepersonell er i fylket.

Oslo og Akershus er inndelt i fem veterinære vaktområder: Folloregionen, Romerike Vest, Romerike Øst, Romerike Nord og StorOslo. Samlet innvilget beløp for 2015 var kr 3 828 700 fordelt med kr 765 740 på hver av regionene. Meldinger fra husdyrbrukere tyder på at ordningen fungerer godt, og at dyrehelsepersonell er tilgjengelig etter behov. Endelig rapportering vil bli ettersendt.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Alle 4 resultatområder rapporteres under delområdene.

22.1 Bruk av landbruksarealer

1. Utviklingen i beitebruk og utarbeid statistikk over bruk av beiteareal og tapsutvikling

Se tabell.

Sau på utmarksbeite, og tap registrert i organisert beitebruk

Totalt ble det sluppet 13 997 sau på utmarksbeite i 2015. Dette var en liten økning fra foregående år. Tall fra Organisert beitebruk viser et totaltap på 164 søyer og 551 lam som gir et samlet tap på 715 dyr. Dette gir en tapsprosent på 5,1 mot 7,2 foregående år. Tapstallene fra Organisert beitebruk omfatter alle tapsårsaker, også de som ikke skyldes rovvilt.

Regionvis fordeling av tapene

Beitesesongen 2015 har i Akershus vært preget av to store tapssituasjoner: Store, gjentatte sauetap til ulv i prioriterte beiteområder i Eidsvoll øst for Mjøsa, og flere ulveangrep i Enebakk kommune i prioriterte rovviltområder. Fylkesmennene i Hedmark, Oslo og Akershus har i samarbeid innvilget «stående fellingstillatelse» på ulv i grensetraktene mellom Stange, Eidsvoll og Nord-Odal. Det er brukt store ressurser på skadefellingsforsøkene uten uttelling. Situasjonen og tapene var minst like store i 2014. I Enebakk ble det etter 5 angrep fra ulv dokumentert tap på over 45 sauer på inngjerdet innmarksbeite. Alfahannen i Østmarkareviret ble dokumentert som skadegjører. Fordi skadene skjedde innenfor ulvesonen, hvor ulven skal ha et strengt vern, ble det ikke innvilget skadefellingstillatelse i Enebakk.

Rovvilterstatning

Fylkesmannen mottok 22 søknader om erstatning for sau tatt av rovvilt, det samme antallet som i 2014. Totalt ble det søkt om erstatning for 363 dyr fordelt på 70 voksne dyr og 293 lam. Det er innvilget erstatning for 60 søyer og 239 lam. Totalt utgjør dette en erstatningsbeløp på kr 817 150. Dokumentasjonsgraden har økt ved at alle dyr på innmark er gjenfunnet, og et høyere antall skadde dyr er gjenfunnet og avlivet på utmarksbeite. Totalt i beiteområdet nord i Eidsvoll, Stange og Nord-Odal er det dokumentert at ulven har tatt 123 sau, som er 27 % av alle sau dokumentert tatt av ulv i Norge i 2015.

Bekymringsfull utvikling

Utviklingen med økende tilstedeværelse av ulv og påførte sauetap vil kunne true beitenæringa i Oslo og Akershus. Det kan føre til redusert husdyrhold og mindre bruk av beitedyr til å skjøtte det beiteavhengige kulturlandskapet. Det kan føre til økt gjengroingsgrad i fylket og redusert biologisk mangfold, både på innmark og i utmark.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Akershus har lite investeringsmidler til formålet med en fylkesramme på kr 250 000. Fylkesmannen mottok i 2015 i alt 6 søknader fra beitelagene. Midlene er benyttet til sperregjerde, restaurering av sanke- og skilleanlegg, saltsteinautomater og sporingsutstyr til storfe. Søknad om sporingsutstyr for sau ble overført til FKT-ordningen, dvs tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak over KMD sitt budsjett.

2. Rapporter på omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader over Miljøverndepartementets budsjett

Med et begrenset budsjett for tilskudd til tiltak i beiteområder er det få søknader som gir mulighet for samfinansiering. Et eksempel er at søknader om innkjøp og utleie av sporingsutstyr til beitedyr kan innvilges innenfor begge ordninger. Bruk av sporingsutstyr til beitedyr kan kombineres med andre tiltak. Foruten dette er det en stor fordel når søknadene kommer fra beitelag og ikke fra enkelthbrukere. Dette gir grunnlag for effektive

3. Beskriv utfordringer i arbeidet med å ivareta landbrukets interesser i det regionale kartsamarbeidet, og utfordringer knyttet til kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Det er få utfordringer med å ivareta landbrukets interesser i det regionale kartsamarbeidet. Kartverket er per dags dato innforstått med at periodisk ajourhold av AR5 skal vurderes i alle prosjekt der heldekkende ortofoto etableres. Omløpsfotograferingen har også bidratt til at AR5 har blitt et hyppigere tema i diskusjonene i Geovekstsamarbeidet. Kommunene er en viktig partner for å få gjennomslag for periodisk ajourhold. Enkelte kommuner kan mene at de har bedre oversikt/kontroll over det løpende ajourholdet enn det de i realiteten har. I slike tilfeller har vi dialog med kommunene om aktuelle utfordringer og behov for tiltak.

Det ble arrangert et kurs i «AR5 ajourføring - nivå 2» for Oslo og Akershus-kommunene i 2015. Seks kommuner deltok på kurset. Tre av de ni deltakerne kom fra landbrukskontorene. De øvrige var fra kommunenes «geodata-avdeling». En utfordring er å få kommunene til å prioritere deltagelse på slike kurs. Løpende ajourhold av AR5 forutsetter at landbrukskontorene har kapasitet til å utarbeide manuskart og/eller legge inn endringene, som de får kjennskap til gjennom forvaltningsoppgaver, direkte i kommunens arealressurskart. NIBIO har utarbeidet en WMS-tjeneste høsten 2015, som kan påvise «mulig nedbygde areal». Dette vil kunne bli et godt hjelpemiddel for kommunene i inneværende år for å få til et bedre løpende ajourhold.

I forbindelse med skogtaksering oppstår det i enkelte tilfeller utfordringer med hensyn på valg av punkttetthet når laser-skanning skal gjennomføres. Prosjektet "Nasjonal digital høydemodell" har vært med på å "fasilitere" disse diskusjonene. Også omløpsfotograferingen har bidratt til enklere diskusjoner der skogtakstprosjekt skal inngå i Geovekst-prosjekt.

Tapstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2015	2014
FMOA	5346	8651	65	3,1	6,4	5,1	7,2
Sum	5346	8651	65	0	0	0	

22.2 Eiendomspolitikk

1. Kort beskrivelse av kompetansehevede tiltak overfor kommunene innen eiendomslovgivningen.

Vi har en god og tillitsfull dialog med kommunene om rett forståelse av gjeldende lov og regelverk. Vårt inntrykk er at kommunene arbeider bra med sakene innen eiendomslovgivningen. Antall klagesaker holder seg nokså konstant, men saksforholdene krever en bredere juridisk forståelse enn tidligere. For å sette kommunene bedre i stand til å løse sine oppgaver har vi derfor arrangert fagsamlinger der vi ser landbrukets lover i sammenheng med øvrige sektormyndigheters lovverk. Vi har avholdt fagsamling der jordlovens bestemmelser om deling og omdisponering ble sett i sammenheng med plan- og bygningslovens bestemmelser. Videre har vi hatt kantsoner langs vassdrag som tema, og belyst sammenhengen mellom plan- og bygningsloven, vannressursloven, driveplikten etter jordloven og hjemmelen i jordloven til å fastsette forskrifter om miljøforsvarlig drift.

Arbeidet med å se lovverk i sammenheng medfører økt samarbeid med øvrige fagavdelinger. Det er i tråd med føringene for embetet, men gir også landbruksavdelingen et behov for økt klarhet i egen begrepsbruk. Landbruksbegrepet i plan er utfordrende, og en revidert veileder for Landbruk pluss ville kunne klarlegge bedre hva som ligger i et dynamisk landbruksbegrep som skal favne om en nødvendig utvikling av eiendommenes samlede ressursgrunnlag.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

1. Gi en oversikt over erfaringer knyttet til fylkesmannens og kommunenes forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Fylkesmannens erfaring er at kommunene jobber bra med disse forvaltningsoppgavene. De deltar i kompetansetiltakene som Fylkesmannen gjennomfører og bidrar til erfaringsutveksling og felles forståelse av et krevende regelverk. Kommunene imøteser forvaltningskontroller fra Fylkesmannen for å få tilbakemeldinger på kvaliteten på arbeidet og korreksjoner som kan bidra til forbedringer. Utmålingskriterier som areal og dyretall oppfattes som greit. Utfordringene er knyttet til de skjønsmessige temaene. Gjennom forvaltningskontrollene, kommunesamlingene og annen dialog med kommunene får vi innspill på utfordringer knyttet til regelverket som

2. Gi en oversikt over omfang av gjennomførte kontroller og oppfølging av eventuelle avvik i eget skjema, og gi en vurdering av kontrollresultatene.

Kontrollarbeidet er organisert med to faste personer. I henhold til risikobasert kontrollplan for tilskuddsforvaltningen ble det i 2015 gjennomført 2 stedlige forvaltningskontroller på tilsammen 8 kommuner. Landbrukskontoret i Follo (Oppegård, Vestby, Ski, Frogn, Ås og Nesodden) og Ullensaker/ Gjerdrum landbrukskontor ble valgt ut innenfor ordningene produksjonstilskudd (PT) og NMSK-tilskudd. Kontrollomfanget utgjør ca. 30 prosent av våre kommuner. Vi fant 3 avvik, og gjorde noen merknader. Kommuner med avvik har fulgt opp slik at avvik har blitt lukket. Sakene er nå avsluttet.

Fylkesmannen har jobbet med å forenkle, systematisere og sikre kontrollarbeidet knyttet til konsesjonsloven for svine- og fjørfeproduksjon i 2015. Når det foreligger ny produksjonsstatistikk for leveranser i 2014, blir tallene overført til et regneark og sammenstilt med tidligere års produksjon for den enkelte produsent. Oversikten vil avdekke eventuelle avvik når produksjonen for siste år eller siste toårsperiode overskrider 15-prosentregelen. Produsenter som kommer ut med røde tall følges opp mot dokumentasjon gjennom PT-søknader mm. Den største utfordringen ligger å vurdere den eksakte produksjonen innenfor kombinert svineproduksjon. For å ilegge standardisert erstatning stilles det krav til klar sannsynlighetsovervekt. Landbruksdirektoratet har i ny forskrift lagt til grunn at det er det "laveste antall innsatte avlspurker gjennom året" som skal danne grunnlag for beregning av konsesjonsenheter. Dette må vi forholde oss til i framtidig saksbehandling.

For kontrollåret 2013/2014 ble det varslet og krevd standardisert erstatning for overproduksjon i 4 foretak. En av sakene er stilt i bero for videre avklaringer da foretaket har gitt feil opplysninger i fordelingen mellom ungpurker og avlspurker (purker m minst ett kull) i PT-søknadene. I 3 av 4 saker har vi etter nærmere innsyn og dokumentasjon fra produsentene frafalt krav om standardisert erstatning. Den fjerde saken arbeides det fortsatt med i 2016. Det er videre gjennomført oppfølgende kontroll i 3 foretak med generasjons-/eierskifter. I alle tilfeller var produksjonen ført dobbelt på gammel og ny eier. Kravene er frafalt. Vi har fortsatt noe etterslep i saksbehandlingen, men har i 2015 tilført mer ressurser til forvaltning og kontroll av husdyrkonsesjonsregelverket. Vi vil gi dette forvaltningsområdet enda høyere prioritet i 2016.

3. Omtale antall saker som er vurdert for politianmeldelse og hvor mange som er anmeldt. Resultatet av påtalemyndighetens behandling omtales kort der resultatet er klart.

Ingen saker har blitt politianmeldt i 2015.

4. Utarbeide oversikt over og vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.

Vi viser til tabelldata. Fylkesmannen har relativt få klager og dispensasjonssøknader.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2015 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
3	0	2	2	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
20	0	4	1	0	2	0	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2015

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,0

Antall personer: 7

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:

Kommune:	Frogn kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	Avvikene er lukket
Kommune:	Gjedrum kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, RMP-tilskudd, NMSK
Registrerte avvik:	1 avvik
Oppfølging av avvik:	Avviket er lukket
Kommune:	Nesodden kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	Avvikene er lukket
Kommune:	Oppegård kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	Avvikene er lukket
Kommune:	Ski kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	Avvikene er lukket
Kommune:	Ullensaker kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, RMP-tilskudd, NMSK
Registrerte avvik:	1 avvik
Oppfølging av avvik:	Avviket er lukket
Kommune:	Vestby kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	Avvikene er lukket
Kommune:	Ås kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, NMSK tilskudd
Registrerte avvik:	3 avvik
Oppfølging av avvik:	avvikene er lukket

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Arbeidet med forvaltningskontroller (kontrollplan, forberedelser, gjennomføring, oppfølging) har vært fokusert i 2015. Erfaringer som er gjort vil bli lagt til for en forsterket faglig og organisatorisk oppfølging i 2016.

22.4 Ei livskraftig reindrift

Punktet er ikke aktuelt for Oslo og Akershus.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Alle 4 resultatområder rapporteres under delområdene.

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

1. Egen rapport om bruken av IBU-midlene sendes LMD innen 28.2.2016 med kopi til Innovasjon Norge. Det skal gis en kort omtale av den helhetlige bruken av IBU-midler i fylket, samt en detaljert rapportering på bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidler i henhold til rapporteringskravene i brev til Fylkesmannen av 12.12.2014.
Rapporteres særskilt.

2. Beskrive kort tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.

Regionalt næringsprogram med rullerende handlingsprogram er førende for satsingen innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon. I partnerskapet er det bred enighet om satsinger og prioriteringer. I regionalt næringsprogram er satsingsområdene matproduksjon, både volumproduksjon og lokalmat, økologisk produksjon og forbruk, grønt reiseliv, Inn på tunet, skog og trebruk, fornybar energi og urbant landbruk. I 2014 ble det initiert tre flerårige prosjekter knyttet til regionalt bygdeutviklingsprogram, med mål om å øke matproduksjonen i regionen: Et "kornprogram" med mål om å bidra til økt bærekraftig kornproduksjon, et prosjekt for å opprettholde og styrke melkeproduksjonen og et med mål om å bidra til økt produksjon av storfekjøtt. Prosjektene ble videreført i 2015. De er fylkesovergripende og solid forankret i partnerskapet. Det samarbeides med Østfold og Hedmark. Det pågår også satsinger for å stimulere produksjonen av grønnsaker, potet, frukt og bær.

I 2015 ble det i samarbeid med Innovasjon Norge arrangert en kommunesamling om landbruksbasert næringsutvikling. Næringsutvikling var dessuten et hovedtema under Fylkesmannens to-dagers samling for kommunene.

Det meste av arbeidet med matspesialiteter og reiseliv skjer i samarbeid med andre aktører. Vår matkontakt sitter i styringsgruppen for Kompetansenettverket for Region Øst. Vi samarbeider godt med Innovasjon Norge, fylkeskommunene og destinasjonsselskap om næringsutvikling innenfor mat og reiseliv. Årlig arrangerer Fylkesmannen og IN et næringsutviklingsmøte for kommunene. Mye av det direkte arbeidet ut mot lokalmat- og reiselivsbedrifter skjer gjennom Regional Matkultur. Både mat- og reiselivsbedrifter er med i dette nettverket som vi også samarbeider med. Vi sender jevnlig ut aktuell informasjon til de ulike bedriftene og egne og andres tilbud. Vår deltakelse i IGW er omtalt under pkt. 21.1. I 2015 ble det brukt mye tid på arbeidet med Gylne Måltidsøyeblikk. Vi gjennomførte filmpremiere for "MÅltidets Muligheter" på Klingenberg kino, arrangerte kurs for sykehjemmene i samarbeid med foregangsfylkeprosjektet ØQ og nedsatte en jury for å finne den beste sykehjemsmiddagen i Oslo og Akershus. Landbruks- og helseavdelingen samarbeidet godt. Innen mat og reiseliv for øvrig har vi arrangert en studietur for jordbruks- og næringssjefer i Oslo, Akershus og Østfold. Nofima Mat orienterte om tilbudet til mat- og reiselivsbedrifter. Studieturen omfattet også besøk til diverse gårder og bedrifter. Målet å gi kommunalt ansatte mer kunnskap om hvilke tilbud de kan formidle videre til bønder som ønsker å starte virksomhet innen disse næringene.

Urbant landbruk er ett satsingsområde i Regionalt næringsprogram som skal understøtte urbane aktiviteter uten næringsøkonomisk betydning, men også synliggjøre muligheter og potensialer for næringsutvikling i landbruket i samarbeid med befolkningen i byer og tettsteder gjennom direkte salg av produkter og tjenester. De siste årene har interessen for dyrking av mat økt i Oslo, Trondheim, Bergen og i flere andre byer og tettsteder i Norge tiltatt i betydelig grad. Urbant landbruk, eller «urban farming» og «urban food gardening» i engelsk tale, har etablert seg som begrep i media og i offentligheten. Urbant landbruk kan bidra til kunnskapsutveksling mellom landbruket og bybefolkningen, utvikling av møteplasser mellom bonde og forbruker, utvikling og styrking av nettverk mellom bonde og forbruker og gi landbruket muligheter for næringsutvikling og som tjenesteleverandør til urbane strøk. I Oslo har ulike satsinger og tiltak over tid bidratt til at stadig flere forbrukere ønsker å dyrke grønnsaker, bær og frukt til eget forbruk på ulike lokaliteter. Andelslandbruk etableres nær byer og tettsteder, og flere har ventelister for kjøp av andeler. Dette bidrar også til å styrke matvareberedskapen. Norges Bondelag har nylig lyst ut et engasjement som Norges første bybonde i samarbeid med Bjørvika byutvikling med arbeidssted Losætra i Bjørvika. Det tidligere byrådet i Oslo har fremmet en egen landbruksmelding som i all hovedsak fokuserer på urbant landbruk. Det nye byrådet vil så langt vi er orientert forsterke denne satsingen ytterligere og bidra til at flere bydeler kan tilrettelegge for urbane dyrkingsaktiviteter. Det er derfor nødvendig at det nå avklares hvilke nasjonale føringer som skal gjelde for Fylkesmennenes befating med urbant landbruk. Med støtte fra sentrale

3. Beskrive tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt.

Det var 35 godkjente Inn-På-Tunet-gårder i O/A ved utgangen av 2015 i hht. oversikter som vises gjennom sertifiseringsordningen som driftes av Matmerk. De fleste tilbyr tjenester rettet mot barn og unge (pedagogikk). Vi har 8 gårder som tilbyr Grønt arbeid i samarbeid med NAV/attføringsbedrifter. Fem gårder har dagtilbud for hjemmeboende demente. De øvrige er fordelt på fosterhjem og dagtilbud knyttet til psykisk helse. Det samarbeides i noen grad på tvers av fagavdelinger i embetet om informasjon og tilrettelegging for tilbud til ulike målgrupper. Her er det fortsatt behov for videreutvikling, og dette vil bli fokusert ytterligere i i 2016 i arbeidet med handlingsplanarbeidet. Vi planla og gjennomførte en studietur til Østerrike i 2015. Turen var et samarbeid med fylkeskommunen i Finnmark. Her deltok også nøkkelpersoner fra Hvam Agrou utvikling og IPT-Akershus. Inn på tunet er et av hovedsatsingsområdene i regionalt næringsprogram. Sammen med Innovasjon Norge har vi tidligere støttet etableringen av IPT-Akershus SA. I tillegg støtter vårt fagpersonell utviklingstiltak, kurs og konferanser for tilbydere av IPT-tjenester. Det er også etablert et godt samarbeid om kurs, konferanser og erfaringsutveksling med øvrige fylkesmenn i Viken-området i et såkalt VIKEN-IPT nettverk. Vi har hatt prosjektlederansvar for arbeidet med den nasjonale veilederen "Inn på tunet - gården som læringsarena". Veilederen ble ferdigstilt i juni 2015 og signert av statsrådene Røed-Isaksen og Sylvi Listhaug. Matmerk har ansvaret for å distribuere veilederen til tilbydere og kjøpere. Vi deltok i planleggingen av den nasjonale Inn på tunet-konferansen 2. og 3. november i Stavanger. Arbeidet med en Handlingsplan for Inn på tunet i Oslo og Akershus ble påbegynt og fortsetter i 2016. Arbeidet gjøres i samarbeid med helse-, sosial og familie- og barnehage- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen. Det vil bli lagt stor vekt på å jobbe tverrsektorielt fra og vektlegge tiltak overfor kjøpere av IPT-tjenester. Langsiktige avtaler med kjøpere er den største utfordringen for IPT-gårdene. Dette gjør arbeidet uforutsigbart for mange IPT-gårder i dag. Vi har tatt initiativ til å etablere en praktisk-teoretisk utdanning i dyreassistert intervensjon (DAI) for Inn på tunet-bønder i Norge. Ideen kom etter studieturen til Østerrike, der myndighetene har etablert et slikt tilbud. I august 2015 arrangerte vi et seminar om DAI på Bogstad gård med lederen for DAI-prosjektet i Østerrike som orienterte om og demonstrerte den østerrikske modellen. Her deltok personer fra LMD, NMBU, Antrozologisk senter, IPT-bønder, representanter fra Natur videregående skole og Hvam videregående skole. Dette initiativet følges nå opp i dialog med LMD og Hvam vgs, og det planlegges et prosjekt som skal klargjøre behov, miljøer, standarder og utdanningsmodell for norske forhold. Hensikten er å gi IPT-gårder som bruker dyr i samhandling med brukerne en tilleggsverdi og bedre kvalitet på tjenestene.

4. Utarbeide oversikt over antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene og i Fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2015. Oversikten presenteres i årsrapporten.

Fylkesmannen har utarbeidet slik oversikt. Kommunene i Oslo og Akershus hadde per 31.12.15 40,9 årsverk i landbruksforvaltningen. Dette er en nedgang på 0,4 årsverk fra året før.

Fylkesmannens landbruksavdeling hadde 17,5 årsverk. Dette er en nedgang på 2,0 årsverk fra året før.

5. Rapportere om bruken av midlene til arktisk landbruk og fjellandbruket.

Ikke aktuelt.

6. Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.

I det årlige forventningsbrevet fra fylkesmannsembetet til kommunene, som første gang ble sendt ut i 2011, fokuseres det også på at landbruket og landbruksbasert næringsutvikling må omtales i samfunnsdelen til kommuneplanen. Det samme gjøres i fylkesmannens dialogmøter med enkeltkommuner der fylkesmannens ledergruppe deltar. Det er viktig å se landbrukets muligheter som del av kommunens samlede vare- og tjenesteproduksjon og verdiskaping, både på kort og lang sikt. Bistand til kommunenes arbeid med kommuneplanens arealdel har stått sentralt også i 2015. Når landbrukets muligheter blir belyst, og sett i sammenheng med nasjonal matvaresikkerhet i et langsiktig perspektiv, vil dette motivere til praktisering av et restriktivt jordvern. Vi forsøker å styrke dette kunnskapsgrunnlaget i kontakt og dialog med kommunene. Deres førstelinjansvar i forvaltningen av juridiske og økonomiske virkemidler stiller krav til Fylkesmannen som kompetansesenter. Vi har forsøkt å møte deres behov med aktuelle fagsamlinger og utgivelse av den ukentlige publikasjonen "Nytt og nyttig" som holder alle landbrukskontor m. fl. oppdatert med all aktuell informasjon.

7. Beskriv prioriteringer og konkret bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig oversikt og vurdering av arbeidet.

Midlene til O/A, kr 160 000 har i sin helhet blitt brukt til en 2-dagers samling med god deltakelse fra alle landbrukskontor jord- og skogbruk i Vestby i mai 2015. Midlene har dekket opphold reise

møtelokaler, eksterne foredragsholdere, utferd og bevertning. Alle deltakere har bidratt med en egenandel.

23.2 Skogbruk

1. Rapporter kort utfordringene på skogområdet og hvordan Fylkesmannens arbeid har bidratt til resultater og aktivitet.

Hogst

Avvirkningen var i 2015 fortsatt på et høyt nivå, med totalt 793 035 m³. Dette var en liten økning fra 2014. Verdien av det innmålte tømmeret økte med ti millioner fra ca. 270 millioner kroner i 2014. I Oslo og Akershus hogges det opp mot grantilveksten. Det er derfor ikke planlagt tiltak for økt avvirkning i våre fylker.

Foryngelse

Resultatkontroll for skogbruk og miljø er gjennomført og rapportert. I 2015 ble det trukket ut 100 felt som kommunene skulle kontrollere i henhold til foryngelsesbestemmelsene i forskrift om bærekraftig skogbruk. Status er rapportert til Landbruksdirektoratet. 13 felter gikk ut av ulike årsaker. Det er gledelig at ingen felter gikk ut grunnet manglende registreringskapasitet i kommunene i 2015. Resultatkontrollene for foryngelse viser at der det plantes gjøres det ofte med minste lovlige antall. Dette er fra et skogfaglig synspunkt for lite til å sikre en utvikling av framtidig kvalitetsskog. Oppfølging av «Brekke-brevet» har i år gitt gode resultater. Det er gjennom skogfondsystemet registrert at det er satt 1,87 millioner planter i jorda, derav i overkant av 150 000 suppleringsplanter. Dette er en økning på 48 % sammenliknet med gjennomsnittet for de ti siste årene, og er det høyeste vi har registrert siden 1996. Det ble plantet på totalt 9 800 dekar. I 2015 er det investert 5,22 millioner kroner i planting. Flere skogeiere i fylkene våre har fritak fra skogfundsordningen, og disse rapporterer ufullstendig på foryngelse. I arbeidet med ny strategisk plan for skogbruket i Oslo og Akershus er dette noe vi tar tak i.

Ungskogpleie

Også i 2015 har skogeierorganisasjonene hatt utfordringer med ungskogpleie. Det er lite fokus på dette fra veiledningstjenesten. Kapasitet til å utføre annet arbeid i skogen enn hogst er for liten. Det er gjennomført ungskogpleie på 20 800 dekar. Dette er noe under normalnivået i våre fylker siste 10 år. Forklaringen er at det bare er ungskogpleieprosjekter i noen få kommuner, samt at veiledningsapparatet ikke fungerer optimalt. Det ble i 2015 investert i overkant av 9 millioner kroner i ungskogpleie, som er en økning på en million fra i 2014.

Skogfond

Det er totalt innbetalt ca. kr 29,41 millioner til skogfond i våre to fylker. Det ble utbetalt ca. kr 27,67 millioner i 2015. Beholdningen pr. 31.12.2015 var på ca. kr 131,3 millioner, en økning på kr 7 millioner fra 31.12.2014. I 2015 har embetet trukket inn 1,47 millioner kroner fra rentemidler av skogfond i 2014. Det ble overført 20 % til Landbruksdirektoratet, 30 % ble overført til de stedlige skogeierandelslag og 17 % ble tildelt Fylkesmannen. I 2015 har følgende organisasjoner/prosjekter fått støtte fra fylkesinntrukne rentemidler: Skogselskapet i Oslo og Akershus, 4H Akershus og Oslo, Østnorge Juletrelag og Velg skog – region øst. Embetet behandlet kommunale rentemiddelbudsjetter for skogfond.

Strategiplan for skogbruket i Akershus og Oslo 2016 – 2019

Arbeidet med Strategisk plan for skogbruket i Akershus og Oslo 2016-19 ble avsluttet i 2015. Revidert forslag til plan er sendt Akershus fylkeskommune for behandling i fylkesutvalget 1 kvartal 2016. Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Akershus fylkeskommune er eiere. Opprinnelig var Oslo kommune medeier, men fordi planen ikke ble initiert politisk i Oslo kommune, kan ikke kommunen stå som medeier. Det opprinnelige planforslaget ble sendt på høring med blant andre kommuner og næringsorganisasjoner som høringsadressater. Vi mottok 25 høringssvar. Arbeidet med en handlingsplan for 2016 ble startet i desember 2015. Strategiplanen er knyttet til regionalt bygdeutviklingsprogram og delprogrammet regionalt skog- og klimaprogram. Planen er en næringsplan med miljøfokus, og er laget i samarbeid med kommunene, næringsorganisasjoner og Skogselskapet i Oslo og Akershus. Emneområdene er trebruk, infrastruktur og skogproduksjon.

2. Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Prosjekter avsluttet i 2015: Områdetakst i Nes kommune og taksering av eiendommen Løvenskiold-Vækerø Skog (del av områdetakst Asker og Bærum). LV-taksten omfatter også deler av kommuner i Buskerud og Oppland fylker. Pågående prosjekter: Områdetakst i Asker og Bærum – ferdigstilles i 2016. Områdetakst i Hurdal, Nannestad, Gjerdrum, Ullensaker og Nittedal kommuner – ferdigstilles i 2016. Nye prosjekter i 2015: Fellestakst i Eidsvoll kommune. Enkelte områdetakster som ble avsluttet før 2009 er ikke registrert avsluttet i

TSKOG. Det gjør at oversikten over arealer der takst pågår i Oslo og Akershus viser langt større takstareal under arbeid enn det som er reelt. 4 prosjekter som ble avsluttet i 2004 og ett prosjekt som ble avsluttet i 2008 er i ØKS ført med sluttdato 27.11.15. Oppryddingen avsluttes i 2016.

Tilskudd

Til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er det innvilget i alt kr 4,75 millioner (skogkultur, miljøtiltak, veibygging, drift med hest). I tillegg er det innvilget kr 64 770 av veivedlikeholdsmidlene fra 2013. Forvaltningen er rapportert i ØKS. Vi fikk for 2015 tildelt 2,5 millioner kroner til skogkultur. Forbruket var på 2,94 millioner kroner. Vi har de siste 5 årene hatt et merforbruk sammenliknet med tildelingene. Dette har vært mulig grunnet tidligere års lave forbruk. Også innenfor tilskudd til veibygging og drift med taubane m.m. har vi i 2015 bevilget mer penger enn vi ble tildelt. For tilskudd til skogkultur var dette siste året med overføringer av betydning til kommende år. I 2015 ble 11,95 km skogsbilvei ferdigmeldt. De siste årene har fylkene fått økte rammer, og Fylkesmannen har innvilget tilskudd for tilsammen ca. 1,8 millioner kroner i 2015. Det forventes at det i årene som kommer vil ferdigstilles lagt mer vei enn i år.

3. Annet

Det har vært holdt 3 samlinger med ulike emner for kommunenes skogbruksansvarlige. En av samlingene var over to dager med fokus på skogsbilveier. Vi har bistått NIBIO med årlig registrering av granbarkbiller, Det norske Skogfrøverket med årlig registrering av skogtrærenes blomstring og frøsetting og vår beredskapsavdeling med spørsmål knyttet til skogbrannovervåkning. Landbruksdirektor og fylkesskogmestrene har deltatt i samlinger i regi av det strategiske skognettverket "Østlandsskogbruket". Nettverket består av fylkesmannsembetene i Oslo og Akershus, Aust-Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud og Østfold og er et viktig tiltak for å fremme skogbruket på Østlandet.

Osломarka

Det er viktig at en revidert markaforskrift kommer på plass. Dette for å avklare premisser for framtidig skogsdrift, og for å tydeliggjøre overfor andre brukerinteresser hvilke rammer skogsdriften kan operere innenfor.

Vi har behandlet 49 hogstmeldinger som førsteinstans (kommuneskoger) og 4 klager på hogstmeldinger. Saksmengde knyttet til markaforskriften, med tilhørende ressursbruk, er spesiell for Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Innenfor området som markaloven dekker, legger vi til grunn at bygge- og anleggstiltak regulert i landbruksveiforskriften ikke skal behandles etter markaloven i tillegg.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Alle 4 resultatområder rapporteres under delområdene.

24.1 Samfunns- og arealplanlegging

1. Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets og reindriftens arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.

Fra 2004 til 2013 har det vært 9 % nedgang i kornarealene i Akershus - fra ca 625 000 dekar i 2004 til ca 587 000 dekar i 2014 (kilde: produksjonstilskudd, Landbruksdirektoratet).

I 2014 ble det omdisponert 284 dekar dyrka jord, 278 dekar dyrkbar jord og totalt ble det omdisponert 562 dekar i Akershus og Oslo (ifølge KOSTRA-tall for 2014, tall for 2015 kommer i juni 2016). Dette er en nedgang i omdisponering av dyrka jord, men en stor økning i omdisponering av dyrkbar jord sammenliknet med 2013. Det må påregnes underrapportering i tallene, for det ser ut til å være vanskelig å etablere gode løpende rutiner for rapportering, særlig i store kommuner. Gjennomsnittlig omdisponering var ca 600 daa dyrka jord/år i tiåret 2004 til 2013 for Akershus (endring til skog og annet landbruksområde er ikke tatt med, golfbaner og friområder er med). Oslo har nesten ikke rapportert om omdisponering av dyrka jord i tiåret 2004 til 2013, men har omdisponert dyrkbar jord med 16 dekar i 2014 og 38 dekar i 2013.

Regionen har et stort arealpress og høy befolkningsvekst, og det er store utfordringer med å bevare store sammenhengende jordbruksområder i et langsiktig perspektiv. Mange tettsteder ligger omkranset av dyrka mark. Veksten medfører behov for store samferdselsutbygginger og byggeområder til næring, boliger og offentlige formål. I årene framover blir det særlig krevende å avveie jordvern mot tettstedvekst. Prognoser viser en befolkningsøkning på 350 000 eller mer i Oslo og Akershus fram mot 2050.

Arbeidet med "Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus" viser likevel at det er mulig å ta i mot mesteparten av veksten innen dagens byggesone gjennom fortetting og transformasjon. Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus ble vedtatt i desember 2015. Jordvern ligger til grunn som en viktig føring. For å ta en så stor vekst og samtidig redusere klimagassutslipp og ivareta jordvern og natur, skal vekst komme i utvalgte prioriterte tettsteder. Arealplanleggingen i hver kommune skal sikre effektiv arealutnyttelse, utrede og gjennomføre fortetting, transformasjon, sette langsiktige grenser og utbyggingsmønster, og forbedre mulighet for kollektivtransport, sykkel og gange. Handlingsplanen skal rulleres årlig. Den regionale planen skal forplikte både kommunene som planmyndighet og regionale myndigheter, slik at planforslag som fremmes skal være i samsvar med nasjonale og regionale føringer.

Regional plan legger opp til at kommunene skal innarbeide langsiktige grenser rundt prioriterte byer og tettsteder ved rullering av kommuneplanene. For kommunene kan det bli krevende å følge opp og å få på plass et faglig grunnlag for dette arbeidet. Uten et godt faglig grunnlag kan etablering av slike grenser medføre at mye mer dyrka jord blir satt av til utbygging enn det er behov for.

2. Bruken av innsigelser knyttet til landbruk og reindrift i saker etter plan- og bygningsloven.

Landbruksavdelingen har i 2015 fremmet innsigelser til følgende planer begrunnet med jordvernhensyn og utbyggingsmønster, med anslått arealkonsekvens av nye arealforslag i parentes: Ås kommuneplan (97 dyrka, 591 dyrkbart), Sørums kommunepplan (523 dyrka, 1058 dyrkbart), Reguleringsplan for Fossumjordet ved Sørumsand (85 dyrka), Områderegulering for Ski øst (208 dyrka, 77 dyrkbart).

- I løpet av 2015 har det vært mekling for Ski Øst og alle kommuneplanene og for innsigelser fra 2014 til Skedsmo kommuneplan og Nes kommuneplan.
- Per februar 2016 er det fortsatt noen uavklarte innsigelser til seks planer fra 2014 og 2015. Enkelte arealforslag kan bli sendt til KMD for avklaring dersom innsigelsene ikke blir løst og kommunene vil sende dem inn. Innsigelser fra 2014 til masseuttak/-deponi i Nittedal forventes løst. En innsigelse knyttet til miljø og naturmangfold for masseuttak i verdifull ravedal i Nannestad ble sendt KMD for avklaring i 2014. Etter forespørsel fra KMD har vi bidratt med vurdering av arealforslaget.

3. Beskriv aktivitet og status i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Vi har bidratt med uttalelser, dialog og oppfølging av følgende kommuneplaner som har vært på høring i 2015: Ås, Skedsmo, Sørums, Nes, Eidsvoll, Nannestad, Bærum, Asker, Vestby, Nesodden, Ullensaker, Rælingen, Enebakk og Fet. Flere store samferdselssaker pågikk i 2015. Tiltakene vil medføre betydelig omdisponering av svært verdifulle jordbruksarealer i årene som kommer.:

- Regulering av ny E16 gjennom Nes kommune.
- Regulering av ny E18 gjennom Ski og Ås inkludert regulering av "ny jord prosjektet".
- regulering av Follobanen, nytt dobbeltspor i Eidsvoll mellom Venjar, Eidsvoll stasjon og Minnesund.
- Ny Glommakryssing for fv 22 i Fet, ny fv 23 i Frogn.
- Jernbaneverket har laget rapporter om mulige områder for hensettingsspor for tog i sju Akershuskommuner - flere av forslagene ligger på verdifull dyrka jord. Rapportene omfatter også fem andre fylker. Fylkesmennene var kritisk til at JBV ikke involverte Fylkesmannen tidlig i prosessen. Vurderinger av konsekvenser i rapportene holder ikke faglig mål med hensyn til konsekvenser for miljø og landbruk. JBV tok initiativ til nye og bedre prosesser.

I Akershus er det mange store saker som gjelder **masseuttak og deponier**. Samferdselsutbygginger og store utbygginger i mange kommuner vil generere mye rene, naturlige masser. Omfang av inert og lett forurensa bygg- og rivningsavfall forventes å øke på grunn av fortetting og transformasjon i eksisterende byggeområder. Kommunene vurderer oftere slike områder i kommuneplanen og reguleringsplaner med konsekvensutredning. Det er et stort press på å bruke dyrka jord til masseuttak. Hensynet til jordvern, matproduksjon og krav til hydrotekniske tiltak og erosjonsforebygging er svært ofte ikke vurdert eller for overflatisk vurdert. Mange saker omfatter areal på mer enn 100 dekar med oppfylling på mer enn én million m³ masser. Oppfylling på dyrka jord kan føre til redusert avlingsnivå og dyrkingskvalitet i mange tiår. Mange steder er det krevende grunnforhold. Økt erosjon/avrenning fra ustabil jord og bratte fyllinger og hensynet til bevaring av kulturlandskap/raviner er andre utfordringer. Store fortjenestemuligheter for grunneiere gjør dette ekstra utfordrende. De fleste sakene gjelder masseuttak for "rene naturlige masser".

Vår holdning er at oppfylling med forurensa masser ikke må skje der det skal dyrkes mat og fôr. Det er utfordrende å finne egnede områder for slike masser og egnet etterbruk. Både miljøvernmyndighetenes og Mattilsynets regelverk er vanskelig å bruke, og er ikke utformet for dagens problemstillinger knyttet til inert avfall og lett forurensa masser. Også andre pressområder i landet sliter med tilsvarende utfordringer. Mattilsynet har tidligere sagt at de vil vurdere regelverket for bruk av forurensa masser nærmere, og at vitenskapskomiteen

for mattrygghet skulle få et oppdrag. Det er fortsatt stort behov for veiledning om masseforvaltning. Plansaksbehandlere og tiltakshavere har lite kunnskap om jord, jordsmonn og jordbruk. Kommuner, tiltakshavere og landbruksnæring ønsker også veiledere/eksempelsamlinger om bestemmelser/vilkår som sikrer god kvalitet på tilbakeføring av masseinntak for rene, naturlige masser til LNF-formål. Vi bidrar med de begrensede personellressurser vi rår over.

4. Beskriv kort sentrale utviklingstrekk for jordbruket i fylket, hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak knyttet til omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.

Se også pkt. 21.1. Stor befolkningsvekst i Oslo og Akershus fører til et betydelig arealpress. Omdisponering av dyrka mark må i første rekke unngås gjennom planmessig fortetting og transformasjon innen eksisterende byggesoner. Slike prosesser er krevende og er i stor grad avhengig av utbyggere/grunneiere for å bli realisert. Utbygging i Oslo skjer i stor grad på denne måten. Også Akershus har et stort potensiale for å utnytte eksisterende bolig- og næringsareal bedre. Embetet har dialog med kommunene for å bidra til god arealutnyttelse, fortetting og transformasjon med kvalitet ved å være "tidlig og tydelig" i forhold til nasjonale føringer. Fylkesmannen ber kommunene om å gjøre analyser av fortettings- og transformasjonspotensial og bruke tilgjengelige analyser fra arbeidet med Regional plan for areal og transport.

Vi er bekymret over antallet dispensasjonssaker i LNF-områder i enkelte kommuner, spesielt på Øvre Romerike og i noen av Follokommunene. Spredt utbyggingsmønster kan føre til utbyggingspress i LNF-områdene og på jordbruksareal og fragmentering av landskapet. Det kan også bli konflikter mellom boligområder og landbruksdrift.

Vi arbeider for å styrke kurs og kompetansetiltak og dialog med kommunene på arealforvaltningsområdet. Embetet sender årlig et forventningsbrev til kommunene for å tydeliggjøre gjeldende nasjonale og regionale føringer, samt rollefordeling og kommunenes ansvar. Innholdet formidles gjennom embetsledelsens og i landbruks- og miljøvernavdelingens dialog med kommunene. Innspill om landbrukets mulige samfunnsbidrag på bred basis formidles i forbindelse med overordna planer, næringsplaner, klima- og energiplaner og kulturminneplaner. Landbrukets potensielle samfunnsbidrag og kommunens satsingsmuligheter innen landbruk som næring blir ofte for lite vurdert i kommuneplanenes samfunnsdel, i klima- og energiplaner og i andre planer. Dette er fulgt opp av Fylkesmannen i 2015, og vil fortsatt bli tatt opp i dialogen med kommunene om planstrategier i 2016. Det er viktig at kommunes landbruksfaglige kompetanse og erfaringer tas med i ulike planprosesser. Følgende er gjennomført i 2015:

- Uttalelser, innspill, dialog og møter om jordvern, kulturlandskap, landbruk og matproduksjon til/om 2 regionale planer, 13 kommuneplaner, 145 reguleringsplaner, 80 dispensasjoner og 6 temaplaner innen bl a klima- og energi, næring/landbruk og kulturminner-/miljøer. Innsigelser er fremmet der planforslag er i konflikt med nasjonale og vesentlige regionale mål og hensyn.
- Årlig forventningsbrev fra Fylkesmannen til kommune fokuserer bl. a. på arealplanlegging i LNF-områder og jordvern, kulturlandskap og landbruksdrift, samt landbrukets samfunnsbidrag og næringsmuligheter.
- Arrangert seminar om «landbruk i plan» for kommunene. Tema var jord/jordsmonn, dispensasjoner i LNF, kantsoner mot vassdrag i plan. Stor deltakelse fra saksbehandlere innen plan, byggesak, miljø og landbruk.
- Aktiv deltakelse i arbeidet med regional plan for areal og transport i referansegrupper, møter og innspill.
- Vi har veiledet, holdt innlegg og gitt uttalelser i mange store saker som gjaldt mottak for rene, naturlige gravemasser og deponier for avfallsmasser i LNF-områdene.
- Aktiv deltakelse i arbeidet med regional plan for masseforvaltning sammen med kommunene og andre: Akershus fylkeskommune vil sende den regionale planen på høring tidlig i 2016. Planen er etterspurt av kommunene og skal bidra til økt nytte og gjenbruk av masser, økt kunnskap og bedre planer og retningslinjer ved håndtering/mottak av slike masser.
- NIBIO lager veileder for erosjonsforebygging og vedlikehold/rehabilitering av hydrotekniske anlegg i leirjordsområdene. Denne vil også kunne brukes til å veilede om masseinntak. Lages etter initiativ fra FMOA og andre Fylkesmenn i leirjordsområdene, NIBIO og Landbruksdirektoratet. Det er behov for å utforme veiledere/eksempelsamling for kommuner, tiltakshavere og landbruksnæring om bestemmelser/vilkår som sikrer god kvalitet på tilbakeføring av masseinntak til LNF-formål.
- Vi deltar i referansegrupper og møter sammen med kommunene om store samferdselsutbygginger.
- Deltakelse i månedlig planforum i Akershus fylkeskommune om saker som gjelder jordvern og tiltak i LNF-områder. Deltakelse/bidrag i kurs og seminarer som Fylkesmannen og Fylkeskommunen holder.
- Vi har ikke hatt kapasitet til i særlig grad å vurdere klager på dispensasjoner som vi har frarådet i LNF-områder.

Konsekvensutredninger til kommuneplaner blir bedre. Men KUEr til arealplansaker er ressurskrevende å følge opp. Landbruksavdelingen må ofte etterspørre bedre opplysninger- noe som betyr at mange konsekvenser ikke framgår ved første politiske behandling i kommunene. Det mangler ofte vurdering av alternativer til utbygging på

dyrka jord. Vi savner gode vurderinger av potensial for fortetting og transformasjon. I KU for kommuneplaner mangler ofte de samlede konsekvensene for dyrka og dyrkbar jord og landbruksdrift. Konsekvensutredninger til planer for masseinntak har ikke gode nok landbruksfaglige vurderinger og hensynet til jordvern og kulturlandskap og krav til tilbakeføring kan mangle.

Mange KU bærer preg av at landbruksfaglig kompetanse ikke er benyttet. I store samferdselssaker må vi ofte etterspørre bedre vurderinger av arealtall, mulighet for redusere inngrep framgår sjelden for vi etterspør det. Mangel på alternativvurderinger, konsekvensvurdering og bestemmelser som sikrer god tilbakeføring av anleggs- og riggområder er også ofte svakt behandlet før Landbruksavdelingen etterspør dette.

5. Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.

Totalt i 2015 er det vedtatt frivillig vern av nesten 14 000 dekar produktive skogarealer. Av dette er nesten 10 500 dekar nytt vern som ligger innenfor Marka. Vi har i liten grad vært involvert i dette arbeidet. Vi har ikke mottatt saker til uttalelse etter kulturminneloven, men fikk en henvendelse om Froen hovedgård i Frogn i 2015. Fredningen har kommet til uttalelse i 2016. Bogstad gård i Oslo ble fredet med plasser og kulturlandskap i 2014 uten konflikt med landbruksinteresser.

Fylkesmannen har ikke mottatt store energisaker som krever konsesjon og KU. Vi har fått informasjon om mange saker etter **energiloven** som gjelder ombygging av høyspentlinjer og transformatorstasjoner. Vi forutsetter at de sistnevnte sakene følges opp i samarbeid med grunneiere og kommunens landbruksfaglige kompetanse slik at hensynet til jordvern, matproduksjon og landbruksdrift ivaretas.

6. Beskriv status for samfunnsikkerhetsarbeidet på landbruks- og matområdet.

Samfunnsikkerhetsarbeidet er i hovedsak knyttet til arbeidet i fylkesberedskapsrådet som ledes av embedets beredskapsavdeling. Statens mattilsyn er fast medlem. Vi forholder oss fortsatt til brev fra LMD i 2012 om organisering av beredskapsarbeidet på landbruks- og matområdet der det framgår at oppgavefordelingen i en krisesituasjon skal tilsvare den som gjelder i en normalsituasjon, og at vi skal bistå og stille faglige ressurser til disposisjon for Statens mattilsyn (mat) og Landbruksdirektoratet (skog) i forhold til deres beredskapsplaner og behov. Øvelser har også i 2015 blitt planlagt og gjennomført i det regionale beredskapsrådet i regi av embedets beredskapsavdeling. Vi har også deltatt i øvelser i regi av Mattilsynet.

7. Beskriv kort erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Vår suksessfaktor i arbeidet med UKL er organiseringen som ble gjennomført i 2015 og som baseres på en sterkere involvering og ansvarliggjøring av kommunene. De utgjør navet i prosjektområdene, både i Akershus og Oslo. Kommunene er førstelinje og koordinator for involverte foretak mht veiledning og vurdering av planer, forespørsler og søknader knyttet til tiltak som berører næringsutvikling og miljø. I tillegg ivaretar kommunene (landbrukskontorene) kontakten og samordningen mot andre kommunale etater som byggesak, kultur og plan.

24.2 Klimautfordringene

1. Beskriv utfordringer i arbeidet med klimatilpassing innenfor landbrukssektoren.

Vi har hatt 4 kommunale klima- og energiplaner på høring i 2015 knyttet til plan- og bygningsloven. I Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene er dette temaet vektlagt i 2015. Vi gir innspill til jordbruk og skogbruk, bioenergi, trebruk og klimatilpassing. Det er en svakhet ved kommunenes registreringer at det bare er de negative klimakonsekvensene av landbruksvirksomhet som framkommer. I veiledningssammenheng bør det framkomme tydeligere hvilke positive tiltak innen jord- og skogbruk kommunene bør/kan fokusere på når de tilrettelegger for bærekraftig næringsvirksomhet. Der det er mulig, bør statistikken forbedres slik at kommunene har grunnlag for å sette mer konkrete mål og måle effekten av tiltak. Utfordringer knyttet til arbeid med klimatilpassing i jordbruket:

- Vi mangler økonomiske virkemidler for rask nedmolding/nedfelling av husdyrgjødsel, og fjerning av metan fra gjødsellagre.
- Kostbar mellomlagring er en flaskehals for bruk av biorest.
- Oppslutning om grøfting og stubb er hhv. lav og nedadgående.
- Forebygge skader pga. endret klima:
 - Det bygges for få anlegg (i landbruket og ellers) som bidrar til å fordroye vannet og dempe flomttoppende.
 - Stort etterslep på utbedring og oppdimensjonering av hydrotekniske anlegg i planerte leirjordsområder.
 - God agronomi og veiledning om dette: Gjøre jorda mer rustet mot avrenning, sykdommer, strukturskader mm. Maskintekniske og produksjonsfaglig utvikling og økt fagkompetanse vil forbedre

agronomisk praksis og forebygge klimaskader.

- Klimaendringer gir økt erosjonsfare fra oppfylte areal pga mer ustabile jordmasser, derfor behov for krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging av slike areal.
- Tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakktutslipp, og effekt av tiltakene. Hovedfokus i vårt RMP-arbeid er å redusere erosjon og næringsstoffavrenning fra åkerbruket. På bakkeplanerte arealer, som vi har mange av i Akershus, representerer dette en stor utfordring når driftsformen stort sett er ensidig kornproduksjon (ca. 80 % av arealet). Planer og tiltak for redusert jordarbeiding, etablering av grasdekte buffersoner og vannveier, samt tiltak for å bedre jordas kulturtilstand gjennom grøfing og andre hydrotekniske tiltak, må antas å virke positivt i forhold til humusoppbygging (CO₂-binding) og reduserte utslipp av N-gasser.

2. Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området.

Dette området har ikke vært prioritert i 2015 grunnet manglende kapasitet. Ny skogstrategi, som blir vedtatt våren 2016, omfatter også disse temaene. Strategien skal følges opp med årlige handlingsplaner i samarbeid med fylkeskommuner, kommuner og fagorganisasjoner. Vi har ellers fokusert på å synliggjøre prosjekter knyttet til tre og miljø (skogbruk), samt innspill i arealplansaker og til klima- og energiplaner. Ut over dette skjer aktiviteten gjennom støtte til det praktiske arbeidet med å øke bruken av tre i Oslo og Akershus gjennom Trebruk AS.

Det regionale skog- og klimaprogrammet er fulgt opp i 2015, se pkt. 23.2.

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer er omtalt under pkt. 23.2

Skogbrukets positive bidrag i klimasammenheng er beskrevet på landbruksavdelingens nettside.

3. Beskrive kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket.

Oslo kommune har etablert et anlegg for behandling av husholdningsavfall i Nes kommune på Romerike der matavfall leveres og resirkuleres som drivstoffgass og biorest til landbruket i O/A. Vi tok initiativ til å avklare med Mattilsynet at bioresten fra anlegget kan brukes som gjødsel/jordforbedringsmiddel i sertifisert økologisk produksjon. Dette utprøves på Bogstad gård i Oslo. Lønnsom bruk av biorest har en betydning for lønnsomhet og videre drift og utvikling av anlegget. Vi er ellers ikke direkte involvert i annet enn uttalelser til areal- og utbyggingsplaner.

24.3 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

1. Gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene

- **SMIL:** I 2015 fikk vi 8,3 mill til ny fordeling. I tillegg hadde vi ubrukte midler fra 2014, og vi har inndratt midler underveis i året. Det har derfor i løpet av 2015 blitt innvilget kr 12,5 mill kr til SMIL-tiltak i kommunene. 9,5 mill kr gått til forurensningstiltak, vel 76 %, noe som igjen reflekterer det store behovet vi har for slike tiltak i våre fylker.
- **Drenering:** I 2015 søkte vi om kr 0,- til drenering, fordi vi hadde 11,4 mill. ubenyttet fra tidligere år. Beløpet ble fordelt til kommunene ved årets begynnelse. I løpet av 2015 har vi innvilget 3,5 mill. Dette er lavt i forhold til behovet for drenering i våre områder. Den viktigste grunnen til den lave oppslutningen er at flere synes tilskuddet er for lavt i forhold til hva det faktisk koster å drenere. Noen av kommunene har gjennomført møter/kurs for å få flere til å benytte seg av tilskuddsordningen, og vi vil fortsette å oppmuntre til slike aktiviteter.
- **Klima- og miljøprogrammet:** I 2015 fikk vi tildelt kr 950 000, og i tillegg hadde vi kr 14 700 i overførte midler fra 2014. I 2015 kom det inn søknader på tilsammen kr 1,25 mill. Vi har innvilget kr 964 700. Vi ser at miljøråd til enkeltbrukere og i grupper har vært avgjørende for å øke oppslutningen om SMIL, drenering og RMP. Vi har derfor hatt dette som et spesielt satsingsområde i våre fylker innen klima- og miljøprogrammet. Det er stort behov for denne typen midler til slike formål som ser ut til å gi god effekt.
- **RMP:** Her ser vi at det er færre som søker sammenlignet med tidligere år. Vi har fjernet tilskudd i erosjonsklasse 1 for å øke målretting og måloppnåelse. Dette kan føre til at også areal i erosjonsklasse 2 og 3 innenfor samme skifte pløyes, noe som vil kunne redusere måloppnåelsen totalt. Vi er bekymret for en forsterkning av denne tendensen når vi nå også skal fjerne tilskudd til erosjonsklasse 2.
- **Regionale miljøkrav:** Disse gir god måloppnåelse for vannmiljøet, men vi opplever målkonflikt med det nasjonale målet om økt kornproduksjon. Miljøkravene reduserer handlingsrommet til bonden og svekker muligheter til å gjennomføre de tiltak som til en hver tid er agronomisk riktige (vekstskifte, klimatiske

tilpasninger, etc)

- **Arbeid i vannområdene:** Utfordringen vår er at det er for lite SMIL-midler og for få som drenerer. Dette er tiltak som bidrar til økt måloppnåelse for vannmiljøet og til økt kornproduksjon. Miljøkravene og arealtilskuddene (i RMP) er til en viss grad med på å redusere kornproduksjonen. En av grunnene til lavere kornproduksjon er at det i erosjonsklasse 3 ofte er gunstig å dyrke høstkorn som kan gi høyere avlinger. Dette er ikke tiltatt i vannområder med miljøkrav. Rapporteringsarbeidet for vannregionene er tidkrevende. Her må det til en bedre koordinering mellom eStil og vann-nett!
- **Autorisasjonsordningen for plantevernmidler:** Det har vært gjennomført flere eksamener i 2015 enn tidligere år, siden mange hadde bevis som gikk ut dette året. Det førte til vansker for en del foretak at det elektroniske fornyingskurset ble forsinket. Dette ble løst ved at bevis som gikk ut i 2015 ble gyldig hele året. Vi har hovedsakelig to kursholdere i Oslo og Akershus. Vi har et godt samarbeid, både med kommunene og med Mattilsynet.

2. Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.

Vi har videreført satsingen på "Gratis miljøråd" på enkeltforetak selv om miljøplan som virkemiddel/forskrift formelt er avvirket. Tiltaket bidrar til økt etterspørsel etter tilskudd til hydrotekniske tiltak (SMIL) og drenering, og det bør videreføres og styrkes. For å øke måloppnåelsen bør følgende tiltak vurderes:

- Tilskuddssatser for drenering økes.
- Den fylkesvise rammen til lima- og miljøprogrammet økes.
- SMIL-tilskuddene må ikke reduseres (stort behov for midler til utbedring av bekkelukningsanlegg, og systemer for å håndtere overflatevann mm.). Det er svært viktig å ha fokus på de mange planerte arealene i våre kommuner og i østlandsområdet for øvrig med tanke på et mer krevende klima i framtiden. Risiko for sammenbrudd i eldre og dårlig dimensjonerte anlegg er absolutt tilstede med store konsekvenser for matproduserende arealer og vannkvalitet.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2015 etter søknadsomgang 2014 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmidler	Andre miljøtiltak
FMOA	5279510	1603520	616013	203031	42382140	0	380670	
Sum	5279510	1603520	616013	203031	42382140	0		

24.4 Økologisk landbruk

1. Beskriv kort status, utfordringer og resultater knyttet til arbeidet med økologisk landbruk (kun tilgjengelige tall for 2014 fra Debio/Landbruksdirektoratet).

Oslo har samme antall økologiske landbruksvirksomheter i 2014 som i 2013. I Akershus er det en nedgang fra 120 til 114 bedrifter. Statistikken viser en netto utmelding fra Debio-ordningen i Akershus de siste årene. Det økologiske landbruksarealet utgjorde tilsammen 36 301 dekar i 2014 i Oslo og Akershus. Andelen økologisk areal av samlet landbruksareal i Akershus var 5 % i 2013 og 4,7 % i 2014. Legges karensarealet til, var andelen 5,5 % av samlet landbruksareal i 2013 og 5,1 % i 2014. I Oslo er andelen økologisk areal av samlet landbruksareal 26,9 %.

På forbrukssida ser vi nå en positiv utvikling med en sterk omsetningsvekst i 2014 på salget av økovarer, med 30 % økning. Så langt viser tall for hele landet for 2015 en vekst på 11,5 prosent fra 1. halvår 2014 til 1. halvår 2015.

Utfordringer

Hovedutfordringen er å bidra til å øke produksjonen og omsetningen av norske, økologiske varer. Økt omsetning i det norske markedet fører nå til økt import. Det er store potensialer for produksjon, foredling og salg av økologiske frukt, grønt, bær, korn, kjøtt og honning i hovedstadsmarkedet, både via nasjonale markedskanaler og ved direkte salg til storhusholdninger, forbrukerstyrte kooperativer, Bondens marked og fra gårdsbutikker. Nærhet til markeder og kunder kan utnyttes bedre. I arbeidet med revidering av vår handlingsplan for økologisk produksjon og forbruk, som startet i 2015, har vi identifisert utfordringer som vi vil fokusere på:

Generelt:

Rådgivningstjenesten har tildels mangelfull veiledning innen økologisk drift.

Salgssamvirkeorganisasjonene oppleves av enkelte som et hinder for omsetning. Det kan ha sammenheng

med små produksjonsvolumer. Det mangler gode samarbeidsarenaer i verdikjeden, både faglig og sosialt. Bær og

Hindringer i produksjonsfasen:

Regionen preges av husdyrløs produksjon som reduserer muligheter for vekstskifte og tilstrekkelig næringstofftilgang. Det er mangel på kunnskap om økologisk drift og agronomi blant produsentene og tildels i veiledningstjenesten.

Mindre gårdsbruk som har stort potensial for å drive allsidig og intensivt trenger bedre rammevilkår gjennom landbrukspolitikken.

Hindringer i distribusjon

Det er for lite samordnet og sikker leveranse av økoprodukter. En mangel på jevn tilførsel gjør at distribusjonen blir ulønnsom.

Resultater knyttet til arbeidet med økologisk landbruk

Vi har i 2014 og 2015 gjennomført dialogmøter med økobønderne i vår region. I arbeidet med revidering av handlingsplanen for økologisk produksjon og forbruk for perioden 2016-2019 utformes mål og strategier med tiltak som kan bidra til å utløse potensialet for produksjon og forbruk.

Vår visjon er at Oslo og Akershus skal være en foregangsregion innen økologisk produksjon, forbruk og nyskaping. Årlige handlingsplaner skal bidra til nå de delmål som settes:

PRODUKSJON

- 7 % økologiske arealer i Akershus (4,5 % i dag)
- 29 % økologiske arealer i Oslo i 2020 (26,9 % i dag)
- Øke antallet grovføretende husdyr (ammekyr, melkekyr, sauer og lam)
- Flere foretak blir Debio-sertifisert (120 i 2015 – 130 i 2019)
- Øke arealet for økologiske grønnsaker (Fra 215 da til 300 da)
- Etablering av økologisk fjørfedrift
- Fire nye økologiske lokalmatprodusenter i perioden 2016-2019
- Etablere økologisk fagskoletilbud for regionens ungdommer

FORBRUK

- Femten nye storhusholdninger har fått Debios gull-, sølv- eller bronsemerke for økologisk servering pr år i perioden 2016 – 2019

Møter med økobønderne i våre fylker førte til stiftelse av et økologisk faglag for Akershus og Oslo, som har som mål å være en faglig og sosial møteplass for økobønder i regionen. Faglaget har i 2015 gjennomført flere arrangementer, bl.a. under Økouka. Fylkesmannen deltar og bidrar i arbeidet med å etablere et fagskoletilbud på Hvam videregående skole i samarbeid med Sogn jord- og hagebruksskole for å styrke rekrutteringen til økologisk produksjon.

I 2015 ble kr 271 300 UTM-midler tildelt tiltak innenfor økologisk produksjon og forbruk. Dette er mindre enn rammen på kr 450 000 som vi legger til grunn. Vi har derfor tatt initiativ overfor potensielle søkere for å få flere søknader og prosjekter i 2016, spesielt innen produksjon og foredling.

2. Beskrive hvordan utvidet nasjonalt ansvar for satsingen er ivarettatt.

Hovedmålet for foregangsfylkeprosjektet ØQ, som vi har eierskap til sammen med FM-Østfold, er å bidra til at bruken av økologiske matvarer i storhusholdninger i Norge økes til 15 prosent i 2020 gjennom læringsfelleskap og veiledning.

Foregangsfylkeprosjektene utgjør tilsammen en nasjonal satsing som dekker hele verdikjeden fra jord til bord til jord. I egen rapport til Ldir beskrives hvordan ØQ-prosjektet jobber regionalt og nasjonalt for å bidra til å nå det nasjonale målet i 2020. Resultater fra 2015 indikerer at strategiene fungerer godt. I 2015 flyttet ØQ den operative mat- og miljøveiledningen til DebioInfo gjennom. Sikttemålet er at det skal etableres et permanent veiledningstilbud som skal være landsdekkende og selvfinansierende på sikt. For mer informasjon om foregangsfylkeprosjektet ØQ – økologisk mat i storhusholdninger, se www.oq.no.

Ressursrapportering

Vi har avklart tidligere år at landbruksavdelingen ikke skal rapportere direkte til dette punktet.

Resultatområde Kapittel 0525 Fagdep.

Oppgaver under LMDkr 10 890 260,05 kr 0,00

Sum: kr 10 890 260,00 kr 0,00

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 Naturmangfold

Helhetlig vannforvaltning

Sterk befolkningsvekst, klimaendringer og høye vannkvalitetsmål er en formidabel utfordring for kommunenes avløpsinfrastruktur i Oslo og Akershus.

Utslippstillatelsen for Oslo kommune avsluttet revisjonsrunden med nye utslippstillatelser. Vi har nå fått på plass ambisiøse og fremtidsrettede utslippstillatelser for alle våre kommuner på avløpssektoren. Dette har også resultert i at det nærmer seg ferdigstilling av flere sentralrenseanlegg som nå har utslipp til mere robuste resipienter enn tidligere. Hovedfokus på avløpsnett har vært å få kommunene til å utvikle handlingsplaner knyttet til ROS-analyser og fremmedvannsreduksjoner slik at innsatsen dreies mer i retning av risikobasert styring av avløpsinnsatsen som er i samsvar med tillatelsene. Vi har arbeidet med ulike tiltak for å få kommunene til å få mer kunnskap om klimaendringenes påvirkning av avløpssystemene.

Tilsyn med avløpsanlegg har vært en høyt prioritert oppgave i 2015 med 5 avløpstilsyn opp mot utslippstillatelsens krav. I tillegg har aktiv deltagelse med veiledning i dialogmøter og nettverk innenfor vannområdenes avløpsgrupper vært viktig for å bidra til erfaringsutveksling og samspill innenfor nedbørfeltet. Fylkesmannen har som sektormyndighet beregnet samlede tiltakskostnader innenfor ledningsnettfornyelse på avløp og sendt beregningene til vannområdene og vannregionmyndigheten.

Oppfølgingen av vannforskriften har hatt høy prioritet gjennom tett oppfølging av 8 vannområder som vi deltar i. Å gi faglig innspill til ferdigstilling av forvaltningsplan Glomma hvor vi har deltatt i arbeidsgrupper og høringer har vært spesielt viktig. Fra august av fikk vi en ny medarbeider innenfor oppfølging av vannforskriften som skal primært arbeide med oppdatering av databasene. Fylkesmannen har hatt liten kapasitet til innleggelse av historiske data i vannmiljø, men denne databasen vil bli bedre etter hvert som løpende overvåking legges inn.

Fylkesmannen har styrt vannområdene på å få overvåkingsprogrammene operasjonelle til 2016. Det er fortsatt store utfordringer å få på plass et opplegg for tiltaksovervåking i jordbrukspåvirkede vassdrag hvor diffus avrenning er dominerende.

At Miljødirektoratets veileder 02:2013 ikke omfatter leirvassdrag gjør arbeidet vanskelig i flere områder, også i vår utøvelse av sektormyndighet. Fylkesmannen har i samarbeid med vannområde Øyeren gjennomført et større prosjekt om klassifiseringsmetodikk i 2015 og konklusjonene og kunnskapen her må følges opp av direktoratet (NIVA-rapport 6792-2015).

Oppdrag spesielt for 2015:

1.1 Deltatt aktivt i arbeidsmøter med VRM og gitt faglig innspill til ferdigstilling av forvaltningsplan.

1.2 Er utført i samråd med VRM.

1.3 Er utført i samråd med VRM.

1.4 Med unntak av Dynea og Norsk Leca (Miljødirektoratet) har virksomhetene våre påslipp til det kommunale avløpsnett.

1.5 Våre regulerte vassdrag er lavt prioritert fra NVE.

1.6 Er utført i samråd med VRM.

1.7 Alle overvåkingsprogrammene er operasjonelle, men ikke lagt inn i Vann-nett. Utføres når Vann-nett åpner igjen.

Forvaltning av anadrome laksefisk og innlandsfisk

Alle oppgaver for 2015 er gjennomført som planlagt.

Viltforvaltning

Oppdrag spesielt for 2015:

1.29 Ikke prioritert grunnet mye ekstraoppgaver knyttet til rovvilt i 2015.

Rovviltforvaltning

Fylkesmannen er sekretariat for rovviltnemnda i region 4. I tillegg til drift av rovviltnemnda har vi utført løpende oppgaver innen rovviltforvaltning og bl.a. hatt beredskap 24 timer i døgnet i beitesesongen. Det har vært store rovviltskader i Eidsvoll i sommer (93 dokumentert) og flere fellingsforsøk. I Enebakk, som ligger innenfor ulvesonen, har det også vært store skader (51 dokumentert). Her ble søknad om skadefelling avslått.

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye verneområder

Fylkesmannen gjennomførte tiltak i verneområdene for ca. 2 millioner kroner iht. bestillingsdialogen, som tidligere med stort fokus på skjøtsel og fjerning av fremmede arter i verneområdene tilknyttet Oslofjorden.

Oppdrag spesielt for 2015:

1.33 Fylkesmannen hadde ingen kommuner med delegert forvaltningsmyndighet i 2014.

1.34 Nye bevaringsmål for Romerike landskapsvernområde (jf. forvaltningsplan) og Gåsøya naturreservat (fremmede arter) utarbeidet i samarbeid med Statens naturoppsyn, og lagt inn i Natstat.

1.35 Fikk ikke noen konkrete oppdrag på dette i 2015.

1.39 Høring og tilråding oversendt iht. oppdrag. Stilla og Brauterstilla naturreservat ble vedtatt vernet i statsråd 22. januar 2016.

1.46 Ullensaker kommune fikk delegert ansvaret for fem verneområder f.o.m. 1. oktober 2015. Fylkesmannen har hatt et møte med kommunen om dette. Vi har savnet mer konkret informasjon fra Miljødirektoratet om vår rolle i forbindelse med delegeringen.

1.48 Oversikt over områder som ikke er grensemerket er oversendt Miljødirektoratet. Fylkesmannen avventer beskjed fra Miljødirektoratet om hvordan grensegang skal gjennomføres framover.

1.49 Sakkhusmåsan naturreservat ble restaurert i november/desember 2015, - tetting av grøfter og noe hogst. Godt samarbeid med Statens naturoppsyn ved Pål Martin Eid. Aurstadmåsan og Midtfjellmåsan naturreservater inngår i utvidet overvåkingsprosjekt i regi av Miljødirektoratet.

Skogvern

Oppdrag spesielt for 2015:

1.54 Tilråding om utvidelse av Prestehesten NR og Gjerimåsan NR ble sendt Miljødirektoratet i august. I påvente av eventuell endring av erstatningshjemmelen i markaloven § 11, var det kun Langvassbrenna (Oppland) av områdene i «markavernprosessen» som ble sendt på høring og tilrådet i 2015. Fylkesmannen arbeider videre med andre områder for frivillig skogvern i fylkene.

1.57 Forslag til 12 kartleggingslokaliteter med skog på kalkgrunn ble sendt Miljødirektoratet den 21. desember.

Kulturlandskap

Oppdrag spesielt for 2015:

1.58 Fylkesmannen vurderte status for verdifulle kulturlandskap i henhold til oppdragsbeskrivelse og mal tilsendt fra Miljødirektoratet.

1.59 Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen har ikke mottatt rapporteringsmal for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, og har derfor ikke rapportert i 2015. Vi er kjent med at landbruksavdelingen har rapportert for 2015.

Forvaltning av trua og sårbare arter og naturtyper

Oppdrag spesielt for 2015:

1.60 Faggrunnlag for humler: 2015 var et godt feltår og ferdigstillelse utsatt til 2016 for å få med alle nye data inn i faggrunnlaget. Planlagt ferdigstilt 2016.

1.61 Kalklindeskog er delvis ferdig revidert, ferdigstilles i løpet av mars 2016.

1.62 Skjøtselsplaner for 4 nye lokaliteter er laget. I 2015 planla vi å ha fokus på høstingsskog, men fikk ikke inn tilbud på anbudskonkurransen. Det er derfor brukt mindre ressurser på slåttemark enn tidligere år.

1.67 Dragehode utsatt til 2016 pga kapasitet.

Fremmede organismer

Oppdrag spesielt for 2015:

1.70 Er gjort.

1.71 Er gjennomført etter planen.

1.72 Utført etter planen. Sommervikarer fjerner rynkerose i prioriterte verneområder.

1.73 Informasjon på fagsamling for kommunene (80 deltakere). Plakater er sendt til vannområdelederne som gjør avtaler med kommunene om oppsetting.

1.78 Utført etter planen.

Resultatområde 03 Friluftsliv

Forvaltning og drift av de statlig sikra friluftsområdene

Fylkesspesifikke oppdrag for 2015:

Fylkesmannen har sammen med Statens naturoppsyn disponert Skjærgårdstjenestens båter i 7 dagsverk til ulike oppsyn- og transportoppgaver.

Fylkesmannen har behandlet søknader om driftsmidler til Skjærgårdstjenesten i henhold til budsjett, samt gjennomført utbetalinger og mottatt rapporter i henhold til oppdrag.

Rapport og regnskap er oversendt Miljødirektoratet vedrørende tildelte midler på kap 1420.78.

Resultatområde 04 Forurensning

Sedimenter

Fylkesmannen har i 2015 gitt 8 nye tillatelser til deponering og mudring i sjø samt endret 6 tillatelser.

Grunnforurensning

Spesielle oppdrag for 2015

4.18 Fylkesmannen har fulgt opp de prioriterte lokalitetene registrert med påvirkningsgrad 3, men det gjenstår fortsatt arbeid før disse kan avsluttes. Dette er nedlagte kommunale deponier i Bærum kommune som det til tross for gjentatte påminnelser har vært vanskelig å få tilbakemeldinger på våre pålegg, fra. Vi håper å få avsluttet disse lokalitetene i 2016.

4.19 Fylkesmannen har fortløpende fulgt opp saker som gjelder opprydding av forurenset grunn innenfor våre delegerte bransjer. Det gjenstår noe oppdatering av status for enkelte forurensete lokaliteter i databasen Grunnforurensning, men vi regner med å få gjort dette i løpet av 2016. Vi arbeider også fortløpende med å vedlikeholde databasen med tanke på brukstilfeller, men dette er utfordrende for de lokalitetene der det er sparsomt med opplysninger om utbredelse av forurensningen, og vi bare har et punkt å forholde oss til. For to lokaliteter har det blitt seksjonert ut en stor mengde mindre eiendommer. Vi hatt dialog med Miljødirektoratet om disse da det er for tidkrevende å behandle alle brukstilfellene manuelt som saksbehandler. Vi har fått beskjed om at disse kan behandles av konsulenter hos direktoratet, direkte i databasen.

Avfall og gjenvinning

Oppgaver spesielt for 2015:

4.20 Fylkesmannen har per 31.12.2015 godkjent 59 havner. Det er godkjent felles avfallsplan for kommunene Bærum, Oslo, Frogn og Vestby (52 av de 59 godkjente havnene inngår i disse fellesplanene). Kommunene Oppegård og Ås har kun en marina hver, og vi har mottatt og godkjent avfallsplan fra disse.

4.21 Utført i henhold til fristen. En del avvik i rapporteringen er avdekket og det er gitt tilbakemelding til Oslo kommune ved EGE.

4.22 Utført i henhold til oppdrag.

4.23 Står oppført i embetsoppdrag for 2016.

Avløp

Spesielle oppdrag for 2015:

4.24 Gjennomført for § 14 anlegg, men ikke § 13 anlegg under kommunens myndighet. Nye interkommunale avløpsseksjoner og nye sentralrenseanlegg som settes i drift 2016 gjør det påkrevet med endringer av tettbebyggelse i 2016.

4.26 Spesifisert oppdrag for miljøgifter har frist 1.03 2016.

Resultatområde 05 Klima

Reduksjon av klimagassutslipp

Vårt hovedvirkemiddel i forhold til reduksjon av klimagassutslipp er oppfølging av Statlig planretningslinje for bolig- areal og transportplanlegging i vår dialog med kommunene, og i tilbakemeldingen på kommunale planer. Gjennom plassering av riktig funksjon på riktig sted vil det fremtidige behovet for bruk av bil til transport kunne reduseres.

Oppdrag spesielt for 2015:

5.1 og 5.2 Arbeidet med bymiljøavtalene ble ikke igangsatt fra departementet før i 2016.

5.3 Eget notat sendt Miljødirektoratet (sees i sammenheng med oppdrag 5.4).

Tilpasning til klimaendringer

Fylkesmannen har over lang tid hatt fokus på økningen av tette flater og lokal overvannshåndtering ved større utbyggingsprosjekt. Vi holdt i 2015 fagtreff om klimatilpasning, overvannshåndtering og flomhåndtering, samt planla ett bredt anlagt treff for planleggere og ingeniører om samme tema i begynnelsen av 2016.

Oppdrag spesielt for 2015:

5.4 Eget notat sendt Miljødirektoratet (sees i sammenheng med oppdrag 5.3).

Resultatområde 00 Tverrgående virkemidler

Miljøhensyn i planlegging

Fylkesmannen har de siste årene hatt spesielt fokus på samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging ved behandling av kommunale planer. Vi jobber kontinuerlig med å forenkle saksbehandlingsrutinene våre for å få tid til mer tidlig medvirkning, jf årlig forventningsbrev til alle kommunene. Vi har avholdt dialogmøter med kommunene hvor formidling av statlig bypolitikk og SPR-BATP er ett hovedtema.

Fylkesmannen deltar aktivt i Plansamarbeidet for Regional areal- og transportplan for Oslo og Akershus, samt arbeidet med revisjon av Regional plan for handel, service og senterstruktur.

Fylkesmannen har videre fokus på lokalisering av handelsområde, bevaring av naturmangfold, og bevaring av sammenhengende grønnstrukturer, håndtering av overvann og støy i våre tilbakemeldinger til kommunale og regionale planer.

Motorferdsel i utmark

Vi besvarer alle henvendelser om motorferdsel, men av kapasitetsmessige årsaker har vi ikke prioritert å gjennomføre lovlighetskontroll av kommunale vedtak.

Tilsyn og konsesjonsbehandling

Tilsyn:

Også i 2015 har Fylkesmannen hatt stort fokus på tilsyn innen forurensningsområdet. Det er gjennomført hele 8 kontrollaksjoner inkludert nasjonale, regionale og egeninitierte. Vi har deltatt i planleggingen sammen med direktoratet for 3 av de 4 sentralt styrte aksjonene; vaskerier/reenserier, bilvaskerier og mudring/dumping/utfylling. Videre deltok vi sammen med direktoratet i en batteriaksjon hvor hensikten var å kartlegge kilder til ulovlig eksport av blybatterier.

Egeninitierte aksjoner som er gjennomført var:

1. Avfallsplaner i havner
2. Kontroll av alle mottaksanleggene for næringsavfall i Oslo og Akershus med klimavern og avrenning som hovedtema.
3. Gebyrinntekter for 2015 ble i underkant av 2,2 mill. Dette dekket lønns- og driftsutgifter til våre 3 gebyrstillinger. Justert prognose for gebyrinntekter i 2016 er 2,3 mill.

Oppdrag spesielt for 2015:

T.1 5 av våre 6 plasser ble kontrollert

T.2 7 virksomheter ble kontrollert

T.3 4 kommuner ble kontrollert

T.4 Sammen med Oslo kommune ble 12 bilvaskerier kontrollert

T.5 2 tilsyn ble gjennomført

Konsesjonsbehandling:

Fylkesmannen har fortsatt noen gjenstående tillatelser som skal vurderes trukket tilbake basert på nye selvberende forskrifter (forurensningsforskriften kap. 24 - 30). Dette vil bli gjort fortløpende i etterkant av gjennomførte tilsyn hos bedriften.

Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og geodata:

Fylkesmannen har inngått et samarbeid mellom Fylkesmannen i Østfold og Fylkesmannen i Østfold om felles GIS-system, kalt OslofjordGIS.

Fylkesmannen er opptatt av å formidle til kommunene kunnskap som ligger i Naturbase og Artskart, derfor har vi gjennomført kurs for kommunene i bruk av Artskart og innleggelse av data i Artsobservasjoner i 2015, både som enkeltstående kurs og inkludert i seminar om fremmede arter for kommunene. Vi har gjennomført fagsamlinger om hvordan ivareta raviner og om storsalamander.

I 2015 har vi lagt inn nye data for nye verneområder i Naturbase og oppdatert vernedatasettet i Naturbase særlig for våre viktigste verneområder. Vi har lagt inn bilder og vernekart, fjernet html-koder, importert nye og justerte vernegrenser og endret forvaltningsmyndighet for verneområder i Ullensaker kommune. Nye verneområder har fått beskrivelser. I 2016 ønsker vi å kvalitetssheve vernedatasettet for ytterligere verneområder. Fylkesmannen har på oppdrag fra Mdir laget og oversendt en oversikt over verneområder i Oslo og Akershus som ikke er grensemerket ennå. I tillegg til oversendt liste ser vi behov for innmåling og evt oppsetting av nye grensepåler i flere gamle fossile naturminner i Asker kommune.

Kartlegging og overvåking av naturmangfold

Fylkesmannen har, som i 2014, prioritert å bruke ekstra ressurser for å kvalitetssikre og oversende naturtype- og artsdata til Miljødirektoratet i tråd med retningslinjene til Miljødirektoratet. Vi ser en tendens til at konsulentselskapene som leverer kartleggingsdata har blitt flinkere til å følge retningslinjene nå enn tidligere, slik at dataene krever mindre oppfølging nå. Blant annet kartlagte lokaliteter med foreslåtte og utvalgte naturtyper som slåttemark, åpen kalkmark, hule eiker, kalksjøer har blitt innsendt og importert i Naturbase i 2015. Et stort datasett med storsalamander er også kvalitetssikret, innsendt og importert. Vi har i 2015 påbegynt arbeidet med kvalitetsheving av skoglokaliteter i Naturbase, men vil måtte bruke deler av 2016 til å videreføre og fullføre arbeidet.

Fylkesmannen har bidratt i utvelgelsen av ruter for kartlegging etter NiN, både innenfor og utenfor verneområder i 2015. Vi hadde ute et anbud for å kartlegge alle våre raviner etter NiN- metoden, men fikk ingen tilbydere. Forslag til kalkskogsområder som bør kartlegges av Miljødirektoratet ble oversendt i januar 2016.

Fylkesmannen har hatt kartlegging og overvåking av sjøfugl, storsalamander, hubro, havørn, dvergtistel, myrflangre, hvitmure, samt rekartlegging i felt av noen skoglokaliteter i 2015.

Ressursrapportering

Totalt sett en økning som følge av styrkingen med med en ny stilling knyttet til vanndirektivet.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Naturmangfold	kr 5 837 796,06	kr 2 749 118,53
4 Forurensing	kr 3 328 619,02	kr 0,00
Andre oppgaver under KLD	kr 320 323,28	kr 0,00
11 Klima	kr 0,00	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 729 786,50	kr 1 522 933,31
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 558 159,43	kr 0,00
Sum:	kr 11 774 684,00	kr 4 272 051,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Det var ingen registrerte saker i 2015.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Vi behandler og utsteder konesjoner fortløpende gjennom året, basert på uttalelser fra Taubanetilsynet.

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Vi viser til Embetsoppdraget til fylkesmennene 2015 fra Statens helsetilsyn.

I tillegg viser vi til "Årsrapport 2015 - Fylkesmannens tilsyn med barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Oslo og Akershus". (gjelder kun institusjonene jf. Forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling § 14)

I tillegg viser vi til "Årsmelding for 2015 - Fylkesmannens arbeid med barnevern i Oslo og Akershus", som gjelder hele feltet barnevern.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Kommunene

I 2015 kom det inn 212 nye tilsynsklager på barneverntjenestenes saksbehandling, jf barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. Dette er 44 flere saker enn i 2014. Dette utgjør en økning på 44 % flere tilsynsklager. I 65 av disse sakene fant vi at det ikke forelå grunnlag for at den mottatte informasjonen krevde tilsynsmessig oppfølging.

Fylkesmannen har også i år behandlet saker av svært alvorlig karakter, herunder saker der Fylkesmannen har konkludert med at barnet ikke har fått rett hjelp til rett tid.

I 44 av de 119 realitetsbehandlede sakene har vi konkludert med at barneverntjenesten ikke har fulgt barnevernloven og eller forvaltningsloven i sin saksbehandling. I flere av disse sakene har barneverntjenestens saksbehandling vært svært kritikkverdig med flere lovbrudd.

Eksempelvis har vi også i 2015 konkludert med at flere barneverntjenester henlegger meldinger til tross for at den har mottatt en eller flere alvorlige bekymringsmeldinger knyttet til barnets omsorgssituasjon eller atferd.

Vi har dertil i relativt mange saker konkludert med at barneverntjenesten ikke gjennomfører en undersøkelsessak etter bvl. § 4-3 grundig nok, og derfor ikke har et godt nok grunnlag for å avgjøre om saken skal henlegges eller følges opp med forslag om tiltak, eventuelt til å vurdere riktig tiltak.

I 2015 har vi behandlet flere omfattende saker der grensdragningen mellom barneverntjenestens ansvar og psykiatriens ansvar for svært psykisk syke barn plassert utenfor hjemmet i medhold av barnevernloven har vært et sentralt tema. I disse sakene har både Fylkesmannens helseavdeling og sosial- og familieavdeling vært inne og vurdert de aktuelle instansers arbeid. Disse sakene har belyst/bekreftet en svært sentral problemstilling, nemlig den at det i dag er mange barn og unge som har store psykiske vansker og lidelser, og at noen av disse plasseres i barneverninstitusjon fordi livssituasjonen deres utløser behov som også innfrir vilkårene for tiltak etter barnevernlovens bestemmelser. Disse barna og ungdommene kan ha omfattende behov for bistand og behandling fra psykiatrien, samtidig med at de mottar tiltak med hjemmel i barnevernloven. Slik den rettslige situasjonen er i dag, bindes ikke psykiatrien av at fylkesnemnda fatter vedtak som forutsetter at barneverninstitusjonen samarbeider med psykiatrien. Barneverntjenesten og institusjonen bindes av vedtaket, mens

Institusjonene

Fylkesmannen har på bakgrunn av informasjon fra barn i institusjonene, pårørende, media og andre iverksatt tilsyn med hendelser og forhold i institusjonene og statlige virksomheter innen barnevernet.

I 2015 åpnet Fylkesmannen 21 nye tilsynsklager (hendelsesbasert tilsyn) knyttet til barnevernsinstitusjoner. Til sammenligning ble det i 2014 det åpnet tilsynsklage i 10 saker. Dette gir en økning på noe over 50 % fra 2014 til 2015.

41.2 Planlagt tilsyn

Kommunetilsyn

I 2015 ble det gjennomført systemrevisjon, som landsomfattende tilsyn, med Bydel St. Hanshaugen i Oslo kommune. Tema ved tilsynet var barneverntjenestens arbeid med meldinger til barneverntjenesten og tilbakemelding til melder.

Tilsynet avdekket at bydelen ikke sikret at alle meldinger til barneverntjenesten ble vurdert forsvarlig.

Fire kommuner (Bærum, Nesodden, Oppegård og Vestby) og fem bydeler i Oslo (Gamle Oslo, Nordstrand, Søndre Nordstrand, Ullern og Vestre Aker) har gjennomført egenvurderingstilsyn med samme tema.

Egenvurderingstilsynene viste at de aktuelle barneverntjenestene ikke hadde gode nok systemer og rutiner på å gi tilbakemelding til melder. I 8 av de 9 kommunene og bydelene som tok del i egenvurderingen ble det konkludert med lovbrudd rettet mot tilbakemeldingsplikten til melder, jf. bvl. § 6-7a.

Gjennomgående avdekket også tilsynet mangler i dokumentasjonen i sakene når det gjaldt barnevernfaglige vurdering av meldingens innhold og begrunnelse for konklusjonen.

Ytterligere tre bydeler (Alna, Østensjø og Bjerke) og fem kommuner (Asker, Skedsmo, Sørum, Ullensaker og Enebakk) påbegynte egenvurderingstilsyn i november 2015. Denne egenvurderingsperiode vil bli avsluttet med et sluttmøte i mars 2016.

I tillegg gjennomføres det særskilt tilsyn med flere kommuner og bydeler i Oslo og Akershus.

Grunnlaget for vår vurdering av hvilke kommuner og bydeler som trenger særskilt tilsyn, er informasjon fra barneverntjenestens rapportering til oss, klagesaksbehandling, informasjon fra institusjonstilsynet og opplysninger fra media. Særskilt tilsyn gjennomføres ved møter og korrespondanse med kommuner og bydeler. Avhengig av alvorlighetsgrad, gjennomføres dette tilsynet på ulike nivåer, enten på barneverntjenestenivå eller rådmanns- og bydelsdirektørnivå.

Institusjonstilsyn

Vi utfører tilsyn med barnevernsinstitusjonene, omsorgssenter for mindreårige asylsøkere og sentre for foreldre og barn i henhold til barnevernloven med forskrifter.

Det har ikke vært utført systemrevisjoner på noen av institusjonene i 2015.

I 2015 har det blitt gjennomført tilsammen 150 tilsynsbesøk på 79 avdelinger på barnevernsinstitusjonene og 6 omsorgssentre i Oslo og Akershus.

Antall omsorgssentre økte dramatisk i 2015 fra ett senter før sommeren 2015 til 16 sentre med barn plassert ved årsskiftet 2015/2016. Fylkesmannen hadde blitt varslet om totalt 24 omsorgssentre, men hvor åtte sentre ventet på plassering av barn. Det er forventet at disse omsorgssentrene vil motta barn i 2016. Økningen av antall omsorgssentre har medført en streng prioritering mellom de lovpålagte oppgavene i og med at Fylkesmannen ikke har blitt tilført flere ressurser i forbindelse med økningen av omsorgssentre for enslige asylsøkere under 15 år. Dette innebærer en lavere oppfylleelsesprosent når det gjelder gjennomførte lovpålagte tilsynsbesøk. I 2015 fikk vi en måloppnåelse på 78,9 % av gjennomførte lovpålagte tilsynsbesøk, når både barneverninstitusjoner og omsorgssentre er talt med.

Vi har snakket med 160 barn som var plassert ved institusjonene da tilsynene fant sted.

I 2015 har Fylkesmannen ført tilsyn med tre av de fem sentrene for foreldre og barn som finnes i Oslo og Akershus.

41.3 Klagesaker

Kommunene

I henhold til barnevernloven § 6-5 skal Fylkesmannen behandle klager på enkeltvedtak med mindre saken hører under fylkesnemnda.

I 2015 kom det inn 28 nye klager på enkeltvedtak fattet av barneverntjenestene i Oslo og Akershus. Dette er en nedgang fra 2014.

I tillegg har vi behandlet syv saker om avslag på innsyn i dokumenter, jf. forvaltningsloven § 21. Dette er en økning fra 2014.

I 2015 mottok vi to tvistesak etter barnevernloven § 8-3.

Institusjonene

I 2015 kom det inn 107 klager på enkeltvedtak rettet mot utøvelse av tvang på institusjonene, jf. rettighetsforskriften. Dette er en nedgang fra 2014.

41.9 Andre oppdrag

Det vises til rapportering under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

FMOA har behandlet 18 hendelsesbaserte tilsynssaker. Antall innkomne klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2015 var 802. Vår gjennomsnittlige saksbehandlingstid var 2.79 mnd og dette er en oppgang fra 1.7 måneder i 2014. 56% av sakene ble realitetsbehandlet innen 3 måneder.

Det prioriteres avklaringer knyttet til rettigheter til loven, særlig EØS borgere og selvboettere samt at klager knyttet til mulig tap av bolig og strøm samt matpenger og midlertidig bolig prioriteres.

Vi har gjennomført 2 systemrevisjoner knyttet til LOT - opplysning, råd og veiledning og økonomisk stønad til personer mellom 17 og 23 år. Til sammen 13 kommuner har gjennomført egenevaluering knyttet til samme tema. Planlagt aktivitet knyttet til landsomfattende tilsyn er gjennomført for året. Videre har vi gjennomført 1 revisjon knyttet til Kvalifiseringsprogrammet og en vedr økonomisk rådgivning og § 17. Det er avvik her da det pga. vakanser ikke var tilrådelig å gjennomføre planlagt aktivitet på slutten av året.

73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

I 2015 ble det totalt behandlet 679 klager etter sosialtjenesteloven. Totalt mottok vi 802 saker. Dette betyr en økning i restanser ved inngangen til 2016.

Vi hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 2.8 mnd. Kravet om 90 % av saker behandlet innen 3 måneder ble ikke nådd da det var 56.3 % av sakene som ble behandlet innen 3 måneder, dvs. et avvik.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

Landsomfattende tilsyn knyttet til sosialtjenesteloven er gjennomført som planlagt. 2 systemrevisjoner er gjennomført og avsluttet samt egenrevisjonstilsyn der 13 kommuner deltok. Det var åpningsmøte og sluttmøte der kommuner/bydelene selv presenterte sine funn. Vi opplevde dette som en meget nyttig tilsynsform fordi ansatte selv fikk erfaring med å se systematisk på egen praksis. Vi antar dette har stor overføringsverdi også til andre deler av tjenesten.

Det er videre gjennomført 1 systemrevisjon knyttet til Kvalifiseringsprogrammet og 1 systemrevisjon der tema var økonomisk rådgivning - herunder § 17. Vi har avvik på 3 revisjoner.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Vi har 9 saker registrert i Nestor som var hendelsesbaserte tilsynssaker. Vi har i ettertid oppdaget at flere saker dessverre er feilregistrert i 2015. Vår manuelle optelling viser at den totale summen av slike saker var faktisk 18 saker i 2015.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for disse sakene var 3.5 måneder. Noen få saker med lang saksbehandlingstiden har bidratt til en høyere gjennomsnittlige saksbehandlingstid for alle sakene.

74.2 Planlagt tilsyn

Reg. Nestor - avvik på 3 revisjoner. Planlagte aktiviteter knyttet til landsomfattende tilsyn er prioritert og gjennomført.

74.9 Andre oppdrag

Det har ikke vært gjennomført andre aktiviteter enn allerede rapportert i Nestor.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenest

Vi ser i 2015 en produktivitetsøkning hva angår saksbehandling av såvel hendelsesbaserte tilsynssaker, klager på helse- og omsorgstjenester som antallet overprøvde vedtak vedr. bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med utviklingshemming.

Vi ser en reduksjon i restansene hva angår hendelsesbaserte tilsynssaker.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Antall saker inn: 508. Antall saker avsluttet: 594.

Andel saker vurdert innen 5 måneder: 27 %. Median saksbehandlingstid for saker med vurdering: 8,4 måneder. Dette innebærer et avvik da kravet til median saksbehandlingstid for disse sakene er fem måneder.

Restanser per 31.12.2015: 348 saker.

Bemanningssituasjonen har i 2015 vært meget anstrengt. Etter en streng prioritering, dugnader og iverksetting av flere effektivitetstiltak har vi likevel hatt en økning i produktiviteten for saker som gjelder rus, psykiatri og omsorg med 147 % i forhold til 2014. For saker som gjelder kommunale helsetjenester er produktiviteten økt med 60 %.

82.2 Planlagt tilsyn

Helseavdelingen har i 2015 gjennomført 10 planlagte tilsyn, 8 i kommunal helse- og omsorgstjeneste og 2 i spesialisthelsetjeneste. Med bakgrunn i fortsatte utfordringer i avdelingens totale ressursituasjon, er planlagte tilsyn prioritert ned i tråd med retningslinjene i oppdragsbrevet, for å sikre behandling av rettighetsaker og alvorlige tilsynssaker av stor betydning for enkeltindivider.

I spesialisthelsetjenesten har vi gjennomført to landsomfattende tilsyn med samhandling om utskrivning av pasienter fra sykehus til kommuner. Det ble gitt ett avvik ved ett av tilsynene. Det ble avdekket at pasienter som skrives ut til hjemmet med behov for hjelp fra kommunal helse- og omsorgstjeneste, ikke alltid sikres forsvarlig utskrivning. Den elektroniske meldingsutvekslingen gjennomføres ikke slik det er nedfelt i tjenesteavtalene, og det sikres ikke alltid at pasientene får med seg nødvendig informasjon/dokumentasjon om oppfølging og behandling etter utskrivning, noe som kan føre til at pasienten ikke får forsvarlig oppfølging i kommunen.

I kommunal helse- og omsorgstjeneste har vi gjennomført fire landsomfattende tilsyn med samhandling om utskrivning fra sykehus til kommuner/bydeler. Det ble påpekt avvik ved tre av de fire tilsynene. Det ble avdekket at det ikke i tilstrekkelig grad sikres forsvarlig vurdering, mottak og helsehjelp til pasienter med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester som skrives ut fra sykehuset til eget hjem. Den elektroniske meldingsutvekslingen gjennomføres ikke alltid slik det er nedfelt i tjenesteavtalene eller i henhold til betalingsforskriften. Det sikres heller ikke at pasientene får tilstrekkelig informasjon, og at de får mulighet for å medvirke ved planlegging og utforming av tjenesten etter utskrivning.

I kommunal helse- og omsorgstjeneste har vi også gjennomført to tilsyn med hvordan kommunen sikrer at aktuelle brukere mottar forsvarlige tjenester etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 nr. 6 bokstavene a – d, og hvordan kommunen sikrer at bruk av tvang og makt etter samme lovs kapittel 9 brukes i henhold til lovverket overfor de samme aktuelle brukerne.

Det ble påpekt avvik ved begge tilsynene både knyttet til sikring av forsvarlige tjenester og i forhold til bruk av tvang og makt. Det ble avdekket at det ikke i tilstrekkelig grad sikres dokumentasjon av tjenesten, informasjonsflyt og veiledning og opplæring av ansatte. Når det gjelder tvang og makt ble det også avdekket mangelfull sikring av at tvang og makt benyttes i henhold til lovverket.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Andel saker inn: 698. Andel saker avsluttet: 695. 39 % av sakene er realitetsbehandlet innen 3 måneder.

Restanser per 31.12.2015: 275.

Det er store variasjoner i saksbehandlingstid innen de ulike sakstypene. For saker som gjelder rus, psykiatri og omsorg (både kommunal og spesialist) er 16 % behandlet innen 3 måneder. 25 % av sakene om kommunale helsetjenester (somatikk) er behandlet innen 3 måneder. For saker i seksjon for spesialisthelsetjenester (somatikk) er 94 % av sakene behandlet innen 3 måneder.

Den lange saksbehandlingstiden på flere områder skyldes en meget anstrengt bemanningssituasjon. På grunn av streng prioritering, flere effektivitetstiltak og dugnader/overtid har produktiviteten i forhold til 2014 likevel økt: For rus, psykiatri og omsorg med 41 %, for kommunale helsetjenester med 25 % og spesialist 1 %.

Pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A: 478 avsluttede saker, median saksbehandlingstid for første gjennomgang er 0,3 mnd. I 108 saker er det blitt fattet etterkontrollvedtak (3mnd). 60 av disse vedtakene er ikke blitt kontrollert før etter 6 mnd eller mer fra vedtaksdato.

82.9 Andre oppdrag

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 9 - rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med utviklingshemming.

Det har også i 2015 vært en større økning i saksbehandling av saker etter kapittel 9. Økningen vises følgende med tall fra 2014 i parentes.

- Antall personer som omfattes av lovverket 506 (431).
- Antall overprøvde vedtak 258 (234).
- Antall mottatte meldinger 3336 (2752).

Til tross for økningen i antall overprøvde vedtak er saksbehandlingstiden for overprøving blitt redusert til at 72 % av alle vedtak er blitt overprøvd innen 3 måneder mot 64 % i 2014.

Generelt vurderes det at arbeidsbelastningen er blitt større på den enkelte medarbeider ut fra ovennevnte økning.

En overprøving er blitt behandlet av Fylkesnemnda etter en klage. Denne saken var svært ressurskrevende ut fra sakens kompleksitet.

To av de tre påleggssakene som ble oversendt til Statens helsetilsyn i 2014 er fortsatt til oppfølging og disse tar også mye arbeidskapasitet.

Det er blitt gjennomført 27 stedlige tilsyn. Videre er det blitt gjennomført 2 systemrevisjoner, se under resultatområde 82.2. planlagt tilsyn. 10 hendelsesbaserte tilsynssaker er blitt behandlet opp mot kapittel 9.

I forbindelse med et det ble utarbeidet et nytt rundskriv i lovverket fra Helsedirektoratet i 2015, har Fylkesmannen avholdt 8 opplæringssamlinger med til sammen over 200 deltakere fra kommuner, bydeler, spesialisthelsetjenesten og private aktører.

Det er videre blitt avholdt regelmessige møter med spesialisthelsetjenesten samt blitt gitt veiledning og informasjon om lovverket ved flere anledninger.

Det utarbeides en egen rapport om arbeidet med kapittel 9 for 2015 her ved embetet. Rapporten legges ut på våre nettsider.

Det vises også til tall for 2015 som fremkommer i Tilsynsmeldingen fra Statens helsetilsyn.

Samarbeid med politiet

Fylkesmannen bistår politi og påtalemyndighet i vurderingen av om det i saker med mistanke om svikt i helsetjenester er grunnlag for å iverksette strafferettslig etterforskning. Politiet henvender seg skriftlig til Fylkesmannen i slike saker. I 2015 mottok Fylkesmannen i Oslo og Akershus 41 henvendelser fra politiet med spørsmål om tilrådning av videre etterforskning. Fylkesmannen mottok fra politiet 2 ferdig etterforskede saker som ble oversendt Statens helsetilsyn for vurdering av om det skulle begjæres påtale, jfr. helsepersonelloven § 67. I en sak har Fylkesmannen tilrådet at det startes etterforskning uten forutgående henvendelse fra politiet.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har ikke mottatt forespørsler fra politiet om brudd på alternativ behandlingsloven.

Samarbeid med Folkehelseinstituttets avdeling for rettspatologi og klinisk rettsmedisin

Folkehelseinstituttet sender kopi til Fylkesmannen av rettsmedisinske obduksjonsrapporter der opplysninger eller funn indikerer at dødsfallet kan skyldes feil ved undersøkelse og/eller behandling i helsetjenesten. I 2015 ble 38 slike rapporter mottatt hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus og vurdert for eventuell tilsynsmessig oppfølging.

Få saker, og de behandles innenfor fristen.

83.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført tilsyn med folkehelsearbeidet i fire kommuner i Akershus, Oslo kommune og Bydel Alna i 2014. Det ble ikke funnet avvik ved tilsynene.

83.3 Klagesaker

Vi har avsluttet to saker som er avsluttet innen fristen på 3 måneder.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Embetet har i 2015 behandlet 22 988 apostiller.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Vi foretar undersøkelser på vegne av UD i forkant av utnevning av ny konsuler. I perioden behandlet vi 2 saker.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.	
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 736 675,93	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 736 675,00	kr 0,00